



APOR VILMOS KATOLIKUS FŐISKOLA

GYAKORLATI KATEKETIKA

BUZA ILONA

**A képzés bevezetése a HEFOP-3.3.1-P.-2004-06-0019/1.0
„A katekéta – lelkipásztori munkatárs képzés alapképzési rendszerének
kidolgozása és bevezetése három főiskolán”
projekt keretén belül,
az Európai Unió társfinanszírozásával, az Európa Terv keretében valósul meg**

**VÁC
2007**

Magyarország célba ér



Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	5
1. A KATEKÉZIS RÉSZTVEVŐI	7
1.1. A KATEKÉTA	7
1.2. A TANULÓ	9
Három éves kor	9
Negyedik életév	10
Az ötödik és a kezdődő hatodik életév fontosabb jellemzői.....	12
6-7 évesek	13
8 évesek.....	14
9-10 évesek	16
5.és 6. osztály:.....	22
Hatodik-kilencedik osztály:	25
A serdülők hitoktatása.....	28
1.3. SZÜLŐK.....	30
A családlátogatás	30
Szülői értekezlet.....	32
2. A KATEKÉZIS FELADATAINAK GYAKORLATI MEGVALÓSÍTÁSA	34
2.1. SZENTSÉGI KATEKÉZIS	34
A szentségek hitoktatása.....	34
A keresztény életbe bevezető szentségek felvételére felkészítő katekézis.....	35
Az iskolás gyermek felkészítése a keresztségre	36
A gyermekek felkészítése az első gyónásra.....	36
Gyermekbűnök.....	36
Gyermekkorai hazugság	37
Gyermekkorai lopás.....	37
Az elsőáldozásra való felkészítés	39
Nevelés a szentségi életre	40
Bérmálás	41
2.2 BIBLIKUS KATEKÉZIS	44
Isten szavának jelentősége a katekézisben.....	44
A Szentírás alkalmazásának célja és feladatai.....	44
A Szentírás olvasására nevelés	44
A Biblia és a hitoktatás közötti összhang	45
2.3. LITURGIKUS NEVELÉS.....	47
Liturgikus nevelés a folyamatos katekézisben.....	48
2.4. IMÁDSÁGRA NEVELÉS.....	49
Az imádság.....	49
Az imádságra nevelés	50
Imádságra nevelés az iskoláskorban	51
Az imádság alapkövei	52
Imádság és hit	53
2.5. ERKÖLCSI NEVELÉS	53
Az erkölcsi nevelés néhány fontosabb elve:.....	54
Az erkölcsi nevelés részterületei.....	54

A keresztény erkölcs nevelési gyakorlata.....	55
2.6. ÉRZELMI NEVELÉS	57
2.7. MEGTÉRÉSRE NEVELÉS.....	58
2.8. CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS	60
2.9. SZEXUÁLIS NEVELÉS	61
Hogyan történjen a szexuális nevelés a katekézisben?.....	62
2.10. ÉRTELMI NEVELÉS	63
2.11. TESTI NEVELÉS	65
A test értelmezése	65
Testi nevelés és a közösség.....	67
2.12. ESZTÉTIKAI NEVELÉS	68
Az esztétikai nevelés részterületei:	69
2.13. ÖKUMENIKUS NEVELÉS.....	70
2.14. KERESZTÉNY TANÚSÁGTÉTELRE ÉS A KÖZÉLETI FELELŐSSÉGRE NEVELŐ KATEKÉZIS.....	71
Az események és jelenségek keresztény értelmezésére nevelés.....	71
Közéleti állásfoglalásra nevelés.....	71
Politikai szerepvállalásra nevelés	72
A teremtett világ védelmére nevelés.....	72
3. A HITRE NEVELÉST SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK, ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK	73
3.1. A GYERMEKEK LELKI FEJLŐDÉSÉT ELŐSEGÍTŐ TÉNYEZŐK	73
Az öröm	73
A hála érzésének a felébresztése.....	74
A csend megteremtése	74
Az akarat fejlesztése	75
A lelkiismeret nevelése.....	75
3.2. VALLÁSGYAKORLATOK	76
Gyermekszentmise	76
Lelkinap	77
Lelki órák	78
Áhitatok.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Zarándoklatok	79
Lelkigyakorlatok	80
3.3. MÓDSZEREK.....	82
ZENEI NEVELÉS	82
DRAMATIZÁLÁS	85
RAJZ	87
JÁTÉK	88
A KÉZMŰVESSÉG	90
4. NEVELÉS A KERESZTÉNY KÖZÖSSÉGI ÉLETRE.....	93
4.1. KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉGEK	94
Ünneplés	94
Közös munka, munkára nevelés	95
Hittanverseny	96
4.2. SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK.....	97

Kirándulás, táborok.....	97
Konkrét lépések a táborszervezéshez:	98
5. A KATEKÉTA EGYÉB FELADATAI	101
5.1. MINISTRÁNSOKKAL VALÓ FOGLALKOZÁS.....	101
5.2. ÚJSÁG SZERKESZTÉSE, KÉSZÍTÉSE.....	102
5.3. FALIÚJSÁG	102
6. A KATEKÉZIS MEGFELELŐ KÜLSŐ KÖRÜLMÉNYEI	104
7. A KATEKÉZIS SEGÉDESZKÖZEI.....	106
8. BEFEJEZÉS.....	107
9. IRODALOM.....	108
10. MELLÉKLETEK	115

Menjetekek tehát, és tegyetekek tanítvánnyá minden népet. Kereszteljétekek meg Őket az Atya és a Fíú és a Szentlélek nevében, és tanítsátokek meg Őket arra, hogy megtartsák mindazt, amit parancsoltam nektekek! És íme, én veletekek vagyok minden nap a világ végéig!

Mt 28, 19-20

BEVEZETÉS

II. JÁNOS PÁL pápa szavai:

„A hitoktatás célja a hitre való nevelés. Ennek érdekében a növendékek életkora, szellemi fejlettsége, egyházi és lelki érettsége és egyéb sajátos körülményeik szerint különböző módszerekhez kell folyamodnia. De ha a hitoktatást egységes egésznek tekintjük, a társadalmi-kulturális környezet, amelyben folytania kell, már eleve többfajta megoldást igényel.

Ez a metodikai változatosság az elevenségnek és a bőségeknek a jele. Így vélekedtek erről a Színódus Atyái is, amikor fölsorolták, milyen feltételek szükségesek ahhoz, hogy a változatosság hasznos legyen, és ne okozzon kárt annak az egy hitnek, amelyet a hitoktatásnak mindenütt és mindig tovább kell adnia.”¹

Hogyan lehet tehát hitre nevelni?

E kérdésre szeretnék választ adni jegyzetemben. Célom, hogy katekéta társaimnak, és a hittanár növendékeknek ebben a csodálatos, de nem könnyű feladatban segítséget nyújtsak. Jegyzetem megpróbálja a megoldások, módszerek változatos tárházát bemutatni, úgy, hogy az egyházi dokumentumokat, a teológia, pszichológia, pedagógia tudományát, a bőséges szakirodalmat, az internet nyújtotta lehetőségeket, 18 év kateketikai tapasztalatait, és a tanítványok nagyszerű munkáit is segítségül hívja.

Célunk is feladataink:

A katekézis célja hogy a Szentlélek kegyelme által az embert elvezesse Jézus Krisztus személyéhez, aki által a „régiből új emberré válik” (vö. Róm 14,11); beavassa az ő

¹ II. JÁNOS PÁL PÁPA, *Catechesi Tradendae*, Szent István Társulat, Bp., 1980, 51.

életébe, hogy „egészen bensőséges kapcsolatba kerüljön az Úrral” közösségre lépjen Jézus Krisztussal és általa az Atyával. Úgy éljen, gondolkodjon, úgy ítéljen, döntsön és cselekedjen, mint Jézus Krisztus.”²

A katekézis folyamatosan segít megismerni a hitet, építve a Szentlélekre, amely a gyermekben már működik.

A katekézis fő feladatai a következők:

- a hit megismertetése;
- az Istenre ráhagyatkozó hit elmélyítése;
- a liturgikus nevelés;
- az erkölcsi nevelés;
- az imádságra nevelés;
- a közösségi életre nevelés;
- beavatás az evangelizáló küldetésbe.³

Ahhoz, hogy céljainkat elérjük és feladatainkat teljesítsük alaposan ismernünk kell a katekézis résztvevőit (magunkat is!), az összes feladatunkat (a tananyag „leadásán” kívül), a hitre nevelést elősegítő tevékenységeket, eszközöket, módszereket. Ezeket a területeket a gyakorlat oldaláról igyekeztem megközelíteni, a könnyebb felhasználhatóság miatt kézzel kiemelve a katekéta konkrét feladatait. Kiegészítettem mindezeket a témaköröket a közösségi élet néhány területével és a katekéta lehetséges egyéb feladatainak leírásával.

A szakirodalom jegyzékkel, az utalásokkal, az internetes linkek megadásával arra biztatom olvasóimat és hallgatóimat, hogy maguk is folytassák a kutatást, a tapasztalatgyűjtést.

A melléklet anyagával szeretnék mintát adni a gyakorlati katekézishez.

Ha a kedves olvasó a feladatokat soknak, az elvárásokat túlzásnak tartja, szeretném, ha elhinné: csak így lehet, és csak így érdemes a hitre nevelés komoly feladatát ellátni. Ahogyan ezt próbálja, - néha fáradtan és elkeseredve, de többször nevetve, hálásan és megelégedve -, lassan két évtizede, e sorok írója is.

² A MAGYAR KATOLIKUS PÜSPÖKI KAR HITOKTATÁSI BIZOTTSÁGA, *Magyar Kateketikai Direktórium*, (MKD), Szent István Társulat, Budapest, 2000 1.2.

³ Vö. uo.

*Amiket hallottunk és megismertünk,
s atyáink elbeszéltek nekünk,
nem titkoljuk fiaik elől,
elbeszéljük a jövőendő nemzedéknek.
Hirdetjük az Úr dicséretét, hatalmát,
és csodáit, amelyeket végbevitt.*

Zsolt 78, 3-4

1. A KATEKÉZIS RÉSZTVEVŐI

1.1. A KATEKÉTA

A katekéta tulajdonságai ALBINO LUCIANI (I János Pál) szerint négy fő csoportba oszthatók.⁴

Az első csoport a **vallási tulajdonságok**, amelyek a keresztényt valóban kereszténnyé teszik. Ezen belül is a legfontosabb, hogy a hitoktató **élő példakép** legyen. A hitoktató személye többet mond a gyerekeknek, mint a katekizmus, többet tanulnak az élő példából, mint az elhangzó szavakból, többet fogadnak be a szemükkel, mint a fülükkel. *„A hitoktató nem adhatja azt, ami neki nincs, de még csak nem is azt adja, ami az övé, amit tud, hanem sokkal inkább azt, ami ő maga.”*⁵ *„nem képzelhető el a hitoktató valódi **jámborság** nélkül. Hogyan is tudhat másokat Isten szeretetére vezetni, ha ő maga nem elsősorban Istent szereti? Hogyan is taníthat másokat imádkozni, és a szentségekhez járulni, ha magának nem fűlik a foga az imádsághoz és az istentisztelethez... a jámborság nem álarc, amit levetünk, fölteszünk, majd újra leveszünk. A jámborság a lélek illata, amely semmit sem kíván forróbban, mint hogy Istennek tessék, és ezt a gyermekek bámulatosan gyorsan megérik.”*⁶

Csak élő hitű, elkötelezett keresztény pedagógus képes a hitre nevelni a gyerekeket.

Tudatos lelkiéletet kell élnie: imádságos élet, a vasárnapi szentmisén való részvétel,

⁴ vö. ALBINO LUCIANI, *A hitoktatás művészete*; Jel Kiadó, Bp.

⁵ uo. 15. o.

⁶ uo. 16. o.

szentségekhez járulás... „*Merjen ráhagyatkozni Istenre a nevelőmunkában is*”.⁷ Szükséges, hogy a hitoktató **lelkes** legyen és legyen **mély meggyőződése**. Legyen meggyőződve arról, hogy feladata nagyszerű, hogy amit tanít az igaz, és hozzájárul ahhoz, hogy tanítványai jobb emberek legyenek.

A második csoport az **erkölcsi tulajdonságok**. Első a **gyermekek szeretete**. „*Lacordaire írta valahol: Isten akarata, hogy az embereknek semmi jobbat nem tudunk tenni, mint hogy szeretjük őket.*” Ha a hitoktató nem szereti a gyermekeket, nem lesz képes arra, hogy bizalommal legyen a tanulók iránt, nem tud velük elnéző, és megbocsátó lenni. A katekétának feltétlenül **türelmesnek** kell lennie. Szalézi Ferenc mondja: *A gyermekekhez kis pohár bölcsesség, egy hordó okosság és tengernyi türelem kell.* Mindig elég időt, és odafigyelést kell biztosítanunk a tanítványok számára. Az **igazságosság iránti érzék**. A gyerek nem tűr el semmiféle részrehajlást vagy igazságtalanságot, ha ilyesmit tapasztal, fél, visszahúzódik, és magába zárkózik. Óvakodnunk kell attól is, hogy esetleges erősebb szimpátiánkat kimutassuk, minden tanítványt egyformán kell kezelni. **Az igazság szeretete**. Soha nem engedheti meg magának, hogy olyat mondjon, ami nem igaz, vagy kétértelmű.

„*A hitoktatók rokonszenvesek. A hitoktatók vidámak. A hitoktatók bölcssek, mert mindennek ellenére tudnak nevetni. Aki nevet, nem egyszeresen, hanem háromszorosan bölcs. ... A jó humor arra való, hogy felébresszük magunkban a fiatalos lendületet és a lelkünk ártatlanságát. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a nevetés a szeretet egyik formája. A vidám hitoktató felejthetetlen emléket vés növendékei szívébe.*”⁸

A harmadik csoport a **szakmai tulajdonságok**. A legfontosabb a **tudás**. Oktatni csak megfelelő ismeretek birtokában lehet. Az oktatónak tízszer annyit kell tudnia, mint amennyit előad. Nem elég azonban csak tudni, az ismereteket tovább is kell adni. Ennek a képességnek a megszerzéséhez kell, hogy helyesen alkalmazkodjon a katekéta a korosztályokhoz, az anyaghoz, a helyhez, a lehetőségekhez. Fontos a világosság is: mindig érthetően, elevenen és jól megjegyezhetően szóljunk. **Az elbeszélés művészete** az egyik legjobb eszköz ahhoz, hogy eredményt érjünk el a katekézisére várókkal. A következő csoport a **külső tulajdonságok**. A hitoktátónak, azért is mert élő példa,

⁷ OROSSNÉ SEPER ILDIKÓ, *Óvodások hitre nevelése*, Márton Áron Kiadó, Bp., 2001, 38.

⁸ *Hittant, de hogyan?* Don Bosco Kiadó, Bp., 1998, 378.

mindig vigyáznia kell **viselkedésére**. Ügyelnie kell az **arckifejezésére**, **pillantására**, **kézmozdulataira**, **hangjára** és **külső megjelenésére** is.

„És végül, ha a hitoktatónak vannak olyan képességei, amelyek különösen hatással vannak a tanítványaira, ne rejtse ezeket véka alá, hanem hasznosítsa a hittanórán. ... Talán remek hangja van, vagy jól tud rajzolni. Akkor ezt a képességét egyszer-mászor meg kell mutatnia, nem azért, hogy saját nagyságát kiemelve, hanem az ügy érdekében.”⁹

Tehát a katekéta, mindig a hit pedagógiájából merítse ihletét, szolgálatát, mint egyedülálló nevelői folyamatot alakítsa ki, melyben segítse a személyt, hogy megnyíljon a vallásos életre, másrészt úgy közölje az evangéliumot, hogy az beléhatoljon a tanítványba és átformálja gondolkodását, lelkiismeretét, tetteit.¹⁰

1.2. A TANULÓ



Három éves kor

Legfontosabb jellemzők:

A gyermekeknek **egyszerű életritmusa** van, (az órának is legyen!), megtartja a legfontosabb tilalmakat, lelkesen teljesít kisebb megbízatásokat, segít a háztartásban. **Hittanórán: odahozza a labdát, kiosztja a ceruzákat stb. Beszéde gyakran még nem összeszedett és hibás. Tehát a foglalkozásokon még ne erőltessük a folyamatos és összefüggő beszédet.**

Ekkoriban jelentkezik az **első dackorszak**, mikor a leggyakoribb szava a gyermeknek a „nem”. Ez a krízis fejleszti az akaratát, már a saját tervét védi. Összefügg az **éntudatának megerősödésével**. Ne

követeljük meg az ilyen korú gyermektől, hogy azt csinálja, amit mi szeretnénk, **hagyjuk, hogy bekapcsolódjon az órába kedve szerint.** (Persze jó, ha a szüleivel van jelen az órán, különben nekünk kell félszemmel figyelemmel kísérenünk az egyéb tevékenységeit is.

⁹ LUCIANI, A hitoktatás művészete, 21.

¹⁰ Vö. KÁD 118. o.

Ilyenkor félénkké válnak (hagyjuk a szülőkhöz bújni őket, ha tetszik neki, amit lát, hamar oda fog jönni hozzánk.) Fokozottan szüksége van a gyengédségre. **Ne féljünk magunkhoz ölelni a gyerekeket**

„Ebben a korban a gyermekek legkevésbé szavakkal kell nevelni, sokkal inkább szoktatással, és ... példával. Figyeli, hogyan imádkozunk, hogyan viselkedünk. A gyermek rajzkészsége fejlődik, de természetesen még a bonyolult kérések megoldhatatlan feladatok elé állítják őket. Tapasztalatom szerint ilyenkor még nagyobb kedvvel **színeznek, tehát a témáknak megfelelően készítsünk elő színezhető rajzokat, képeket, arra az esetre is, ha a nagyobb óvodásokkal már valami nehezebb kézműves tevékenységet folytatunk.**

A vallásos tárgyú elbeszélések során használhatunk vallásos tárgyú képeket. Az elbeszélések legyenek rövidek, és ezeket **gyakran mondjuk el.** Kapcsoljuk őket valamilyen ünnephez, jelentős eseményhez.

El lehet vinni őket misére, de még nem lehet elvárni tőlük, hogy az egész misét a többiekkel együtt átélje, vagy végig nyugodt legyen. (A legjobb megoldás a gyermekmise ¹¹, ha ez megoldhatatlan a szülők felelőssége, hogy gyermekük viszonylag csendben foglalja el magát, és a közösségnek is fel kell vállalnia bizonyos toleranciát.)

A gyerekek szeretik mindig ugyanazokat a szilárd pontokat (egy szobrot, képet felkeresni.

A szülőknek segítséget kell adni gyermekeik vallásos neveléséhez. Ez megtörténhet egyéni beszélgetésekkel, vagy csoportosan ¹². Jó ha plébánia könyvtárában valláspedagógiai és valláspszichológiai könyveket is találhatnak az érdeklődők.

Negyedik életév

Már mondatokat **alkotva tud beszélni,** meg tud tanulni gyermekverseket. Tehát a hittankönyven lévő rövid verseket, mondókákat már szívesen megtanulja és elmondja. Játék közben már majdnem **fél órát tud koncentrálni,** (Még nem a tanulásra!) a **foglalkozásokon játsszunk bátran,** a tananyaghoz illő és akár nem odatartozó játékokat is.

¹¹ Liturgikus nevelés

¹² Családi katekézis

Már sokkal kevésbé szorul rá a gondozásra és óvásra. Egyre több dologban tud segíteni. Szellemi életére a prelogikus gondolkodás jellemző. (Piaget) Mivel még **lassabbak**, legyünk velük türelmesek. (Pl. ragasztásban hamarabb lesznek kész az 5, 6 évesek, de velük addig, míg a kicsik el nem készülnek, nehezebb dolgokról beszélgethetünk.) Fontos, hogy önállóságra neveljük a gyermeket, a hittantábor pl. már kiválóan alkalmas erre a célra. (Ezt a korosztályt is vigyük bátran, legfeljebb kevesebb napra.)

Vallásos nevelés:

*„Minél inkább válik az óvoda a családi nevelést sok mindenben pótló intézménnyé, annál nagyobb jelentősége lesz az óvodai vallásos nevelésnek.”*¹³ Erre a jövő óvónőit fel kell készíteni. Kívánatos, hogy a gyermek vallásosságát nem egyházi óvodákban is meg legyen oldva. Sokszor ez csak a hitoktató vállalkozó kedvén múlik, az óvodák biztosítják a kereteket.



*„Az emberlét egyik igen fontos útja válik járhatatlanná annak a gyermeknek számára, aki előtt kisgyermekkorában nem tárták föl az értékeknek és a vallásnak világát. ...Ugyanígy kell először egy vallásba belenőni, hogy majd az annak alapján kifejlesztett vallási erők és képességek birtokában az ember később, szabadon, saját lelkiismereti döntése alapján, megjelelő körülmények között más valláshoz forduljon, illetőleg vallására most már saját maga mondjon egyetértően igent.”*¹⁴ (A katekétáknak fel kell készülnie a meggyőzésre, érvelésre abban a témakörben is, amit igen gyakran hallunk: nem járatom hittanra a gyermeket, majd felnőttként eldönti, akar- e hinni. Igen veszélyes álláspont ez!)

A gyermek ebben a korban **Istent valamilyen csodálatos lénynek képze**li, aki lenyűgözi őt, de a tisztelet és a félelem is megjelenni vallásosságában. Figyeljünk ezek jelentkezésére a foglalkozásokon, és a félelmeket próbáljuk eloszlatni.

A gyermek miért kérdéseivel és a gyermekkori vallásos nevelés egyéb problémáival részletesen foglalkozik K. Tilmann „Hogyan beszéljünk ma Istenről a családban” c. könyve (Jel Kiadó, 1994.)

¹³ EDGAR JOSEPH KORHERR, *A valláspedagógia fejlődéslélektani alapjai*, Jel Kiadó, Budapest, 85.

¹⁴ uo.

Már hosszabb történeteket is elmondhatunk, és használjuk ki a **képek iránti figyelmüket**, **szemléltessünk** és **meséljünk minél többet!**¹⁵ Nagyon szeretik (különösen a lányok) a **szerepjátékokat**, illesszünk ezekből minél többet az órákban. Pl. a kisgyermek Jézusról szóló tananyagba, az ő életükre is vonatkozó **situációkat**: anya megkéri gyerekeit, hogy rakjanak rendet; a testvére elkéri a játékát; Apa kéri, hogy segítsen az autó lemosásában, stb.

Már jól éneklük a **gyerekdalokat**¹⁶, szívesen vesznek részt **énekes játékokban**. Már együtt „dolgoznak” csoportokban, ezt ki kell használnunk a vegyes életkorú óvódás hittanfoglalkozásokon. Fontosnak tartja, hogy alkotásait megtarthassa, ezért mindig engedjük elvinni mindazt, amit a foglalkozásokon készítettek. (A terem dekorációját azokkal az alkotásokkal oldjuk meg, amelyeket önként felajánlanak, vagy visszahoznak.)

Az ötödik és a kezdődő hatodik életév fontosabb jellemzői

A gyermek igen **aktív**, és ennek nem csupán az a célja, hogy életterét jobban meghódítsa, vagy nagyobb önállóságot szerezzen, hanem mindebben örömet leli, **fejlődik a memóriája, és a fantáziája** is. Szívesen játszik másokkal, **szeret beszélni, kérdezni** (erre mindig adjunk teret az órán, akkor is, ha nem tartozik a mondanivalója vagy kérdése szorosan az órához.)



Adjunk sokféle lehetőséget a tevékenykedésre: **játsszunk, énekeljünk, rajzoljunk, fessünk, kézműveskedjünk, dramatizáljunk minél többet.**

Adjunk teret önállóságának, önkifejezési igényének: **mondjon ő is történeteket, játszanak el situációkat, fogadjuk szeretettel az otthon készült rajzaikat, stb.**

Vallási és erkölcsi nevelés tekintetében mindaz jellemző, amire már utaltam. Egyre inkább tud egyedül is egyszerű kérésüket és köszönéseket megfogalmazni a Mennyei Atyához, a közös imákon **mindig legyen lehetőségük önállóan is imádkozni.**

¹⁵ Fésűs Éva, Móra Ferenc, Lázár Ervin mesekönyveit különösen ajánlom!

¹⁶ lsd. az ének-zene fejezetet

6-7 évesek

Testi megjelenés

Az első alkati változás az 5. és 7. életév között következik be. Hirtelen nyúlik, és a testsúlya is növekszik. A testi átalakulásnak az a következménye, hogy a gyermek **gyorsan elfárad**. A betegségekre való hajlam növekszik. A testi átalakulást pszichikai labilitás kíséri. Ez akaratosságban, dacban, robbanásszerű **érzelmi kitörésekben** nyilvánulhat meg. Nagy lesz a gyerek mozgáskényszere, féktelenül viselkedik. Ezek a tulajdonságok fokozott mértékben jelentkezhetnek, ha a gyermek túl korán megy iskolába.

Iskolaérettség

A még nem iskolaérett gyermeket a tanítás pszichikailag és fizikailag egyaránt túl nagy követelmény elé állítja. A hitoktatói gyakorlatban számolni kell azzal, hogy általános iskola alsó tagozatában mindig vannak ilyen tanulók. Őket nem lehet egyszerűen figyelmen kívül hagyni. A lelkekkel törődő szeretetnek akkor is el kell fogadnia őket, ha iskolai sikereket alig várhatunk el tőlük. **Minden gyermekkel meg kell tapasztaltatni a szeretet, a megértést és a biztonságérzetet.** Nagy kárt okoznánk azzal, ha egy nem eléggé érett gyermeket erőszakkal és büntetéssel akarnánk arra kényszeríteni, hogy ugyanazt produkálja, mint az érett gyermekek. Ilyen módon a gyermeket egész életére elzárhatnánk attól, hogy hozzájusson az üdvösség híréhez és így a valláshoz.¹⁷

Képzeletvilág és intelligencia

A gyermek gondolkodásában elmosódik a tények objektív megítélése és a szubjektív véleményalkotás közötti határ. Ezt az „én” határozza meg. A gyermek gondolkozása nem elemző, részekre bontó, hanem az egészet tekinti. A mondanivalójának központjában saját tapasztalatai és élményei állnak, és ezekben az érzelemnek van a legnagyobb szerepe. **Hallgassuk meg tehát saját életükből vett történeteiket, példáikat!** Képzeletvilágának és fogalmi világának alapja a **szemlélet és a cselekvés**. Már meg kell értenie a szimbólumokat, jeleket és a számokat is. A hitoktatónak a beleélés

¹⁷ Vö. EDGAR JOSEF KORHERR, *A valláspedagógia fejlődéslélektani alapjai*, Jel Kiadó, Bp., 5.1.2.

adottságára van szüksége ahhoz, hogy megértse ennek a korosztálynak a gondolkodását. Figyelni kell arra, hogy a gyermeknek gondolkozásában a konkrét valóság elképzelésére van szükség.

A térről és időről alkotott elképzelésük a szemléleten alapul. A problémamegoldás lassan jut magasabb absztrakciós szintre.

Társas és erkölcsi magatartás

A kisgyermekre jellemző erős családhoz-kötöttség, főképpen az anya-gyermek kapcsolat, kezd lassanként lazábbá válni. A társas magatartás uralkodó tényezője a **tanító és a tanuló közötti kapcsolat**. De a gyerek törekszik az azonos korúakkal való társas kapcsolatra is. Az iskolai élet a gyermek szociális érettségét feltételezi a közösségi életre. A jót és a rosszat, amit a kisgyermek szeretteinek parancsaként, illetőleg tilalmaként fogott fel, most egyúttal „önmagában”, előíró jellegében érvényes és kötelező parancsként ismeri fel. Az erkölcsi nevelés feltételeinek ez a fejlődése nagy jelentőségű a hitoktatás szempontjából.¹⁸ [Beszélgessünk minél többet a tulajdonságaikról, szemléltessük a jót és a rosszat mesékkel, gyakoroljuk a helyes viselkedést, gondolkodást szituációs játékok keretében is.](#)

Az erkölcsi rend szükségességének belátása még hiányzik. A gyermek erkölcsé **engedelmeskedő erkölcs**. Kohlberg szerint az erkölcsi ítéletek konvencionális szintjéhez érkezett a gyermek, amely azt jelenti, hogy az erkölcsi ítéletek attól függenek, hogy mit gondolnak mások, a társas normákat megsértő cselekvések minősülnek rossznak.¹⁹ Lassanként a kritizáló képesség is növekszik.

Az az oktatás, amely alkalmat ad a gyermekeknek arra, hogy „tudjanak valamit tenni”, megteremti az iskolakezdők számára annyira fontos sikerélményeket. Ez nemcsak a tudásra vonatkozik, hanem az erkölcsi követelményekre is.²⁰ [Adjunk tehát lehetőséget arra, hogy tevékenykedjenek!](#)

8 évesek

Testi megjelenés

¹⁸ Vö. KORHERR, *A valláspedagógia fejlődéslélektani alapjai*, Jel Kiadó, Bp., 5.1.3. és 5.1.4.

¹⁹ Vö. COLE and COLE, *Fejlesztéslélektan*, Osiris Kiadó, Bp., 1997. 538. o.

²⁰ Vö. KORHERR, *id. mű*, 105.

A gyerek eléri az iskolásgyermeki testformát (testmagassága, testsúlya ezentúl már lassabban növekszik). Ezzel a testi átalakulás okozta terhelés csökken. Az erős indulatosság és mozgásigény mérséklődik. Most kezdődik el a **folyamatos, egyenletes növekedésnek és érésnek** szakasza.

Képzeletvilág és intelligencia

Gyorsan **növekszik az emlékező képesség**. **Több imádságot, szentírási idézetet tudunk megtanítani**. Létrejönnek a tanuláshoz szükséges fogalmak, és ennek kedves az erre az életkorra jellemző **belső látásra** való hajlam is. A gondolkozás most is a konkrétan megtapasztalhatóhoz, az érzékelhetőhöz kapcsolódik. Ezért a szemléletesség elvének továbbra is központi szerepe van az oktatásban.

Jól fejlett a **vizuális érzékük**. Szívesen nézegetnek képeket, de gyakran a mellékes dolgok és a külsőségek kötik le figyelmüket, és rá kell vezetni őket a kép középpontjára, lényegére. **Szerezzünk be, vagy készítsünk minél több nagyméretű (ízléses) képet**, amivel a foglalkozás anyagát szemléltetni tudjuk.

A gondolkodásban még nagy szerepe van az **akarati és érzelmi elemeknek**.

Növekszik a koncentráció képessége, kitartása, tudatosan odafigyel. Örömmel **utánoz**, készségesen gyakorol, hajlamos az ismétlésre és a gépies cselekvésre. Ezt a **gyakorlásra való készséget jól ki kell használni**.²¹ Ilyen módon például a gyermek **biztos imakincset tud elsajátítani**, és meg tudja tanulni az alapvető igazságokat.²²

Magatartás játék közben

Egyre többször örömet leli a szabályokhoz kötött játékokban, már képes arra is, hogy a **törvényt és szabályt** objektíven saját magára is vonatkozó, kötelező előírásnak tekintse. Semmiképpen sem az a szellemi követelmény, hogy a gyermeket túl sok ismerettel áraszuk el. Lehetővé kell tenni az önálló gondolkodást, de ne becsljük túl a gyermekeknek munkára való képességét. Ne katekizmusszerűen oktassunk, a gyerek adottságainak megfelelő módszereket válasszunk: **a beszélgetések, magyarázatok mellett sokat szemléltessünk, meséljünk, rajzoljunk, énekeljünk, de legyen szerepjáték is**.²³

²¹ Vö. uo. 112-113.

²² Lásd az Imádságra nevelés c. részt, a VI. fejezetben!

²³ Lásd a VII. fejezet játékról szóló részét!

Társas és erkölcsi magatartás

A hétéves gyermeknek kezd sejtése lenni az emberi kapcsolatok sokféleségéről. A gyermek kitárul mások szenvedése és gondjai előtt. Ezt a közösségi megértést mi is tovább mélyíthetjük. **Fontosak a szerepjátékok**, amelyek valóság közeliek, sokfélék, és előhozzák azt a képességet, hogy a gyermek **azonosulni tudjon** a körülötte történetekkel.

A gyermekekben erősen kifejlődött az a készség, hogy utánozzon valamilyen **példaképet**, ezt pedig az erkölcsi nevelés szolgálatába lehet állítani. De a gyermek minden moralizáló példálódzás nélkül is azonosul a bemutatott bibliai részlet nagy embereivel, és ezzel tudat alatt kialakul benne egy értékrend, már tud különbséget tenni **jó és rossz** között.

Ebben a korban a tanító szava gyakran többet jelent a gyermeknek, mint a szülői szó. A hitoktatóhoz való erős kötődése hídként használható arra, hogy nem vallásos családok gyermekeinek az egyházi közösség felé vezető útját segítse. **Érezzük a felelősségünket!**

9-10 évesek

Testi megjelenés

Testi és lelki vonatkozásban már sokkal kevésbé érzékenyek, már erősebbek, munkabíróbbak. Ügyesen mozognak és jó a kez ügyességük. A kötetlen játékokban igyekezet, törekvés, **rátermettség, merészség és gyorsaság** nyilvánul meg. A fiúknál a kedvesség egyre inkább helyet ad a „férfias”, tárgyilagos magatartásnak. A gyermeki élettér már nem korlátozódik a családra és az iskolára. A játéknak és az élményszerzésnek színhelye a környezetnek nagyobb területeivel bővül.

Intelligencia, képzeletvilág és szellemi élet

A gyermek magatartása egyre tárgyilagosabb lesz, egyre inkább a **külső világ** felé fordul. A magyarázatok keresésében, adásában már bizonyos természettudományos szemléletmód kezd felsejleni. A gyermek a mindennapi életben és az iskolai

oktatásban egyre több **ok-okozat összefüggést** fedez föl. Ezek mellett az okok mellett háttérbe szorulhat az Isten, mint elsődleges ok iránti érdeklődése.

„Ha vallási szempontból szekularizált oktatás teljességgel kizárja a természeti törvények vallási alapját, akkor a vallásos képzés nehézségekbe ütközik, és ennek hatása gyakran csak a későbbi években derül ki. ... A nyolc- és kilencéves gyermeknek a maga fejlődési fokán arra van szüksége, hogy minden nevelője ugyanazt az egységes világgépet adja neki. Ugyanis nincs még saját, kritikusan megalapozott álláspontja, amelynek szellemi erejével meg tudna birkózni a világnézetek pluralizmusával”.²⁴

Ezt az egységes világgépet ideális esetben a katolikus óvodában, vagy a katolikus iskolában kaphatja meg a gyermek.

Bár már kritikusabb magatartása van, még rendkívül könnyen befogad mindent, és nagymértékben függ a környezettől.

Már **valódi gondolkodásbeli műveleteket** is el tud végezni. PIAGET a gyermek kognitív fejlődésének ezt a szakaszát a konkrét műveleti szakasznak nevezi. A gyerekek mentális műveletek elvégzésére válnak képessé, amik egy logikai rendszerbe illeszkedő, belsővé tett cselekvések. A műveleti gondolkodás lehetővé teszi, hogy a gyerekek tárgyakat és cselekvéseket fejben összerakjanak, szétválasszanak, sorba rendezzenek és átalakítsanak. Ezek a műveletek azért konkrétak, mert a bennük részt vevő tárgyak és események jelenlétében hajtódnak végre.²⁵ A gyermek felfogja a törvényszerűségeket, valamint a tér- és időegységeket. Most a gondolati működés elsősorban szemléleti alapon fordítható meg. Egyedi és általános fogalmakban is gondolkodik.²⁶ Egyszerűbb esetekben már tudnak következtetni. **Emlékezőtehetségük kitűnő, bár még erőteljesen mechanikus, az alapvető parancsokat, imádságokat most lehet begyakoroltatni. Mindig ellenőriznünk kell az elmondottak értelmének helyes megértését.**

Ki kell használnunk az erre a korra jellemző **gyakorlási készséget és versenyzési kedvet is**. Ez a korosztály gyakorlati szemmel nézi a világot. Jellemző erre a most kezdődő **gyűjtőszennvedély, ami számos dologra vonatkozhat (pl. a szentképekre, matricákra is)**. Jó megfigyelők.

²⁴ KORHERR, *id mű*, 124.

²⁵ vö. COLE and COLE, 466.

²⁶ Lásd még az értelmi nevelés c. részt is!

Társas és erkölcsi magatartás

Megváltozik a felnőttekhez való viszony. Most már nem akarják a pártfogást, de a tekintélyt még elviselik. Minél inkább példakép és tekintély egy felnőtt a gyermekek előtt, annál jobban elfogadják követelményeit.²⁷

Az **erkölcsi nevelésben is helyénvaló az okos, indokoló beszélgetés**. De figyelni kell arra, hogy ebben a korban a gyermekek erkölcsi szempontból többre értékelik a cselekedet külső, látható eredményét, kevesebbre a szándékot és a körülményeket. **A hitoktatásban újra és újra hangsúlyozni kell fő szempontként a helyes magatartást.**

*„A felebaráti szeretetre való nevelésben komoly akadályt jelent a még meglévő **énhez-kötöttség**. A gyermek erősen hajlamos a „szemet szemért, fogat fogért” erkölcsre. Nagyon nehéz megértetni velük a Hegyi beszéd követelményeit. Ha nem sikerül korlátok közé szorítani a túlfokozott önbecsülés-kényszerből fakadó kitöréseket és túlzásokat, ez később fiúk esetében kíméletlen hatalmaskodáshoz, lányok esetében akaratos uralomvágyhoz vezet. Az indulatos önbecsülési kényszer legyőzése azonban fáradságos, türelmes és soká tartó nevelési feladat. A gyermek felfogó képességét ekkor még lényegesen felülmúlja annak belátása, hogy a „passzív” erényben több természetes erő van, mint a leszámolásban”.*²⁸

Nagy önállóságra törekszenek, azt akarják, hogy komolyan vegyék őket. Szükségesnek tartják saját véleményük elmondását. **Teremtsünk erre lehetőséget minél gyakrabban!**

A gyermek újra és újra **baráti kapcsolatot** ajánl, és ezzel azt kívánja, hogy komolyan vegyék. Ha ezt fölhasználva – a tekintély föladása nélkül – sikerül **a gyermekkel bizalmon, megbecsülésen és segítesen alapuló kapcsolatba kerülni**, akkor olyan alapot rakunk le, amely a még távoli serdülőkor sok viharának is ellen fog állni.

Ebben a korban egyre inkább érdeklődnek a velük egykorú barátok iránt. Csoportokba tömörülnek, és itt szereznek tapasztalatokat az emberek közti viszonyokról, és eljutnak a „felebaráti” kapcsolatnak magasabb szintjére.

Már tudja magát értékelni, és megéli, hogy a közösségbe való



²⁷ Lásd a Katekéta személyisége c. fejezetet!

²⁸ KORHERR, *id. mű*, 128.

beilleszkedést és mások elismerését saját munkájával kell kiérdemelnie. A különféle kapcsolatokkal tagolt csoport most saját törvényeit kezdi érvényesíteni. A gyerekek értékmércéjének nem mindig felel meg az, amit a felnőttek mondanak, kezd kialakulni egy spontán **csoporterkölc**s, amire annál jobban tudunk hatni, minél inkább példaképnek ismernek el a gyerekek.

Szükségük van arra, hogy titkaik legyenek, és vannak is titkaik. Ennek a kifejezése a titkos beszéd és a titkos jelek. Sok csoportban alkotnak ilyeneket, és ezekre szigorúan vigyáznak. A társas magatartás fejlődése kedvező feltételt teremt **a plébániai életbe való beilleszkedésre.**²⁹

VALLÁSOSSÁG

6-7 éves korban

A gyermeki vallásosság kisgyermekkorban csak a családban – a vallásos élet adott formáihoz való hasonulással – tud kibontakozni. Ahol adott a vallásos élet, ott a gyermek ebbe magától belenő. A vallásos szokásokat és a felnőttek példáját látva a gyermek nemcsak a vallásos magatartást veszi át, de játékosan elsajátítja a vallási tartalmat is, értelmesen használja fel a vallásosságból adódó helyzeteket, és a vallás motiválja erkölcsi magatartását. A vallásosság és az erkölcs ily módon beépül a gyermek egész életébe.³⁰

Eben a korban a gyerek hite **tekintélyen alapuló hit**. Vallási elképzelései megfelelnek környezetének elképzeléseinek. A tanított vallási elképzelések ritkán hatolnak be az „én” központjába. Ez azt eredményezheti, hogy első vallási elképzelések nagyon erősen megmaradnak az emlékezetben, és ezelől a későbbi évek újabb elképzelései és benyomási kitérnek. A gyermek örömmel és szívesen fogad be vallási igazságokat, de ez nem csábíthat arra, hogy az ismeretek közlését túlságosan az elemi katekézis előterébe állítsuk. **Pszichológiai szempontból helyesebbnek látszik, ha kevesebbet nyújtunk, ezt azonban élménnyé tesszük, és a szívhez szólva elmélyítjük.** Az általános iskola alsó osztályaiba járó gyermek **a vallást nem annyira értelmével és akaratával**

²⁹ Lásd a Közösségi életre nevelés c. részt, a VI. fejezetben!

³⁰ Ide tartozik még az erkölcsi nevelésről szóló rész, az V. fejezetben.

sajátítja el, mint inkább szíve és érzelmei alapján. Ha ezt nem vesszük figyelembe, akkor a hitoktatás az ismeretek megtanításában csodálatos eredményeket érhet el ugyan, de elmarad az életet alakító, a lélek mélyét érintő hatás.³¹

Ennek az életnek a vallásossága a gyermeknek még nagyon egységes, osztatlan világába van beágyazva, amelynek középpontja maga a gyermek. Bizonyos mértékű **én-központúságot** még a legmélyebb vallásos élményekben is ki lehet mutatni. Az egyik további jellegzetességet **„mágikus magatartásnak”** lehet nevezni. Ez abban áll, hogy újra és újra észlelhetők olyan próbálkozások, melyek a természetfölötti hatalmakat akarják jóindulatra hangolni és az egyéni kívánságok szolgálatába állítani. Kezd kifejlődni egy általános istenkép. A gyerek Istent alapjában véve minden dolog teremtőjének tartja. Az elképzelése nagyrészt **antropomorf jellegű**. Még az ártatlan bizalom érzése uralkodik. Az antropomorf jelleg legnagyobbbrészt a gyermeknek még egészen a szemlélethez kötött lelki világában gyökerezik valamint azokban az antropomorfizmusokban, amelyekkel a gyermek környezetében találkozik. **A mi tudatos alakításunk szükséges ahhoz, hogy a gyermeknek helyes vallási elképzelései legyenek. Beszéljünk velük, és imádkozzunk együtt minél többet!**

Fontos, hogy azokat a gondolatokat, elképzeléseket, amelyeket a gyermekek már magukkal hoznak, összehangoljuk a Bibliának az Isten valóságáról festett képeivel. A vallásos magatartást az egymás mellett lévő vallásos élmények és elképzelések határozzák meg. Ezeket közvetlenül is meg lehet élni. Például **szükséglet, hogy a gyermek maga is alkosson imádságot, és ezt a mindenkori helyzetre alkalmazza.**³²

Mivel a **gyermeki vallásosság a gyermek világába van beágyazva**, ezért fontos, hogy kapcsolódjunk az életkörülményeihez, az ő életében előforduló eseményekhez. Figyelni kell arra is, hogy a vallási ismereteik különbözőek.

8. év

Még mindig tekintélyhez és környezethez kötött a vallásosságuk, naivul hiszékeny és feltétlenül **bízik**. A személyes döntést még nem lehet elvárni. A gyermek hitét a hitoktató, a hittan erősen befolyásolja. Mivel a gyermek hite **„résztvevő” hit**, és ez

³¹ Vö. KORHERR, *id. mű*, 105-106..

³² Lásd az Imádságra nevelés c. részt!

nagy mértékben környezetének vallásos szemléletében gyökerezik, jó ha a lelkgondozás figyelembe veszi a környezetet, fontos a kapcsolat a szülői házzal is.

9-10. év

A harmadik iskolaévben már világosan észrevehető a szülői házak vallásossága közötti különbség, ez a gyermek vallási ismereteiben és gondolkodásmódjában megmutatkozik. A vallásosság még sokszor utánzásban fejeződik ki, és gyakran külsőségekben nyilvánul meg. **Figyelmeztessük őket** ennek a megjelenési formának az elégtelen voltára.

Az Isten szeretetéről való fogalom összefügg a családban megtapasztalt szeretettel. A konkrét Isten-kép vonásai gyakran hordozzák az apa tulajdonságait.³³ Feladatunk a az apaképek sokszor nem megfelelő volta miatt nekünk figyelni a **helyes Isten kapcsolat kialakítására!** Még jelen van a **fantasztikus-mágikus** tényező is.

*„A. Burgardsmeier az istenfogalom elmélyítésére a harmadik iskolaévben a pszichológiailag jól megalapozott fokozást (Isten több mint egy földi atya, ő jóságosabb, kedvesebb, igazságosabb; Isten több mint egy földi király vagy uralkodó, ő hatalmasabb, erősebb, de ugyanakkor nagyobb hódolatot is kíván), a negyedik iskolaévben pedig az átértelmezést (Isten egyáltalában nem olyan, mint egy ember, mint egy földi atya, mint egy földi király...) ajánlja. A **szellemi isten fogalomnak** ilyen fokozatos előkészítése megfelel a gyermek felfogóképességének, és minden iskolaévben újabb távlatot tár fel a hit területén. Ugyanezek a fokozatok használhatók a mennyel, a pokollal és más hasonlókkal kapcsolatos elképzelések fejlesztésére”.*³⁴

A gyermek szeretete már nemcsak magára vonatkozik, már valóban segíteni akar. Azt is megérti, hogy Jézus az egész világ bűneiért halt meg, a kereszten Istennek a világ iránti szeretete válik láthatóvá. A **szeretetből végzett cselekedet** segít elképzelni a szeretet Istenét. Ebben a korban jellemző a vallásosságra a „**do ut des**” (adok, hogy adj) magatartás. A gyermek elmegy a templomba, imádkozik, áldozatokat hoz azért,

³³ Sajnos egyre gyakoribbak a csonka családok a hitoktatásban résztvevőknél is, ezért nincs-, vagy nem megfelelő a gyermekek apaképe, illetve, az apákkal kapcsolatos tapasztalataik.. Erre a problémára különösen oda kell figyelniük!

³⁴ KORHERR, *id. mű*, 136.

hogy valami sikerüljön neki. Ha nem eredményesek a tettei, ez ahhoz vezethet, hogy elfordul Istentől, hisz Ő megtagadta tőle kívánságai teljesítését. Ez a magatartás mutatja, hogy még nem érti Isten létezés módját, ezért **törekednünk kell arra, hogy kijavítsuk ezt az egocentrikus Isten-képet. (Sok-sok beszélgetéssel.)** Az istenszeretet számukra még sokszor a hálájuk kifejezése azért, mert jót kaptak az Istentől.

Krisztus személye egyre világosabbá válik a gyerekek számára, már nem keverheti össze Krisztust az Atyával. **Nekünk is figyelniünk kell a helyes fogalomhasználatra és az érthető magyarázatokra!**

A korosztály vagy utánpótlásból, vagy tekintélytiszteltetből vesz részt a vallási ünnepeken. A gyermek az ilyen élményekre általában fokozottan reagál. Ha elérjük azt, hogy a vasárnapi misén rendszeresen részt vegyenek, ez a szokásuk ennek az életkori szakasznak a végéig megmarad. **A legfontosabb feladatunk ennek a célnak az eléréséhez az, hogy megteremtjük a lehetőségeket arra, hogy a gyerekek tevékenyen vegyenek részt a szentmisében, akár úgy, hogy ministrálnak, vagy énekelnek, de legalábbis értik, a kifejezetten számukra írt liturgikus szövegeket, és a szentbeszédet.**³⁵ Tapasztalataim szerint, ha mindezekhez még a katekéta személyes példamutatása, és még más, a szentmisével összekapcsolódó programok is járulnak (pl. a gyerek ill. családi misék után tartandó agapé³⁶), a tanulók jelentős része később is gyakran jár a szentmisére.

5.és 6. osztály:

Az iskolás gyermeki testforma ekkor mutatkozik meg legvilágosabban. Ekkor a



legegészségesebbek és legellenállóképesebbek, ez a jó testi állapot tükröződik a lelki állapoton. Erős életérzése és növekvő ereje hangoskodásban, mindenre vállalkozásban, tudálékosságban, és feltűnési vágyban nyilvánul meg.

³⁵ Lásd még a VII. fejezet gyermekszentmiséről szóló részét!

³⁶ A gyerekmise utáni agapé rendezését mindig más család, vagy plébániai csoport vállalja magára. A reggeli készítéséből, terítésből, majd a mosogatásból és a rendrakásból a gyerekek is tevékenyen kiveszik a részüket. A szeretetvendégség arra is jó, hogy a családok, a plébánia különböző korú tagjai megismerkedjenek, és itt lehetséges a közös ünnepek megülvése (a plébános születésnapja, az újszülöttek köszöntése, stb.), és más közösségi programok megtartására (pl. a cserkészek utazási beszámolójára, kiállítás megnyitóra) is sor kerülhet ilyenkor.

Szellemi élet: Ezt a kort a „**kritikus realizmus**” fázisának is nevezi, meg ilyenkor a gyermekek magukat és környezetüket kritikus szemmel és tárgyilagosan szemlélik.

Gyors felfogásúak, figyelmük mindenre kiterjed, emlékezetük jól terhelhető.³⁷

A gyermekek mint „realisták” egyre jobban elfordulnak az énközpontúságtól, figyelmüket egyértelműen a környezet felé fordítják. Ilyenkor sok fontos, de másokkal kapcsolatos témát, problémát már megbeszélhetünk velük, felhívhatjuk rá a figyelmet (pl. szegények, éhezők helyzet, a környezetszennyezés stb.); és egyre inkább imáikban is meg emlékezzenek másokról.

Ebben a korban a gyerek még nem elméleti ember, nem törekszik arra, hogy ismereteit zár rendszerbe foglalja, hanem a **gyakorlati életet** nézi. Ez megmutatkozik érdeklődésében és törekvéseiben.

Kézzelfogható dolgokat (pl. matrica, kiskép: akár bibliai tárgyú is), ismereteket is gyűjti (pl. autómárkák). Jó megfigyelők (erre támaszkodjunk).

A fiúk inkább az anyagi dolgok, a természet világa és a technika iránt érdeklőnek. Azt akarják tudni, hogyan működik valami, keresik az okozati összefüggéseket. A lányok ezzel szemben szívesen fordulnak az emberi kapcsolatok és a szociális kérdések felé. Figyeljünk ezekre a különbségekre a megbeszéléseken, és a feladatok kiadásakor is. Növelhetik az eredményességet és a motivációt is.

Nagyon kedveli ez a korosztály a **mozgásos tevékenységeket** is. Bár manapság ezen igényüket kezdi elnyomni a számítógéphez való ragaszkodás, és a körülöttük lévő kényelmi világ. Ébresszük fel a mozgásvágyukat, vigyük őket kirándulni, szervezzünk ügyességi versenyeket és sportprogramokat is! A szellemi fejlődésre másképp hat a külvilág a városi és a falusi gyermek esetében. Igazodnunk kell ehhez a különbséghez is.

Társas és erkölcsi magatartás

A felnőttekkel való kapcsolat általában jó. A gyermek az **igazságosságot** várja el. Értékeli, ha komolynak tekintik és az élet gyakorlati tevékenységeibe bevonják. Támaszkodjunk rájuk bátran a hittanórákon.

³⁷ Lásd. Az éretelmi nevelés c. fejezetet

Társas érdeklődésük középpontjában azonban a **társak** állnak most már. Csoportokat alakítanak, ahol fontos az összetartozás, a társak elismerése, a csoport védelme, az egység tudata. Használjuk helyesen ezt az igényüket és **terelgessük a gyermeket a plébániai kiscsoportok, a kisközösségek, ministránsok, a cserkészlet, stb. felé.** De figyeljünk a hittanórai és hittanórán kívüli tevékenységek során is a csoportokra, és segítsünk, ha problémák akadnak.

Megjelennek ebben a korban az **eszményképek** is, feladatunk, hogy **megfelelő példaképeket közvetítsünk nekik. (Magunkkal kezdve!)**

Igazságérzetük időnként eltűzött, nem az indokokat nézik, hanem a külső magatartást. Sokuknál a következmény, a dicséret, büntetés indokolja a cselekedetet.

Az erkölcsösség legfőbb jellemzője a **szabályokhoz való kicsinyes ragaszkodás, a másokra figyelés.**

Vallásosság:

A gyermek vallásos élete jobban függ a környezetében lévő felnőttek magatartásától mint a katekézistől. A szülői minta egyre nagyobb hangsúlyt kap, az iskolai vagy plébániai katekézis egyre kevésbé tudja pótolni az otthoni vallásos nevelés hiányát. Fájdalmasan tapasztaljuk ezt meg mindnyájan, akik hitoktatással foglalkozunk. A vallásgyakorlatban is sok esetben visszafejlődés mutatkozik meg. A jó hitoktató azonban enyhíteni tudja ezt a folyamatot. **Legyünk türelmesek, keressük fel a családot, érdekes, vonzó hittanórákat tartsunk, szervezzünk külön programokat (amikre szívesen mennek a gyerekek), figyeljünk arra, hogy a csoportját a templom környékén megtalálja.**

Ezek az évek a hitoktatásban, a tárgyi ismeretekben való gyarapodás időszakát jelentik. **De nagyon kell figyelni arra, hogy ne csak tanuljunk, hanem a hit igazságait élményszerűen adjuk át, használjunk korszerű módszereket, érdekes feladatokat is és beszélgessünk már most is sokat), és lehetőségeket teremtsünk a vallás megélésére (gyűjtsünk a szegényeknek, menjünk el az Öregek otthonába...).**

A fejlődésnek ezen a fokán még nem találkozunk igazi hitbéli kétségekkel. **Hisznek** Isten létében és működésében. De **már vannak kérdéseik**, például tanult dolgok igazságáról.

Amikor a kérdések, már egyre inkább az én felé fordulnak, elkezdhetnek kiábrándulni a megoldhatatlan tikok világából, és a világot elkezdik a csodáktól mentesíteni. Ez a folyamat alapjává válhat egy későbbi szkeptikus és agnosztikus magatartásnak is. A veszély nő, ha a gyermek nem képes az oktatás során felvette kérdésekre kapott válaszokat lelkében földolgozni, vagy esetleg nem is kap válaszokat. Most kell úrrá lenni a gyermeki vallásosság felett, ennek értékeit megőrizve **kell érlelni a vallásosságot.**

A hitoktatás fő törekvése az legyen, hogy most kezdődjék el a vallási fogalmak kialakítása és a vallásos elképzeléseknek szellemi tartalommal való megtöltése.

A Biblia oktatásakor gondolni kell arra, hogy a történelemre és az időre vonatkozó elképzelések gyakran még nagyon hiányosak. A történelmi összefüggések megértése nagy nehézséget okoz. Erre különösen figyeljünk a hatodik osztályos egyháztörténelmi tananyagánál! A Márton Áron Kiadó az erre a korosztályra és tananyagra vonatkozó könyvében nem véletlenül az Egyház történetében példát mutató személyek életét, tanítását mutatja be.

Az erkölcsi nevelésben a **természetes indokok** szerepe döntő. Ezekben az években a tetterő, a hősiesség tűnik vonzónak, a hit erkölcsi üzenete, ha nem vigyázunk természetes erkölccsé alacsonyodhat. A természetes indokok mellett újfa tudatossá kell tenni a természetfeletti indokokat.

A jó emlékező tehetséget az imára nevelés szolgálatába állíthatjuk, ilyenkor **növelhető az imakincse.**

A kor végén már (ahol ez lehetséges), a tanulók térjenek át az ifjúsági szentmisén való részvételre.

Hatodik-kilencedik osztály:

Az érési időszak ilyenkor olyan sok egyéni, a nemi, időbeli, környezeti hatásnak van kitéve, hogy bárminek az életkorhoz rendelése csak hozzávetőlegesen lehetséges.

A fiúk és lányok fejlődési ritmusa egy életkorban sem tér el annyira egymástól, mint a 12. és 16. életév között.

A testi érés folyamata: Az iskolásgyermeki testformából az



érett testformába való átmenet több éven át tart. A változás okozta testi és lelki tünetekre fokozottabban kell figyelniük. A testi fejlődéssel párhuzamosan pszichoszexuális tekintetben is van fejlődés. De a testi érés gyorsabb, ezért, ha szexuális kapcsolat túl korai kezdése súlyos veszélyeket rejt magába. A szexualitás témájával minél hamarabb akár a vendégládák meghívásával, akár filmek bemutatásával is foglalkozzunk!

A testi és a pszichikai fejlődés a következő táblázat mutatja (Korherr)

Testi (szomatikus) fejlődés		Lelki (pszichés) fejlődés	
Második fiziológiai átalakulás	Iskolásgyermeki testforma	Iskolásgyermeki kor	
	A pubertást megelőző alkati gátlási fázis	Korai pubertás	
	A pubertás első fázisa	Főpubertás	} Szoros értelemben vett pubertás
	A pubertás második fázisa	A viszonylagos megnyugvás fázisa	
	A pubertás harmadik fázisa	Filozófiai krízis és az ifjúkor pozitív hatása	- Ifjúkor
Érett testforma	Felnőtt pubertás Életérés	Életérettség	

A pszichikai érés folyamata:

A központi jelenségek a következők:

- **elszakadás a családtól**
- tényleges **befelé fordulás**
- az egész életre szóló **döntések problémája**
- változás az érdeklődésben és az értékítéletben.

Ebben a korban halmozódnak nevelési nehézségek. A gyermekek kedvtelenek, unatkoznak, lusták, teljesítőkészségük csökken, introvertáltak lesznek, hangosak, és vadak, jellemző a hirtelen hangulatváltás. Erőssé válik a szülőtől, felnőttektől való elszakadás folyamata.

Az emlékezet mechanikusan verbális. A lányok gondolkodás helyett inkább magolnak, a fiúk a memorizálásra lusták, de könnyen fölismerik az összefüggéseket.

A főpubertás párhuzamosan halad a testi diszharmóniával. A tulajdonságok eddigi egysége megszűnik, sok gyermek hirtelen szakít a múlttal. A saját talpukon akarnak áll, törekszenek az önállóságra. A mások számára kellemetlen viselkedés **küzdelen a felnőtté válásért**. A serdülők idegennek és magányosnak érzik magukat. A tárgyi környezetet is elutasítják, unatkoznak, passzívak. Minden nehézség **megértő vezetéssel** enyhíthető.

A fiatalok életében erősödő szerepe lehet a nemi ösztönöknek, amelyek könnyen nem a jó útra téríthetők. A helyzetet nehezítik a családok szerkezetében végbement változások, és a külvilág egyre erősödő hatása. **Legyünk türelmesek, megértőek, és figyeljünk oda a problémáikra!**

A főpubertást követi a viszonylagos megnyugvás fázisa, ekkor a fantázia fejlődése jelentős. Az olvasási igény újra növekszik. **Ajánljunk rendszeresen nekik való olvasmányokat, amelyek megbeszélésére azután teremtsünk lehetőséget.**

Vallásosság:

Ebben az időszakban kell a tekintélyhez kötött, torzított vallásosságot a személyes magatartás és döntés érett formájára vezetni. Középkorban a nem vallásos családok gyerekei is feltesznek vallásos kérdéseket. Itt a lehetőség arra, hogy a vallás felé irányítsuk a fiatalokat.

Az új életérzés a vallásosságnak belső, érzelmi zavarához vezethet, teljes elhidegülés is felléphet. Hirtelen átélnek a földi szenvedést, bajt, a nyomorúságot, a bűnt, bénító szorongások, a **kétkedés** jelentkezik.

Vallásos magatartásuk ingadozik, bizonytalanok, igyekeznek még a vallásosságukat is eltitkolni. Különböző nézeteik vannak a hitről, vallásról, vannak, akik hűek maradnak az Egyházhhoz, mások új tanokat követnek.

Vallási kérdésben a gyakorlati élet feltételei is mindig meghatározóak és döntőek. Az elfordulásnak az erkölcsi háttér is oka lehet. Nem akarják már magukat a parancsokhoz kötni, és a felnőttek példája is negatívan hat rájuk. **Beszélgessünk velük minél többet, mutassunk be olyan fiatalokat, akik példaképeik, és segítségeik is lehetnek. Jó alkalom lehet erre a vegyes korcsoportú hittantábor.**

Fontos, hogy mindig rendelkezésükre álljunk ennek a korosztálynak, sőt igény esetén a lelki vezetésüket is vállaljuk.

A serdülők hitoktatása

Középiskolában is merjünk „másfajta” órákat tartani! Változtassuk meg az óra felépítését, menetét, a helyszín berendezését. Sőt a témaválasztásban is közeledjünk a korosztályt érintő kérdésekhez.³⁸

Adjunk lehetőséget az önálló készülésre, téma kifejtésre, sőt érvelésre, vitára is! Legyen minél több érdekes feladat (riport, fényképsorozat, újság készítés stb.), teremtsünk lehetőséget a beszélgetésre is! A teremben körben székeken vagy szőnyegen helyezkedjünk el, a hely is tükrözze, hogy nyílt és becsületos választ kapnak kérdéseikre, és a hitoktató a felvetett **problémák megvitatása** elől nem tér ki. Persze nem minden kérdés és probléma igényel tömeges megbeszélést, ezért jelezni kell azt, hogy mindenkor rendelkezésükre állunk.

A 13 évtől kezdve az oktatásban is egyre jobban észrevehető a **logikus gondolkozás és az absztrahálás** képessége. A mechanikus emlékezet teljesítő képessége egyre jobban csökken. A főpubertás idejében az iskolai munkát illetően szerény követelményekkel kell beérni. Gyakran a türelmes várakozás és a megértés az egyedüli helyes katekétaai lehetőség.

A gyerekek inkább egyéni **igazságosságot** várnak el nevelőiktől. Erkölcsi megítélésükben most már figyelembe veszik a szándékot és a körülményeket.



Ezekben az években a hitoktató személyével kapcsolatban egyre nagyobb követelmények lépnek föl, a hitoktató személyes érettsége és egyéni tulajdonságai a döntőek. **A**

³⁸ UMBERTO DE VANNA, *Úgy, mint Jézus*. (Beszélgetés serdülőkkel és fiatalokkal), Don Bosco Kiadó, Budapest 2006.

Top 40: Ifjúsági óravázlat; Fiatalok Krisztusért, Theologion, 2004.

Téma: Ötven kreatív, csoportos feladatlap középiskolás fiataloknak: David Lynn; Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2005.

hitoktatás és hitre nevelés befogadása elsősorban a hitoktató személyétől függ!³⁹

A tanulók elvárják a személyes, bensőséges kapcsolatot. **A kamasz is szeretetre és elfogadásra vágyik: a jóság, a megértés és a határozottsággal párosult jóakarata adja meg elsősorban az anyira szükséges támogatást.**

Még néhány pedagógiai következtetés Pohl alapján:⁴⁰

-Állandóan változó, pluralista társadalmunkban a vallásoktatás már nem korlátozódhat Isten szavának hirdetésére, és a mindennapi életre vonatkozó buzdításokra. Találkoznunk kell a közösségeknek intellektuális kifogásokkal is, és észérvekkkel kell tudniuk megvilágítani a hitigazságokat. Ezért először az antropomorf istenképet kell felszámolni. Ez történhet úgy, hogy először a gyerekek megismerik Isten hatását a természetben és ezen az alapon jutnak olyan istenképhez, amelyben Istennek emberfölötti szeretete megérthető: nekünk ajándékozta magát Fiában, Szentlelke által istenségében részesülünk.

-A bibliai történetek elbeszélésekor több magyarázat szükséges, ügyelni kell a szókinészre és fogalomismeretre is.

-A tanulók legyenek tisztában avval, hogy a Szentírás nem természettudományos könyv.

-Az absztrakt fogalmakat közelebb kell vinni a gyermekekhez.

-Jobban be kell őket vonni a vallási cselekmények gyakorlásába!⁴¹

Összefoglalásul a vallási fejlődést gátló és elősegítő tényezők:

Gátló: aggodás, bosszúság, türelmetlenség, kételkedés, rossz oktató, nevelő, unalmas hittanóra.

Segítő tényezők: önkéntes törekvés az igazságra, vágyakozás a megváltásra, természeti élmények, megfelelő személyek, lelkiismereti élmények, imameghallgatások.

³⁹ Vö. MKD, 103.

⁴⁰ Vö.: Korherr id. mű

⁴¹ Lásd. a vallásgyakorlatok c. részt

1.3. SZÜLŐK

A szülőkkel való kapcsolattartás elengedhetetlen része a katekéta feladatainak.

A szülőt meg kell próbálnunk, -ha ez még nem így van-, a gyermek vallásos nevelésébe bevonni. Ideális az, hogyha az **elsősorú hitre nevelő a család**. Lehetőséget kell adnunk a szülőknek, hogy bővítse hit és pedagógiai ismereteit, de legalábbis érdeklődhessen gyermeke hittanórai teljesítménye felől. Próbáljuk meg bevonni őket a plébániai közösség programjaiba, és ezeken keresztül a közösségbe, majd a liturgiába is.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- Beszélgetés – hittanórák előtt, után.
- Szülői értekezlet.
- Rendszeres havi találkozások – a plébánián, megadott terv alapján, speciális módszerekkel és különböző formákban⁴².
- Lelki napokon, lelkigyakorlaton.
- Táborokban.
- Családlátogatásokon.
- Egyéb templomi és plébániai rendezvényeken: adventi koszorúkötés, karácsonyi műsor, farsangi bál, anyák napi műsor, plébániai bál... stb..



A családlátogatás

Célja: A gyermek családi háttérének és személyiségének alaposabb megismerése.

Menete:

Először mindenképpen kérdezzük meg a szülőket (ha másképp nem lehet, írásban), hogy fogadnának-e minket. Jelezzük, hogy szeretnénk velük beszélgetni, és nyugtassuk meg őket, hogy nem a lakásuk kifogástalan rendje, a vendéglátás magas színvonala érdekel minket. Ne felejtjük el, hogy mi csak kívülállók vagyunk, legyünk kedvesek, tapintatosak és megértők.

⁴² Vö. FOGASSY JUDIT, *Családi katekézis*, Szent István Társulat, Budapest, 2005.

Maximum egy, másfél órára tervezzük a látogatást, abban az időpontban, ami lehetőség szerint mindkét szülőnek megfelel.

A látogatáskor legyünk pontosak, valami apróságot esetleg vihetünk a gyerekeknek. Ne rohanjunk ajtóstul a házba, tehát ne az esetleges probléma felemlegetésével kezdjük, hanem beszéljünk általában a családról, a lakásról, mindarról, amiről szívesen ejtenek szót. Nem baj, ha ilyenkor a gyermek is a közelben van, vonjuk be őt is a társalgásba. Csak akkor nézzünk körül a lakásban, ha erre megkérnek minket, ilyenkor néhány dicsérő megjegyzés tovább oldhatja a hangulatot. Tanítványunk „helyére” azonban mindenképpen legyünk kíváncsiak. Ez is sokat elárulhat személyiségéről.

Ha konkrét problémával érkezünk, csak ezek után álljunk elő, határozottan, de nem erőszakosan. Ha úgy alkalmasabb ilyenkor már csak a szülők legyenek jelen, de lehet, hogy pont az együttes megbeszélés jár majd eredménnyel. Ne legyünk kioktatóak, mindentudóak, türelemmel hallgassunk meg mindenkit. Beszéljünk egyszerűen, az adott család nyelvén. Ha a megoldásra kíváncsiak, akkor javasoljuk azokat, vagy esetleg külső szakemberek bevonását is javasolhatjuk.

Teremtsünk lehetőséget a szülőknek is, hogy feltegyék kérdéseiket akár a hittel, akár a neveléssel kapcsolatban is. Ha különösen érdeklődőek **javasoljuk** nekik a felnőtt hittanórák alkalmait, a katekumenátus intézményét, vagy a szülői találkozókat. Jó, ha van nálunk egy szórólap a fontosabb plébániai adatokkal, időpontokkal, és elérhetőséggel. Ha úgy tapasztaljuk, hogy először inkább a közösség felé nyitottak, akkor a lazább közösségi alkalmakat javasoljuk, pl. a gyerekek előadása utáni szeretetvendégséget, családi kirándulást, stb. Esetleg ajándékozzuk meg őket plébániai újságunk néhány példányával.

Ha a család elkötelezett hívő, de még nem vesznek részt a közösségi életben, munkában, de szívesen segítenének, **vonjuk be őket** pl. a mise utáni agapé-készítésbe, a nyári tábor körüli segítségbe, vagy azokba a tevékenységekbe, amiben adottságaik és kedvük szerint is szívesen részt vesznek.

Tapasztalataim szerint még a komoly hívő családokban, sem mindenhol beszélnek a hittel kapcsolatos kérdésekről nyíltan és szívesen. Próbáljuk természetesen és egyszerűen megemlíteni ezeket a témákat (közös imádkozás, szentmisén való

részvétel, a szentségek vétele), és könnyű, praktikus „feladatokkal” és segítséggel lássuk el őket. Például nagyon bevált az adventi családi gyertyagyújtásokra kiadott írásos „segédanyag”,⁴³ de az esti imához is adhatunk írásos, vagy akár példaadó segítséget.

Miután megtörtént a látogatás jelezzünk vissza (pl. egy rövid levélben), hogy megerősítsük a kialakulófélben lévő kapcsolatot.

Szülői értekezlet

Konkrét példa: elsőáldozásra készülők szüleinek tartott szülői értekezlet.

Szervezés:

Legalább 1 hónappal az értekezlet előtt levelet kell küldeni a szülőknek.

A hittan- vagy közösségi teremben körben ülünk le, köszöntsünk mindenkit személyesen, ha nem ismerjük az érkezőt, mutatkozzunk be, és érdeklődjünk kedvesen mely gyermek hozzátartozója.

Kezdjük az összejövetelt imádsággal. Utána például így folytathatjuk

Szeretettel köszöntöm a Kedves Szülőket!

Nagy öröm számomra, hogy mindannyian el tudtak jönni, és az is, hogy idén 18 gyermek járulhat e szentséghez. Mint tudják, az elsőáldozás fontos állomás a gyermek vallási és lelki életében. Azért is kell legalább két évig rendszeresen hittanra és templomba járni. Szeretnénk, hogy most majd májusban, amikor a szentséget magukhoz veszik a gyermekek akkor valóban igazi ünnep legyen számukra a Jézussal való találkozás. Azért hívtam össze Önöket, hogy részletesen megbeszéljük az elsőáldozással kapcsolatos teendőket, dátumokat, információkat. Mint tudják ez az ünnepi pillanat május 14-én lesz a 9 órai szentmise keretében. Fontos, hogy a keresztleveleket, vagy még jobb, ha a fénymásolatát elküldjék nekem április 30-ig. Régóta hagyomány, hogy a leendő elsőáldozóknak a templomban lelkinapot tartunk. Ahol a gyerekeknek lesz alkalmuk személyesen elbeszélgetni Imre atyával. Ő fogja a szertartást megtartani. A lelki napra május 6-án 9 órára legyenek szívesek a gyerekeket a templomba elhozni. Utána járulnak elsőgyónáshoz a gyermekek. Erre a hittanórákon is készülünk, de a szülők segítségét is kérném pl. ha a gyermek a bűnei összegyűjtéséhez kér segítséget. (De kérem ne kérdezzenek rá konkrétan, ha ő magától nem utal ezekre.)

⁴³ Menjünk mi is Betlehembe, Háttér Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 1990, 8-12.

Szép szokás templomunkban, hogy az elsőáldozók egyforma fehér ruhában lesznek, ezeket május 13-én kapják meg a főpróba után. Tehát a főpróba május 13-án 9 órától kb. 10 óra 30-ig lesz a templomban. Az elsőáldozás május 14-én a 9 órai szentmise keretében történik majd meg. 8 óra 45-ig gyülekezünk a templom előtt, itt kapják meg a szülői áldást a gyerekek⁴⁴, majd virággal a kezükben vonulnak be a szentmisére.

Megkérem Önöket, hogy a fényképezést hagyják a hivatalos fotósra, ő is csak időnként fog fotózni, hogy a szertartást ne zavarja. Videózni lehet, természetesen úgy hogy ne zavarja az ünnepet. A mise után lehet csoportos képet is készíteni, miután a gyermekek megkapták az egyházközösség ajándékát.

A szertartás után mindenkit szeretettel várunk az agapé-teremben tartandó szeretetvendégségre, amihez kérjük szépen hozzájárulásukat: egy tálca süteménnyel.

Most kiosztom az Emlékeztetőt, amely a főbb tudnivalókat, és időpontokat tartalmazza. Továbbá azt az imádságot, amelyet az elsőáldozás előtt a család imádkozhat.⁴⁵

Ennyit szerettem volna elmondani Önöknek, ha van még kérdésük, szívesen válaszolok rájuk.

Isten áldja Önöket a következő találkozásunkig is!⁴⁶

Az összejövetel végén is imádkozhatunk, esetleg néhány saját szót az elkövetkezendő ünnepel kapcsolatban.

Szülői értekezletet tarthatunk még táborok, nagyobb rendezvények előtt, vagy ha komolyabb problémát kell megbeszelnünk.

⁴⁴ http://www.plebania.net/hittanterem/?op=view&k_id=15

⁴⁵ FOGASSY JUDIT, Az első gyónásra és szentáldozásra felkészítő munkafüzet II, Szent István Társulat, Budapest, 2004.

⁴⁶ Guttman Mariann volt hittanár szakos hallgató segítségével

*Boldog az az ember,
akít te oktatsz Uram,
és megtanítasz törvényedre.*

Zsolt 94,12

2. A KATEKÉZIS FELADATAINAK GYAKORLATI MEGVALÓSÍTÁSA

2.1. SZENTSÉGI KATEKÉZIS

A szentségek hitoktatása

A szentségeket meghatározhatjuk olyan módon: hogy a szentségek a Szentháromság cselekedetei az Egyházban, amely „jele és eszköze az Istennel való benső egyesülésnek és az egész emberi nem egységének.”⁴⁷

A katekézisnek gyakran rá kell mutatnia Krisztus cselekedeteinek és a szentségeknek azonosságára. Krisztus az, aki tulajdonképpen cselekszik, Ő az, aki a kegyelmet osztja a szentségekben. Hangsúlyozni kell azt is, hogy a szentségeket úgy kell fogadnunk, mint a hit kegyelmi ajándékait; a Megváltó akaratából és érdemeiből fejtik ki hatásukat, de az embernek válaszolnia kell Isten szeretetére; a szentségeket úgy kell tekinteni, mint sajátos természetük és céljuk szerint működő kegyelmi ajándékot, amellyel a felvevők egyéni és közösségi élete fejlődik és gazdagodik.⁴⁸

A keresztény életbe bevezető szentségek

„A keresztény életbe bevezető szentségek, a gyógyulás és a közösség szolgálatának szentségei a krisztusi életbe és az Egyház közösségébe történő bekapcsolódást és növekedést szolgálják. A szentségi élet a keresztény élet éltetője és a keresztény élet folyamatos táplálója, ami azonban nem merül ki a szentségek formális vételében, és semmiképpen sem jelenti, hogy a keresztény élet csupán a szentségek felvételéből áll.”⁴⁹

⁴⁷ Lumen Gentium 1.

⁴⁸ Vö. Katekétika (szerk. Rédly E.) 85-86. o.

⁴⁹ Vö. (ha idézet akkor nem kell) KEK 1115.

A szentségi katekézisnek két fajtája van: a szentség első vételére történő felkészítés, és az ezt követő folyamatos elmélyítés, a szentségi életre nevelés. Az első általános célja, hogy bevezesse a tanulókat a Szentírás, hitvallás tanításába, a liturgiába, az Egyház életébe. A második a jelentésre irányítja a figyelmet, bemutatja a szentségek hatását az ember életében.

A keresztény életbe bevezető szentségek felvételére felkészítő katekézis

„A beavatási folyamat sajátossága abban mutatkozik, meg hogy alapvetően a személy megtérése irányul. Ezért olyan nyelvezetet alkalmaz, ami a megtérést segíti elő, hogy a katekumen ne csak értse, hanem értékelje, és a saját életébe építse be mindazt, amit Krisztus a szentségekben és az ő közösségében ad. Ne csak világosan lássa, hanem meg legyen győződve Krisztus tanításának igaz voltáról. Ne csak szóban tudja ezeket kifejezni, hanem az életébe beépített erényekkel tegyen tanúságot róluk.”⁵⁰

A gyermekek bevezetését a keresztény életbe csak folyamatos, közösségi katekézissel érhetjük el. A családi, plébániai háttér, a folyamatos tanulás és a vallás rendszeres gyakorlása adja meg a szentségfelkészítés alapját. A gyakorlat sajnos azt mutatja, hogy azok a gyerekek, akik mindezen háttér nélkül járulnak először a szentségekhez, nagyrészt itt meg is állnak szentségi életükben. Jó lenne, ha a katekézis erre a problémára megoldást találna. (Például **nagyobb odafigyeléssel, a szülők bevonásával, külön programok szervezésével...**) Azok a tanulók, akiknél az előbb felsorolt alapok megvannak, vagy megteremtődnek, továbbra is a keresztény közösség tagjai maradnak, és folyamatosan szentségi életet élnek és részt vesznek a liturgiában. Tapasztalatom az, hogy ha a katekéta komolyan veszi a feladatát, lelkiismeretesen próbálja az alapokat megteremteni, és elég időt fordít a problémás családokra is, akkor már komoly eredményeket érhet el.

Ideális esetben a gyermekek felkészítésének helye a plébánia, ahol a felkészítés a szülők, a katekéták és a lelkipásztor közös munkája során valósul meg.

Ahhoz, hogy a gyermek az életkorának megfelelő hitbéli ismeretekkel rendelkezzen, a szentségek vétel előtt minimum két teljes évig részt kell venni a katekézisen és a vasárnapi szentmiséken. A gyermek vallási érettsége határozza meg felkészültségét

⁵⁰ MKD 5.1.

arra, hogy a szentségekben Krisztussal találkozzék. A felkészülési folyamat fontos eleme a plébániai közösség életébe való bekapcsolódás. Biztassuk a gyermeket ministrálásra, vagy a gyerekkórusban való éneklésre, vagy ha lehetőség van rá, cserkészcsoporthoz, vagy más gyerekközösségben való részvételre. Ez is feltétele a gyermek hitben való fejlődésének.

A hitismeretek felmérésekor ne vizsgáltsunk, hanem **beszélgetés keretében állapítsuk meg a felkészültségét**. Annak az eldöntése, hogy a gyermek érett-e a szentségek felvételére a plébános, a katekéta, és közösség felelőssége. Vigyázni kell arra, hogy a katekézis ne kezelje a szentségek vételére felkészítő folyamatot, illetve a szentségeket pedagógiai vagy kényszerítő eszközként.⁵¹

Az iskolás gyermek felkészítése a keresztségre

A személyes felkészítéskor az egyes szentségekre való felkészítés menetét követjük. Hasznos lehet, ha a keresztségre történő felkészítés egybeesik az első gyónásra és áldozásra való felkészítés idejével.



A gyermekek felkészítése az első gyónásra

Gyermekbűnök

Kb. 9 évesen végzik a gyerekek első gyónásukat, Vajon tud-e vétkezni, szüksége van-e a gyónásra?

Bár minden kétséget kizáróan a gyermek is részes az emberiség bűnösségében, konkrét esetekben nehéz megállapítani, hogy teológiai értelemben hol és mikor kezdődik nála bűn. Pontosabb vizsgálatok szerint sok minden, amit korábban gyermekvéteknek tekintettek (dacosság, vetélkedés a testvérekkel), az érési folyamattal van kapcsolatban, tehát nem tekinthető bűnnek. Kegyetlenkedés lehet korai gyermekkori sérülések következménye és kifejezője, és ennek nem vagy csak nagyon korlátozottan van köze a felelősséghez, vagyis a bűnhöz, még ha látszólag föl is ismerhető benne a gonoszság. Ösztönös kényszer hatására elkövetett hibák esetében, ha pl. a gyermek nagyon indulatosan akar valamit, nem mindig bizonyos, hogy azt szabadon is akarja.

⁵¹ Vö. MKD 5.1.2.

A cselekedet erkölcsi megítélése szempontjából a nagyon gyakran még nem kiforrott felelősség-felismerő képességen kívül figyelembe kell venni azt is, hogy a gyermek helytelen viselkedése társadalmi és lelki adottságokkal fonódik össze. A bűnösségnek a nevelés és az oktatás során hallott és megtanult ismerete még nem feltétlenül azonos a bűnösség felismerésével. A gyermek olyan mértékben és attól az időponttól kezdve képes vétkezni, amennyire, és amikor már személyes, saját felelősségen alapuló tetteket képes véghez vinni. Jelenlegi erkölcspszichológiai ismereteink alapján erre vonatkozóan nem tudunk minden gyermekre egyformán érvényes életkort megállapítani. Mégis teljes az egyetértés abban, hogy a gyermekek a serdülőkor előtt – még ha súlyos dolog esete áll is fenn – személyiségük éretlen volta miatt nem tudnak úgy vétkezni, hogy azzal Istentől véglegesen elszakadjanak (halálos bűn).⁵²

A gyerekeknek a szerető és követelményeket támasztó Istent kell bemutatni. Csak azt rójuk fel bűnéül a gyermeknek, amiben valóban vétkes. De fontos, hogy tudjunk pontos különbséget tenni a gyermekhibák és gyermekbűnök között.

Gyermekkori hazugság

Ez legtöbbször tünet, gyökerei mélyebben fekszenek, és mind erkölcsi, mind pedig pedagógiai szempontból eszerint kell értékelni. Erkölcssteológiai értelemben nem számít hazugságnak a kisgyermeknek ún. fantázia-hazugsága (amikor a gyermek nem tud különbséget tenni a valóságos és az elképzelt világ között). A hazugság formái még: a fantasztikus-hazugság (amikor a gyermek henceg, ennek gyökere lehet az érvényesülési vágy, túlságos szigor, szociális helyzet), a barátságból fakadó hazugság (gyökerei lehetnek a szolidaritás, rokonszenv), kényszerhazugság (félelemből), versengés miatti hazugság. Meg kell különböztetni a hazudozásra való hajlamot a helytelen cselekedettől. A megelőzés és gyógyítás alapja az őszinteség és bizalom. Azt is tudatosá kell tenni, hogy az őszinteség több a hazugság elkerülésénél.

Gyermekkori lopás

Ezt lelki okai alapján kell erkölcsileg értékelni. Lehet, hogy a gyerek még nem érett arra, hogy különbséget tudjon tenni az enyém és a tied között (kisgyermek, szellemi fogyatékos). Lehet, hogy a belső elválasztású mirigyekkel kapcsolatos zavaroknak,

⁵² Vö. KORHERR, *id mű*, 120.

vagy agysérülésnek következménye a tette. Lehet meggondolatlan cselekvés, titkolózó magatartás, túl szigorú, tekintélyalapú nevelés esetén. Lehet pótcselekvés is (hiányzó szeretet, kapcsolathiány, elhanyagoltság esetén). Amíg a lopás csak tünet, segíteni akkor tudunk, ha megállapítjuk és kiküszöböljük az okokat.

A katekéta feladata, hogy támpontot adjon arra vonatkozóan, hogy a gyermek meg tudja különböztetni a jót és a rosszat, ebben segítségünkre lehetnek a mesék, ezek elemzése, dramatizálása és megbeszélése; továbbá a beszélgetések és a szituációs játékok. Tanítsuk meg arra is a felkészülöket, hogy jóvátegyék bűneiket (a szituációs gyakorlatok segíthetnek). Értjük el, hogy bizalommal forduljanak Istenhez (beszélgessünk sokat Istenről, és imádkozzunk együtt). Feladatunk még a lelkiismeret fejlesztése.⁵³ Fontos még az értékrendjük alakítása a Jézus által átértelmezett 10 parancsolaton keresztül.

Elvárásaink a gyermekekkel szemben az első gyónás alkalmával:

- tudjon különbséget tenni az erkölcsi jó és rossz között, rendelkezzen életkorának megfelelő bűnfogalommal;
- legyen tudatában annak, miért van szüksége Isten megbocsátására;
- bízzon Jézus megbocsátó szeretetében;
- tudjon bocsánatot kérni, és megbocsátani;
- legyen képes kifejezni a bánatot, és bocsánatkérést;
- gyakorolja a jóvátételt;
- gyakorolja a felebaráti cselekedet tetteit;
- legyen képes a komoly elhatározásra;
- legyen gyakorlata a lelkiismeretvizsgálatban, és legyen képes a jó elhatározására.

Mindezekkel kapcsolatos módszerek, gyakorlatok: a megbeszélések, beszélgetések; közösen végzett, irányított lelkiismeretvizsgálatok; közös bűnbánati liturgiák⁵⁴; és szituációs játékok.

Ajánlatos az első szentgyónást bűnbánati liturgia keretében végezni⁵⁵, így a szülők és a közösség példája is támogatja a gyerekeket.⁵⁶

⁵³ Lásd a Hitre nevelés sajátos eszközei c. fejezetet!

⁵⁴ Lásd 1. melléklet!

⁵⁵ FOGASSY JUDIT, *Az első gyónásra és szentáldozásra felkészítő munkafüzet II.*, Szent István Társulat, Budapest, 2004.

- A mi plébániánkon a gyerekekkel az első gyónás előtt még egyszer megbeszéljük a gyónás lényegét és menetét. Majd a templomban a szülőkkel együtt közös bűnbánati liturgiát tartunk, mely alatt a gyermekek folyamatosan végzik el gyónásukat a templom oldalrészében, ülve, nem beszorítva a gyóntatószékbe.

Az elsőáldozásra való felkészítés

Feladatunk, hogy helyesen alakítsuk ki az Eucharisztia fogalmát, azt, hogy a kenyér és a bor színe alatt valóban Krisztus teste és vére van jelen. A katekézis során segítsünk abban, hogy a gyermek bekapcsolódhasson tevékenyen a szentmisébe, találja meg a helyét a közösségben; világítsuk meg a következő fogalmakat: ünneplés megosztás, adás, köszönet, étkezés... Az eukarisztikus lakoma jelképeinek megértését segíti, ha a gyermek és a szülők a mindennapi életben is megélik a családi- és asztalközösséget, az együvé tartozást, és az egységet. (Ezt elősegíthetjük a szülők biztatásával, és kirándulásokon, táborokban való közösségi étellel is.)

Elvárások a gyermekekkel szemben:

- becsülje meg az ételt és az italt;
- tudja megkülönböztetni az Eukarisztiát a közönséges kenyértől és bortól;
- vágyják egyesülni Jézussal, ezért tudjon áldozatot hozni, és jót tenni;
- hitismerete legyen korának megfelelő.

Törekedjünk arra, hogy a liturgia megünneplése testvéries, családias légkörben történjék, hogy a gyermek is be tudjon kapcsolódni, értse is az eseményeket, és az így élménnyé válhasson számára.⁵⁷ A külsőségek ne kapjanak túl nagy szerepet, hogy a gyermekek figyelmét ne vonják el.⁵⁸ **Vonjuk be a szülőket is, például a szentmise előtti szülői áldás keretében.**⁵⁹

- A Csillaghegyi Jézus Szíve Plébánián a liturgia a szülői áldással kezdődik, amit még a templom előtt kapnak meg a gyermekek, majd a szülők bevonulása után, a leendő elsőáldozók ünnepélyesen az oltárhoz járulnak és leteszik a kezükben lévő virágot. Az olvasmányokat szülők olvassák, az alkalomra írt könyörgéseket a gyermekek, illetve hitoktatók és szülők is. Az áldozás után egyszerre elmondják a köszönő imádságukat, majd

⁵⁶ Vö. MKD 5.1.2.3.

⁵⁷ Nagyon szép, gyerekközpontú liturgiák találhatók elsőáldozásra az Interneten: <http://www.plebانيا.net/hittanterem/?op=viewwalkat&akid=6>

és a Gyermekmisék Direktóriumában.

⁵⁸ Jó gyakorlat az, hogy egyforma, egyszerű, fehér ruhák állnak a plébánián a gyermekek rendelkezésére.

⁵⁹ http://www.plebانيا.net/hittanterem/?op=view&k_id=15

elénekeljük Az Úristent magasztalom c. énekét.⁶⁰ A szertartás többi énekét a templom kórusával közösen énekelik, ezeket is, mint a liturgia többi verbális és mozgásos elemét a szombati próbákon gyakoroljuk, értelmezzük. Az elsőáldozáson egyforma fehér ruhában vesznek részt a gyermekek, melyet az ünnepséget követő közös agapén levesznek, és a saját ruhájukban ünneplünk tovább. A szeretetvendégséget a plébánia agapé-termében a képviselőtestület tagjai rendezik, a szülők süteménnyel járulnak hozzá az étkezéshez. A mise után osztjuk ki az emléklapokat, az ajándék Szentírást (ha lehet, teljes legyen), és ekkor készülhetnek a közös fotók is. (Nálunk, hogy ne vonják el a gyermekek figyelmét, mise közben csak egy hivatásos fotós fényképezhet, de ő sem akármikor.)

Nevelés a szentségi életre

„A katekézisnek el kell vezetnie a szentségek igaz értékének felismerésére és megbecsülésére, hogy a szentségek vétele ne csak kiüresedett szokások megtartására szűküljön le. Megfelelő motivációval, folyamatos katekézissel érhető el, hogy a szentségek valóban az élet táplálói legyenek. Éppen ezért nagyon fontos feladat ezeknek a csodálatos isteni szeretetajándékoknak a megismertetése, és beépítésük az emberek életébe.”⁶¹

A szentségi életre nevelés célja, hogy a szentség első vétele után tovább segítse a gyermeket a rendszeres szentségi életre, az ezekből fakadó öröm és az Istennel egyesült élet megélésére, a gyakori áldozásra.

„Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek” (Mt 9,12) Az Eukarisztia nem a jók jutalma, hanem a jóra törekvők tápláléka. Nevelésünk arra irányuljon, hogy méltatlanságunk tudatában értékeljük Isten irgalmát és szeretetét. Ez készítse a gyermekeket is viszonzásra az életükben: mások segítésére, áldozatvállalásra. *„Úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket”* (Jn 15,12)

A gyakori szentáldozásra nevelés minden korosztálynál fontos, figyelmet kell fordítanunk a félreértésekre és kifogásokra is. **Beszélgessünk** el velük többször is!

„A bűn igazi lényege abban áll, hogy Istent elutasítja, vele szembehelyezkedik...”⁶² A bűnbánat lényege az, hogy felismerjük azt, hogy elfordultunk, eltávolodtunk Istentől, aki pedig szeret minket. A katekétának törekedni kell arra, hogy erre a felismerésre vezesse tanítványait, hogy segítse a helyes lelkiismeret kialakítását, és rá kell

⁶⁰ Éneklő Egyház, énekszám?

⁶¹ MKD 5.3.1.

⁶² KEK 386.

világítanunk arra, hogy milyen nagy ajándék Istentől bocsánatot nyerni, megtapasztalni a gyógyulás örömét. Bízassuk a gyermekeket és teremtsünk is alkalmat a lelki beszélgetésekre, a gyónásra, a lelki napokra, lelki gyakorlatokra.⁶³,

Bérmálás

„A bérmálkozásra történő felkészítés a keresztény hitben való növekedésnek egy meghatározott szakasza, ami arra irányul, hogy a Szentlélek adományaival megerősítve meg tudja határozni hitbeli önazonosságát, és a hitben felelős kereszténnyé váljon.”⁶⁴

A felkészítési folyamat a hitismeretek átadása mellett a megtérésre, a hit szerinti élet vállalására és kialakítására irányul. A folyamat jellemzői:

- egy élő közösségben történik
- hosszabb folyamat, mely több szakaszra oszlik
- a szakaszokat liturgikus szertartások zárják le
- különös figyelmet fordít az egyéni érettség kialakítására
- a megtérés folyamata
- kialakítja a meggyőző egyházképet, és segít megtalálni a bérmálandó helyét a közösségben
- minden résztvevőtől teljes és aktív közreműködést kíván
- a felkészítés a plébánia feladata
- külön figyelmet kell fordítani a szülők, bérmaszülők, kezesek katekézisére is.

A bérmálási felkészülés 5 javasolt szakasza:

1. Előkészítő szakasz

A bérmálandókkal és szüleikkel való találkozás tartozik ide, 3-4 hónapig tartson a szakasz, fontos, hogy minden érdeklődőhöz eljusson a bérmálkozás híre. A plébános és a koordinátor találkozik az érintettekkel és tájékoztatja őket a felkészítésről.

2. Bevezető szakasz

⁶³ Vö. MKD 5.3.2. vö. még a Vallásgyakorlatok c. részt

⁶⁴ MKD 5.1.2.5.

(3-4 hónap) A katekétával történő egyéni beszélgetés egyrészt megmutathatja az elhatározás komolyságát, másrészt megalapozza a csoport és a bérmandó kapcsolatát. Ekkor válasszák ki a bérmaszülőt. Szervezzük a bérmandóknak lelki napot, lelkigyakorlatokat, hogy személyes hitük növekedjék. Szorgalmazzuk az ifjúsági találkozókra és a táborokra való részvételt is. A szakasz ismerkedő és spirituális jellegű.

A végén a köszöntő rítussal üdvözlő az egyházközség a fiatalokat.

3. Tanítási szakasz

(Kb. egy év) Itt alaposan megismerhetik és megérthetik hitüket, és mintát kapnak annak megélésére is. Az a célunk, hogy személyes meggyőződésük kialakuljon. Ide tartozik még a hitbéli továbbfejlődés is. Témák: Egyház, szentségek, Szentírás, erkölcs, liturgia, katolikus hit és gyakorlat, szolgálat, evangelizáció.

Az elfogadási szertartás (ha lehet a Nagyböjt kezdetén) zárja le ezt a szakaszt.

4. Szentségi előkészület szakasza

(3-4 hónap) Ekkor történik meg a spirituális képzés, a bérmandó megéri a szentség jelentőségét. Ekkor ismerkednek meg a bérmandó szertartásával.

Lelkigyakorlatokon, rekollekciókon vesznek részt. Ilyenkor szervezzük a szülők és bérmaszülők összejövetelét is.

A [záróbeszélgetések](#) annak a megállapítását szolgálják, hogy az illető eljutott-e a hitnek arra a fokára, amelyben felelősséggel vállalhatja a szentség felvételét.

Bérmandkozhat az:

- Aki rendszeres templom és hittanlátogató (a bérmandkozás előtt legalább 2 évig).
- Hitbéli ismeretei fejlettek, hitfelfogásukban kinőttek a gyermekkorból.
- Tudatos önnevelésre törekszik, s ehhez igénybe veszi a szentgyónást és esetleg a lelkivezetőt is.

A hit szimbólumok átadásával és bérmandlással zárul ez a szakasz.

5. Apostolkodási szakasz (folyamatos)

A bérmandkozás legyen a helyi egyházközség fontos eseménye, mindenki kapcsolódjon be az előkészületekbe. [Lehet például imaórákat tartani a bérmandkozandókért, vagy egy-egy konkrét személyért külön felajánlani imát, áldozatvállalásokat. Vonjuk be a](#)

fiatalokat az egyházközség életébe is: közös imádságokkal, a liturgikus életbe való bekapcsolódással, a segítő feladatokba való bevonásukkal.

- A szertartás előtt tartsunk főpróbát, ilyenkor biztosítsuk a lehetőséget a szentgyónás elvégzésére is.
- A bér mátkozás legyen személyes élményükké és legyen emelkedett is. Gondoljuk át a köszöntők, versek számát is, inkább családias, mint hosszú, fárasztó és túl ünnepélyes legyen a szertartás. Vonjuk be a bér mátkozókat is: énekeljenek, olvassanak, könyörögjenek, vigyék az áldozati adományokat. A liturgia után a fiataloknak, a püspök atyának és a bérmaszülőknek rendezzünk szerény agapét.

Tapasztalatok szerint 16 év fölött jó, ha elkezdik a felkészülést a bér mátkásra, hiszen ez a személyes elkötelezettséget létrehozni tudó életkor, valamit már érzékenyebbek a hitbéli kérdésekre is, és hatékonyabban beépítjük őket a tudatosan hívő életfelfogásba, és az élő keresztényi közösségi életbe.

A **házasság szentségével** kapcsolatosan teendők a házassághoz szükséges erények **kialakítása**, a megfelelő családkép megrajzolása, bemutatása, a konkrét tudnivalók **megtanítása**. Elképzelhető, hogy szerepet kell vállalnunk a jegyesek oktatásában is.⁶⁵

Egyházi rend szentsége: **Beszélgessünk** sokat a papok feladatairól, szerepéről, a nekik nyújtott segítség lehetőségeiről. **Figyeljük** a lehetséges hivatásokat, segítsük a nagyobb fiúkat megfelelő, őket ebbe az irányba vivő társaságba jutni. **Neveljük** arra a tanulókat, hogy mindig imádkozzanak papi hivatásokért és lelkipásztoraikért is. Együtt is rendszeresen **imádkozzunk** ezekért a szándékokért.



Betegek kenete: **Tanítsuk** meg a szentség helyes tartalmát!⁶⁶ **Bíztassuk** őket arra, hogy figyeljék a családjukban, ismeretségi körükben lévő betegeket (amiben tudnak segítsenek is), de ne felejtsek el a szentség kiszolgáltatásának lehetőségére figyelmeztetni a beteget, vagy családtagjait.

⁶⁵ Vö.: A családi életre nevelés című résszel!

⁶⁶ Sok még a rossz beidegződés a családokban: pl. utolsó kenet!!

2.2 BIBLIKUS KATEKÉZIS

Isten szavának jelentősége a katekézisben

„A Szentírás a katekézisnek nem eszköze, hanem forrása, amely mint Isten szava, a benne rejlő teremtő isteni erő következtében közvetlenül hatással van a befogadó személyre: alakítja, formálja és újjáteremti őt.”⁶⁷

A Szentírás eseményeit nem szabad csak illusztrációnak tekinteni, hanem hangsúlyozni kell, hogy azokban Isten önmagát és az emberek iránti szeretetét nyilatkoztatja ki, miközben bensőleg alakítja át a szavát befogadó embert.

Fontos, hogy a Szentírást a katekézis során is az imádság légkörében közelítsük meg, hogy az Isten és ember közötti beszélgetés a Szentlélek fényében és kegyelmében folyjék.⁶⁸

A Szentírás alkalmazásának célja és feladatai

- Törekedni kell annak a kialakítására, hogy a tanítvány állandó kapcsolatban kívánjon lenni a Bibliában önmagát feltáró Istennel.
- Jézus Krisztus hiteles bemutatása kiemelt feladat.
- Jelentős helyet kell kapjon a Szentírás alkalmazásában Jézus tanítása, csodái, tettei.
- Fontos, hogy a bibliai személyeket példaképként mutassuk be.
- Alapvető feladat az is, hogy a bibliai eseményeket, történeteket, személyeket tényyszerűen ismertessük.⁶⁹
- Sajátos feladat a vasárnapi és liturgikus időszakok olvasmányaira történő felkészítés.⁷⁰

A Szentírás olvasására nevelés

A Biblia az ókorban keletkezett könyvek gyűjteménye, s üzenetének átadásakor a következő nehézségeket kell látnunk: két-hárromezer éve írták, a választott népnek, a

⁶⁷ MKD, 91.

⁶⁸ Vö. Dei Verbum 12; 15; 21.

⁶⁹ GIANGALEAZZO GADDI, *Első lépések a Bibliában*, Don Bosco Kiadó, Budapest, 2003.

⁷⁰ Vö. MKD 93. o.

zsidó kultúra keretében héber, arám és görög nyelven. Mi pedig ma olvassuk, fordításban, a mi kultúránkban, egy más gondolkodásmóddal és nyelvezettel.

A katekézisnek a Szentírás olvasásával kapcsolatban mindig az a célja, hogy az olvasó magáévá tegye Isten Igéjét, és engedje át neki élete irányítását. Arra nevel, hogy Isten Igéje a tanítvány mindennapi táplálékává váljon. Követni és magyarázni kell az Egyház liturgiájának szentírási szövegeit. A Szentírás megismertetése elősegíti, hogy a gyermekek tudatosan és értően vegyenek részt a liturgián. Az is fontos feladat, hogy megtanítsuk a növendékeket a Szentírás használatára, ezért el kell érni, hogy mindenkinek legyen saját Szentírása.⁷¹ Arra is törekedni kell, hogy a Biblia szövegei gyakran kerüljenek a katekézis során alkalmazott példákba, bármilyen témakörrel is van szó.⁷²

A készület folyamán át kell gondolni a következőket:

-Mi a Biblia mondanivalója?

-Mít üzen a konkrét csoportnak?

-Mi a belső cél? (Ez a nevelési feladat kiindulópontja.)

Mi tehát a katekéta feladata? Istennel alakítson ki egy személyes életszövetséget, amelynek alapja a Biblia helyes értelmezése, és megélése. Így tudja az Üzenetet helyesen átadni a tanítványoknak. Meg kell értetni a hittanulókkal, aztán el kell érni, hogy helyesen értékeljék saját életüket, majd, hogy át tudják alakítani Isten akarata szerint. Így több a Biblia tanítása, mint oktatás és ismeretközlés: bevezetés egy Életbe.

A Biblia és a hitoktatás (katekézis) közötti összhang

Szükséges, hogy amint a Bibliában, úgy a katekézisban is:

- ◆ felismerjük az egyetlen akaratot („a századokon át Istenben rejtő titkot”, Ef 1), hogy tudjuk, hová akarunk megérkezni anélkül, hogy az egyes részletekben elvesznénk. Van a Bibliában egy vezérfonal, amit át kell vennie a hitoktatásnak, hogy legyen egy tartóoszlopa, amelyre építkezhet.

⁷¹ Úgy gondolom, hogy már elsőáldozásra kaphatnak a plébániától ajándékként teljes Szentírást. (Nálunk ez már megvalósult!)

⁷² Vö. MKD 91-92 o.

- ◆ meg kell különböztetni azt a fokozatot, amellyel Isten vezeti az életünket; kicsiben, a mi életünkben kell újrateremteni az egész biblikus tapasztalatot: egy elültetett, megígért, megvalósított, kifejlődött, olykor elárult szövetségben, amely életünk napjaiban a beteljesedés felé tart egészen addig, amíg meg nem találjuk az Istent, Jézus Krisztuson keresztül, a Szentlélek által, immár tökéletesen, befejeztként.
- ◆ tudjuk felismerni és megkülönböztetni azokat a fő irányvonalakat, amelyek megvilágítják az Istennel történő párbeszédünket: mindig Istené a kezdeményezés; a válasz pedig az emberé. Isten Jézus Krisztusban üdvözíti az embert; az ő gyengédsége, könyörületessége számunkra az örömhír.”⁷³

„Valamint, nem utolsósorban, soha ne felejtsük el, hogy a Szentírást a Szentlélek segítségével kell olvasnunk és értelmeznünk! A Szentlélekével, amely sugalmazta, és amely most is élő hanggá teszi az Egyház Evangéliumát.”⁷⁴

A Bibliát jobban megismertethetjük, közelebb vihetjük a tanítványokhoz, motiválhatjuk őket, és elmélyíthetjük a Szentírás mondanivalóját különböző feladatokkal:

- ki találja meg előbb a szentírási idézeteket,
- ki tud több memoritert,
- dramatizálással,
- hiányos szövegek kiegészítése,
- rejtvények,
- összekevert szavak, mondatok sorrendbe tévése,
- illusztrációk készítése,
- fogalmazások, interjúk, cikkek készítése a bibliai szövegek alapján...⁷⁵
 - A szövegfeldolgozás menete
 - Fogalom és szómagyarázat (ha szükséges)
 - Megfigyelési szempontok adása
 - A szöveg elolvasása, meghallgatása –Kb. 8 éves korig mi mondjuk el a történetet, később mi olvassuk, vagy negyedik osztályos kortól már előzetes felkészülés után a tanulók is felolvashatják a szentírási részt.
 - A megfigyelési szempontok megbeszélése.
 - A szöveg konkrét jelentésének (szereplők, események, stb) értelmezése.
 - A belső cél, a nevelési feladat kibontása, konkrét az életükre történő alkalmazásokkal.

⁷³ Vö. *Hittant, de hogyan?* 258-259. o.

⁷⁴ CEI, *Hitoktatás megújulása* c. dokumentum, 107.

⁷⁵ Lsd. még Dobos László játék és feladatgyűjteményeit!

2.3. LITURGIKUS NEVELÉS

A liturgia

„Görögül: leitourgia = a népért végzett közszolgálat, Isten és emberszolgálat.”⁷⁶

„A liturgia által – legfőképpen pedig az eukarisztia isteni áldozatában – megvalósul a megváltás műve. A liturgia tehát nagy mértékben hozzásegít ahhoz, hogy a hívek életükkel megmutassák és kézzelfoghatóvá tegyék Krisztus misztériumát és az igaz egyház valódi mivoltát.



A liturgia egyrészt az Úrban szent templommá és a Szentlélekben Isten hajlékává építi az egyház tagjait (Ef 2,21-22), amíg el nem jutnak a krisztusi nagykorúságra (Ef 4,13), másrészt csodálatos erőt ad nekik ahhoz, hogy Krisztusról tanúságot tegyenek.”⁷⁷

A II. Vatikáni Zsinat kiemelte a liturgiát addigi helyzetéből, nemcsak külső reformokat hozott, hanem szemléletbeli változást, és a belső liturgikus élet megújulását.

A liturgikus nevelés

A liturgikus nevelés célja a teljes tudatos és cselekvő részvétel a liturgiában.

„Az Anyaszentegyház nagyon is kívánja, hogy valamennyi hívőt vezessék el a liturgikus cselekmények bemutatásakor ahhoz a teljes, tudatos és cselekvő részvételhez, amit magának a liturgiának a természete is követel. De erre a krisztusi nép, mint választott nemzetség, mint királyi papság, mint szent nemzet, mint tulajdonul megszerzett nép (1 Pét 2,9; 2,4-5), a keresztség által nemcsak jogot kapott, hanem kötelessége is lett.”⁷⁸

A hitoktatásnak arra kell törekednie, hogy a gyermekek „eljussanak a belső és külső tevékeny részvételhez, mégpedig mindenki a maga kora, adottsága, életviszonya és vallásos fejlődésének foka szerint.”⁷⁹

⁷⁶ Liturgikus Lexikon, Ecclesia, Budapest, 1989, 140.

⁷⁷ Sacrosanctum Concilium 2.

⁷⁸ uo. II. 14.

⁷⁹ uo. II. 19.

Ebből következik, hogy a liturgia az egész keresztény nevelés során részt vesz a gyermekek életének alakításában, tehát egész **hitoktatásunknak liturgiával átszótt oktatásnak kell lennie**. Ennek megfelelően az egész katekézis folyamán, mint a **keresztény élet és gyakorlat lényeges elemét** oktatjuk és gyakoroltatjuk. Az anyagunk maga a liturgia.⁸⁰

Liturgikus nevelés a folyamatos katekézisben

Több oldalról kell bemutatni a liturgia, a hit és az élet kapcsolatát. Csak a megélt hitet: döntéseket, a szolgálatot, az esetleges szenvedéseket lehet ünnepelni, és a liturgikus ünneplésben megerősödött hittel tanúságtevő módon élni. Így a liturgia a megélt hit ünneplése.

Arra kell nevelni a tanítványokat, hogy tanulják meg kifejezni, megünnepelni egyéni, megtapasztalt hitüket az Egyház ünneplésében. Liturgiára a szülők nevelnek először. A liturgikus nevelésben fontos, hogy a gyermekben felfedezzük az Istentől való személyes érintettséget. A kisgyerekként átélt tapasztalatok és a magyarázatok ismertetik meg az alapokat. (Az ünnepek, a szimbólumok jelentését, tartalmát.)

Az iskoláskorban már nemcsak találkozik a liturgiával, hanem tevékenyen részt is vehet abban. **A részvételre nevelés, az érdeklődés felkeltése,⁸¹ a magyarázat, a példamutatás** a katekéta egyik legfőbb feladata. **Meg kell ismertetni a templomot, a liturgiát, a szimbólumokat (már 6-7 évesen)**. **A gyermek a liturgiában részt vehet, mint ministráns, énekes, felolvasó, és egyéb liturgikus szolgálatokat végző (főleg 8 éves kortól)**. **A katekéta, ha kell, legyen ministráns- és kórusvezető is**. Fontos, hogy értsék, és sajátjuknak érezzék a liturgiát. (Lehetőséget kellene teremteni mindenhol a gyermekszentmisékre, ahol a liturgikus nyelv és szöveg is speciális.⁸²) Fontos, hogy a szülőknek is legyen alkalma a liturgiával jobban megismerkedni, hisz így elősegíthetjük, hogy mélyebben értsék, és így jobban tudják gyermekeiknek magyarázni.⁸³

⁸⁰ Vö. *Katekétika jegyzet* (szerk. Rédly Elemér), Pázmány Péter Hittudományi Akadémia 84-85. o.

⁸¹ 12. melléklet: a liturgia oktatásához készült feladatlap

⁸² Lásd Hajnal Róbert és Hajnal György: *Engedjétek hozzám jönni / Miskatekézisek gyermekek számára*, Bécs 1984. és a *Hitre nevelést elősegítő tevékenységek* c. fejezet Gyermekszentmise részét!

⁸³ Vö. MKD 98-99. o.

Ismertessük meg a paraliturgiákat is a tanulókkal, vegyünk rész közösen Rózsafűzér imán, tartsunk mi is Keresztutat. (Igen sok gyermekeknek és tanulóknak szóló keresztúti szöveget találhatunk.)⁸⁴ Legjobb módszerünk a közös részvétel, a példamutatás. Értjük el, hogy tanulóink felsőtagozaton, középiskolában már önállóan is állítsanak össze paraliturgiákat. Például nagyböjtre, adventre, halottak napjára, stb. Ezek a sajátos liturgiák tartalmazhatnak énekeket, szentírási szövegeket, elmélkedéseket, imákat...⁸⁵

Figyeljünk a más rítusú tanítványainkra is:

„Az Anyaszentegyház minden törvényesen elismert rítust egyenjogúnak tart és egyenlő tiszteletben részesít.”⁸⁶ „A katekézis ismertesse meg a növendékekkel saját rítusát, nevelje ennek szeretetére, és nyújtson segítséget a bekapcsolódáshoz.

A liturgikus cselekmények cselekvő hitvallásnak felelnek meg. De arra is rá kell vezetni a katekézis résztvevőit, hogy a...szent liturgiában nem merül ki teljesen az Egyház tevékenysége,⁸⁷ amit az Egyház többi megnyilvánulási formája is teljessé tesz.⁸⁸

2.4. IMÁDSÁGRA NEVELÉS⁸⁹

Az imádság

„Az ima abban áll, hogy – mélységes hittel és gyermeki egyszerűséggel –rátekintünk az Istenre. Szemiünkkel nem látjuk, de szíviünkkel igen. Imánkkal őt nézzük, szíviünk Istenét és a mindenség Istenét.”⁹⁰

Az imádság Istennel való kapcsolatunk legközvetlenebb kifejezése: válasz Isten megszólítására és szavaira.

⁸⁴ <http://www.plebania.net/hittanterem/?op=viewalkat&akid=111>

⁸⁵ 1. melléklet: Bűnbánati liturgia

⁸⁶ Sacrosanctum Concilium 4.

⁸⁷ uo. 9.

⁸⁸ MKD 99. o.

⁸⁹ Lásd a témához a gyermekek vallási fejlődését az 1. fejezetben!

⁹⁰ NEMESHEGYI PÉTER, *Mi is az imádkozni?* Korda Kiadó, Kecskemét 1995, 8.

„Ez az Isten nem vak természeti erő, nem személytelen sors, hanem Valaki, akihez így szólhatunk: Te. Azért fordulhatok így Istenhez, mert ő előzőleg már sokféleképpen fordult hozzám:

- *Megteremtett a saját képére... Mi magunk is tulajdonképpen Isten fölszólítását jelentjük saját magunk számára, és erre a fölhívásra életünkkel és imádságunkkal kell válaszolnunk.*
- *Hozzám fordul Isten élethelyzetem, felebarátaim, családom... útján; Isten fölszólítása mindaz, ami naponta az utamba akad. Kapok ajándékot és feladatot, és az imádságban elfogadom ezeket.*
- *Szól hozzám Isten a kinyilatkoztatásban, a hit megtapasztalásában és olyan emberek útján, akiknek élete tanúskodik Istennek az emberek közötti jelenlétéről; végül pedig*
- *Fia által, aki a hívők, remélők és szeretők közösségében ma is közel van hozzánk.*”⁹¹

Az imádságra nevelés

Isten és ember személyes kapcsolata az Istennel való párbeszédben, az imádságban jut elsődlegesen kifejezésre. Ebből következik, hogy a katekézis kiemelt feladata az imádságra nevelés.

„Uram taníts meg minket imádkozni...” (Lk 11,1) – kérték a tanítványok az Urat. Tehát az imának van olyan része, amelyet meg lehet tanulni, de másképp kell tanulni, hiszen az ima Isten ajándéka.⁹²

A gyermekek imára nevelésének alapjai:

1. tanulási fok: fölemelkedés Istenhez.

Itt ki kell szűrni a külvilágot, csendgyakorlatokat kell végezni, a tanulónak el kell fogadnia saját magában a meg nem szólaló fölfoghatatlanságot.

2. tanulási fok: beszélgetés Istennel.



⁹¹ EDGAR JOSEF KORHERR, *Hogyan tanítsunk imádkozni? Hogyan tanuljunk imádkozni?* Jel Kiadó, Budapest, 2002, 47.

⁹² Vö. MKD 6,1.

Egyszerű szavakkal köszönjük meg Istennek a mindennapi eseményeket, és forduljunk hozzá kéréseinkkel. Alakítsunk ki szokásokat (imádság adott időben, mozdulatok...). A liturgiában tárjuk föl az ünneplés alap gondolatát. Vonjuk be a mindennapi imába a mindennapok eseménysorozatát.

Az imára nevelés elválaszthatatlanul összefonódik a katekézissel. Az imára nevelésben az emberi tevékenységnek és az isteni kegyelem hatásának együtt kell működnie.

Imádságra nevelés az iskoláskorban ⁹³

Sok gyerek olyan imatapasztalattal kerül iskolába, amelyet gyermeki vallásosság jellemez (mai-antropomorf istenkép, mágikus színezet, törekvés megfelelni a felnőttek elvárásának stb.) A hibákat a helyes istenképnek és az Istennel való kapcsolatnak megmagyarázásával kell kijavítani. Az iskoláskori imádság lehet:

- válasz valamilyen tapasztalatra;
- a hittanórának vagy a katekézisnek a gyümölcse;
- az ünnep eleme;
- a különböző imádságformák begyakorlása.

Jó, ha más gyerekek **példáján mutatjuk meg**, hogyan lehet különböző helyzetekben imádkozni, például az életükből vett részleteken **szemléltetni** a helyes imádságot, a különböző imaszándékokat (dicséretet, hálaadást, kérést). Fontos, hogy a gyermek

⁹³ **Összefoglaló szabályok hitoktatók részére:**

- Magyarázza meg az iskolai imádság jelentőségét saját magának és diákjainak is. Az imádság Isten tiszteletének egy módja, de ugyanakkor eszköz arra is, hogy magunkat, életünket, örömeinket, gondjainkat, aggodalmainkat, kívánságainkat szavakba foglaljuk. Az iskolai imádság mindig a tanulók imádsága.
- Ha iskolájában szokás a tanítás előtti és tanítás utáni imádság, köszönje meg az osztály tanítóinak közreműködését és segítse őket ebben: adjon nekik rövid elmélkedési szövegeket, amelyekre tanítványait hittanórán már felkészítette.
- Az imádság csak nyugodt körülmények között és az egész közösség együttműködésével lehet sikeres.
- Az ima elkezdése előtt a tanulóknak tudniuk kell, hogy kihez imádkoznak, és mit mondanak neki, és erre lelkileg föl kell készülniük.
- A hittanórai imádságok jó, ha kötődnek a tananyaghoz, a nevelési célokhoz, az ünnephez, vagy más aktualitáshoz.
- Minden évben napról napra ugyanannak az imának ismétlése tompulttá teszi a tanulókat és gépiessé az imádságot. Ezért az ima szövegét, formáját (kötetlen szövegű ima, ének kötött szövegű ima, stb.) és az ima indítékát időről időre változtatni kell.
- A szükséges bevezetést és az indítékot a legtömörebben mondja el. De ezt a pár mondatot is alaposan át kell gondolni.
- Imádság közben ügyeljen a helyes testtartásra és tegyen meg mindent, hogy diákjai fölismerjék és helyeseljék ennek értékét.

(Vö. Hogyan imádkozzunk? 89. o.)

előtt egész életét fölveillantsuk, ne csak annak vallásos vonatkozásait. Az esti imádság, az egyházi év és a vallásos élethelyzetek témája mellett szerepeljen a játék, veszekedés, a kirándulás és más ilyen témák.⁹⁴

Az imádság alapkövei

1. A csend

Az elcsendesülés nem egyenlő a beszéd abbahagyásával. Ez egy lelkiállapot, amit meg kell alapozni. (Végezhetünk speciális gyakorlatokat is.⁹⁵) Adjunk időt és lehetőséget. Az ima végén is tartsunk csendet, hogy a találkozás átjárhassa a szívet.

2. Az Istenkép

Isten szeret és irgalmas. Tőle nem kell félni, sem a mennyországtól, sem az utolsó ítélettől. Inkább teljes bizalommal kell készülni: ha úgy élünk, ahogy Jézustól tanultuk, nincs mitől félnünk. Az Istenkép legyen hű a jézusi kinyilatkoztatáshoz. Ez a kép Isten szeretetreméltóságából, közelségéből és személyes szeretetéből születik.

3. Az ima, mint párbeszéd

Ahhoz, hogy a tanítvány ne úgy fogja fel az imát, mint egy egyoldalú kommunikációt. Segítsünk megfigyelni Isten mondanivalóját, amely a szívében megfogalmazódik.

4. Imaformák

Legyenek az imaformák változók – mivel az Egyház kincseiből merítünk. A gyerekeknek **találkozniuk** kell többféle imaformával, de mindegyiket meg kell alapozni, és **ki kell alakítani a megfelelő légkört**. Fontos, hogy **megismerjék a közösségi és az egyéni imádkozást**. **Bíztassuk és tanítsuk a spontán imára is** őket. A kötött imákon az Egyház hagyományos imaformáit értjük. A klasszikus imaformák: az imádás, a dicsőítés, a hálaadás, a kérés. Mindegyiket **példákon keresztül sajátíttassuk el**.⁹⁶

Tanítsuk meg őket elmélkedni. Teremtsünk lehetőséget folyamatosan az imádságra. De tartsuk szem előtt: „*Imát csak imádkozva lehet megtanulni.*”⁹⁷ Nagyon sokat jelent a **hitoktató példája**. Meggyőződésből és teljes komolysággal imádkozzék a tanítványok előtt. **Meg kell kedveltetni az imádságot**, hozzá kell szokni a gyermekeknek ahhoz,

⁹⁴ Vö. uo. 72-73. o.

⁹⁵ Lásd Anthony de Mello: *Test és lélek imája*, Szeged, Szent Gellért Kiadó, 1992.

⁹⁶ Vö. FOGASSY JUDIT, *Katekéták kézikönyve*, Szent István Társulat, Budapest, 2002. 179-182.

⁹⁷ Óvodások hitre nevelése 42. o.

hogy a saját szavaival imádkozzék és az imádság eszközét, használja majd ahhoz, hogy jobb ember legyen.⁹⁸

Imádság és hit

Mivel a hit hallással kezdődik, ezért az imádsághoz és az imádságra neveléshez is képesség kell tennem magamat a befogadásra, nyitottnak kell lennem. Az imádság föltételezi és táplálja a hitet.⁹⁹

2.5. ERKÖLCSI NEVELÉS

Az erkölcs:” általános értelemben szokás, külső cselekvésmód, melyet másoktól átvéve követünk; szoros értelemben az emberre vonatkozó természeti és tételes (isteni és emberi) törvényeket megtartó cselekvésmód.”¹⁰⁰

Az erkölcsi nevelés célja, hogy olyan erkölcsös emberré neveljük a gyermeket, hogy meghallja lelkiismerete szavát, amely egyetemes szeretetre hív, és tetteiben is kövesse ezeket a szavakat.¹⁰¹

Ha Isten képmásai vagyunk, akkor erkölcsi cselekvéseink mélyén állandóan jelen kell lennie, hatnia kell a krisztusi eszménynek. Célunk, hogy bevezessük az embert az üdvösség misztériumába, hogy átalakuljon valóban új emberré, igazságban és szentségben (Ef 4, 22-24). Fontos, hogy ez közösségben valósuljon meg: a keresztényeknek az a feladata, hogy egymást neveljék erkölcsös életre. (Tit 2,1-10)

Az erkölcsi nevelés arra törekszik, hogy az emberi cselekvés mozgatórugóját emelkedetté tegye, jóakarát, igazságosság, megértés, segítőkészség stb. Tehát nemes erkölcsi érzület kialakítására van szükség. Ezt kell **megalapozni, fejleszteni és állandósítani**. Ez a nevelési hatásokból, azok tudatos elfogadásából következik.

Hogyan lehet kialakítani ezt az erkölcsi érzületet? Fontos **az önbírálat elsajátíttatása, a lelkiismeret kiművelése és a felelősségtudat kialakítása, sok beszélgetéssel, közös**

⁹⁸ Vö. *A hitoktatás művészete* 48. o.

⁹⁹ 2. melléklet: Zsoltárok gyermekeknek: foglalkozásterv

¹⁰⁰ *Magyar Katolikus Lexikon* III., Szent István Társulat, Bp., 1997. 243.

¹⁰¹ Vö. NEMESHEGYI PÉTER, *Pipacsok dalolnak*, Korda Kiadó, Kecskemét, 2003. 112.

lelkiismeretvizsgálatokkal, szerepjátékokkal, irodalmi és más művészeti alkotások értelmezésével, megbeszélésével.

Az erkölcsi nevelés néhány fontosabb elve:¹⁰²

- A gyerekeknek ne csak pusztán a követelményeket adjuk, hanem segítsük őt folyamatosan.
- Fontos, hogy motiváltak legyenek a tanítványok, kialakuljon a személyes érdekeltsége ennek a magatartásnak megalapozásában.
- Talán a legfontosabb, hogy a gyermek lásson példát és példaképet maga előtt. Ha sokszor találkozik példamutató emberekkel, akkor szinte magától bele tud nőni az erkölcsi gondolkodásba.
- Ezek közösségi keretben valósulnak meg: a családban, az óvodai, iskolai és plébániai közösségekben

Az erkölcsi nevelés részterületei

- Az igazság szeretetére és a lelki szabadságra nevelés.

Az igazság nem más, mint biztos ismeret, melyre az életünket építhetjük, ezért meg kell küzdenünk, s ez az erőfeszítés állhatatosságot, szorgalmat, megújulást, türelmet, a kudarc elviselését feltételezi. Lelki szabadságra, felelősségtudatra is neveljük a gyermekeket. A lelki szabadság nem más, mint szabadnak lenni valamitől és valamire. Valamitől: tudnunk kell függetleníteni magunkat a rossz hajlamainktól, körülményektől, a rossz befolyásoktól. Így szabadon át tudjuk adni magunkat a jónak, a szeretetnek, a szolgálatnak.

- Munkára és a szabadidő értékes felhasználására nevelés.

Munkára nevelni kell, mint ahogy a szabadidő helyes felhasználásával is törődni kell.

- Önfegyelemre és közösségi erényekre nevelés.

Az önfegyelem a rend önmagunkra vállalása, és úgy jön létre, hogy döntéseinkben egy magasabb rendű szempontsorhoz igazodunk, összeszedetten végrehajtjuk döntéseinket, és megfelelő akaraterevével az akadályokat kiiktatjuk. A keresztény önuralom sosem öncél, hanem segítség az önmagamból való kilépéshez Isten felé, a másik ember felé, mert csak így jöhet létre a szeretet. Ki kell alakítani a nevelésben azt a lelkiületet, hogy

¹⁰² Vö. TAJÁNYI ZOLTÁN, *Pedagógia III.* 33-37.

képességeim lehetőségeim és mások szükséglete szerint szolgálni akarok. „Az ember társas természetéből következik, hogy a személy tökéletesedése és a közösség, a társadalom fejlődése függ egymástól.”¹⁰³

A közösségi élethez tartozó kialakítandó erények a következők: tapintat, alkalmazkodni tudás, érzékenység, figyelem, segítőkészség.¹⁰⁴

A Magyar Katechetikai Direktórium így foglalja össze a morális katekézist:



„A katekézis az ember erkölcsi életét természetfölötti hivatásának fényében mutatja be. A keresztény erkölcsi élet felelőssége abban áll, hogy segítse teljesen kifejlődni azt az új valóságot, amelyet a kegyelem munkál az emberben. Mindez feltételezi a hűséget Isten parancsolataihoz és a szeretet új parancsához, mellyel Krisztus beteljesítette az előbbieket... A katekézisnek a hűség útját úgy kell bemutatnia, mint egy élő személynek, Jézus Krisztusnak a követését, és a vele való közösségre lépés lehetőségét. Ugyanígy kell megvilágítanunk a többi konkrét erkölcsi szabályt is.”¹⁰⁵

A keresztény erkölcs nevelési gyakorlata

A módszer azt feltételezi, hogy egyértelműen **tisztázzuk** az erkölcs fogalmát. Ha ez teljesül, következhetnek a gyakorlati lépések:

- ◆ A tapasztalat az első. A gyermeknek bele kell magát **gyakorolni** a másokkal való tiszteletteljes és barátságos kontaktusba. A legfontosabb, hogy igazi, egyéni kontaktus jöjjön létre felebarátjával.
- ◆ A vallási dimenziót is a másokkal való kapcsolat megtapasztalásában találhatjuk meg. **Ébresszük fel** a mások iránti figyelmeztetést, mindez rokonszenvet, tiszteletet, csodálatot ébreszt benne. A gyermek fokozatosan tudatára ébred elkövetett hibáira, és azokért bocsánatot kér.
- ◆ Fontos, hogy ezen az úton a gyermek igazi partnerre találjon, **aki elismeri, szívesen fogadja, szereti és megbocsát neki.**

¹⁰³ Gaudium et spes, 25.

¹⁰⁴ Lásd A keresztény közösségi életre nevelés c. részt!

¹⁰⁵ MKD, 83.

A tapasztalatot az Evangélium fényének kell fokozatosan megvilágítani. Krisztus tanítását kell a cselekvés iránymutatójává odaállítani. Az Evangélium odaillo részeivel világítsuk meg a helyes magatartást. Ha a gyermek már képes örömet találni abban, hogy másnak örömet okoz, magyarázzuk meg az Evangélium szövegét:

„Amint akarjátok, hogy cselekedjenek veletek az emberek, ti is hasonlóképpen cselekedjétek velük.”(Lk 6,31)

- ◆ A nevelők követelménye az első jel arra, hogy Isten törvénye kötelez. A követelményt úgy értjük, hogy a gyermek ébredő szabadságérzését arra indítjuk, hogy a mi akaratunknak megfelelően döntsön. Követelményeinket szabjuk az isteni követelményekhez.
- ◆ Követelményeinket kapcsoljuk össze megbocsátással és irgalmassággal. A megbocsátás a vereségbe reményt ültet. Ha a szimpátia és bizalom lép a bűnös és jóakarató bírāja közé, akkor az a bűnösben bánatot és reményt ébreszt. Az irgalmasság felfedezése segíthet felébreszteni a büntudatot.
- ◆ Emberi megbocsátás készíti elő a gyermeket arra, hogy felismerje: Isten előtt ő bűnös, és Isten megbocsát neki. A megbocsátással kössük össze bátorításunkat és segítségünket is. Szeretetteljesen vezessük vissza az igaz útra.
- ◆ A megbocsátás emberi jeleivel szemléltethetjük a bűnbánat szentségi jeleit. Fontos, hogy rendezzünk bűnbánati áhítatokat, így lépésről lépésre vezethetjük be a gyermeket a bűnbánat szellemébe.
- ◆ Ha a kisgyermek morális belátását felébresztjük, akkor ő maga képes lesz saját magatartását az Evangélium ideáljával összehasonlítani. Csak Isten fényében tanuljuk meg önmagunk megismerését. Ehhez fontos, hogy az Evangélium néhány mondatát tudja és értse is.

Pl.: *„Úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket!”(Jn 13,34)¹⁰⁶*

¹⁰⁶ Vö.CSANÁD BÉLA: *Keresztény valláspedagógia*, Jel Kiadó, Bp., 2001. 81-93. o.

2.6. ÉRZELMI NEVELÉS

„Ha az ember életét teljesen átfogja a szép, akkor természetes, hogy az érzelmi világot is ehhez szükséges igazítani. ... Az érzelem, jóllehet nem megismerő, nem is akarati tevékenység, mégis óriási hatással van az ember magatartására. Ez a személy belső válasza a személyből vagy tárgyból sugárzó vonzerőre: így jön létre a kívánság és a hajlam annak a birtokba vételére.”¹⁰⁷

Elvek és ellenőrzés alatt szükséges tartani az érzelmeket, és hangsúlyozni kell, hogy az sem jó, ha az érzelmeket szégyenletesnek tartjuk, de az sem, hogyha szentimentálisan túlnövesztjük őket.

Az érzelmeink olykor fizikai tünetekkel is járnak együtt: megváltozik a szív és a levegővétel ritmusa, a bőr színe, a beszédképesség stb. Alapvetően két nagy csoportba soroljuk az érzelmeinket:

-vagy a félelem, szorongás, rettegés, rémület, düh;

-vagy az öröm, ujjongás, jókedv stb.

Fontosak és meghatározóak az érzelmeink, és mindenkiben szükség van egy kialakított, kinevelt érzelmi alapbeállítottságra. Ennek érdekében a katekéta a következőket teheti:

- Váltson ki érzelmeinket. (Művészeti, irodalmi alkotásokkal, történetekkel stb.)
- Az alap a bizalom, jóindulat, amely a nevelő és nevelt viszonyát hatja át.
- Csak az a nevelő tud érzelmeinket kiváltani, akiben magában is jelen vannak.
- A legfontosabb, hogy a szeretet érzelmeit tartsuk számon, ami két belső értékből áll, az önfeláldozásból, és a lelkesedni tudásból.

„A nevelő mindig abból induljon ki, hogy a világ és a bűn úgyis megismerteti mindenkivel a negatív érzelmeinket: a pozitívakat szükséges naponta fejleszteniünk, kibontakoztatnunk a neveltekben, hogy teljes személyiségükkel képesek legyenek átadni önmagukat az igazi értékeknek.”¹⁰⁸

¹⁰⁷ TARJÁNYI ZOLTÁN, *Pedagógia III.*, 53.o.

¹⁰⁸ TARJÁNYI ZOLTÁN, *Pedagógia III.* 57. o

Minden embernek van egy érzelmi alap-beállítottsága, ami állandósult érzelmi jelleget jelent, de a legtöbb érzelmi reakciónk életünk folyamán a nevelődéssel alakul ki. Az érzelmek összekötő szerepet töltenek be az értelem és az ösztön-, a tudatalatti világ között, ezért is nagyon fontos az érzelmi világ kiművelése.

Az érzelmi nevelés célja, hogy a gyerekek egymás közötti, és a felnőttekkel való viszonyát is a szeretet érzelmei jellemezzék: A bizalom, türelem, önzetlenség, megértés, segítőkészség, empátia...¹⁰⁹

2.7. MEGTÉRÉSRE NEVELÉS

A megtérésre nevelés célja, hogy tanítványaink:

- megtalálják az Istent,
- otthonra találjanak az Egyház közösségében,
- és megtalálják személyes hivatásukat Jézus Krisztusban.

Mi is a megtérés? (metanoia)¹¹⁰

1. Bibliai értelemben vett megtérés:

- odafordulás az Atyához (1Jn4,19)
- odafordulás Krisztushoz (Gal 2,20)
- odafordulás a Szentlélekhez (Tit 3,6)

2. Teológiai értelemben:

- Az ember radikális aktusa, amellyel hívő döntéssel Isten együttműködője lesz
- Más keresztény felekezetből valaki a Római Katolikus Egyházhoz tér
- Belépés valamelyik szerzetesrendbe.

Az Egyház szóhasználatában a megtérés egy élő személynek, Jézus szeretetének elfogadását jelenti, teljes és őszinte ragaszkodást az Ő személyéhez, úgy gondolkodni, ítélni, cselekedni, mint ő. (KÁD 53) Az első megtérés az amikor kitépődünk a pogány gondolkodásmódból, a második megtérés pedig az, amely a tökéletesség, az életszentség felé való állandó növekedést jelenti. (Mt 5,48)

¹⁰⁹ Vö. *Óvodások hitre nevelése*, 35-36. o.

¹¹⁰ Vö. TARJÁNYI ZOLTÁN, *Kateketika II*, 129. o.

A megtérést a családi vallásos nevelés, majd a katekézis a megfelelő életkori sajátosságok figyelembevételével meg tud alapozni.

Az elsőáldozásra és a szentgyónásra felkészítés már tartalmazza a Krisztussal együttműködő élet legfontosabb követelményeit és távlatát. **Hangsúlyozzuk** a gyakorló keresztény élet fontosságát, amikor csak lehetőség van rá az órákon és azokon kívül is. **De ne csak beszéljünk erről, hanem cselekedetekre is vegyük rá a gyermekeket.** Minden órán adjunk ún. lelki házi feladatot, amiben az órai anyaghoz kötődő lelki változásokra, és testi cselekedetekre biztatjuk őket. Persze következő órán, vagy amikor a meghatározott időszak letelt, térjünk vissza a feladatra, és kérdezzük meg őket, **hogyan sikerült azokat teljesíteni.** Például ha a lemondásról volt szó, akár ünnepélyes formában is, mindenki válasszon egy rossz tulajdonságot, amiről lemond, vagy ha Jézus gyógyításairól tanultunk, vállalják, hogy valamelyik körülöttük lévő betegnek egészen konkrétan segítenek. Ezeket azután valamilyen **írásos, rajzos formában is rögzíthetjük.** ¹¹¹

A bérnálásra való felkészítésnél hangsúlyosan törekednünk kell arra, hogy tanítványainak megértsék a kísértés lényegét, és bizalmat szavazzanak Jézusnak a hitvalló élethelyzetekben. Merjen áldozatot hozni életük minden területén. **Teremtsünk lehetőségeket, hogy közösségükért is vállaljanak áldozatot** (agapé-készítés, beteglátogatás stb.), vegyenek részt segítő tevékenységekben (ételkészítés és osztás, haldoklók látogatása stb.). Tapasztalataikat, érzéseiket osszák meg közösségük tagjaival.

A házasság előtt a jegyes oktatásban is kell foglalkozni a tanúságtevő keresztény élettel, a keresztény házasság, gyereknevelés területein is. A jegyesek lássanak így élő házastársakat, családokat, legyen lehetőségük kérdezni is.

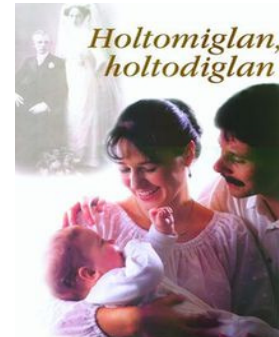
A felnőtt katekézisében is központi gondolatnak kell lenni, hogy folytonosan kell Istenhez odafordulni, és teljes értékűen kell megújulni. Rendszeresen **beszélgessünk** erről a témáról, és legyenek tanúságtevők a csoportban, akik saját életükkel is bizonyítják ennek a gondolatnak igazságát. ¹¹²

¹¹¹ A témához ajánlom Luc Aereus írását: *Kateketikai szöveggyűjtemény*- összeállította Dobos László, Pécs, Pécsi Hittudományi Főiskola, 2005.

¹¹² Vö. TARJÁNYI ZOLTÁN, *Kateketika II*, Szent István Társulat, Budapest, 1999.

2.8. CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS¹¹³

„A házasságra, a keresztény családi életre való felkészítés természetes része a keresztény nevelésnek. Ezt a felkészítést már a kisgyermek katekézisének meg kell kezdeni, bevezetve őket abba, hogyan kell közösségben élni”¹¹⁴



A katekéta feladata, hogy megismertesse Isten elgondolását a házasságról és a családról, ránevelve őket azokra az erényekre, amelyek a családi élethez szükségesek. Ez kiemelt feladatunk, hiszen a felbomló családi kapcsolatok, együttélések nagy száma jelzik, hogy hiányzik az áldozatkész, önzetlen, Jézus példája szerinti szeretet ismerete és megtapasztalása. Szituációs játékokkal, dramatizálásokkal, történetek, filmrészletek és filmek megbeszélésével, a mindennapi tevékenységük megfigyelésével, értékelésével, sok-sok beszélgetéssel próbáljuk a megfelelő erényeket, magatartási formákat és a helyes értékrendszert kialakítani. Tulajdonságok: önzetlenség, segítőkészség, lemondani tudás, megértés, elfogadás, bizalom, áldozatkészség. (Lehetséges szituációk: családi helyzetek, feleség és férj közötti, gyermek és szülő közötti konfliktusok eljátszása, és ezek megoldási lehetőségeinek gyakorlása.)

Nehéz feladat a csonka családokban és rossz családi légkörben felnövő gyermekekben a helyes családkép kialakítása, és annak megszerettetése. Az előző módszerek mellett szükség van a konkrét példaadásra is, kéredzkedjünk be szép családi életet élő családokhoz, töltsünk együtt a csoportunkkal és velük egy-egy délutánt, vagy hétvégi napot. A cél elérésére megfelelnek a családi hittantáborok, kirándulások is, ahol persze nemcsak családok vehetnek részt. (Különösen fontos az „anyás” családok túlsúlya miatt, hogy apukák is részt vegyenek a programokon.)

¹¹³ Egyházi megnyilatkozások : [Familiaris consortio](#) apostoli buzdítás a családról 1981. XI. 22.
II. János Pál: [Mulieris dignitatem](#) apostoli buzdítás a nőkről 1988. VIII. 15.
[Gratissimam sane](#) apostoli levél a családról 1994. II. 2.
[Evangelium vitae](#) enciklika az életről 1995. III. 25.
[Levél a nőknek](#) 1995. VI. 9.

A boldogabb családokért

A Magyar Katolikus Püspöki Karkörlevele a hívekhez és minden jóakarátú emberhez a házasságról és a családról Magyarországon

¹¹⁴ MKD 6.4.

Lehetséges témák (természetesen korosztálytól függően), amiknek megbeszélésére, feldolgozására, átélésére mindenképpen szükség van: férfi és női szerepek, feleség, férj szerepek tartalma, anyának és apának lenni, keresztény házasság, keresztény család, gyereknevelés.¹¹⁵

A szülőket is segíthetjük, hívjuk fel figyelmüket a katolikus családokkal foglalkozó mozgalmakra.¹¹⁶

2.9. SZEXUÁLIS NEVELÉS

Miután feladatunk az egész ember nevelése, így foglalkoznunk kell a szexuális neveléssel is.

„Minden, ami emberi, Istentől kapott ajándék, és a szent életre segíthet. Az emberi test is jó és tiszteletre méltó. A katekézisnek a szexuális nevelésben is feladat, hogy bemutassa az emberi lét értelmét, méltóságát, tiszteletét, szabadságát, és vezessen el ezek megélésére. Ennek a szabadságnak az alapja a szeretet, az Isten tervével való együttműködés, a kellő önfegyelem és önzetlenség kialakítása.”¹¹⁷

Hogy mennyire fontos feladat evvel a témával is foglalkoznunk, mutatja tapasztalatom, hogy az egyházi középiskolákban is, már többségében élnek szexuális életet a diákok.

Feladataink:

- ⇒ A hamis, torz, rossz elképzeléseket feloldani, egy a közszellemmel ellentétes felfogást sugallni.
- ⇒ Megismertetni a tanítványokkal, hogy az Isten tervei szerint megélt szexualitás isten akaratának megvalósítása.
- ⇒ Elfogadtatni, hogy a szexualitás ne legyen öncélú, és az önkifejezés eszköze.
- ⇒ Visszaadni a méltóságot a nemek szerepének.

¹¹⁵ Bőséges szakirodalom található ebben a témában! Pl. az Embertárs és a Mester és Tanítvány folyóiratokban is.

¹¹⁶ <http://www.hazashetve.hu/>
<http://www.katcsal.hu/>
<http://www.mecs.org.hu:8080/>
<http://www.schoenstatt.hu/>
<http://www.chemin-neuf.hu/kana.html>

Házashétvége mozgalom
Magyar Katolikus Családegyesület
MÉCS családközösségek
Magyar Schönstatt Család
Chenim Neuf Közösség

¹¹⁷ MKD 6.5.

- ⇒ Hangsúlyozni kell a nemi identitás lelki összetevőit is, és ezek nevelésére nagy gondot kell fordítani.
- ⇒ A szexuális felvilágosítást kössük össze a biológiai ismeretekhez kapcsolódó erkölcsi elvek bemutatásával.

Természetesen szükséges, hogy magunk is rendelkezünk helyes tudással ebben a témakörben is, de **hívjunk előadókat** is, akik keresztény szemmel, de szakértőként beszélgethetnek el a diákokkal és a szülőkkel is. A szülőket is támogassuk a helyes szexuális nevelésben, **teremtsünk lehetőségeket közös beszélgetésre, adjunk a kezükbe megfelelő szakirodalmat.** Mondjuk el a test keresztény értelmezését, beszéljünk arról, hogyan lehet szerelmi alkalmasságra nevelni, hogyan legyen képes a keresztény értelemben vett szeretetre. Értessük meg velük, hogy ők is minták gyermekeik számára, és a felvilágosítás megalapozása az ő feladatuk. Hogyan tudják ezt a nevelést megadni?

- ◆ Alakítsák ki a bizalom légkörét.
- ◆ Legyen nekik is megfelelő tudásuk és szókincsük.
- ◆ Adják meg a megfelelő információkat.
- ◆ Figyeljenek arra, hogy a gyermek növekedésével legyen párhuzamos a szülői önfeltárás mértéke.
- ◆ Gondoskodjanak gyermekeik rendezett életéről, legyenek következetesek, és kívánják meg mindazon tulajdonságok gyakorlását, értékek meglétét, ami együttesen eredményezi azt, hogy keresztény házasságra léphessen majd gyermekük.

Hogyan történjen a szexuális nevelés a katekézisben?

Nem mi világosítunk fel, de **beszélünk kell a témáról**, érzékeltetve fennköltségét és fontosságát is. Mindig az Egyház álláspontját képviseljük. **Módszereink** kisebbeknél főleg a beszélgetés, történetek olvasása, és megbeszélése. Nagyobbakhoz hívunk előadókat, rendezzünk vitákat (tanuljon meg keresztény szempontból érvelni!), legyenek filmvetítések, hívjuk fel a figyelmet a szakirodalomra), készítsenek cikkeket, esetleg riportokat a témáról.

Alapelvek, kulcsszavak:

- ✦ Alsótagozaton: szemérmesség, derűs lelkiület, helyes kíváncsiság, Isten parancsának megtartása, bűnbánat, küzdés, szépség, jóság, tisztaság.
- ✦ Felsőben: Az önző ember nem lehet boldog, boldoggá csak a másik önzetlen szeretetében válhat az ember. A keresztény életvitel a legigazibb és legtöbb értéket adó. Keresztény házasságeszmény.
- ✦ Középiskola: A nemi vonzódás is szent érték, de rombolhat is. Alapos felkészítés keresztény együttjárásra, házasságra. Tisztaság, érték, megújulás, adni tudás, várakozás fogalmai.¹¹⁸

Legyünk jól felkészültek, nyíltak, és nagyon megértőek!

Helyezkedjünk bele az adott korosztály gondolatvilágába, problémáiban, amennyire megengedhető, még a nyelvezetébe is.¹¹⁹

2.10. ÉRTELMI NEVELÉS

Az értelem az ember képessége, tehát az a célunk, hogy az ember értelmi-megismerési képessége kifejlődjön.

Nemcsak az a feladatunk, hogy a gyermek az ismereteket befogadja, hanem, hogy önálló értelmi tevékenységet folytasson. Ez az aktív tudás, mely megmutatkozik:

- önmaga helyes megismerésében (képességek, korlátok);
- magas eszmei célokhoz igazítsa gondolkozását (legyenek elvei);
- hasznos tagja legyen a közösségnek.

Az értelmi nevelés a megismerő tevékenység egészére és részeire egyaránt hatással van: ide tartozik az emlékezet, a képzelet, a gondolkodás fejlesztése. El kell érni, hogy tudjon a tanítvány önállóan tájékozódni, birtokolja az ismereteket, s legyen képes azokat alkalmazni is.

¹¹⁸ Vö. TARJÁNYI ZOLTÁN, *Kateketika II.*

¹¹⁹ Jó segítség a kamaszokhoz: VARGA PÉTER: *Spielhozni*, Budapest, Zászlónk Stúdió, 2002.

Az ismeretanyag a hitoktatásban is folytonosan korszerűsítésre szorul. Szükséges az ismeretszerző és képesség fejlesztő feladatok arányos megtervezése is. Fontos, hogy a tanulók a valóságos világban, valóságos társadalomban való tájékozódást is megkapják.

Nem lehetünk eredményesek, ha nem ismerjük a 6-10 éves gyermekek gondolkodási és fogalmi fejlődését.¹²⁰

Az értelmi nevelés részterületei:

-Észlelő és megfigyelőképesség, ez alakítja ki a gyermekben a lényeglátást, a pontosságot, a következtetni tudást, az önellenőrzés képességét, és nyelvi rögzítést is. (Pl. *Mit látsz a képen? Típusú feladatok, vagy a tárgyak kézbe vétele* stb.) Az erre a képességre irányuló feladatok tehát az érzékelést tökéletesítik.

-Fejlesztjük az emlékezet két fajtáját is, a mechanikust (pl. bibliai idézetek megtanulásával), és a logikait (*ismétlésnél az előző anyag lényegének elmondatását, vagy leíratását*).

-A képzeletet is neveljük. Ezen belül is a reprodukáló képzeletet (pl. a bibliai történetet elképzeltetjük, mintegy megelevenítjük a gyermek fejében), és az alkotó fantáziát (fogalmazásokat, cikkeket íratunk, képeket, műalkotásokat készíttetünk).

-A gondolkodás kibontakoztatása sokrétű: a fogalomalkotástól a leírás, az összehasonlítás, az analízis, szintézis, a felosztás, rendszerezés, bizonyítás, az értelmi ítéletalkotás, mind részei. Fontos, hogy változatos feladatokat adjunk a tanulóknak, amelyekkel ezeket a képességeket fejlesztjük, (pl. *csoportokba rendezés, az összetartozók összekötése, kiegészítések, mondj véleményt, fejezd be a történetet...*).

-A kreativitást is fejlesztjük: a gondolkodásban szükséges hajlékonyságot, eredetiséget, az alkotó kíváncsiságot. (*önálló kutatási feladatokkal, előadások megtartásával stb.*)¹²¹

„A keresztény gondolkodás mindehhez azt teszi hozzá, hogy az igazságok rendszerének, a tudománynak minden megalapozott állítását elfogadjuk és

¹²⁰ Lásd A katekézis résztvevői c. fejezet ide vonatkozó részeit!

¹²¹ Vö. TARJÁNYI ZOLTÁN: *Pedagógia III.* 26-28 o.

felhasználjuk. De mindent hívó dimenzióban kell látnunk: az ember azért kapta az istenképiség ajándékát, hogy minden ismeretét célra rendelje, azaz a forráshoz, Istenhez visszavezesse. Aki így tudja kibontakoztatni tudását az a Teremtő szándéka szerint cselekszik: kialakítja magában a hit- és szeretetközpontú tudást. Ez pedig nem más, mint a bölcsesség. A bölcs ember minden ismeretével a Teremtőt akarja képviselni a világ, az anyag felé, s helyes döntéseket hoz.”¹²²

2.11. TESTI NEVELÉS

A test értelmezése

- A Szentírás szerint:

A test egyfelől jó, mert Isten teremtette, másfelől a bűn következtében a test a romlás tényezője lett, azonban Isten előbb a megtestesüléssel, majd a megváltással saját dicsőségében részesítette az ember testet. (Róm 8,11)

Példa előttünk Jézus, aki:

- Megbecsülte testét étkezés, pihenés biztosítása)
- Uralta testét: fizikai munkát végzett, majd önfeláldozó, vándorló életet élt
- Edzette testét: böjtölt (Mt, 1-11)

Az Egyház szerint:

El kell kerülni a test istenítését, önértéknek tartását. Sokszor a test uralkodása már annyira jelentős a személy fölött, hogy szabadságát és méltóságát is tönkretelheti. De hiba a test teljes megvetése is, a túlhajszolt aszkézis.

Az Egyház úgy tekint a testre, mint az emberi személy kommunikációjának az eszköze. Ez megnyilatkozik az Istennel fenntartott viszonyban is.

Néhány idézet, amelyek kifejezik a való lét méltóságát:

- Egészséges életmódra nevelés „Az ember test és lélek egysége. ... Az embernek tehát nem szabad lenéznie a testi életet, éppen ellenkezőleg: kötelessége, hogy jónak és tiszteletreméltónak tartsa testét, hiszen azt Isten teremtette és feltámasztja az utolsó napon” (GS 14)

¹²²TARJÁNYI ZOLTÁN: *Pedagógia III.* 28. o.

- „A krisztusi hitre támaszkodva az Egyház megóvjva az emberi természet méltóságát a végletes elméletektől...” (GS 41)
- „Az Egyház nagyra értékeli, és szellemével át akarja itatni, és meg akarja nemesíteni azokat az eszközöket, amelyek az emberiség közkincséhez tartoznak, és nagyban hozzájárulnak a lelkek neveléséhez és az emberek alakításához. Ilyenek a szellem és a test gyakorlásának sokféle egyesülete, az ifjúsági szervezetek és főként maguk az iskolák.” (GE 4)¹²³
- „Az ember teste is részesedik az 'Isten képmása' méltóságában: mert a szellemi lélek élteni. Az emberi személy a maga egészében rendeltetett arra, hogy Krisztus testébe beépülve a Szentlélek temploma legyen” (KEK 364)
- „A test tiszteletben tartása mellett az Egyház fellázad az ellen az új pogány nézet ellen, amely a test kultuszát látszik elősegíteni, annak feláldozva mindent, bálványozva a fizikai tökéletességet és a sportsikereket.” (KEK 2289)

Az egészség olyan adottság, mely által az emberi szervezet tökéletesen működik.

Minden korosztálynak törődnie kell a testével, hogy egészséges maradjon.

Az alapvető területek a következők:

- ▶ Az egészséges életfeltételek biztosítása,
- ▶ Helyes és változatos táplálkozás,
- ▶ Megfelelő ruházódás,
- ▶ Tisztálkodás,
- ▶ Alvás, pihenés
- ▶ Egészség- és balesetvédelem.

Természetesen ezeknek a létrehozásában, megalapozásában és fejlesztésében a társadalomnak, de főképpen a családnak van fő szerepe.

De mindegyikünk is hatással tudunk lenni, amikor az órákon ilyen témákról beszélgetünk, vagy konkrét példamutató nevelést végzünk a hittantáborban, kirándulásokkor, a lelkigyakorlatokon, például a ruházódás, tisztálkodás, pihenés területeken. Az alap az, hogy az egészséges környezetet már a hittanteremben is biztosítsuk. Azután feladatunk még a mozgás, kirándulás megszerettetése is.¹²⁴

¹²³ Gravissimum Educationis (Nyilatkozat a keresztyen nevelésről)

¹²⁴ Lásd a keresztyen közösségi életre nevelés c. fejezetet!

Testi nevelés és a közösség

A játék, a testnevelés és a sport tartozik ide, mert mindhárom jótékonyan hat az idegrendszerre, elősegíti az ember teljesítőképességének növekedését, és segít a közösséghez kapcsolódásban is. A testnevelés hatásai, hogy az ügyességet és a mozgáskoordinációt fejleszti, de egyben az akaratot és az önuralmat is. Ezzel védi a tanítvány egészségét, ellenállóbbá, teherbíróbbá teszi.

Az óra közbeni mozgásos játékok, vagy csak egyszerűen mozgás élénkebbé teszi a diákokat, utána frissebben tudnak figyelni, és egyben az órát is színesíti. Pl. az igaz-hamis játék egyfajta: amikor igazra leguggolunk, hamisra felállunk, vagy fordítva. Ki lehet találni más mozgáselemeket is. Kicsiknél utánozhatjuk a természet és az állatok mozgását is. Amikor csak lehet, hívjuk a gyerekeket, hogy felhelyezzenek valamit a táblára, vagy kiosszanak valamit, és elől körben állva énekelhetünk stb. A táborokban, kirándulásokkor ne felejtsük el a mozgásos és sportjátékokról



akadályversenyekről. Ezeket, ha jó a motivációnk, kitartóan neveljük a gyerekeket, és rendszeresen megteremtjük az alkalmakat, mindig nagyon szeretik, és kedvtelve vesznek rajta részt. Ha lehet mi is vegyünk részt a programokon, jó példát állítva a tanulók elé. Jó ötletnek tartom a gyerekek reggeli játékos átmozgatását a táborokban. A felszereléseket egyrészt a gyerekek is hozhatják, másrészt legyen a plébánián egy alapfelszerelés, amit azután minden csoport elkérhet.

A sport alapvetően pozitív dolog. „A sport és a sportrendezvények megkönnyítik az egyén és a közösség lelki egyensúlyának megőrzését, és testvéries kapcsolatokat hoznak létre minden rendű és rangú, bármely nemzethez ... tartozó emberek között.” (GS 61) Amíg a sport küzdeni, lemondani, a lovagiasságos és becsületet megélni, szolidaritásban fejlődni, önuralmat birtokolni tanít meg, támogatjuk. De ha eltorzul a személyiség, Isten elveszik, és a test tönkremegy, akkor nem tartjuk jónak.

A jellem fejlődése

A jellem fejlesztésében és gazdagításában a lemondani tudásnak azért van jelentősége, mert ez járul hozzá, hogy a krisztusi értékvilághoz jobban hozzáférjen az ember. Így

tudjuk teljesen elkötelezni magunka: egyfelől így válunk hasznossá, ki tudunk lépni az önzésből más emberek számára, másrészt meg így válunk egy inkább krisztusivá, kereszténnyé. Erre kell nevelni az ember gondolkodását, mert testünkben az Urat dicsőítjük. (1Kor 6,19-20)

A testi nevelés tehát hozzásegít minket az önmagunk feletti uralomhoz. Aki testileg birtokolja önmagát, az képes a szellemi terhelésre, a szellemi életre. Így adhatjuk meg az értelmi nevelés alapját.¹²⁵

2.12. ESZTÉTIKAI NEVELÉS

„Az esztétikai nevelés arra törekszik, hogy tervszerű irányítással a gyermek képessé váljon a szép befogadására, és cselekvésére.”¹²⁶



A szép befogadására: hogy észrevegye és elismerje a természetben, az emberi környezetben és a műalkotásokban a szépet. A szép cselekvésre: hogy bátorítást kapjon ahhoz, hogy életében és munkájában a szép megvalósítására törekedjen. A befogadással és cselekvéssel a gyermek személyisége gazdagabb lesz, jobban megismeri és megérti önmagát és a világot, eszményeket, példákat ismer meg, indítást kap arra, hogy szépítse környezetét. Mindez akkor valósul meg, ha eljut az üzenet lényege a gyermekhez. Az erre való rávezetés is a katekéta feladata. *„Teljes joggal számítják az emberi tehetség legnagyobb remekléseihez a képzőművészeteket, különösen pedig a vallásos művészeteket. A szakrális művészet Isten végtelen szépségére figyel, azt akarja lehetőségei szerint emberi alkotásban kifejezni. Annál jobban szolgálja tehát Istent és az ő dicséretét és dicsőségét, minél tudatosabban törekszik arra, hogy alkotásaival a lehető legjobban elvezesse áhítatosan Isten felé az emberek lelkét.”¹²⁷*

¹²⁵ vö. TARJÁNYI ZOLTÁN, *Pedagógia III.*

¹²⁶ uo. 46. o.

¹²⁷ Sacrosanctum Concilium, 122.

A művészi élmény

A művészi élmény egy személyes viszony, mely az ember és az esztétikai objektum találkozásával jön létre. Az élmény kétféleképpen jöhet létre: az ember befogad (egy irodalmi, zenei és képzőművészeti alkotást), vagy cselekvően részt vesz benne (pl. egy énekkarba tartozással).

A művészi élmény hatásai: Felemel, nemesít (egy séta az erdőben), közösséget teremt (színhátszás), nagy eszmények megvalósításának a lehetőségeit tárja fel (pl. a Quo vadis c. Sienkiewicz regény), vonzóan tárja elénk az igazságot (Mozart: Requiem).

A szépség a legközvetlenebb út a természetfölötti megsejtéséhez, a szépséggel mintegy meg lehet érinteni a transzcendens valóságot, tehát belelátunk saját tapasztalatunkkal a végső Harmóniába.

Ha teljes személyiségünkkel odaadjuk magunkat a szépnek, létrejön bennünk az áhítat. „Isten sugalma egyszerre szól a műből és az én lelkemből.” -írja Sík Sándor.

Az esztétikai nevelés részterületei:

- -A természetben felfedezhetjük a Teremtő szeretetét és gondoskodását. Ezért fontos, hogy minél többször **együtt menjen katekéta és tanítvány kirándulni, táborba, sétálni.**
- A mindennapi élet rendezettségében fedezzük fel, és fejlesszük a stílust, az ízlést és az arányérzéklet. Ezt megtehetjük egy **alkotás készítésében, de egy rendezvény megszervezésében is.**
- Anyanyelv és irodalom. **Ajánljunk és olvassunk, költészeti és prózai alkotásokat, és beszéljünk ezekről.**
- Zenei nevelés. **Meg kell ismertetni a zenei kultúra alkotásait, és törekedni kell arra, hogy műveljük is bizonyos területét.**¹²⁸ Szervezhetünk kóruskoncerteket, zenei hangversenyeket saját templomunkban is.
- Képzőművészet – segíteni kell egy tiszteletteljes, értő viszony kialakítását, ezért elemezzünk műveket, és ha csak lehet, **menjünk múzeumokba, kiállításokra is.**

¹²⁸ Legalább egy kis kórust szervezzünk a gyerekekből.

Esetleg a plébánián is **szervezhetünk kiállításokat** (a gyerekek műveiből, vagy a közösséghez tartozó művész alkotásaiból.)

- A filmek, rádiós és televíziós adások némelyike is hoz létre művészeti értékeket, ezekre hívjuk fel a tanítványok figyelmét. Világítsuk meg a káros hatások lehetőségeit is.

Az esztétikai nevelés kettős célja tehát, hogy láttasson, befogadtasson, tanítson, és a szép életre adjon indíttatást.¹²⁹

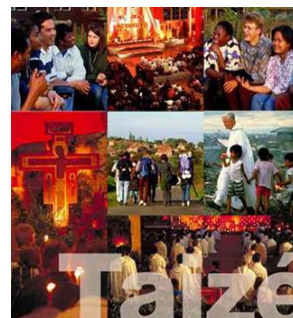
2.13. ÖKUMENIKUS NEVELÉS

A keresztények egysége Jézus akarata. Minden kereszténynek fáradoznia kell a keresztények egységének megvalósulásáért. Ennek az ökumenikus szellemnek kell érvényesülnie az egész katekézisben, különösen az egyháztörténelem oktatásában. A katekézis az Egyház értékei egyértelműen mutassa be, miközben rámutat más vallások értékeire is. Keressük azt, ami összeköt, de tartsuk tiszteletben a különböző értékeket.¹³⁰

A katekéta neveljen békére, egymás elfogadására, az egységre való törekvésre. Feladatunk, hogy elősegítsük a párbeszédkészség kialakulását, és hogy a nem keresztény vallásuk is találkozhassanak Isten szeretetével.

Hogyan tehetünk mindezekért?

Legyünk mi is tisztában az egyházak történetével, liturgiájával, ha a testvér keresztény egyházaokról tanulunk, hívjunk közülük vendégelőadót, vegyünk részt rendszeresen az ökumenikus imahét imaalkalmain és imádkozzunk rendszeresen a keresztények egységéért, közösen is a hittanórák keretében. Tanuljunk Taize-i énekeket, (elmagyarázva Taize jelentőségét), vegyünk részt, sőt szervezzünk is lakóhelyünkön Taize-i imaórát. Ha tehetjük, vigyük el ifjú hittanosainkat Taize-i találkozóra.¹³¹



¹²⁹ Vö. TARJÁNYI ZOLTÁN, *Pedagógia III*, 45-53.

¹³⁰ <http://okumenizmus.lap.hu/>

¹³¹ <http://www.taize.fr/hu>

2.14. KERESZTÉNY TANÚSÁGTÉTELRE ÉS A KÖZÉLETI FELELŐSSÉGRE NEVELŐ KATEKÉZIS

„A béke, a szabadság, a társadalmi igazságosság, a kulturális és politikai elkötelezettség és a nemzetközi együtt működés témái is helyet kell, hogy kapjanak a katekézisben. Ez az Evangéliumhoz való hűség átfogó feladatának része. Az Egyház küldetése ugyanis minden néphez szól, így feladata az is, hogy tisztítsa, nemesítse és tökéletesítse a népek szellemi örökségét, szolgálja a világ fejlődését.”¹³²

Az események és jelenségek keresztény értelmezésére nevelés

A katekézisben résztvevő minden korosztálynak figyelnie kell a környezetét, amelyben él. A média hatása alól senki nem igazán tudjuk magunkat kivonni. A célunk az, hogy segítsük az embereket az események és a jelenségek keresztény értelmezésében, hogy kritikával tudják fogadni mindazt, amit a hírközlő eszközökben nekik nyújtanak. A téveszméket tisztázzuk, és formáljuk a tudatosan a tanítványok véleményét.

Célunk:

- Hogy segítsük a felnőttek önnevelését, hogy hatékonyabban betölthessék a rájuk váró apostoli feladatokat
- Hogy kiegészítsük a keresztény közéleti, társadalmi és gazdasági ismereteiket, hogy képesek legyenek az események és jelenségek keresztény értelmezésére.
- Hogy segítsük a hívőket abban, hogy tudjanak hitükről beszélni másoknak is.

Közéleti állásfoglalásra nevelés

„A társadalmi kérdésekben aktív keresztény szerepvállalásra van szükség.

...A közéletben való részvétel nemcsak alapvető emberi jog, hanem lelkiismereti kötelesség is. A keresztény ember számára nem lehet közömbös, hogy az evangéliumi értékek érvényesülnek-e a közéletben, és ezeket az értékeket ki képviseli a különféle nyilvános fórumokon.”¹³³

¹³² MKD 6.7.

¹³³ MKD 6.7.2.

A közgazdasági kérdésekben is érvényesíteni kell Isten törvényeit, a szeretet parancsát, a szolidaritás minden keresztény ember lelkiismereti kötelessége. A keresztény embernek az igaz értékeket kell képviselnie.

Ezekről a szempontokról, értékekről beszélgetnünk kell minden korosztállyal, fiatalokkal már komoly vitákat is szervezhetünk.

Politikai szerepvállalásra nevelés

Azt kell tanítanunk, hogy mindenkinek legyen természetes, hogy keresztény módon részt kell venni a közéletben. Esetleg még közéleti szereplést is kell vállalni, ha valakit alkalmasnak találnak és megbíznak ezzel a feladattal. Bár a politika nem keresztényi elvek alapján működik, mégis a hívő embernek is vállalnia kell a részvételt, hogy érvényre jusson Isten akarata.¹³⁴

A teremtett világ védelmére nevelés

A katekézis során, ahol csak lehet, beszéljünk a teremtett világ védelméről. Az ember becsülje meg Isten ajándékát és tanulja meg, hogy felelős is érte. Azt a feladatot kaptuk, hogy szépítsük és óvjuk a világot. Feladatunk, hogy kialakítsuk a teremtményekre való odafigyelő magatartást is.

Jó alkalmat nyújtanak erre azok az órák, amikor a Teremtésről tanulunk, és használjuk ki a kirándulásokat és táborokat is, hogy megvalósítsuk ezeket a feladatokat.

¹³⁴ MKD 6.7.3.

... én szinte dajkája voltam Efraimnak;
karjaimon hordoztam őket...
Emberi kötélékkel, a szeretet bilincseivel vonzottam őket;
olyan voltam hozzájuk, mint aki arcához emeli a csecsemőt;
és lehajoltam hozzá, hogy ételt adjak neki.

Óz 11, 3-4

3. A HITRE NEVELÉST SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK, ESZKÖZÖK ÉS MÓDSZEREK

3.1. A GYERMEKEK LELKI FEJLŐDÉSÉT ELŐSEGÍTŐ TÉNYEZŐK

Az öröm

„Örüljete az Úrban mindig! Újra mondom, örüljete!” (Fil 4,4)

Az ember öröme születt. A boldogságkeresés vágyát Isten oltotta belénk, de az egész boldogság egyszerre nem birtokolható, hanem az örömeben élhető át.¹³⁵

Tanítsuk meg a gyermeket, hogy keressék meg az örömet mindenben: a társaikkal való kapcsolatban, a munkában, a játékban, a világ szépségeiben, az ajándékozásban, az ételben „...azt az örömet, amely az ég felé tárja kapuit és boldog istengyermekség felé vezet.”¹³⁶

Ezeket az örömeket éljük át együtt velük. Abban az örömeben legyen részük, hogy elfogadjuk őket olyannak, amilyenek, s így később azt is fogják tudni, hogy Isten is elfogadja és szereti őket.

„Az Isten által teremtett és Jézus által üdvözített ember elpusztíthatatlan örömeinek oka az, hogy tudja: maga az Isten örül annak, hogy létezik.”¹³⁷

¹³⁵ Vö. MÁCZ ISTVÁN, *Örülj velem*, Szent Gellért Kiadó, Budapest, 1990. 7. o.

¹³⁶ EVA PETRIK, *Gyermekeimmel*, OMC, Bécs, 1974. 19.

¹³⁷ NEMESHEGYI PÉTER *Pipacsok dalolnak*, Korda Kiadó, Kecskemét, 2003.

A hála érzésének a felébresztése

A gondoskodás, a segítség, a megbocsátás, az ajándékozás váltja ki a hála pozitív érzelmét, amit szintén gondozni kell a gyerekekben. Jó, ha nem csak szoktatjuk erre a gyereket, hanem a helyes örömszerzés, a mértékletes ajándékozás, a társakra, felnőttekre való ráutaltság érzésének a megélése által alakítjuk ki. A katekéták a saját példájukkal is fel tudják ébreszteni a gyermekekben a hála érzését. Szituációs játékok és az ima keretében gyakorolni is tudjuk a hálaadást, a köszönet kifejezéseit.

Az emberek iránt érzett hála lesz a kiindulópontja az Isten bőkezűsége, gondoskodása láttán kialakuló hálaadásnak. „A hálaadás lényeges eleme a Bibliának, mert a vallásosság alapvető megnyilvánulása: a teremtmény ezzel reagál, amikor remegő örömmel és tisztelettel fölfedez valamit Istenből, az Ő nagyságából”.¹³⁸

A csend megteremtése

„Csodálatos erőtere és szótlan csöndje van az imádságnak. Igen, imádkozni annyi, mint eljutni Isten csöndjébe, abba a néma közegbe, amely ugyanakkor tiszta beszéd Isten és ember, ember és minden ember között.” (Pilinszky János)

A csend többet jelent annál, hogy nem beszélünk, aktív magatartást igényel. Azt jelenti: figyelmesen koncentrálni valamire, valakire. De képes egy 6-10 éves gyermek csendben lenni? Meg kell tanítani rá! Készítéssel, az érdeklődésének felkeltésével, példaadással, ráfigyeléssel, következetességgel, gyakorlatok végzésével. Értjük el, hogy hallgasson el a csodálkozástól (ha valami szépet szemlél), elnémulni a tisztelettől (templomba lépéskor), odafigyelni a magyarázatra, történetre... Fontos, hogy önmagukban is megtanulják a csöndet megteremteni. Hiszen csak így tudnak Isten felé fordulni, Istent meghallani, akaratát felismerni.

¹³⁸ *Biblikus Teológiai Szótár* – Szent István Társulat, Budapest, 1972. 43. o.

Az akarat fejlesztése

Nem elég ha a gyermek csak ismeri Isten akaratát, hanem akarnia is kell azt megtenni. A hitre nevelésben elkerülhetetlen a „jóra kész akarat” kifejlesztése. Már ebben a korban is szükség van a helyesen értelmezett aszkézis – az akarat gyakorlása, erősítése a jóra, amely megtanít a lemondásra, figyelni a másik emberre, majd Istenre. Ha már gyerekkorban megtanulják, hogy kevesebb is megelégedjenek, akkor majd megtanulják, hogy nem a dolgok uralkodnak felettük, hanem ők uralkodnak majd rajtuk. A katekézis során az akarat fejlesztésére alkalom nyílik pl. a felszólításra való türelmes várakozáskor, a kézműves dolgok készítésekor, a kirándulásokkor, az ajándékok készítésekor stb. A lemondás megtanulása sok türelmet igényel. Megfelelő indítékokkal, ígérettel, szoktatással sarkalljuk arra a lelkiületre, hogy örömet kell szerezniünk azoknak, akit szeretünk, és az embertársakban szerzünk örömet Jézusnak és a jó Istennek is.¹³⁹

A lelkiismeret nevelése

„A keresztény hagyomány a lelkiismeretről úgy beszél, mint Isten emberben megszólaló hangjáról.”¹⁴⁰

*Az iskoláskorú gyermek már nagyrészt felismeri rossz döntését, már tud különbséget tenni a jó és a rossz között, ezért már nevelhetjük bocsánatkérésre. Ilyenkor mutatunk rá a bűnbánat lényegére. Már képes felfogni, mi a súlya tetteinek, amelyekkel megbántott valakit. A lelkiismeret alakításának, nevelésének is alkalmas ez az időszak. Óvakodni kell az eltorzult büntudat kialakításától. A gyermek hajlamos szülei hibáit is magára venni, és felelősséget érezni szülei boldogtalanságáért. **Beszéljünk** sokat a gyerekekkel a szeretetről, mi az, hogy szeretetből cselekedünk, mi az, ami megsérti, és mi az, ami ápolja a szeretetet. **(Gyakoroljuk is, hacsak lehet a cselekedeteket együtt.)** Helyezzünk hangsúlyt a jóra és az erények gyakorlására, hogy biztosan el tudja képzelni mely tettek állnak*

¹³⁹ Vö. Óvodások hitre nevelése 41. o.

¹⁴⁰ PEM LÁSZLÓ, *Valláspedagógia az újraevangelizálás szellemében*, Szombathely, 2000, 129.

*ellentétben a bűnnel. (Tisztázzuk az alapvető fogalmakat, olvassunk és beszéljünk meg történeket, játsszunk szituációs játékokat!)*¹⁴¹

A lelkiismeret alakításával szoros összefüggésben van a jóvátételre és elégtételre nevelés. Fontos lépés a **fogalmak tisztázása**. A keresztény pedagógia értékesebbnek tartja a büntetésnél a jóvátételt, mert ez aktivitást igényel. A jóvátétel feltételezi a bűnbánatot, a helytelen tettől való elhatárolódást. Ennek első lépése a bocsánatkérés, szoktassuk rá a gyerekeket arra, hogy hibáikat bevallják, és bocsánatot kérjenek. Értjük el, hogy ezt belátásból fakadó bánatból tegyék. Ehhez persze megfelelő körülmények, **sok beszélgetés, bizalmas kapcsolat szükséges** a katekéta és a gyermekek között. **A felnőttek is mutassanak példát a bocsánatkérésben.**¹⁴²

3.2. VALLÁSGYAKORLATOK

A vallásgyakorlatok fogalmát többféleképpen értelmezhetjük. Tágabb értelemben idetartozik minden vallásos cselekedet, például a felebaráti szeretet gyakorlásának tettei, szűkebb értelemben az imádságot, a liturgikus cselekményeket, az elmélkedést, a lelki gyakorlatot, a szentségeket jelenti.

Gyermekszentmise

A katekézisben eltöltött 15 évben megerősödött az a véleményem, hogy gyermekmisékre szükség van. Fontos, hogy a gyermek szeressen szentmisére járni, hogy önként és teljes odaadással vegyen részt a liturgián, és persze ne csak az lelkesítse őt, hogy külön lehet, hanem szívesen ünnepelje meg az ünnepet is. De ezt csak akkor érhetjük el, ha érti a szöveget, és lehetőséget kap cselekvő részvételre is. Ha olyan környezetben érezheti magát, ahol ő is fontos, és nem zavar másokat. Teremtsük meg ennek a lehetőségét a plébánossal, a közösséggel karöltve. Legyen ezeken az

¹⁴¹ Vö. Katekéták kézikönyve 76-77. o.

¹⁴² Vö. Az óvodások hitre nevelése 42. o.

alkalmakon speciális a mise szövege, és a gyerekeknek legyen megfelelő a szentbeszéd is.¹⁴³

Minél több gyermek vegyen részt cselekvően a szentmisén: a díszítésben, az énekkarban, hangszeres kísérettel, mint ministráns, vagy felolvasó, az adományok oltárhoz vivője, valamilyen jelenetben való részvétellel stb.¹⁴⁴

Fontos, hogy **kijelöljünk valamilyen időszakú szándékot**, ami kapcsolatban van az evangéliummal, vagy a szentbeszéddel, esetleg az aktuális ünneppel.¹⁴⁵

A misék után megrendezett agapéval alkalmat adhatunk a híveknek, családoknak, gyermekeknek az ismerkedésre, szorosabb kapcsolatok kiépítésére, erősíthetjük a közösség összetartását, és ezeken az alkalmakon megünnepelhetjük a személyes, vagy családi ünnepeket is.¹⁴⁶

Lelkinap

A lelkinapok a katechetikai szolgálat szerves részét alkotják. A katekézis kiemelt feladatai az imádságra, a liturgiára nevelés. Ezeket is elősegítik a lelkinapok, és alkalmat adnak arra, hogy a gyermek felfedezze azt, hogy Isten kívánja társaságát, az odafigyelést, mert Isten szólítja meg először az embert. A lelkinap alkalmat ad arra is, hogy válaszoljanak az Istentől való meghívásra. Vigyázzunk arra, hogy a lelkinap témája, feldolgozási módja, módszerei, megfeleljenek a 6-10 éves korosztály életkori sajátosságainak.

A lelkinap dimenziói:

- 1. A lelki nap célja és fő témái. Ez a vallási szint.

Gondoljuk végig milyen célból szervezzük az alkalmat, és mik lennének a főbb témák (pl. Nagyböjt – bűnbánat, bűnbocsánat; Húsvét után – öröm; Pünkösöd – Szentlélek; év végén – hálaadás stb.) El kell dönteni, mi legyen a központi gondolat, mit emelünk ki, mit szeretnénk elérni, a hitük hogyan fejlődjön...

¹⁴³Például itt találhatunk ilyen szövegeket: HAJNAL RÓBERT - HAJNAL GYÖRGY, *Engedjétek hozzám jönni*, OMC, Bécs, 1984.

¹⁴⁴ Szentek ünnepén a szentek életéből való kis jelenettel készülhetnek, Anyák napján mondhatnak verset, adhatnak virágot stb.

¹⁴⁵ Vö. Hogyan tanítsunk imádkozni? 86-88. o.

¹⁴⁶ Minden vasárnap más család vállalja a közösségi teremben a reggeli elkészítését, ilyenkor a gyerekek is tevékenyen segítenek.

- 2. Milyen érzelmeket szeretnénk a résztvevőkben felébreszteni? Ez az érzelmi szint.

Az érzelmek lehetnek: hála, öröm, bűnbánat, segítőkészség, rácsodálkozás stb. Az érzelmekre hatnak: a zene, a fény, a díszítés, a színek, a csönd.

- 3. Szellemi szint.

Itt a hangsúlyos a téma, és annak feldolgozása. Fontos, hogy számba vegyük milyen értékekre, erényekre van szüksége a 6-10 éves korosztálynak, és milyen módszereket használhatunk. Miután kiválasztottuk, a következő szintekre bontjuk le ezeket:

-első szint: az életből vett példák;

-második szint: a vallásos irodalom, mint forrás;

-harmadik szint: a Szentírás tanítása a témáról;

-negyedik szint: Az Egyház tanítása.

Így építjük fel a mondanivalót, de tartsuk szem előtt, hogy elsősorban élményhez szeretnénk őket elvezetni. Hívjunk előadókat, és adjunk alkalmat arra is, hogy a saját gondolataikkal is foglalkozzanak a témával kapcsolatban.

- Cselekvési szint.

Fontos, hogy valamilyen helybeli feladattal is rögzítsük a hallottakat. (Pl. valamilyen művészeti alkotás készítése, dramatizálás, jelenet elkészítése stb.) Adhatunk „lelki házi feladatot” is, hogy a lelkinap végeztével is legyen feladata, elvégzendő cselekedete a gyermeknek.

A lelkinap folyamán lehetnek előadások, kisebb vagy nagyobb csoportos megbeszélések, elmélkedések, szentmise vagy helyi liturgia, Szentírás olvasása, lehetőség a gyónásra, ének-zene és kézműves foglalkozások.¹⁴⁷

Lelki órák

Az egyházi év különböző időszakában, az ünnepek előtt, az imádságra nevelés és az erkölcsi-és liturgikus nevelés szempontjából is szükség van olyan alkalmakra, ahol nem csak az ismeretek átadására törekszünk, hanem **alkalmat adunk mélyebb átélésre, lelki felkészülésre**. Ezeket a célokat szolgálnák a lelki órák, amelyeket már a

¹⁴⁷ Vö. Katekéták kézikönyve 184-189. o.

Segítséget nyújtanak a gyermek ima- és énekeskönyvek, és az Éneklő Egyház.

tanmenetünk készítésekor vegyünk figyelembe. (Lehetséges alkalmak: Advent, Nagyböjt, Húsvét után, Pünkösd, Szűz Mária ünnepei, Halottak napja, stb.) Ilyenkor **saját szertartásunkat állítsuk össze**¹⁴⁸, amelyben lehet: ének, zene, imádság, csend, elmélkedés, könyörgések, Szentírási idézet, egyéb szöveg, vers, esetleg beszélgetés.¹⁴⁹

Teremtsük meg az áhítatnak a külső formáit is, legyen gyertya vagy mécsesek, üljünk körben. 9-10 évesen már **bevonhatjuk a gyermeket** nemcsak az imádságba, olvasásba és az éneklésbe, hanem a szertartás összeállításába is. Egy-egy ilyen jól sikerült lelki együttlét segíti a gyermek hitének növekedését és ráhangolódását az ünnepre.

Ilyen alkalmakat akkor is szervezhetünk, ha valamilyen probléma merül fel, tragédia történik. (Pl. haláleset, súlyos betegség, az osztályban, csoportban lévő közösségi problémák stb.)

Áhítatok

Ezek azok a néhány perces imaalkalmak, amikor a gyerekekkel **együtt imádkozunk, énekelünk, esetleg egy Szentírási idézetet, vagy más történetet hallgatunk meg**. A reggeli áhítat célja erő és kedv gyűjtése, kérése imádságban a napi tevékenységekhez, a társak számba vétele, imádság a betegekért. A hétkezdő áhítat egy imádságos alap, amely szempontokat adhat a héthez, feladatokat tűzhet ki (pl. a vasárnapi evangélium segítségével).

Zarándoklatok

„A zarándoklat... útra kelés. A keresztény honvágy Isten mosolyának a keresésére ösztönzi az embert, és nem hagyja otthonában megülni. A lélek messzire, Isten közelségébe vágyik! Ennek a messzibbre menésnek misztikus útja a zarándoklat, a lelki magány keresése, félrevonulás a mindennapi környezetből, gondból, a keresztény lélek színeváltozása,



¹⁴⁸ Lásd melléklet: Bűnbánati szertartás!

megújulása.”¹⁵⁰

Már a gyermekeket is megérinti ez a lelkület, szervezzünk tehát ilyen alkalmakat akár családosan, akár csak a csoportnak. Figyeljünk arra, hogy jól készítsük elő a zárándoklatot (beszélgessünk a zárándok lelküetről, a célról; szervezzük meg az utazást, az étkezést stb.), és a gyerekeknek megfelelő legyen a program. Mindenképpen legyen játékra, étkezésre, a zárándokhely környékének megismerésére is idő. Az imádságos lelkületet már az út közben alapozzuk meg (gyaloglás közben és a buszon is énekelhetünk, imádkozhatunk, vagy gondolkodhatunk), a helyszínen ha lehet, vegyünk rész szentmisén, vagy tartsuk meg a magunk szertartását. Ezekben a gyerekek is aktívan vegyenek részt. Itt is törekedjünk arra, hogy legyen olyan gondolat, feladat, amelyet magukkal visznek az elkövetkezendő időszakra.

Lelkigyakorlatok ¹⁵¹

Mit jelent lelkigyakorlat? Egy olyan időszakot, amikor a világi élet problémáit megpróbáljuk félretenni, és a hitünk, a vallásunk elmélyítésével foglalkozunk. Ebben általában egy vezető segítségét vehetjük igénybe.

A lelkigyakorlatok időtartama, módszere igen sokféle.

Vannak ún. prédikált lelkigyakorlatok, ahol a vezető saját gondolatait mondja el, a gyakorlatozó elsősorban az előadóval lép kapcsolatba, és rajta keresztül Istennel. A hallott igazságokon utána elmélkedik. Egyes esetekben van lehetőség a téma megbeszélésére kis csoportokban, esetleg ezt általános (plenáris) beszámoló követi. Egy másik fajtája a lelkigyakorlatoknak az irányított lelkigyakorlat. Itt a vezető egy-egy gondolatot ad, egy szentírási részt jelöl ki, amin a gyakorlatozó saját maga gondolkodik, elmélkedik, szemlélődik. Itt az ő szerepe aktívabb, mint az előző esetben. Itt nem a vezetővel, hanem Istennel, Jézussal kerülhet kapcsolatba a gyakorlatozó.



¹⁵⁰ IPOLYVÖLGYI NÉMETH J. KRIZOSZTOM, *Búcsújárók könyve*, Balassagyarmat, Novitas B. 1991. 5. o.

¹⁵¹ 3. melléklet

➤ **Lelkigyakorlat - benső utamon járva mellém szegődik Isten**

Mi a közös a lelkigyakorlatokban?

- hogy az istenkereső ember a saját élettapasztalataival fordul Jézushoz; azzal az énjével, amivé formálódott az emberekkel, a világgal és önmagával való kapcsolatában;
- hogy fölébreszti a vágyat az Istennel, a Jézus Krisztussal való meghitt kapcsolatra;
- hogy a lelkigyakorlatozó megtapasztalja az életének mélyebb vágyai és mindennapi valósága közötti szakadékot, vagyis hogy élete eltér Jézus életétől;
- ezért életét újra szeretné rendezni;
- ezáltal Istennek adottsága tisztul, életének valósága és mélyebb vágyai jobban egységbe kerülnek;
- így mélyebb egységet él meg Jézussal, és bizalom meg szeretet járja át;
- átéli azt is, hogy Jézus a szeretetével mellette volt akkor is, mikor ő maga a saját szeretete alapján nem tudott Jézus mellett lenni, élete eltért Jézus életétől;
- ezt pontosan Jézus szenvedéstörténetében éli meg;
- így saját életének nehéz tapasztalatai is átértékelődnek, mert ráérez, hogy azok nem szakítják el Jézustól;
- ezáltal megtapasztalja a Feltámadott örömét, az Ő teljesebb életét;
- élete kiengesztelt, békés, örömteli lesz;
- és úgy érzi, életével jobban illeszkedik Isten életébe és az emberek testvéri közösségének életébe.¹⁵²

➤ A katekéta, hittanár feladatai közé tartozhat lelkigyakorlatok **szervezése** is.

Ez többféleképpen történhet:

- ✓ Csak annyi a feladata, hogy egy már megszervezett lehetőségre juttassa el a csoportot. Ilyenkor felveszi a kapcsolatot a lelkigyakorlat szervezőjével, azután informálja a csoportját a tudnivalókról.
- ✓ Ha nincs előre meghirdetett lelkigyakorlat a lelkigyakorlatos házakban, a katekéta feladata, hogy időpontot kérjen és egyeztessen a lelkigyakorlat tartójával. A csoport összetételének és a szándékoknak megfelelően együtt határozhatják meg a témakört is. Plébániákon talán a leggyakrabban az idősek

¹⁵² http://209.85.135.104/search?q=cache:NREYUzmJ2-0J:www.manreza.hu/spiritual/lelkigyak/bottom_0-1.htm+mi+a+lelkigyakorlat&hl=hu&gl=hu&ct=clnk&cd=1&lr=lang_hu&client=firefox-a

A témához kapcsolódó írást a mellékletben találhatók.

csoportjai igénylik ezeket az általában egy napos alkalmakat. Bátran szervezzünk más csoportoknak is (fiataloknak, házasságra készülőknek, stb.)

- ✓ A legnehezebb feladata akkor van a katekétának, ha az egész lelkigyakorlatot ő szervezi, helyszínt keres, megtervezi a programokat, előadó(ka)t hív, úgymond levezeti az alkalmat. Ennek az az előnye, hogy speciális korosztályoknak (középiskolások, gyerekek), és speciális célokkal tudja megszervezni az egy vagy több napos gyakorlatot. Fontos, hogy a hely alkalmas legyen a szellemiséghez (pl. legyen kápolna, az egyedülléthez elég tér), a programok változatosak, és lelkigyakorlathoz illőek legyenek, az előadók a témához és a korosztályhoz is értsenek. A programok lehetnek: előadások, szilenciumok, kiscsoportos megbeszélések, fórumok, szentmisék, szentségimádások, zsolozsmák.

Lelkigyakorlatos házakban, de más alkalmas helyen is szervezhetünk lelkigyakorlatot.¹⁵³ Fontos, hogy magunk is vegyünk részt több lelkigyakorlaton, és tanulmányozzuk a megfelelő lelkiségi irodalmat is.

3.3. MÓDSZEREK

ZENEI NEVELÉS

„Zsoltárokkal, szent dalokkal, lelki énekkel és hálaadással énekeljétek szívből az Istennek.” (Kol 3,16)

A liturgia, a közösségi összejövetelek, a hitoktatás során van ének, mely az Egyház közösségébe segít bekapcsolódni, s az Istennel való kapcsolatot élményszerűvé, személyessé teszi. Az ének és zene így tudja szolgálni egyfelől Isten dicsőségét, másrészt az ember megszentelését.¹⁵⁴

¹⁵³ http://www.katolikus.hu/lelk_mag.html

¹⁵⁴ Vö. TARJÁNYI Z., *Kateketika II.*, 118-119.

A zene elsősorban az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre. Változatossága, sokoldalúsága felkelti a gyermek zenei érdeklődését, fokozatosan formálja zenei ízlését és esztétikai fogékonyságát.

A zenei nevelés a hitoktatás terén akkor valósul meg hatékonyan, ha sajátos céljainak megfelelően alkalmazza és fejleszti tovább a gyermekek zenei fogékonyságát. Elsőrendű feladata, hogy munkatervét a tanulók életkorához igazítsa. A



zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Fogékonnyá teszi a gyermeket a szép befogadására. Megfelelő irányítással hitet növelő erővé alakítható. Máig érvényesek a zenei nevelés minden területén Kodály Zoltán világosan kifejtett gondolatai, irányelvei. Ezek szerint minden nép zenei nevelésének a saját néphagyományából kell kiindulnia. A nyelv és a dallam itt tökéletes egységet alkot. Továbbá a kis zenei formákon keresztül kell eljutni a világ zenei irodalmának remekeihez. A liturgikus népénekek, mondókák mellett a komponált zene is a nevelés anyagát képezi a hitoktatás tantervének.¹⁵⁵ Kodály az éneklést tartotta az aktív zenélés legtermészetesebb módjának.

Az óvodából az iskolába lépő gyermekhez a zene világából a gyermekdalok állnak legközelebb. Előzetes ismeretei alapján szeret énekelni, játszani, dúdolgatni, és szívesen hallgat zenét. Éneklés közben fejlődik hallása, éneklési készsége és ritmusérzéke.

Neveléssel az éneklés örömet szerez, így a tanórák legfontosabb zenei tényezőjévé tehető. Kodály zenét művelő, zenét élvező és értő magyar közönséget akart kiművelni. Ezért szükségesnek tartotta a zenei nevelést már kisgyermekkortól kezdeni és folytatni a felnőtté válásig. Hasonló elvekkkel és megfontolásokkal a hitre nevelést is össze kell kapcsolni az egyházzenei remekművek ismeretével és a zene áhítatra készítető, lelki emelkedettséghez vezető páratlan nagyszerűségével.

A hitoktatásnak a zenei nevelés csak részterülete lehet, de nem elhanyagolható területe. Erőteljesen befolyásolja a gyermek általános fejlődését. A különböző benyomások egymással összefüggésben hatnak rá. A nevelőmunkának elengedhetetlen eszköze mindenképpen, mert a zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket a

¹⁵⁵ KELEMEN ERZSÉBET, *A szent zene és a hitoktatás*, Jel Kiadó, Budapest, (MIKOR?)

növendékekből. A hangmagasság, a ritmus és a mozgás fizikai ingerek ugyan, összhatásukban mégis lelki jelenséggé, pozitív viszonyulássá, örömmé válnak a dalszöveg játékos vagy szimbolikus képei alapján. Zenehallgatásnál átérzi a dallam hangulatát, derűjét vagy szomorúságát, lelkileg azonosul vele, így hamarabb befogadja az óra anyagának mondanivalóját.

A zenei nevelés hat a gyermek értelmére is. A dal szövege és a dallam gyorsulása, halkulása, erőteljessége, esetleges rövid szünetei közötti összefüggések figyelmet igényelnek. A dal lényeges vonásait fel kell ismerni a szöveg értelmezésében csakúgy, mint a zenei kifejezésekben. Ugyancsak értelmi tevékenység az összehasonlítás. A megkülönböztetés és azonosítás ismert dallamok esetében gondolkodási folyamatot kíván. Ez ugyanúgy megy végbe, mint más foglalkozások körében. A megértést a gyerekek nemcsak szavakkal fejezhetik ki a zenében, hanem cselekedettel is. Ez lehet kézfeltartás, tapsolás vagy egyéb megbeszélte jelzés, ami színesebbé, elevenebbé teheti a tanulás folyamatát. Sok esetben a fogalmak megértése áttevődik a képzeletre. Ha a dal elejéről és végéről beszélünk, a térbeliség fogalmát fejlesztjük gondolkodásukban. Ha Jézus vagy Isten neve hangzik el a szövegben, ez rögzül a dallammal tudatukban. Bármikor hallják a dallamot újra szöveg nélkül, azonnal felidéződik bennük Jézus vagy Isten, ahogyan a fantáziájukban képet alkottak róla. Istenképük és vele a hitük így erősödik, formálódik a daltanulás segítségével. A tanult dalok felismerése a gyermek emlékezetéről tanúskodik. A megfigyelések szerint minél több dalt tanulnak meg, annál jobban erősödik az emlékezetük. Persze nem csupán a dallamot kell megjegyezniük, hanem a szöveget és azt a vallási ismeretet is, amiért a dalt megtanítottuk nekik. Ezen kívül emlékezniük kell a bemutatott képekre, dramatizált jelenetekre, továbbá arra is, kikkel szerepeltek, játszottak együtt. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az ilyen módon nevelt gyermekeknél kialakul a figyelem szándékossága, ezzel együtt az emlékezet erősödése, valamint a gyorsabb tanulás is.

Zenehallgatás közben a saját élményei alapján meglóduló képzelete igazi művészi átélést eredményezhet. Egy kis irányítással, rávezetéssel képzelete a nevelési célnak megfelelő irányba terelhető. Így megjelenhet előtte akár az angyalok kara, a betlehemi jászol vagy Krisztus életének bármely kiválasztott mozzanata. A fantázia révén kialakulhat a zenei alkotókedv is. Ha egy jelenetet úgy játszunk el, hogy a szereplők

saját kitalált dallammal énekeljék el mondókájukat, vagy egyszerűen csak köszöntsék egymást, a már megismert dallamok, ritmusok segítik a megoldásban. Ez a játékos „zeneszerzés” egy kicsit az opera világához közelíti őket, és alkalmas arra, hogy könnyebben befogadják életükbe ezt a zenei műfajt is. Nem maradhat ki ebből a nevelési körből az akarat fejlesztése sem. Egy ilyen játékban mindenki részt kíván venni, ami azt eredményezi, hogy a szokottnál jobban figyelnie kell. Arra törekszik, hogy mások dallamát ne ismételje, hanem újjal lépjen elő. A sikerre való törekvés az akaratát fejleszti és serkenti további feladatok megoldására. Ugyanakkor elfogadja a játékszabályokat, törekszik arra, hogy rossz, hamis hangzással ne válják nevetségessé, alkalmazkodják a többiek hangmagasságához, tehát észrevétlenül is önfegyelemre szoktatja magát. Természetesen a hittanóra keretében szűk időtartam adódik ilyen játékokra, de alkalmanként, főként összefoglaló, rendszerező órákon élni kell vele, mert a társas kapcsolatokat hatásosan fejleszti, hangulatával mély baráti közösséget teremt.

A 6-8 éves korosztállyal főleg mozdulatokkal kísért vallásos gyerekdalokat énekeljünk, amiket kiegészíthetünk az ünnepekhez kapcsolódó egyszerűbb



népénekekkel is.¹⁵⁶ A 9-10 évesekkel már gyakoroljuk a mise állandó részeit, és bővítsük tudásukat az Éneklő Egyház gregorián énekeivel is. A megfelelő szövegű Taize-i és a gitáros énekeknek is meg van a helye az összejövetelek, kirándulások, táborok elképzelhetetlenek nélkülük. Tervezzük meg a katekézis ének-zenei részét is!¹⁵⁷

DRAMATIZÁLÁS

A dráma ógörög szó, a tenni, cselekedni igét őrzi gyökerében.

„A drámajáték olyan játékos emberi megnyilvánulás, melyben a dramatikus folyamat jellegzetes elemei fellelhetők. A dramatikus folyamat kifejezési formája a megjelenítés, utánpótlás; megjelenítési módja a földidézett vagy éppen megnyilvánuló társas

¹⁵⁶ Lásd: Jézus hív és vár / Énekgyűjtemény, KPSZTI, 2003.

¹⁵⁷ 4. melléklet: Ének-zene terv

*kölcsönhatás; eszköze az emberi hang, az adott nyelv, a test, a tér és az idő; tartószervezete a szervezett emberi cselekvés.*¹⁵⁸

A **drámajátékok** az emberépítést célozzák, feladatuk a személyiségformálás, a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése. A drámajáték rokona a színjátszásnak, ám azzal ellentétben nem a közönségért, hanem a szereplőkért történik, a szereplők cselekvésén keresztül végbemenő fejlődése a céljuk. A cselekedtető tanítás kiváló eszköze, mely nagyfokú átéléshez vezet.¹⁵⁹ Használjuk ezt a „tulajdonságát”, hogy elérjük kitűzött céljainkat a biblikus és az erkölcsi nevelés területein.



A szokványos iskolai közlési eszközök bizonyos passzivitást eredményezhetnek a tanulóknál. A szerepjáték kimotozdit ebből, maga a tanuló lesz az ismeretközlés eszköze, és aktív részese az órának. A katekézis során különböző szentírási vagy egyéb történeteket **dramatizálva gazdagítsuk a gyermek személyiségét, fejlesztjük beleélő, azonosuló, kifejező képességét.** Komoly hagyományai vannak az Egyházban, például a Betlehemes és pásztorjátékoknak, vagy a misztériumjátékoknak.¹⁶⁰ Az ilyen minden évben visszatérő alkalmakat is változatossá tehetjük más-más feldolgozás játékszásával.

De bármelyik hittanórába is beilleszthetjük a dramatizálást, pl. a Szentírás történeteit dolgozhatjuk fel. Fontos, hogy jól ismerjék a gyermekek a történetet, beszéljük meg a mondanivalóját, domborítsuk ki a szereplők jellemét, cselekedeteik mozgatórugóját.

Ezekhez a lépésekhez idő kell, ezért az óra gyakorló, rögzítő részében, vagy külön gyakorló órán kerül erre a tevékenységre sor. (Ekkor több idő van a díszletre, jelmezekre is.) A szereplők kiválasztásánál figyeljünk oda, hogy lehetőleg mindenki kapjon szerepet (akár tárgyakat, növényeket is megszemélyesíthetnek), vagy többször is játsszuk el a történetet. A 6-10 éves gyerekeknél még jó, ha, először elisméltetjük

¹⁵⁸ GABNAI KATALIN, *Drámajátékok*, Helikon Kiadó, 1999. 9.

¹⁵⁹ Vö. TARJÁNYI ZOLTÁN, *Katekétika II*, 117.

¹⁶⁰ Lásd –Betlehemesek és pásztorjátékok, Szent Maximilian Kiadó

-Pajor András: Barlang, jászol, szelíd parázs / Pásztorjátékok a mai embernek, Korda Kiadó 1999.

-Csíksomlyói passió, Helikon Kiadó, 1982.



a párbeszédet, majd megteremtjük a helyszínt (leegyszerűsítve). Egy-két jelképes jelmez növeli a hatást. Első és második osztályban a katekéta vezeti le a játékot úgy, hogy ő lesz a mesélő. Rövid átvezető mondatokkal jelzi, mely szereplő következik, érzékelteti a hangulatot, így alkalma nyílik kézben tartani a játékot, megfelelő fegyelmet, figyelmet teremteni, s a gyermekek munkáját is megkönnyítik. A drámajáték után szükséges az értékelés, mely terjedjen ki a szereplők teljesítményén kívül, azok indító okaira, az alakított személyek jellemzésére.

Kateketikai munkánkban aknázzuk ki a **bábozás** nyújtotta lehetőségeket is. **A bábok elkészítése közben beszélgetünk a szereplőkről, felépíthetjük a történetet.**

Az erkölcsi és érzelmi nevelésben fontos szerepet tölt be a **szituációs játék, szerepjáték**. A jó és a rossz cselekedek érzékeltetésében, a tanulságok gyakorlati megfogalmazásában, az átélésben, az egyéni megoldások keresésében egyaránt fontos ez a módszer. A katekéta csak az alapszituációt mondja meg, kijelöli a szereplőket, és azoknak maguknak kell folytatniuk a jelenetet, és jó megoldást találniuk. (Lehetséges témák: betegek segítése, a szomorkodók megvigasztalása, veszekedők elcsendesítése, javaink megosztása, szüleinkkel szembeni viselkedés stb.)¹⁶¹

RAJZ



A szemléltetés módszeréhez, és önmagunk lehetséges kifejezéséhez tartozik a rajzolás technikája. Célunk az, hogy a katekéta rajzainál olyan jelrendszert alkalmazzunk, mely egyrészt minden gyermek által könnyedén reprodukálható, másrészt minden hittanos által értelmezhető.

Egy jól megtervezett, egyszerű és egyértelmű jelképrendszerrel szemléltetve mondanivalónkat, növelhetjük a hittanóra eredményességét, mert a nyelvi és a képi üzenetek együttes alkalmazása bizonyítottan hatékonyabb.¹⁶² A rajzokat használhatjuk

¹⁶¹ 1. melléklet

¹⁶² Vö. Hittant, de hogyan? 133. o.

az új anyag értelmezésénél¹⁶³, illusztrációként, magyarázatként, a rögzítés eszközeként. Ügyeljünk arra, hogy esztétikai élményt nyújtsunk, és a méretek is megfelelőek legyenek.

Az egyszerű vonalakból összerakott rajz is képes esztétikai élményt, s főleg a hittanórán tervezett célt, a megfelelő szemléltetést nyújtani. Ha ezeket a tanulók is le tudják másolni, a megszilárdításnál és az otthoni tanulásnál igen hasznos lehet. Nem kell rajzművésznék lennünk, elegendő bizonyos taktikákat, pár egyszerű forma elkészítési módját elsajátítanunk.¹⁶⁴

Rajzoltassunk a gyerekekkel is! A hallottakról, az életről, az érzelmeket keltő benyomásokról képi megoldásban is számot tud adni. Saját környezetét, azokat a hegyeket, embereket, ahol a szeretetet megtapasztalja. Egy-egy bibliai képet is lerajzolhatnak megszilárdításként, házi feladatként. De vigyázzunk, az állandó rajzoltatás unalmassá lesz, és ha nem



vesszük figyelembe életkori képességeiket, túl nehezeket rajzoltatunk, könnyen elkeserednek és elfordulnak ettől a módszertől.¹⁶⁵ Érdekes rajzos technika az élő tábla módszere: Egyszerre magyarázunk és rajzolunk a táblára.¹⁶⁶

Hirdessünk rajzversenyt a csoportban (plébánián, egyházmegyében), amelyekre adjunk meg hittel kapcsolatos fogalmakat, ünnepeket, vagy illusztrálandó történeteket. A rajzokból készített **kiállítás** alkalmat adhat az egész közösség együttlétére is.

A gyermek által elkészített rajzokkal, festményekkel formálhatjuk hitét, és képet is kaphatunk hitükről, ha figyelünk munkáikra.

JÁTÉK

¹⁶³ Lásd GYÖRGY ATTILA, *Keresztény tanítás rajzokban*, Szent István Társulat, Budapest, 1981.

¹⁶⁴ Segítség: *Hittant, de hogyan?* 133-172. o.

¹⁶⁵ Például első osztályban még nem tudja lerajzolni (lehet, hogy később se), azt, hogyan ünnepel a család, mit csináltak hétvégén, mi volt az evangéliumban... stb. Egyszerű dolgokat, egyszerű formában rajzoltassunk: templom, ház, virág stb.

¹⁶⁶ Bővebben: *Katekéták Kézikönyve*, 32-33. o.

Játszani jó. A játék ösztönös, örömet vált ki, a felesleges erő levezetésére szolgál, a tapasztalatszerzés gyermeki formája, felkészít a felnőtt életre, szocializációs szerepe jelentős. Játék közben kipróbálhatjuk önmagunkat, meghatározhatjuk mi történjen. A játékhoz mindazokra a tulajdonságokra is szükség van, amelyeket az erkölcsi- és a közösségi nevelés során próbálunk kialakítani: egymásra figyelés, önfeladás, öröm, kitartás, kreativitás, stb. Sajnos a gyerekek egyre kevésbé tudnak játszani, legalábbis felnőtt segítsége nélkül. Ennek számos oka lehet: átalakultak az otthoni játékszokások, nincs kivel játszani, és ott vannak az elektronikus játékszerek és a televízió, mely kikapcsolja a fantáziát, a gondolkodást.¹⁶⁷

Pedig a játék, főleg a csoportos játék, nélkülözhetetlen a harmonikus személyiség kifejlődéséhez. Játék közben tanulja meg a gyermek a szellemi és fizikai erejét összpontosítani. A csoportos játékkal tanulja meg, hogy társaival együtt, összhangban tevékenykedjen, fejlődik a kommunikációs készsége, és barátokat szerezhet. Megtanul kudarcot elviselni, s kiállni csapattársaiért. Ha csak azért játszanánk hittanórán, hogy a gyermek személyiségfejlődését elősegítsük, már ez is elég nyomós ok volna, hiszen mindazok, akik a gyermek személyiségének fejlődésén munkálkodnak, a teremtő Isten munkatársai.¹⁶⁸ De a játéknak más célja is van: hatékony módszere a tanításnak, nevelésnek.

A hitoktatásban általában didaktikus játékokat játszunk, ahol a felnőtt találja kis és irányítja a gyereket az adott cél felé. Ez akkor jó, ha a tanuló nem jön rá, hogy mit akarunk fejleszteni, így nem fosztjuk meg a játékélménytől. A játék azon módszerek egyike, melyek leginkább képesek megmozgatni a gyermekek belső energiáját, mert az ő önálló cselekvésükre, tevékenységükre épülnek. A játékokat hittanórán különösen a megszilárdító és az ismétlő résznél alkalmazzuk. Ilyenek pl. a ki írhatta, kinek, mikor, honnan, hová típusú feladatok; a távirat- és hirdetésírás; keresztretjvények; igaz-hamis játékok (ezek a gyermekek megmozgatására is jók); a kiegészítések, kakukktojásos, párosítós feladatok...¹⁶⁹

¹⁶⁷ Vö. Egyházi megnyilatkozások a médiáról (Inter mirifica, Communio et progressio...) MKPK, Bp. 1997.

¹⁶⁸ DOBOS LÁSZLÓ: *Kicsik játékos könyve* (Didaktikus játékok a 6-10 éves gyermekek hitoktatásához), Lämpás Kiadó, Abaliget, 1997.

¹⁶⁹ 10. melléklet: Munkafüzet: Játékos feladatok



Hittanos kirándulásokon, táborokban fontos szerepe van az egymás megismerését, az egymásra való odafigyelést elősegítő játékoknak. Pl. az őrangyal-játéknak különböző formái. De szervezhetünk vetélkedőket is, ahol játékos formában tehetnek tanúbizonyságot hittanos ismereteikről és ügyességükről is. Tanítsunk meg minél több mozgásos- és ügyességi játékot is (kidobós; méta; mókus, mókus ki a házból stb.), ezekben is nagy segítségünkre lehet a rendelkezésünkre álló szakirodalom.¹⁷⁰

A KÉZMŰVESSÉG

A gyerekeknek ismernie kell a magyar népi kultúra értékeit és hagyományait. A néphagyománynak élhető műveltségi tényezőként, érvényes tudásként kell megjelennie az oktatásban, így a hitoktatásban is. Ezt a kultúrát nekünk is segítenünk kell megismerniük. Természetesen a kézműveskedés mellett **törekedjünk a népi kultúra más területeinek bevonására is, pl. a néptánc, népdalok, népköltészet.**

Új „kézműves területek” is megjelennek a foglalkozásokon, végsősorban minden kézzel végzett tevékenységet (kivéve a rajz) most idesorolok.

Ezenkívül az óránkat, a foglalkozásokat színesíti, a gyerekeket motiválja, lelkesíti, és kézügyességüket is fejleszti ez a fajta tevékenykedtetés. Ha tananyaghoz, ünnephez kapcsolódik a készített mű, segít a mondanivaló rögzítésében is. Örömmel tölti el őket, hogy szép és hasznos dolgot készíthettek. Az esztétikai nevelésre is jó lehetőségünk nyílik. Ha csoportosan dolgoznak, a segítségnyújtásban, az egymásra való figyelésben is fejlődnek. Megtanulják elismerni a másik erőfeszítéseit, munkáját.

Megszerezett tudásukat a mindennapi életben is kamatoztatni tudják.

Hagyományos kézműves területek:

- ❖ Bőrözés
- ❖ Fafaragás

¹⁷⁰ Lásd még: Játék hittanórán :Dobos László, Lámpás Kiadó, 1997.

Kicsik játékoskönyve: Dobos László, Lámpás Kiadó, 1997.

Szív-Szentjánosbogár játékoskönyv, Vác, 2000.

Cserkészek játékos könyve, Márton Áron Kiadó, Bp., 1996.

Hittan rejtvények :W. Vámos Lídia, Új Ember Kiadó, Bp., 2001.

A Bibliából jöttem: Játékok a hitoktatásban; Kepe, Kiskunfélegyháza; 2004.

- ❖ Fazekasság, agyagtárgyak készítése
- ❖ Gyékény, szalma és csuhé tárgy készítése
- ❖ Gyertyaöntés
- ❖ Gyöngyfűzés
- ❖ Hímzés
- ❖ Lószőrészer készítés
- ❖ Mézeskalács készítés
- ❖ Nemezelés
- ❖ Rongybaba készítés
- ❖ Szövés
- ❖ Tojásfestés
- ❖ Vesszőfonás

Természetesen nem minden technikával lehetünk mi magunk tisztában, hívjunk hát segítséget, nem is hinnénk hány „szakember” fordul elő ismerőseink körében. (Az interneten is találunk címeket.) Nem is mindegyik elfoglaltság valósítható meg órán, de szerencsére a hittantáborok, a plébániai kézműves szombatok már tágabb lehetőséget nyújtanak. Az anyagi fedezet kérdése sem elhanyagolható: kérjünk a plébániától, esetleg a szülők is szívesen áldoznak, de pályázhatunk is, a nyári táborok költségvetésébe beletartoznak ezek a költségek is. Mi is **gyűjthetünk alapanyagokat**: búzát, kukoricacsuhét, virágokat, terméseket, maradék gyertyákat stb. ...

Egyéb „kézműveskedési” lehetőségek:¹⁷¹

- 🎨 Bármilyen nyírással, vágással, tépéssel, ragasztással készített munkák (meghívók, naptárak, illusztrációk)
- 🎨 Dekupázs (Hittanos dossziék díszítése szalvéta technikával)
- 🎨 Fényképek készítése (elmélkedésekhez)
- 🎨 Fonalgrafika készítése (Anyáknap ajándéknak)
- 🎨 Főzés, sütés (Jézus korabeli ételek készítése¹⁷²)



¹⁷¹ Mindenkinnek figyelmébe ajánlom: a Színes ötletek és a Holló Barkácskönyvek c. sorozatokat!

- ✚ Gipszöntés (karácsonyi ajándék: mécesstartó)
- ✚ Gyertyadíszítés (Húsvéti gyertya készítése kicsiben gyertyafilccel)
- ✚ Gyurmázás (Kereszt készítése, majd kiégetése / nyakláncnak)
- ✚ Koszorúk kötése (Adventi)
- ✚ Kőből, termésekből figurák készítése (Állatok: a Teremtés tanításánál)
- ✚ Levélképkészítés (Természet képek : Teremtés)
- ✚ Makettek, modellek készítése (Názáret)
- ✚ Mozaik készítés: papírból, üveg és cserép darabokból (A csoport címerének elkészítése)
- ✚ Növények ültetése, gondozása (pl. karácsonyi búzaültetés)
- ✚ Origami (Templom¹⁷³)
- ✚ Só.liszt figurák készítése (Emberek: Teremtés)
- ✚ Szárazvirágdísz készítése (csendélet)
- ✚ Ujjbábok készítése (szituációs játékokhoz)
- ✚ Üvegfestés (vázadíszítés a házioltárra)
- ✚ Varrás (Tunika Jézus korából¹⁷⁴)

¹⁷² LOIS ROCK, *Jézus világa*, Harmat Kiadó, Budapest, 33-39.

¹⁷³ KRISKOVIĆ ZUZSANNA, *Origami: Keresztény ünnepeink 1. 2.*, If-Good Kiadó, 1997., I. kötet 13.

¹⁷⁴ Uo. 28. o.

Jézus pedig növekedett bölcsességben, korban és kedvességben Isten és az emberek előtt.

Lk 2,52

4. NEVELÉS A KERESZTÉNY KÖZÖSSÉGI ÉLETRE

Krisztus üdvözítő műve által közösségben vagyunk az Istennel. *„Azt hirdetjük tehát nektek, amit láttunk és hallottunk, hogy ti is közösségben legyetek velünk. A mi közösségünk ugyanis közösség az Atyával és a Fiúval, Jézus Krisztussal. (1Jn 1, 3-6). Következésképpen Jézus által és Jézusban közösségben vagyunk egymással is. „Ha ér valamit a Krisztusban adott buzdítás, a szeretetből fakadó értelem, a lelki közösség és a résztvevő szeretet: tegyétek örömeimet teljessé azzal, hogy egyetértetek, egymást szeretitek, együtt éreztek, és egyet gondoltok.” (Fil 2, 1-2) Az ember csak akkor talál magára, ha rátalál a hitben az Istennel való közösségre, s ebben élve tekint a másik emberre.*

„A katekézis a keresztény embert fölkészíti arra, hogy közösségben éljen, és tevékenyen vegyen részt az Egyház életében és küldetésében.”¹⁷⁵

Mindenki, aki megkeresztelkedik tagja lesz a keresztény közösségnek, az Egyháznak. Így a keresztény nevelés szükségszerűen közösségi nevelés, közösségbe való bevezetés. A katekézis résztvevőinek a keresztény közösség egyre tevékenyebb tagjává kell válniuk. Ezért is kell a katekétának tisztában lennie a közösség alapvető fogalmaival, törvényeivel, tennivalóival, és ezekkel kapcsolatban kell, hogy legyen egyházi tapasztalata is. A fiatalok hitének fejlődésében alapvető jelentősége van a közösségi foglalkozásoknak, feladatoknak és élményeknek.

Törekednünk kell arra, hogy a hittanos csoportokból közösségek alakuljanak ki!¹⁷⁶

¹⁷⁵ KÁD 86.

¹⁷⁶ Vö. MKD 6.2.

A közösség úgy valósul meg, hogy közösen a neveltek cselekvései, élményei, örömei, gondjai. Szervezzük közös munkát és közös összejöveteleket, kirándulásokat, táborokat, adjunk közös feladatokat, ünnepeljünk közösen, és álljunk egymás mellett a betegség, vagy a gyász idején is!¹⁷⁷ Törekedni kell arra is, hogy a kialakuljon a közös érdek, közös cél, a „mi-tudat”. Jó eszközök a kialakításnál, a közös hagyományok és közös szimbólumok kialakítása.¹⁷⁸

4.1. KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉGEK

Ünneplés

„ Az ünnep olyan, mint a fa. Gyökerei mélyen behatolnak a föld mélyébe, a sötét zónákba, melyek támaszt és táplálékot adnak számunkra. Az igazi ünnep messziről érkezik. Nem olyan, mint egy májusfa, gyökér és támasz nélkül, amely már másnapra elvirágzik. Az igazi ünnep a mélyben gyökeredzik, Isten és az emberek történetének kezdetén. Az ünnep olyan, mint a fa, amely évről évre kivirágzik és növekszik, de mindig másképpen, mindig ugyanúgy és nekünk a mában is mindig új. Hiszen a mi ünnepünk nem a tegnapi. A mi ünnepünk megújít bennünket! Az ünnep olyan, mint a fa. Koronája fényben úszik és kitölti az eget. Az igazi ünnep a mennyet valósítja meg a földön. Elébbemegy a jövőnek, bátorságot és új szeretetet ad az élethez. Az ünnep olyan, mint a fa, mely az egekbe vezető létra, a világ közepe...”¹⁷⁹

Szükségünk van az ünnepre, hogy kiléphessünk a hétköznapiakból, hogy együtt lehessünk az emberekkel. A hitre nevelés szempontjából is fontos: tanúsítja és erősíti a létbe vetett bizalmat, és az élet felett érzett örömet; az ünnepi és a meghitt pillanatok, a biztonság és boldog várakozás érzését keltik, és értelmezik a hétköznapi eseményeit.

180

A katekétának törekednie kell arra, hogy a családi-¹⁸¹, társadalmi-, és az egyházi ünnepeket valódi tartalommal töltsen meg, és tanítsa meg a gyermekeket és a családokat

¹⁷⁷ Lásd a Hitre nevelés megvalósulását segítő tevékenységek című fejezetet!

¹⁷⁸ Vö. TARJÁNYI ZOLTÁN, *Pedagógia III*, 69-70.

¹⁷⁹ PEM LÁSZLÓ, *Valláspedagógia az újraevangelizálás szellemében I*, 295.

¹⁸⁰ Vö. uo.

¹⁸¹ 5. melléklet: Anyák napi műsor

a valódi ünneplésre. Rendezzük meg ilyen szellemben ünnepeinket.¹⁸² A katekéta mutasson példát a külső és belső készülétkben, adjon, ha kell segédanyagokat is a szülők kezébe (Pl. az adventi gyertyagyújtásokhoz). A készülődéssel (lelki órákkal, díszek és ajándékok készítésével, jó cselekedetek gyűjtésével, műsor megtanulásával) a gyerekek értelmét és lelkét is ráhangoljuk az ünnepre. Az egyházi év ünnepei jó alkalmat adnak arra, hogy a gyereket a családjakkal együtt bevonjuk az egyházközség közösségének ünneplésébe, az ünnepi liturgiába.

Kötelességünk, hogy lehetőségeink szerint a néphagyományokat is megőrizzük, átmentsük a jövő számára, s a gyerekekben tudatosan és fokozatosan kialakítsuk a népi-, nemzeti értékeinkhez, a szülőföldünkhöz való jó viszonyt.¹⁸³

Ünnepeljük meg a születés- és névnapokat is. Lehet, hogy egy évben egyszerre mindenki számára rendezünk ünnepséget, de az adott alkalmakkor is szánhatunk pár percet egymás köszöntésére. Ha egyszer ünneplünk, készüljünk fel egy kis műsorral, díszítsük fel a termet, készítsünk ajándékokat, és szervezzük meg a szerény étkezést is (pl. kakaó, tea, sütemények). Ha kevés az időnk, röviden köszöntsük fel az ünnepeltet (pl. áldó énekkel), legyen aznap ő a középpontban (pl. ő fújhatja el a gyertyát). Soha ne felejtsük el arról, hogy imádkozzunk is az ünnepeltért! Neveljük a gyerekeket arra, hogy ezeken az ünnepeken sem az ajándék nagysága, drágasága a lényeg, hanem a szándék, az odafigyelés. Ez a lelkület nyilvánuljon meg az ünnepeltnek elmondott jókívánságokban is (jó családot, barátokat, egészséget, boldogságot... szoktak kívánni).

Közös munka, munkára nevelés

A munka nem a bűn büntetése, hanem a Teremtő parancsa (Ter 2,15). A munka által személyi értékek jönnek létre az emberben: tisztakezűség, becsületesség, állhatatosság. A zsinat külön hangsúly fektetett annak lefektetésére, hogy: „A krisztusi üzenet nem

¹⁸² Segítség: Szavalókönyv
Valláspedagógia az újraevangelizálás szellemében I. 297-307.
Éneklő Egyház

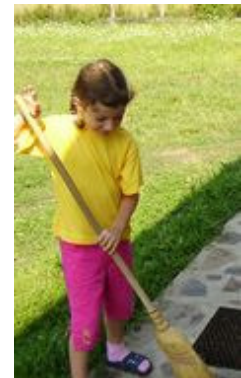
¹⁸³ Vö. Óvodások hitre nevelése 43. o.

vonja el az embereket a világ építésétől, nem teszi őket közönyössé embertársaik iránt, éppen ellenkezőleg, még szigorúbban kötelezi őket, hogy a világ javára munkálkodjanak.”¹⁸⁴

A munkára nevelni kell az embert, nem spontán alakul ki annak értékvilága. **Neveljük** a gyermeket rendszeres szellemi munkára, és mutassuk meg a fizikai munka alkotó örömét is. A manuális munkában az élmény: a megfogható végeredmény. Vigyázzunk arra, hogy a munka eme két fajtáját ne állítsuk szembe, mindkettő a jellemnek megnyilatkozási formája: bennük van az akaraterő, önlegyőzés.¹⁸⁵

Természetesen az **együtt munkálkodás** vezet igazán eredményre. **Keressük meg ennek lehetőségeit:**

- -a plébánián: kertrendezés, hólapátolás, a termünk és a templom takarítása;
- -ellátogathatunk öregek otthonába és gyermekotthonokba: itt beszélgetnek, együtt játszanak, műsort adunk elő, ajándékot készítünk;
- -vegyenek rész a gyermekek a gyűjtésekben is: ruhát, játékot, édességet gyűjthetnek;
- -besegíthetünk a Caritasnak: csomagolással, beteglátogatással;
- -és segítsünk egymásnak is, tanítsuk meg őket arra, hogy észrevegyék egymás szükségét, és ha kell munkával is segítsenek a rászorulóknak.



Hittanverseny

Hittanversenyt **szervezhetünk** a plébánia csoportjai között, az esperesi kerület plébániái között és egyházmegyén belül is. A szervezéssel és felkészüléssel járó nehézségekért kárpótol minket a lehetőség, hogy számot adhatunk diákjaink tudásáról, ismerkedhetünk más plébániákhoz tartozókkal, fejleszthetjük az egészséges versenyszellemet.

¹⁸⁴ GS 34.

¹⁸⁵ Vö. Tarjányi Z.: *Pedagógia III.* 40-41. o.

A szervezést pár hónappal a tervezett verseny előtt kell elkezdni: határozzuk meg a témát, hívjuk meg a többi egyéni versenyzőt, vagy csapatot, kezdjük el a felkészülést saját tanítványainkkal. A vetélkedők témája lehet az adott évfolyam tananyaga, vagy annak egy része (a magyar Egyház története); valamilyen aktuális egyházi program (Mária év) ; vagy egy szent élete, vagy morális témák (törvények megtartása....) Tervezhetjük egy vagy több fordulósra, egyéni vagy csapatversenyre. Figyeljünk arra, hogy a korosztálynak megfelelő és változatos feladatokkal készüljünk, így érthetővé is érdekessé téve versenyt. A lebonyolításhoz kérjük a plébániai fiatalok segítségét, készítsük elő alaposan az írásbeli, szóbeli, dramatikus, kézműves feladatokat. Ne felejtsük el a verseny jutalmait is beszerezni, és ezeket megfelelően ünnepélyes formában átadni. Az eredményekről és magáról a versenyről beszámolhatunk az egyházközségi, az egyházmegyei, és az országos (katolikus) sajtóban is.

4.2. SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK

Kirándulás, táborok

Ezek a tevékenységi formák sok célt szolgálhatnak:

- megismertetik a gyermeket a teremtett világ szépségével, és védelmével;
- segít hazájuk természeti-, épített-, és művészeti értékeinek megismerésében;
- a témának megfelelően, más oldalról közelíthetjük meg a hitismereteket;
- erősíti a közösséget;
- a szépség, az együttlét élményeit nyújtja;
- önállóságra, alkalmazkodásra neveli a gyermeket;
- kitartásra, lemondásra és bizonyos puritánságra is nevel.



Alapos előkészületek, a téma, a cél pontos meghatározása után induljunk útnak. **Figyeljünk** arra, hogy a körülmények, az eltervezett programok a gyerekek életkorának megfelelőek legyenek. Jó, ha egy konkrét téma a központja akár a kirándulásnak, akár

a tábornak. (Ilyenek lehetnek: a hegyek a Bibliában, a teremtés, a parancsok, szentségek; de lehet egy történelmi korszakról szó, vagy egy szentről, de építhetjük táborunkat, kirándulásunkat a természet védelmére is.)¹⁸⁶Ezekhez igazítjuk a tevékenységeket a túrák, versenyek, lelki foglalkozások, sportolások, tábortűz, játékok, éneklések stb. alkalmával.¹⁸⁷

Konkrét lépések a táborszervezéshez:

➤ Február: - helyszín keresése (virtuális plébánia)¹⁸⁸

- Egyeztetés a plébánossal, segítőkkel (mindenképpen szükség van segítőtársakra, gyerektáborban fiatalokra, illetve szülőkre).
- A motivációs levél elküldése . Ebben a levélben tegyük vonzóvá a táborunkat, színesen, érdekesen hívjuk a táborozókat, közölve a helyszínt, a témát, a tábor körülbelüli programját és árát. Praktikus, ha a levél alján levágható részen kérjük a szülőktől a jelentkező gyerekek pontos adatait.

➤ Március:- Pályázatok megírása
Önkormányzatoknak
(települési, kerületi, fővárosi) ; Hitoktatási
Bizottságoknak



(Nagyon fontos, hogy kihasználjuk a kínálkozó lehetőségeket! Sokkal tovább nyújtózkodhatunk így, és a rászorulókat is elvihetjük magunkkal.) A pályázatokhoz már konkrét adatok szükségesek.

➤ Május: - tényleges szervezés

Utazás, szállás, segítők, résztvevők konkretizálása.

¹⁸⁶ 9. melléklet: Napközis tábor terve

¹⁸⁷ Segít: - www.plebania.hu (garázs)

- Balogh Ferenc: Útravaló / Magyarország keresztény szempontból jelentős földrajzi helyei, Szent Gellért Kiadó, 1995.
- Látnivalók Magyarországon, VellPress Kiadó
- Vendégváros sorozat, VellPress Kiadó
- Magyarország múzeumi, Vince Kiadó
- A Cserkészek Kiskönyvtára sorozat idevágó kötetei

¹⁸⁸ <http://www.plebania.net/garazs/?op=tabor>

- Június eleje: - szülői értekezlet,
 - levél a pontos tudnivalókról

A levél tartalmazza az indulási és érkezési időpontokat, a vinnivaló holmikát, azokat, amelyeket nem lehet vinni, közöljük, hogy ha fogadunk vendégeket, azt mikor tesszük, mik a az egyéb tudnivaló a táborral kapcsolatban. A szülői értekezleten válaszolhatunk a szülők kérdéseire.¹⁸⁹

Bálok

A közösségépítésnek fontos színtere a közös ünneplés. Lehet, hogy ezek megszervezésében, a hagyományok megteremtésében is nekünk kell főszerepet vállalnunk. Ne féljünk hát (persze megfelelő segítőtársakkal és a közösség érdekeit szem előtt tartva) ebbe a ” fába” is bele vágni fejszénket.

- Első és legfontosabb szabály a bálszervezésben: böjti időszakban ne szervezzünk!
- Használjuk ki a rendelkezésünkre álló lehetőségeket: a plébánia nagy termét (ha nincs ilyen, keressük meg a környékünkön lévő iskolákat, biztosan szívesen segítenek),
- ha van a közösségben zenész, vagy zenekarok ismerőse, már meg is oldottuk a következő fontos feladatot.
- Persze miután a báloknak fő tevékenysége a tánc, már előtte szervezhetünk tánciskolát (minden korosztálynak).
- Szép szokás a nyitótánc is, melyet a plébánia fiataljai (netán elsőbálozói) adnak elő.
- Mindezekre érvényes a következő főszabály is: addig nyújtózkodjunk, ameddig a takarónk ér, tehát a belépők mellett fontos szponzorok adakozása is, hogy bálunk ne legyen ráfizetős.
- A táncos részek megtervezésekor gondoljunk a különböző stílusokra (a nagy bulizós számok általában éjfél után következnek).

¹⁸⁹ ÁRVAI FERENC, *Táborszervezési ABC: Táborszervezési ismeretek hittanos táborokhoz*, Új Ember, Budapest, 2000.

- ▀ Gondoskodjunk a különböző korosztályoknak színvonalas programokról: táncbemutató, ének- vagy hangszeres bemutatók, rövid színpadi darabok, tombola...
- ▀ Fontos az étkezés megszervezése is, erre többfajta megoldás is lehetséges. Az egyik, amikor szerényebb az „ellátás” és a hölgyek egy tálca süteménnyel, az urak két liter üdítővel érkeznek, ezeket azután mindenki ingyen elfogyaszthatja. A másik lehetőség a fizetős büfé, természetesen a plébánia tagjai rendezésében. Ez a megoldás sok előkészületet igényel, de szerény hasznot jelenthet a bál költségvetésében. A harmadik fajta (amit a mi plébániánk csinál), hogy szendvicseket készítünk, üdítőt is veszünk, de szeretettel várjuk a süteménybeli hozzájárulásokat is! Azután mindenki ingyen vehet és kérhet azt, amit szeretne. A költségeket a bál költségeibe illesztjük.

Egyszerűbb feladatnak tűnik a szokásos **farsangi bál**¹⁹⁰(ok) megszervezése. (Van olyan plébánia, ahol külön szerveznek a családoknak, és fiatalságnak farsangot. Ezek az alkalmak is komoly előkészületeket és segítőgárdát igényelnek. Fontos, elhatározzuk jelmezes bált tartunk-e. Ha igen, azt javaslom a gyerekek jelmezeit ne versenyeztessük, hanem a bemutatkozásuk után egyforma jutalomban részesítsük őket. Így a későbbiekben is megmarad a kedvük, hogy jelmezt viseljenek. Készüljünk érdekes ügyességi feladatokkal¹⁹¹ (ebben igen szívesen vesznek részt) itt is gondoskodjunk a megfelelő nyereményekről.

Ne feledkezzünk meg a játékos táncversenyekről sem, már most megszerettethetjük velük a táncokat is.



¹⁹⁰ 6. melléklet: Farsangi bál tervezete

¹⁹¹ **Versenyek:**

- ✓ ki fűz leghosszabb láncot (gyöngyből, tésztaból szívószál darabokból) adott időre,
- ✓ Ki festi a legszebb képet ecset nélkül, vagy csukott szemmel,
- ✓ szörpivás, csokievés időre, vagy bekötött szemmel,
- ✓ lufifújás, díszítés időre,
- ✓ arcfestés (párban)
- ✓ ügyességi versenyek (csapatokban)
- ✓ táncversenyek (seprűvel, újságpapíron, stb.)
- ✓ Székes játék (Körbe táncolnak a székek körül, ha elhallgat a zene leülnek, de egynek nem marad szék.)

A bálók kiváló alkalmak az illemszabályok és a nemek közti helyes viselkedési szabályok megtanulására is.

Engedjétek hozzám jönni a kisgyerekeket, és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa. Bizony, mondom nektek: Aki nem fogadja Isten országát úgy, mint a kisgyermek, nem megy be oda. Azután karjaiba vette őket, rájuk tett a kezét, és megáldotta őket.

Mk 10, 14-16

5. A KATEKÉTA EGYÉB FELADATAI

5.1. MINISTRÁNSOKKAL VALÓ FOGLALKOZÁS

A liturgia megkívánja a felkészített asszisztenciát. A **felkészítésben** előfordulhat, hogy a katekának is részt kell venni. Jó lenne, ha csak azok ministrálhatnának, akik rendszeresen járnak hittanra és a vasárnapi szentmisére: az oltárszolgálat kitüntető feladat legyen. Az új ministránsok felkészítése szeptemberben kezdődjék, karácsony környékén egy jelképes vizsgán essenek át, a szülők jelenlétében, egy felavató ünnepség keretében. Tehát külön kell foglalkozni a kezdőkkel és a tapasztaltabbakkal. A foglalkozások anyaga: az egyházi év ünnepei, a liturgikus cselekedetek, eszközök, ruhák ismerete, a templom képeinek, szobrainak jelentése. Külön gyakorlást igényelnek a nagyheti szertartás, esetleges püspöki látogatás, Úrnap körmenet.

Beosztás szerint ministráljanak, hogy ne fordulhasson elő olyan szentmise, amin nincsenek ministránsok. Van, ahol számon tartják ki, hányszor ministrál, azután év végén a legszorgalmasabbak jutalomban részesülnek. (Nyári táborozás, könyvek) Próbáljuk elérni, hogy a fiúk kamasz, sőt ifjú korukban is vállalják az oltárszolgálatot, ők lehetnek az egyházközség jövőjének alapjai.

Tehát úgy formáljuk a ránk bízott ministránsokat, hogy minél tovább maradjanak a szolgálatban, tudjanak egy közösséget alkotni a más generációkhoz tartozókkal, egymás segítésében és szent ügynek tartsák, hogy Krisztus áldozatánál a hívő nép aktív részvételét megtestesíthetik.

5.2. ÚJSÁG SZERKESZTÉSE, KÉSZÍTÉSE

Elősegíti a katekézis elmélyítését, élvezetes formában adhat új információt és a szórakoztatás megfelelő formájának megismerését is segítheti egy újság kiadása. Itt fontos a célok kitűzése milyen korosztályoknak, milyen formában íródik a lap. Az elkészítéséhez kérjünk segítséget, az írásban segíthetnek a tanulók, a szülők, a kollégák, a technikai kivitelezésnél összefoghat a közösség informatikában jártas része, a nyomtatáshoz meg kérjünk anyagi támogatás akár a plébániától, akár a hívők körében is kereshetünk szponzort.

Az újság formai és tartalmi részének kitalálásakor támaszkodjunk már megjelent hasonló lapokra, és a célközönség véleményére. Találjunk ki a korosztálynak, a témáknak megfelelő érdekes rovatokat (szentek élete képregény formátumban, képes beszámolók, példaképeink!...). Érdekeseek lehetnek a tematikus számok (ünnepekhez kötődően, hittanos és egyéb aktuális témák ...)A kivitelezés legyen esztétikus. Mindenképpen vonjuk be a gyerekeket az újság létrehozásába, evvel is elősegítve a rejtett (vagy már nyilvánvaló) képességek kibontakoztatását: pl. fogalmazás, rajzolás, fényképezés ... A terjesztésben használjuk ki a templom és a katekézis adta lehetőségeket. A megjelenés gyakoriságának és a példányszámnak csak az anyagi lehetőségek szabnak határt.¹⁹²

5.3. FALIÚJSÁG

Törekedjünk rá, hogy a hittanosoknak is legyen nyilvános megnyilvánulási lehetősége pl. faliújság formájában.

Faliújságunk lehet a hittanteremben, de jó, ha a templom előterében (stb.) is kérünk egy kis helyet magunknak. Itt közölhetünk információkat, beszámolókat közösségünk,

¹⁹² 7. melléklet: Katolikus gyerekújság tervezete - Farsangi tematikus szám: Oszvaldné Szabó Edit IV. évf. esti tagozat, Hittanár szak

csoportunk életéről, programjainkról, de különböző témákkal kapcsolatban (ünnepek ...) is kitehetünk írásokat, képeket, sőt kézműves alkotásokat is. Vigyázzunk, hogy a tartalom és a forma megfeleljen kitűzött céljainknak és az esztétikum követelményeinek is. A hittantermi faliújság szolgálhatja elsősorban az ismeretek megerősítését, illetve kiegészítését, lehetőséget teremt szorgalmi feladatok készítésére is, elősegíti a tanulók önálló ismeretszerzésének és feldolgozásának fejlesztését is.

Készíthetünk, készíttethetünk plakátokat is, evvel a formával jobban fel tudjuk hívni a figyelmet az általunk fontosnak tartott mondanivalóra.¹⁹³

¹⁹³ *Hittant, de hogyan?* 133. o.

Azon a napon kiment Jézus a házból, és leült a tenger partján. Nagy sokaság gyűlt össze körülötte, ezért beszállt egy hajóba, és leült; az egész sokaság pedig a parton állt. Aztán sok mindenre tanította őket példázatokkal...

Mt 13,1-3

6. A KATEKÉZIS MEGFELELŐ KÜLSŐ KÖRÜLMÉNYEI

„A plébánia a közösségi élet középpontja, a katekézis elsődleges helye. Éppen ezért a katekézis felelősének kötelessége, hogy a katekézisnek megfelelő helyet, időt és körülményt biztosítson a plébánián vagy más arra alkalmas helyen. Ez nemcsak jól felszerelt hittantermet jelent, hanem a katekézist szolgáló megfelelő környezetet is.

A plébánosnak legyen gondja arra, hogy a katekézishez szükséges megfelelő helyet és időt az iskolákban biztosítsák.”¹⁹⁴

Ahhoz, hogy megfelelően közvetítsük Isten Igéjét és a gyerekek is szívesen jöjjenek hittanóra, szükséges a megfelelő környezet megteremtése akár a plébánián, akár az iskolában.

Elvileg a plébániákon könnyebb helyzetünk van, hiszen nagy valószínűséggel a terem hitoktatás céljára használják. Bátran kezdeményezzük a terem megfelelő berendezését, esetleges felújítását is.

Legyen a terem:

- fűthető, és fűtött is
- tágas
- világos
- tiszta
- a berendezése feleljen meg a hitoktatás céljainak: nem biztos, hogy a lepusztult, veszélyes, lelakott székek és asztalok megfelelnek céljainknak! Jó megoldás lehet viszont a konferencia szék, amely felhajtható írórésszel van ellátva. Ez

¹⁹⁴ MKD, 129.

helytakarékos és a körben ülés lehetőségét is megoldja. Szakítsunk az iskolai asztal és szék berendezéssel!

- legyen megfelelő szekrény, vagy polcok a szükséges eszközök elhelyezésére
- fontos a megfelelő világítás
- ügyeljünk a dekorációra is: hitünk szimbólumai mellett legyenek a falak vidámak, gyerekközpontúak, legyen lehetőség a gyerekek munkáinak megfelelő ízléses elhelyezésére is

Ne felejtsük el a szabadtéri helyszínek adta csodálatos lehetőséget sem!



7. A KATEKÉZIS SEGÉDESZKÖZEI

„A katekéták ismerjék a katekézis... hagyományos és modern segédeszközeit, hogy módszerükhöz mindig azt a megfelelő eszközt választhassák, amit a kateketikai cél elérésére a legalkalmasabb. Ismerjék a hagyományos és a modern szemléletű eszközök lehetőségeit, használatuk szabályait és esetleges veszélyeit, hogy ne tévesszék el a helyes arányt. A szemléltetés ugyanis nem cél, hanem eszköz.

Ezek a segédeszközök álljanak a katekéták rendelkezésére.”¹⁹⁵

Hagyományos segédeszközök:

1.A tankönyvek

Ezek értékelése a **szakmódszertan** feladata, de a véleményem szerint **legfontosabb** teljes sorozatok címeit közlöm:

Márton Áron Kiadó:

<u>Isten gyermekei vagyunk (Keresztény alapismeretek)</u>	1. kötet
<u>Jézus tanítványai vagyunk (Jézus Krisztus az Isten fia, a mi Megváltónk)</u>	2.
<u>Jézussal találkozunk (Az első szentgyónás és első szentáldozás)</u>	3.
<u>Népem vagytok... (Ószövetségi olvasmányok)</u>	4.
<u>A Katolikus Egyház istentisztelete (Liturgia)</u>	5.
<u>Jézus Egyháza (Egyházfogalom)</u>	6.
<u>Isten szól hozzánk (Biblikus hittan)</u>	7.
<u>Szeresd az Istent (Biblikus erkölcsstan)</u>	8.
<u>Ismerem enyéimet (Katolikus Egyháztörténelem)</u>	9.
<u>Hitünk szent misztériumai</u>	10.
+ Római Katolikus Hittantanterv és Minta tanmenet	

Katolikus HIT és erkölcs sorozat -

Jézussal az úton a mennyei Atya felé	(1. Kötet)
Jézus követségében járunk	(2. Kötet)
Találkozás az Istennel	(3. Kötet)
Szentségi élet az Egyházban	(4. Kötet)
Az üdvösségre váró nép	(5. Kötet)

¹⁹⁵ MKD 12.5.

Jézus kezdettől fogva jelen van az Egyházban	(6. Kötet)
A keresztény hit alapjai	(7. Kötet)
A keresztény élet	(8. Kötet)
A Biblia üzenete	(9. Kötet)
A keresztény tökéletesség útja	(10. Kötet)
Krisztus Egyháza a történelemben	(11. Kötet)
Hiszem, értem, vallom	(12.kötet)

Szent István Társulat:

A mennyei Atya szeret minket	1.
Elsőáldozók könyve 1.	2.
Elsőáldozók könyve 2.	3.
Jézushoz megyünk (2 éves anyag)	2-3.
Válaszol az Úr	4.
Üdvösségünk története	5-8.
Hitünk és életünk	középiskola
Találkozás a kereszténységgel	középiskola
Jézussal élünk -	Bérmálási előkészítő hittankönyv

2. tábla

3. térképek

4.dia filmek - diavetítő

Újabbnak tekinthető eszközök:

1. Cd –Cd lejátszó
2. videó filmek – videó lejátszók¹⁹⁶ (Több száz katolikus, keresztény témákkal foglalkozó játék, és dokumentumfilm kölcsönözhető a Viteo Egyesülettől)
3. dvd filmek – dvd leátszók
4. tv
5. írásvetítő
6. epidiaszkóp (könyvek kivetítésére)
7. laptop – projektor (Power-Point bemutatók)¹⁹⁷
8. Különféle papírok, ragasztók, ollók, festékek, zsírkréták
9. Bábok

¹⁹⁶ <http://keskenyut.hu/viteo.html>

¹⁹⁷ <http://www.veszpremhittan.hu/>

Ezekkel a területekkel bővebben a szakmódszertan foglalkozik.

8. Befejezés

Remélem munkám hasznos segítője lesz minden kedves hallgatónak és kollégámnak. Természetesen az anyag nem lezárt, hiszen már most látom, hogy a „második” kiadásban hol és mivel szeretném bővíteni az anyagot. Erre biztatom olvasóimat is: bátran egészítsék ki a jegyzet tartalmát saját tapasztalataikkal. Sőt, szeretettel várom anyagaikat, amellyel majd kiegészíthetjük a következő könyvet. Végül egy titkot szeretnék megosztani katekéta társaimmal. Hogyan lehetünk boldogok?

1. *Boldog az a hitoktató, aki önmagán is derülni tud: élete végéig szórakozhat.*
2. *Boldog az a hitoktató, aki rá tud nevetni másokra: hidat ver feléjük.*
3. *Boldog az a hitoktató, aki nem tud mindent, és nem csinál meg mindent: az Istenre is hagy valamit.*
4. *Boldog az a hitoktató, aki mindent komolyan vesz, de nem tragikusan.*
5. *Boldog az a hitoktató, aki szórakoztatni is tud, és nem mindig oktat.*
6. *Boldog az a hitoktató, aki megérti, hogy az a legboldogabb, aki másokat boldoggá tesz.*
7. *Boldog az a hitoktató, aki a nyolcadik „irgalmassági tettet gyakorolja”: a szomorúakat megvidámítja.*
8. *Boldog az a hitoktató, aki meg tudja érteni, hogy Atya és a Fiú két különböző, de rendkívüli személy.¹⁹⁸*

Kívánok Egyházunknak, és hazánkunknak sok-sok boldog katekétát!

¹⁹⁸ Hittant, de hogyan? 382. o.

9. Irodalom:

Egyházi megnyilatkozások:

1. Dei Verbum: a II. Vatikáni Zsinat lelkipásztori Konstitúciója az isteni kinyilatkoztatásról, 1965., A II. Vatikáni Zsinat tanítása, Szent István Társulat, Bp., 1975.
2. Catechesi tradendae: II. János Pál pápa apostoli buzdítása a katekézistről, 1979., Szent István Társulat, Bp. 1980.
3. Ecclesiam suam: VI. Pál pápa enciklikája, 1964. III.
4. Gaudium et spes, a II. Vatikáni Zsinat lelkipásztori konstitúciója az egyház és a mai világ viszonyáról 1965., A II. Vatikáni Zsinat tanítása, SZIT., Bp., 1975.
5. Lumen Gentium: A II. Vatikáni Zsinat dogmatikai Konstitúciója az egyházzól, 1964., A II. Vatikáni Zsinat tanítása, Szent István Társulat, Bp., 1975.
6. Sacrosanctum Concilium: A II. Vatikáni Zsinat Konstitúciója a szent liturgiáról, 1964., A II. Vatikáni Zsinat tanítása, Szent István Társulat, Bp., 1975.

Könyvek, segédanyagok:

1. A Biblia és története: Ószövetség, Újszövetség – Enrico Galbiati gondozásában – Agapé – 2002.
2. A hitoktatók első lépései; Don Bosco Kiadó, Budapest, 2003.
3. A Katekézis Általános Direktóriuma, A Klérus Kongregációja, SZIT., 1998.
4. A Katolikus Egyház Katekizmusa, Szent István Társulat, 1993.
5. A szentírás – Kateketikai segédanyagok , Jézus Szíve Nővérek Társasága
6. A vallásos nevelés apró jegyzetei, Don Bosco Kiadó, Budapest
7. A zárba illő kulcs – Gyermektörténetek evangéliumi tanulságai, Evangéliumi Kiadó, 2003.

8. Aerens, Luc :100 eljárás mód a keresztény csoportmunkához, Bécs, Prugg Verlag, 1998.
9. Árvai Ferenc: Szivárvány-naptár, A Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, 1998.
10. Az első gyónásra és szentáldozásra felkészítő munkafüzet I-II. év, SZIT, 2002.
11. Balogh Ferenc: Útravaló (Magyarország Keresztény szempontból jelentős földrajzi helyei), Szent Gellért Kiadó, 1995.
12. Beavató szentségek, Agapé Kiadó, Újvidék, 1986.
13. Betlehem melege, Candy Kiadó, Veszprém, 2004.
14. Betlehemesek és pásztorjátékok , Szent Maximilian Kiadó
15. Bibliai olvasókönyv: Jézus legkisebb testvérei számára, Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest
16. Biblikus Teológiai Szótár, Szent István Társulat, 1972.
17. Bosco, Teresio: A keresztény törvény 20 leckében, Don Bosco Kiadó, 1998.
18. Bosco, Teresio: A keresztény törvény 50 leckében, Don Bosco Kiadó, 1998.
19. Carbonel, Blanco I: Erények és értékek (játékok, foglalkozások), Kálvin Kiadó., 2005.
20. Családi életre nevelés az oktatásban, Sapientia, Vigilia, Budapest, 2005.
21. Csanád Béla: Keresztény valláspedagógia, Jel Kiadó, 2001.
22. Cserkészek játékoskönyve: szerk. : Arató László, Márton Áron kiadó, Budapest, 1996.
23. Dobos László: Játék a hittanórán, Lámpás Kiadó, 1997.
24. Dobos László: Kicsik játékos könyve, Lámpás Kiadó, 1997.
25. Doná, Roberto: „Ilyen” gyerekek, Don Bosco Kiadó, Budapest
26. Enzsői Ellák: Szeretet – hittan, Szent Gellért Egyházi Kiadó, 1991.
27. Evangéliumi nevelés lélekben és igazságban, Pannonhalma, 1996.
28. Ferrero, Bruno: Gyermekünk és a televízió, Don Bosco Kiadó, 2000.
29. Ferrero, Bruno: Miatyánk, Don Bosco Kiadó, 2003.
30. Ferrero, Bruno: Tízparancsolat gyermekszemmel, Don Bosco Kiadó, Budapest, 2006.
31. Ferrero, Bruno: Történetek, 5 kötet, Don Bosco Kiadó

32. Ferrero, Bruno: Üdvözlégymária, Don Bosco Kiadó, 2002.
33. Fogassy Judit: A szentmise katekézise (munkafüzet), SZIT, 2005.
34. Fogassy Judit: A szentmise katekézise –, Fogassy Judit, Szent István Társulat, 2004.
35. Fogassy Judit: A szentmise liturgiája, Jézus Szíve Társaság, 1991.
36. Fogassy Judit: Családi katekézis, Szent István Társulat, 2003.
37. Fogassy Judit: Katekéták kézikönyve, Szent István Társulat, 2002.
38. Gaddi, Giangaleazzo: Első lépések a Bibliában, Don Bosco Kiadó, Budapest, 2003.
39. Giussani, Luigi : A nevelés kockázata, SZIT, 2005.
40. Guitton, Jean Marie: Az én kiskatekizmusom, Szent István Társulat, Budapest
41. Gyakorlati keresztény pedagógia, Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, 2002.
42. Gyermeklevelek Istenhez, Szent Gellért Kiadó, 1996.
43. György Attila: Jön a Mikulás, Szent Gellért Egyházi Kiadó
44. György Attila: Keresztény tanítás rajzokban, Szent István Társulat, 1981.
45. Hajnal Róbert és Hajnal György: Engedjétek hozzám jönni, OMC, Bécs, 1984.
46. Házi színpad sorozat, Junios kiadó
47. Hetényi Varga Károly: Beszélgetés a Mesterrel, Szent István Társulat
48. Hittant – de hogyan? :összeállította: P.Szőke János, Don Bosco Kiadó, 1999.
49. Hitünk képek könyve :szerk. Pietro Principe, Libreria Editrice Vaticana, 2000.
50. Hogy életünk legyen...” Katetikai segédanyagok:
- Óvodás
 - Általános iskolás korosztály
 - Fiatalok
 - Felnőttek
 - Családok
 - Mindennapi liturgiák
- szerk: Fogassy Judit SDSH, Márton Áron kiadó, Budapest, 2000.
51. Hogyan tanítsunk hittant? ,Teológiai Irodalmi Egyesület, 1998.

52. Ingo Baldermann: Kelj felj és járj!:Jézusról szóló történetek gyerekeknek, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2006.
53. Ipolyvölgyi Németh J. Krizosztom: Búcsújárók könyve, Novitas B.Kiadó
54. Isten szól hozzád!, Uitgeverij de Groot Goudriann, 1995.
55. Jézus hív és vár – ima és énekgyűjtemény óvodásoknak, KPSZTI, 2003.
56. Jöjj Hozzámm!, Jézus Szíve Nővérek
57. Karácsony fényei (Adventtől Vízkeresztig), Petit EC. Kiadó
58. Karácsonyváró kiskönyvem, válogatta és kiadta: Igaz Rita
59. Katekétika : szerk. Rédly Elemér, Pázmány Péter Hittudományi Akadémia
60. Kateketikai szöveggyűjtemény: összeállította Dobos László, Pécs, Pécsi Hittudományi Főiskola, 2005.
61. Kelemen Erzsébet : A szent zene és a hitoktatás, Jel kiadó, Budapest, é. n.
62. Korherr, Edgar Josef: A valláspedagógia fejlődéslélektani alapjai, Jel Kiadó, Budapest, 1999.
63. Korherr, Edgar Josef: Hogyan tanítsunk imádkozni? Hogyan tanuljunk imádkozni?, Jel Kiadó, 2002.
64. Kricskovics Zsuzsanna Origami: – Keresztény ünnepeink 1-2., If-Good Kiadó, 1997.
65. Lefévre, Pierre: Tanít az élet, Ecclesia, 1999.
66. Liturgikus Lexikon, Ecclesia, 1989.
67. Luciani, Albino : A hitoktatás művészete, Jel Kiadó, Budapest, é. n.
68. Lynn, David: Téma: Ötven kreatív, csoportos feladatlap középiskolás fiataloknak, Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2005.
69. Magyar Katetikai Direktórium, Magyar Katolikus Püspöki Kar OHB, Szent István Társulat, 2000.
70. Magyar Katolikus Lexikon, Szent István Társulat, folyamatosan
71. Magyarország múzeumai, főszerk.: Balassa M. Iván, Vince kiadó, 1998 .
72. Maison, Jean de la: Egy kis illetan nem áért a templomban sem, Don Bosco Kiadó, Budapest, 1999.
73. Marie-Catherine, Szent Benedek a gyerekekhez szól, Bencés Kiadó, 1992.

74. Massimo, Diana: Felnőtté válás a mesékben, Don Bosco Kiadó, Budapest, 2006.
75. Mohay Péter: Játékok kicsiknek és nagyoknak, Földgyümölcs Bt, 1999.
76. Nemeshegyi Péter: Mi is az – imádkozni?, Korda Kiadó, 1999.
77. Nemeshegyi Péter: Pipacsok dalolnak, Korda Kiadó, 2003.
78. Orossné Seper Ildikó: Óvodások hitre nevelése, Márton Áron Kiadó, Budapest, 2001.
79. Óvónők kiskönyvtára, Márton Áron kiadó
-A mennyei kiskert előtere, Lugosi Margit
-Csillagoknak teremtője, Vitkovits Györgyi
-Tarka lepke, kis mese, Kóka Rozália
80. Pajor András: Barlang, jászol, szelíd parázs (Pásztorjátékok a mai embernek), Korda Kiadó, 1999.
81. Parente, Matilde : A gyermekek kérdései a vallásról, Don Bosco Kiadó, Budapest, 2000.
82. Baumgartner, Isidor: Pásztorálpszichológia, Semmelweis Egyetem-HÍD Alapítvány-Párbeszéd Alapítvány, 2003.
83. Pem László: Valláspedagógia az újraevangelizálás szellemében, Szombathely, 2000.
84. Petitclerc, Jean Marie: Beszéljünk a gyermekeknek Istenről, Don Bosco Kiadó, Budapest, 1999.
85. Petrik, Eva: Gyermekeimmel, OMC, Bécs, 1974.
86. Porter, Eleanor H.: Az élet játéka, Szent István Társulat, 1988.
87. Ranwez, Pierre: A kisgyermek vallási nevelése, Jel Kiadó
88. Reggeli és esti imák a cserkész táborban, szerk. Arató László, Márton Áron Kiadó, 1995.
89. Rock, Lois: Jézus világa, Harmat-Koinónia, 1999.
90. Római Katolikus hittan tanterv és minta tanmenet, OHB, Márton Áron Kiadó 1996.
91. Rossi, Gianni De és Alessandro D'Este: „Ez az én akaratom, ez az én kívánságom!”, Don Bosco Kiadó, Budapest

92. Segarra, Mersé: Játékosan a Bibliáról, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2006.
93. Sík Zoltán: Teri és Feri: Gyermektörténetek, Márton Áron kiadó, 2002.
94. Sinkó Ferenc és Sinkó Veronika: Evangéliumi történetek gyerekeknek, Új Ember, 2001.
95. Szabó Attila: Az Ószövetség a művészetben - Szabó Attila, Bibliaiskolák közössége, 1991.
96. Szentmártoni Mihály: A vallásoktatás akkordjai, Agapé Kiadó, Szeged, 2001.
97. Szőke Milinte Enikő : A kommunikációs kompetencia fejlesztése, PPKE, Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba, 2005.
98. Árvai Ferenc: Táborszervezési ABC : táborszervezési ismeretek hittanos táborokhoz, Budapest, Új Ember Kiadó, 2000.
99. Tarjányi Zoltán: Kateketika I. II., Szent István Társulat, 1998.
100. Tarjányi Zoltán: Pedagógia I. II. III., Szent István Társulat, 1999.
101. Tobin, Eamon: Segíts nehéz döntéseimben, Korda kiadó, 1998.
102. Top 40: Ifjúsági óravázlat, Fiatalok Krisztusért, Theologion, 2004.
103. Vanier, Jean: Jézussal járok, Lámpás Kiadó, 1994..
104. Vanna, Umberto De: Úgy, mint Jézus: Beszélgetés serdülőkkel és fiatalokkal, Don Bosco Kiadó, Budapest, 2006.
105. Agapé kiadó Védőszent-életrajz sorozat: Agapé Kiadó
106. Viganó, Angelo :„Beszélj nekem Istenről...”, Don Bosco Kiadó, Budapest, 2000.
107. W. Vámos Lídia: Hittan rejtvény, Új Ember, 2001.

Elektronikus dokumentumok:

[Ôrfi Mária: Isten gyermekei vagyunk. Keresztény alapismeretek](#)
[Ôrfi Mária -- Pusztai László: Római katolikus hittan tanterv és minta tanmenet](#)
[Pajor András: Barlang, jászol, szelíd parázs \(Pásztorjátékok\)](#)
[Petrik, Eva: Gyermekeimmel](#)
[Sík Sándor: A szeretet pedagógiája](#)
[Magyar cserkészvezetők könyve. A cserkészlet pedagógiája; Sík Sándor -- Surján László](#)

Internetes oldalak:

<http://plebania.net/hittanterem/>
www.veszpremhittan.hu
<http://www.szolgalo.hu/Fo/Hittan/Hittan.htm>
<http://lgy.tar.hu/csh.html>
http://www.kpszti.hu/magyar/hittan/kpszti_hittan.htm
<http://keskenyut.hu/viteo.html> - Viteo a katolikus videóbarátok egyesülete

10. MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET

BŰNBÁNATI SZERTARTÁS¹⁹⁹

Bevezető ének

Éneklő Egyház 209.

*A mélységből Hozzád kiáltok Uram,
hallgasd meg esdő, könyörgő szavam:
mert bűneinket ha számba veszed,
ki maradhat meg? ki maradhat meg?
Ó, mert hiszen málad van a bocsánat,
lelkem elepedve várja az Urat,
nem várják ilyen reszkető térddel
örök a reggelt, örök a reggelt.*

Könyörgés

Ó Uram, ki könyörölsz mindenkin: vedd el bűneimet és gyújtsd fel bennem Szent Lelkednek tüzét! Vedd el azt a kőből való szívet, és adj olyan szívet, mely benned találja örömét, téged utánoz, neked tetszik. Krisztus Urunk által. Ámen.

(Szent Ambrus)

Olvasmány

1Ján 1,5-2,2

„Az üzenet, amit tőle hallottunk és nektek hirdetünk ez: Isten világosság, benne nyoma sincs a sötétségnek. A azt állítjuk, hogy közösségben vagyunk vele, de sötétségben élünk, hazudunk és nem cselekszünk az igazság szerint. De ha világosságban élünk, amint ő is a világosságban van, akkor közösségben vagyunk egymással és Fiának, Jézus Krisztusnak vére megtisztít minden bűntől. ...

¹⁹⁹ Saját összeállításom, 10 éves korosztály számára.

Gyermekeim, azért írom ezeket, hogy ne vétkezzetek. De ha valaki vétkezett, van szószólónk az Atyánál: Jézus Krisztus, az Igaz. Ő engesztelő áldozat bűneinkért, de nemcsak a mieinkért, hanem az egész világ bűneikért is.”

Rövid magyarázat

Az olvasmányról és a következő zsoltárról.

Zsoltár

Irgalmazz, Isten jóságod szerint,
nagy irgalmadban vedd el bűneim.
Gonoszságomtól moss meg teljesen,
tisztítsd le rólam minden vétkeimet.
Én ismerem a bűnt, mely rám mered,
szemem előtt áll vétkem szüntelen.
Csak ellened vétkeztem egyedül,
a rosszat színed előtt cselekedtem,
ezért igazságos vagy, hogyha megítélsz,
s ha elítélsz is feddhetetlen.
Tudom az igazság előtted kedvesebb,
mint ravaszság és titkos tudomány.
Bölcsességedre taníts engem!
Fülembe ujjongás dalai zengjenek,
szétzúzott csontjaim hadd örvendezzenek.
Fordítsd el bűneimtől arcodat,
töröld el gonoszságomat.
Teremts bensőmben tiszta szívet, Isten,
újítsd meg lelkemet szilárd erőben.

(50. zsoltár)

Evangélium

Lk 7,47-50

„Azért mondom neked: Sok bűne bocsánatot nyert, mert nagyon szeretett. Akinek keveset bocsátanak meg, kevésbé szeret. Aztán így szólt az asszonyhoz: Bocsánatot nyertek bűneid.

Erre az asztaltársak ezt kezdték mondogatni magukban: Kicsoda ez, hogy még a bűnöket is megbocsátja? Ő pedig így szólt az asszonyhoz: A hited megmentett téged; menj békével.”

Rövid csend

Elmélkedés

Mennyei Atyánk kedvében akkor járunk igazán, ha úgy élünk, hogy minél ritkábban legyen szükség kibékülésre, mert mindig békességben élünk.

Isten ebben is segített nekünk. Megadta az emberélet 10 legfontosabb törvényét.

(A 10 parancsolatot a gyerekek mondják el.)

Jézus Krisztus az ószövetségi előírások közül kiemelte a legfontosabbat:

„Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.” (Mt 22,37) És hozzátett még egyet: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” (Mt 22,39)

Jézus életével és tanításával bemutatta az önzetlen, megbocsátó, szolgálatra kész szeretetet. Az ő életét követve érhetjük el Isten boldogságát.

Minden bűnnel, még a legkisebbel is megsértjük erkölcsi világunkat, és ha nem kerüljük el a bűnöket, mi is közelebb viszuk az emberiséget az erőszakhoz. A bűnnel nem elméletileg sértem meg Isten parancsait, hanem valamilyen formában ártok: felebarátomnak, családomnak, a közösségnek, vagy magamnak. Gondviselő Atyámnak pedig mindenképpen fájdalmat okozok, mivel vétkemmel megzavartam a szeretet rendjét: meg nem értésnek, viszálynak, békétlenségnek, bizalmatlanságnak forrásává lettem. Az okozott fájdalom helyrehozatalának módja a bocsánatkérés. Ezt mindig őszinte bánatnak kell megelőznie.

Természetesen nem kérhetünk semmit sem Mennyei Atyánktól, sem a megbántottól, amíg be nem látom, hogy amit tettem, az valóban rossz és sértő volt. Ezek után arra kell törekednünk, hogy az előidézett bajt lehetőleg megszüntessük, de legalább enyhítsük.

Bennünket, keresztényeket a bűnbocsánat szentsége segít abban, hogy vétkeinket Istennel és embertársainkkal megnyugtató módon rendezhessük, s újra tiszta lappal indulhassunk.

Elképzelhetetlen lenne tovább úgy élni, hogy elkövetett, de megbánt bűneinkre soha és senkitől bocsánatot nem kapunk.

Beszélgetés

Imádság

Istenem, te mindent tudsz, engem is jobban ismersz, mint saját magam.

Ismered gyöngeségeimet, hibáimat, de tudod azt is hogy szeretlek, és törekszem a jóra.

Tudod, hogy hajlamos vagyok hibáim letagadására, de tudod azt is, hogy mennyire szeretnék eljutni hozzád.

Amikor magamba nézek, csak homályosan látom magamat.

Világosíts meg, Uram! Vezess előre a hozzád vezető úton! Taníts meg akaratodra, mutasd meg itt és most mit kell tennem. Adj erőt, hogy elfogadjam kívánságaidat. Rendelkezz Uram velem tetszésed szerint! Ámen.

Csend

Lelkiismeretvizsgálat

Záróének

Éneklő Egyház 211.

*Megváltó Istenem, könyörülj lelkemen,
szólj hozzám, én Uram, ajkadon béke van,
alle-allelúja.*

*Könnyes az ételem, italom gyöttelelem,
benned megújítod, te vagy az irgalom,
alle-allelúja.*

2. MELLÉKLET

ZSOLTÁROK GYEREKEKNEK

-foglalkozásterv-

122. ZSOLTÁR

*"Örvendezek, mikor mondják nékem:
Menjünk el az Úr házába!"*

Értelmezés (a pedagógus számára)

Mindenki számára az otthon egy különleges, sajátos fogalom. Minden otthon egyben jelkép is. A gyermeknek az is jelkép, téglából, fából stb. épült a ház. De mást is megfogalmazhat magának.

Már az anya méhében megkezdődik ez a folyamat, melyet az otthon biztonsága a későbbiek folyamán is ad. A gyermek itt kezdett el élni, ez volt az első "háza". Otthonában alakulnak ki első emberi kapcsolatai, az emberekhez való kötődések itt erősödnek meg, itt érzi meg az emberek közötti viszonyokat: az anyához, apához, testvérhez, rokonhoz stb. fűződő érzelmeket. Észrevétlenül tanul mindent, ami számára ismeretlen. Így válik az élet jelképévé az otthon. Ezért érezzük sokszor és mondjuk: Házat szeretnék, otthont nálad, a te életedben. Ezzel a jelképes mondattal fejeződik ki az ember legfontosabb igénye.

Ez a zsoltár ennek a különös emberi szükségletnek alapjait fogalmazza meg, és ezt hozza összefüggésbe Istennel. Így beszélünk Isten házáról. A ház-fogalom kettős jelentést kap: konkrétan az Isten háza, az imaház, a templom, és amit szimbolikusan jelent: az Isten szeretetében való maradás otthona, az a ház, ahol Tőle védelmet, oltalmat nyerhetünk.

A zsoltárban magyarázatot kapunk az Istenben élő emberről. A gyermek Istenképe is így alakítható.

"Az Úr házába megyünk." Ez a mondat mást is jelent. Az Isten földi házában középpontjában az oltár áll, a központot kifejezve.

-A templomok is a városok, falvak központjában állnak. –

A templom az egyház központja. Ez a sokoldalúan megvilágított központi elhelyezkedés azt jelenti, hogy Isten életünk középpontjában áll. Mikor templomba megyünk, már az úton érezzük, együtt leszünk Istennel -befogadjuk Őt. Így értelmezzük a mondatot: "Öröm töltött el, mikor jelezték ..."

A gyakorlat középpontjában ezért áll a házról alkotott kép szélesebb értelmezése.

Gyakorlat

Eszközök: -sárga vagy fehér kendők, vagy egy nagy lepedő (egy nagy háznak kiképzésére)

- arany golyók a ház díszítéséhez
- arany vagy sárga lapocskák
- arany vagy sárga fadarabok vagy kartoncsíkok
- természetes anyagok -sárga színben
- gyertya
- különböző színű terítők -kis házakhoz
- gyöngyök, karikák, golyók stb. ...

Ráhangolás -motiválás

A gyerekek a nagy terítőből egy házat készítenek. Ez lesz a központ. Megfigyelik.

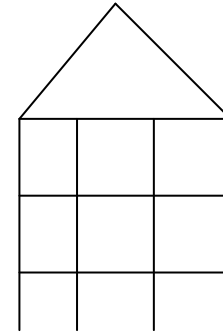
Szemüket becsukva elképzelik, mi minden

lehet benne. Kezüikkel mutatva házat "készítenek",

majd lassan felállva mindig nagyobb. Ezután kinyitják a szemüket.

Egy olyan ház képzetét élik meg e mozzanatban, amelyben

emlékezetükben védelmet kapnak. A születési helyüket, az otthonukat érzik benne, azt, ahol mindig menedéket találnak.



Különböző anyagokkal díszítik a házat. A ház díszítése alatt a nevelő halkán játszik xilofonon vagy furulyán. Közösen próbálják megfogalmazni, melyik az a ház, amelyik ilyen díszes.

-díszes ház

-arany ház

-kastély vagy templom

-Isten háza ...stb. -

Megtapasztalhatjuk, hogy a gyermeknek mit jelent egy ház, amellyel "együtt él". Ha nevet ad neki, akkor számára értelme, jelentősége is van.

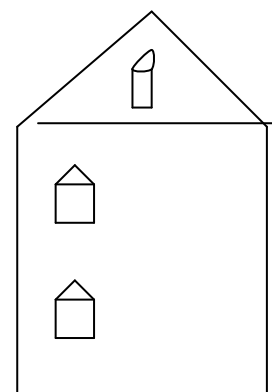
A nagy házba a gyerekek egy kis kidíszített házat helyeznek. Ezt akár előre is elkészíthetik

kartonból, de az is legyen díszes. Így a gyermek megérzi, hogy a nagy házban "neki is van egy lakása".

A gyermekek elmondják érzéseiket, amelyeket nekik a nagy , meleg, befogadó ház jelent. -De megérzik azt is, hogy ebben a nagy házban ők mégis egyedül vannak.

Meggyújtunk egy gyertyát úgy , hogy a gyermekek csendben körbeadják egymásnak.

Az utolsó a ház közepére helyezi.



Megfogják egymás kezét, majd a nevelő vezetésével -csigavonalban –körbenjárnak. Közben énekelnek.

Vallásos tartalom

A gyermekek a földön ülnek, kezüket leteszik.

-A nevelő néhány szóval elmondja a zsoltár szövegét.

Ezután énekelnek, majd táncolnak.

A kör más jelentést kap. Lényege a gyertyában van, mely az Isteni szentséget jelenti. Az életképek, a csiga-vonalú körben járás külön odafigyelést, másfajta összetartozást fejez ki. Mégis kiemelkedik belőle az együtt játszás, -együtt járás, a körbenjárás lényege. Így érezhetik meg a zsoltár értelmét.

Leülnek, csendben hallgatják:

Istenem!

Te, aki életet adtál,

Te, aki házadba hívtál,

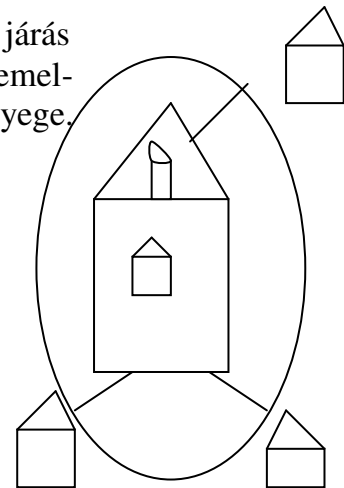
Te, aki befogadtál,

Engedd és segíts nekem,

hogy mindig és mindenkor

Veled maradhassak .

Ámen.



Végül utat építenek a templom köré. Az út végére "saját házaikat" helyezik. Majd az elkészült formát összekötik.

3. MELLÉKLET

Lelkigyakorlatok? Az meg miféle új technika? Istentapasztalat vagy önmegetapasztalás?

- Keresztény gyakorlatban a lelkigyakorlatok azt a célt szolgálják, hogy közelebb kerüljünk Istenhez. Ez erős belső tapasztalást is jelent, mert amikor tudatában vagyunk, hogy kapcsolódunk Istenhez, akkor azt is érezzük, hogy mélyen gyökerezünk önmagunkban is. Isten útja ugyanis az emberi szíveken át vezet az emberekhez. És ez erős önmegetapasztalást hoz magával: hozzá hasonlónak tapasztaljuk meg magunkat; újra elevebben, nyitott szívvel, lendülettel élünk a világban.

- Korunkban széles körben használnak olyan technikákat, amelyek önmagunk megetapasztalását célozzák meg. Külső és belső megkötöttségei alól úgy akarják felszabadítani az embert, hogy az önmegetapasztalás technikáival elkalauzolják őket lényük mélyebb rétegeibe, ahol kapcsolatba kerülhetnek mélyebb vágyaikkal, motivációikkal. Így tesznek szert belső autonómiára a külső meghatározó erőkkel

szemben. Ezek a technikák tehát azon a helyes meggyőződésen alapulnak, hogy az ember, elhagyva az alkalmazkodás és nevelés külső rétegeit, lent a mélyben alapvetően jó, beirányozott, önmagával egységbe kerülhet. A technikák többnyire jók, gyümölcsözőek, de le vannak választva létezésünk és mindennapi életünk, igazi növekedésünk forrásáról, nem vezetnek tovább az élő, személyes Isten szeretetének misztériuma felé, akivel való harmóniában és akiben nyer egyedül igazán értelmet és jövőt mindenki és minden.

- Ezen technikák elterjedtsége miatt is a lelkigyakorlatokat néha fogalmi zavar lengi körül: ez is csak egy újabb technika? Részben a keresztény egyházak is tehetnek a fogalmi zavarról, mert hosszú időn át megelégedtek azzal, hogy a hit normáinak külső betartásán legyen a hangsúly, míg a hitre mint belső megtérésre és átélésre nem nevelték a hívőket. Magyarul: kevés volt a lelki életre nevelő. Mivel a hit, mint a belsőt átalakító erő hiányzott, helyén olyan vákuum keletkezett, amely tárt karokkal fogadja a belső átélés különböző felüdítő formáit. Ide tartoznak az intenzív önmegtapasztalást nyújtó technikák is. Következésképpen keresztény részről hiányzik egy világos lelki kompetencia, jártasság a belső lelki élet kérdéseiben. Ennek hiányában pedig vagy merev elutasítás, vagy a különböző technikáknak való teljes behódolás dominálja a terepet, kevés a középutat járó, differenciált megítélésre tanító hang.

- Hangsúlyozzuk, hogy a lelkigyakorlat nem egy az önmegtapasztalást hajkurászó sok, esetenként igen értékes technika közt. A lelkigyakorlatban az ember személyesen fordul a személyes Isten felé. Nem a technikákon van a hangsúly, hanem a személyességen. A lelkigyakorlatban azért változik meg a tapasztalatunk önmagunkról, mert a személyes Istennel kerülünk kapcsolatba. Rá figyelve megértjük, kik vagyunk a számára, kik vagyunk az Ő teremő, irgalmas, örök jelenében. Isten megtapasztalása és önmagunk megtapasztalása nem áll ellentétben, hanem szorosan összetartozik. Az önmegtapasztalástól gyakran azért félünk, mert nem tartjuk magunkat elég jónak, értékesnek Isten szeretetére. Arra, hogy kapcsolatba lépünk vele. Ha bizalommal időzünk az Ő jelenében, akkor öntapasztalatunk változik: egyre jobbnak, értékesebbnek ismerjük meg és fogadjuk el magunkat, s ugyanakkor egyre fontosabbnak, értékesebbnek éljük meg az Ő szeretetét.²⁰⁰

²⁰⁰ http://209.85.135.104/search?q=cache:NREYUzmJ2-0J:www.manreza.hu/spiritual/lelkigyak/bottom_0-1.htm+mi+a+lelkigyakorlat&hl=hu&gl=hu&ct=clnk&cd=1&lr=lang_hu&client=firefox-a

4.. MELLÉKLET

ÉNEK-ZENE TANMENET A KATEKÉZISHEZ²⁰¹

1. évfolyam **ISTEN GYERMEKEI VAGYUNK** **(Keresztény alapismeretek)**

I. Témakörök

1. témakör: Jézus szeret minket. (8 óra)

Oktatási feladat:

Jézussal találkozunk, ismerkedünk Vele, gondolatban és szóval beszélgetünk.

Mennyei Atyánk, Teremtőnk gondoskodik rólunk.

A templom az Isten háza, megszentelődünk, imádkozunk.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

A Teremtőnk munkája, a teremtt világ: szép, jó!

Dalok:

Templomunk az Isten háza	Csupa fény az Isten kertje,
Az ajtaja nyitva, tárva.	Alma, körte érik benne.
Harang szava csendül vígan,	Jószívű az, aki adja,
Bennünket hív: bim-bam, bim-bam.	Mindnyájunknak égi Atyja.
Madár száll a kéklő égen,	
Nap ragyog a tó vizében.	
Teremtőjét áldja minden:	
Dicsértessék az Úristen!	

(1. dallam: A Mennyei Atya szeret minket c. tankönyv, 61. old.)

Zenehallgatás: Kodály Zoltán: Esti dal.

(A vándor imája: Összetette két kezét, úgy kérte Jó Istenét...)

2. témakör: Isten gyermekei vagyunk (8 óra)

Oktatási feladat:

A családot a szeretet tartja össze. Tiszteletet, engedelmisséget kell egymás iránt tanúsítani. Keresztség által jutunk nagy családukba, az Egyházba.

²⁰¹ Vas Jánosné: az ének-zene hitre nevelő szerepe keresztény életünkben, Szakdolgozat, AVKF Zsámbék, 2003.

(Összetartozunk) Isten gyermekei lettünk, ezért elfogadom azokat is, akiket nem kedvelek, nem szeretek. Megbocsátok a rossz pajtásomnak is. Jóakarát, ajándékozás.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés: Szívünket átjárja az isteni jelenlét.

Dalok:

- a) Ahol szeretet és jószág, ahol szeretet, ott van Istenünk.
- b) Jól vigyázz, kicsi kéz... láb... száj... szív... (mozgással kísérhető)

Ha a Mennyei Atya szeretete szerint igyekszem élni, akkor a cselekedeteimben megmutatkozik Jézus tanítása.

Zenehallgatás: Kodály Zoltán: Hány János, Harangjáték (részlet).

A harang hangja hív: bim-bam... (mozdulattal kísérhető)

3. témakör: A Mennyországba készülünk (8 óra)

Oktatási feladat:

Jézus, az élet ura boldoggá tesz. (A Mennyország)

Mi lesz velünk, ha meghalunk? (Átmenet az örök életre)

Példaképeink a szentek: Szent Imre, Szent Balázs, Szent Erzsébet.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés: Áldozathozó, ajándékozó szeretet.

Dalok:

Szent Erzsébet Asszony életéről

Emlékezzünk sok jó tételéről.

Mi is Őtet kövessük, azon legyünk,

Amit Benne dicsérünk, cselekedjük!

(Hozsanna: 303. 1. vsz.)

Szűz tiszta élet legszebb példaképe,

Serdülő ifjak pajzsa, menedéke,

Szent Imre herceg, Magyarország éke,

Könyörögj értünk.

Zenehallgatás: Liszt Ferenc: Szent Erzsébet oratóriuma (Kunyhó — részlet)

4. témakör: Isten fia emberré lett (8 óra)

Oktatási feladat:

Advent: angyali üdvözet, Isten megajándékoz minket (egymás ajándékozása).

Várakozás, felkészülés (titok, meglepetés, ajándék).

Jézus Isten is, ember is.

Ünnepi karácsonyi óra (Jézus minden emberhez eljött)

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés: A Megváltó születésének öröme.

Dalok:

Rossz a Jézus kis csizmája, sír a ködmöne.

Ázik-fázik, megveszi az Isten hidege.

Hogyha volna kis csizmám, Jézuskának od'adnám,

Báránybőrös ködmönkémmel jól betakarnám.

Akkor hozzám hajolna, talán meg is csókolna,

boldogabb e kerek földön senkise volna.

(6. dallam a 62. oldalon)

Mennyből az angyal lejött hozzátok,

Pásztorok, pásztorok,

Hogy Betlehembe

Sietve menvén,

Lássátok, lássátok.

(Hozsanna, 25. 1-5. vsz.)

Zenehallgatás: Karácsonyi dalok — Betlehemezés/népszokás)

5. témakör: Jézus köztünk élt (8 óra)

Oktatási feladat:

Mit jelent Jézus jelenléte? Csodái: halfogás, gyógyítás, lecsendesítés, átváltoztatás.

Hitvallások: higgy!

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés: Hatalma van a természet erői fölött. SEGÍT rajtunk.

Dalok:

Fáradt vagy-e Jó Uram?

Pihenj le a csónakban!

Vízre az est leszáll,

Szundítsál!

Vihar támadt hirtelen,

Szél süvölt a tengeren.

„Ments meg ó, Mesterünk,

Elveszünk!”

Jézus int, a szél elül,

Zajló víz lecsendesül.

Menny és föld ura Ő:

Teremtő.

(2. dallam a 61. oldalon)

Nem lesz egyedül a szívem többé, glóri – halleluja!

Velem az én Uram mindörökké, glóri – halleluja!

(Refr.) Jézus: hajnalcsillag, glóri – halleluja!

Zenehallgatás: Vivaldi: g-moll concerto
6. témakör: Jézus értünk szenvedett (11 óra)
Oktatási feladat

A nagyböjt, a húsvéti felkészülés ideje: Jézus bevonul Jeruzsálembe:

virágvasárnap

Nagypéntek: Jézus értünk szenvedett, meghalt a kereszten.

Húsvét: Jézus feltámadása. Az emmauszi tanítványok

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Ének hangzik messze száll,

Édes Jézus, neked élek,

Hozsánnázik ezer száj,

Édes Jézus, neked halok.

Zöld ágat lengetnek,

Életemben, halálomban,

Jönnek már.

Édes Jézus, tied vagyok

Jézus számárháton ül,

(7. dallam a 62. oldalon)

Népe ujjong és örül.

Útjában minden szív

Felderül.

(2. dallam a 61. oldalon)

Krisztus a mennybe fölméne,

Alleluja, alleluja!

Egeknek élő Istene,

Alle, alleluja!

(Hozsanna: 95.)

Zenehallgatás: Beethoven: cisz-moll szonáta

7. témakör: Isten népe (12 óra)

Oktatási feladat:

Jézus visszatért az Atyához, ezért jelenünkben is működik a Szentlélek.

Egyház: Isten népe. Részt veszünk a Szentmisén.

A keresztségben lettünk Isten népének tagjai.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Örömnép ez a nap, vigadozzunk rajta,

Mert az úr vigaszul a Szentlelket adja.

Dicséretre nyisd a szám, tüzesítő Lélek,

Uramnak viruljak, ameddig csak élek!

(3. dallam a 61. oldalon)

Néked ajánljuk, Szűzanyánk,

A legszebb hónap alkonyát.

Ezer nép híven zengi ma:

Ó, üdvözlégy, Mária!

(Hozsánna: 188/1-5.)

Zenehallgatás: Kodály Zoltán: Pünkösdlő.

2. évfolyam
JÉZUS HÍV

(Jézus Krisztus az isten Fia, a mi Megváltónk)

Témakörök

1. témakör: Jézus követésre hív (6 óra)

Oktatási feladat:

A meghívás mindenkinek szól. Te is Jézushoz tartozol. A bűnös is fontos számára. Ne
ítélkezz! Viseld el a rossz dolgokat is. Segítsük egymást a javulásban.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok

Kicsi vagyok én, mégse félek én,

Kicsi vagyok én, mégse félek én,

Semmi baj nem lehet, mert engem Jézus szeret.

Kicsi vagyok én, mégse félek én!

La-la, lala-la.

(Énekelj az Úrnak: 67. oldal/1-4.)

Leborulva áldlak, láthatatlan Istenség,

Kenyér- és bor-színben elrejtett emberség,

Noha itt nem láthat, meg nem tapasztalhat

Az emberi gyengeség.

(Hozsanna: 119/1.)

Zenehallgatás: J. S. Bach: Menüett

(Akit szeretek, annak örülök, jó érzés, vidám együttlét)

2. témakör: Jézus Isten örömhírét hozza (9 óra)

Oktatási feladat

Jézus az élet: velünk van, gondunkat viseli, szeret.

Csodatevő ereje, hatalma van, mert az Isten Fia. Jelei: gyógyít, tanít, átváltoztat.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Csupa fény az Isten kertje,

Alma, körte érik benne.

Jószívú az, aki adja,

Mindnyájunknak égi Atyja!

(A Mennyei Atya szeret minket: TK. 7. old. I. dallam)

Jézushoz így szól a vak:

„Add, Uram, hogy lássalak!

Lássam a szép mezőt,

Zöld erdőt!”

Jézus ujja, mint a fény,

Végigfut a vak szemén:

„Mert hited óriás,

menj és láss!”

(2. dallam, a 61. oldalon)

Zenehallgatás

Bartók: Gyermekeknek vagy Muszorgszkij: A kiscsibék tánca (Egy kiállítás képei: részlet)
3. témakör: A Mennyei Atyához hív (7 óra)

Oktatási feladat:

Helyes imádságra tanít Jézus: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy.....

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dal:

Hozsannából: 442. old. (énekelve is!)

4. témakör: Jézus testvérünké lett (12 óra)

Oktatási feladat:

**Az angyali üdvözet; a Szentlélek sugallata; Várakozásunk: advent: te is készítsd
szívedet Jézusnak!**

Jézus, a Fiúisten, aki érettünk emberré lett. Jézus időszámításunk kezdete:

valóságos Isten és valóságos ember.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Harmatozzatok Égi magasok!

Téged vár epedve a halandók lelke,

Jöjj el, édes Üdvözítőnk!

(Hozsanna: 2.)

Dicsőség a magasságban, al-le-lu-ja!

Embernek békesség, kiben él az Úr akarata!

(Hozsanna: 234/b)

Zenehallgatás: Kodály Zoltán: angyalok és pásztorok (az első látogatók)

5. témakör: Jézus a mi példaképünk (10 óra)

Oktatási feladat:

Jézus mindenben hasonlónak lett hozzánk, a bűnt kivéve. Példakép — ember született, megkeresztelkedett, kísértővel küzd, templomot véd. Példázatokban beszél, nevel: helyes önismeret, kötelesség, buzgólkodás (értékek).

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Békesség legyen velünk, itt van Jézus köztünk, békesség, békesség legyen velünk!

(Énekelj az Úrnak: 108. old.)

Zenehallgatás: Kodály Zoltán: Jézus és a kufárok (a templom Isten háza, tiszteljük)

Katalinka (védd a kicsi élőlényt, ne pusztítsd el, hasznos!)

6. témakör: Jézus az Isten Báránya — a húsvéti misztérium (12 óra)

Oktatási feladat

Jézus tudta, mi vár rá, vállalta a keresztet.

Utolsó vacsora: „Ez az én testem... Ez az én vérem, amelyet sokakért kiontok”.

Atyám, legyen meg a te akaratod! A keresztút: 15 állomás, szenvedéstörténet.

A Szentmise rendelése: Ezt tegyétek az én emlékezetemre. Ma is tanít az Ige a liturgiában. Jelenvalóvá teszi áldozatát.

Jézus Szíve tisztelete: Mária a mi Anyánk is.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Krisztus, virágunk, Szép termő águnk, Feltámadt krisztus! Vigadjunk! A bűnből mink is támadjunk!

(Hozsanna: 89/1)

Isten útján járni gyönyörűség. Amit rendelt tenni: igaz hűség. Neki élni szabadság, alleluja. Helyt állani boldogság, alleluja.

(Hozsanna: 449)

Zenehallgatás:

Vivaldi: g-moll concerto

7. témakör: Jézus él tovább Egyházában (8 óra)

Oktatási feladat:

Az emmauszi tanítványok: Az Írásokat magyarázzák. Hirdessétek az

Evangéliumot... A Szentlélek eljövetele.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dal:

Néked ajánljuk Szűzanyánk, A legszebb hónap alkonyát.

Ezer nép híven zengi ma: Ó üdvözlégy, Mária!

(Hozsanna: 188)

Zenehallgatás: Beethoven: Hegedűverseny.

3. évfolyam

TALÁLKOZÁS JÉZUSSAL

I. Témakörök

1. témakör: Jézus a megváltás művét folytatja Egyházában .(10 óra)

Oktatási feladat:

Összefoglalás: amit Jézusról tudunk, tanultunk (bűn, bűnbocsánat, megtérés). Ki

tartozik Jézushoz? A keresztség által Isten gyermekei vagyunk (üdvözít).

Kegyelmi élet: a lelkiismeret jelez a „jóra”. Keresd a Mennyei Atya akaratát.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok: az előző évi énekek ismétlése: Mire emlékszem?

Zenehallgatás: Bárdos Lajos Kicsinyek kórusából.

2. témakör: Jézus Mennyei Atyánk szeretetére tanít. (10 óra)

Oktatási feladat:

Imádkozás Jézus nevében, Jézus lelkületével (Jézus-tisztelet, szentmise,

hálaadás).

Parancsolatok: 1—3. Istenimádat, szolgálat neki;

Neve: Hogyan beszélünk róla? Ne vedd hiába nevét

szádra!

Az Úr napját szenteld meg! A Szentmise öröme.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Az Úristent magasztalom,

Jóvoltáról gondolkodom,

Irgalmához folyamodom,

Mert meghallgat, azt jól tudom

(Énekeljünk az Úrnak! 46. old. 1-5. vsz.)

Kyrie (413)

Zenehallgatás: Ismétlés az eddig tanultakból.

3. témakör: Jézus jelenvalóvá teszi áldozatát: az Eukarisztia (16 óra)

Oktatási feladat: A Szentmise: az utolsó vacsora ünneplése, emlékezés.

Az Eukarisztia: - Megvalljuk hitünket, magunkat is felajánljuk.

- Jelenvalóvá teszi áldozatát. Önként adta oda életét.

- Tanúságtevés: Hitvallás: Emberré lett Fiúisten.

- Hálaadás.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Királyi zászló jár elöl,

Keresztfa titka tündököl,

Melyen az élet halni szállt

S megtörte holta a halált

(Hozsanna: 257)

Örvendezzünk, jertek, áítatos lelkek! Istenünk oltáránál

Nyissuk ki a lelkünk, vidám dalra keljünk mi Urunk mireánk vár.

Zenehallgatás: Karácsonyi dalok.

4. témakör: Jézus embertársaink szeretetére tanít. (11 óra)

Oktatási feladat: Szeresd szüleidet, embertársaidat, ellenségedet is! Élj

békességben? Bocsássatok meg szívből egymásnak! Kötelességedet teljesítsd!

Légy megbízható, őszinte, becsületes!

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok: Királyi zászló jár elől... (Hozsanna 82)

Zenehallgatás: Debussy

5. témakör: A Szentáldozás (9 óra)

Oktatási feladat:

Jézus, az örökélet kenyere. Csodái: kenyérszaporítás. Az átváltoztatást a

Szentmisén a papok végzik. A bűn a lélek betegsége: Jézus megmenti a bűnösöket

(Szentgyónás). Ki mehet áldozni? — Aki felkészült, lelkiismereti vizsgálatot tart,

bocsánatot kér. Kövessük Őt, mert csak Jézus Krisztus által juthatunk az

Atyához.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Ó Jézus, emlékezni rád,

A szívnek szent örömet ad.

De minden méznél édesebb,

Szívünkben bírni Tégedet

(Hozsanna 152/1-2. vsz.)

Üdvözlégy, édes Jézusunk!

Erős hittel itt megvallunk,

E szentségben mi imádunk,

Istenünknek magasztalunk.

(Hozsanna: 132)

6. témakör: A bűnbocsánat szentsége (11óra)

Oktatási feladat: Találkozás a bűnbocsátó Jézussal.

A Jó Pásztor megszólít, gyógyít, megment, nem ítél el! Mi a bűn? Elszakadás

Isten szeretetétől. A bűn beteggé tesz. Jézus gyógyít: - csak ő képes rá, hozzá

kell menni,

- megment, a gyónással kezet fog, kiemel a bűnből.

A gyónás helye: a gyóntató (előkészület, a gyóntató tanácsa, elégtétel, hálaadás).

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Előtted, Jézusom leborulok,

Féktelen bűnös én, hozzád bújok.

Ó kérlek, hogy nekem malasztot adj,

Hisz te a bűnöshöz irgalmas vagy.

(Hozsanna: 143/1-2. vsz.)

Győzhetetlen én köszálom,

Védelmezőm és kővárom,

A keresztfán drága áron

Oltalmamat tőled várom!

(Hozsanna: 145/1-2. vsz.)

4. évfolyam
NÉPEM VAGY TOK — MONDJA AZ ÚR

I. Témakörök

1. témakör: a pátriárkák kora (10 óra)

Oktatási feladat: Vedd és olvasd a Szentírást!

Istennek terve van minden emberrel. Életünket próba elé állítja, de ekkor sem feledkezik meg rólunk. Ábrahámnak tett ígérete: nagy családdá válik népe.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés: — Éneklő Egyház — ÉE

Dalok:

Az Úr az én fényem, kitől is félnék?

Életem oltalmazója, kitől rettegnék?

(2. zsoltártónus) 26. Zsolt. (Éneklő Egyház:589.)

Zálogát adtad, ó Jézus, örök szeretetednek,

Rendelvén e nagy Szentséget és adván tieidet:

Hogy teveled egyesüljünk, s téged viszontszeressünk.

Örök hála és imádás legyen azért nevednek!

(Éneklő Egyház: 168.)

2. témakör: Rabság és szabadulás (6 óra)

Oktatási feladat:

Mózes küldetése, szövetségkötés. Bűneiktől a húsvéti bárány szabadít meg.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Ó Jézus, emlékezni rád

A szívnek szent örömet ad,

De minden méznél édesebb

Szívünkben bírni tégedet

(ÉE: 189)

Felajánljuk néked, mindenható Istenünk,

A kenyérrel s borral egész földi életünk,

Hogy szent tested árán, ó, isteni Bárány,

Mennyországba érhessünk.

(ÉE: 154)

Zenehallgatás: Kodály Zoltán: Esti dal (gyerekkar)

3. témakör: Vándorlás a pusztában (8 óra)

Bálványaink az Úrtól elzárnak. Légy alkalmas eszköze az Úrnak! Ki szólhat bele

Isten tervébe? Mózes halálakor a Szövetséget megújítják.

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Ragyogtasd fel arcod szolgád fölött Isten,

Szabadíts meg engem irgalmasságodban!

(2. zsoltártónus): 30. zsolt. (ÉE: 595)

4. témakör: A bírák kora (6 óra)

Oktatási feladat:

Mit adhatunk Istennek? Meghalljuk-e hívását? Adhat-e örömet a bűn?

Mi a frigyláda sorsa? (Veresége-e Istennek?)

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Menj el sietséggel, arkangyal, Gábiel,

József jegyeséhez, ékes köszöntéssel!

(ÉE: 20)

ÖrvendjeteK mindig az Úrban! Ismét mondom:

örvendjeteK!

Mert az Úr immár közel van hozzánk!

(1. zoltártónus) (Szent Pál)

Zenehallgatás: Kodály: Ave Maria
5. témakör: A királyok kora (12 óra)
Oktatási feladat:

Milyen ember a király? Kedves-e Istennek az engedetlenség vagy az

engedelmesség? Győzhet-e a kicsiny? Mi a legszebb győzelem? Vétkeznek-e a

hatalmasok? Ki a bölcs ember?

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Vigasságos, hangos nagy örömünk támadt,

Megszületett Jézus a beteg világnak,

Felragyog immáron fényességes napja

Isten irgalmának.

(ÉE: 30)

Alleluja

(ÉE: 424) (4. zoltártónus)

6. témakör: A próféták kora (15 óra)
Oktatási feladat:

Hol találod meg az Istent? Meghálálod-e jóságát? Bízol-e benne? Mit kaptál a

kereszttségben? Ki szolgálhat az Úrnak? Van-e élet a halál után? Hogyan vallom

meg a hitemet? Megtagadhatod-e Istent?

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

A megváltó szent kínhalál,

Melyben a föld üdvöt talál,

Adjon, Urunk most békülést,

Szívünk vágyának enyhülést.

(ÉE: 83)

Jézus, világ Megváltója,

Üdvözlégy élet adója,

Megfeszített Istenfia,

Szent Kereszted szívem hívja.

Jézus, add, hogy hozzád térjek,

Veled haljak, veled éljek.

7. témakör: A fogság után (10 óra)

Oktatási feladat:

Miért szenvednek a jók? Mi értékesebb az életnél? Elfuthatsz-e Isten elől?

Meddig bizhatsz Istenben? Hogyan vigyáz ránk az Isten? Hányszor kell

megbocsátani?

Ének-zenei nevelő célú szemléltetés:

Dalok:

Feltámadt már dicsőségben az Isten Szent Fia.

Örvendez már győzelmében világ Megváltója.

Érettünk vállalt sebhelyek

Már dicsőségben fénylenek. Alle, alleluja.

(ÉE: 124)

Szentlélek Isten, szállj reánk,

Elmét derítő tiszta láng!

Öntsd lelkinkbe melyeket

Megszenteltél, kegyelmedet.

Zenehallgatás:

Kodály: Villó

Bartók: Este a székelyeknél

5. MELLÉKLET

ANYÁK NAPJA 2007²⁰²

2007. május 4.
17⁰⁰-19⁰⁰

Anyák napi ünnepünket templomunkban tartjuk 2007. május 4.-én, 17.00-tól 19.00-ig. Községünk hittanos gyerekei ünneplik meg az anyák napját. Meghívják anyukáikat és nagymamáikat az ünnepségre.

Fontos tudni, hogy kinek a hozzátartozója tud eljönni az ajándékkészítés, és a megvendéglés miatt.

Program:

- Köszöntőt mondanak együtt a gyerekek
- 17.00 Tóth Bertalan plébános köszönti a jelen lévő anyukákat és nagymamákat
- 17.15 Szent Imre gyerekkórus éneke
- 17.25 Vers (2 db)

²⁰² Gáliczné Kun Éva IV. évfolyam, Hittanár szak 2006.

- 17.30 Furulya, fuvola zeneszám (4 db)
- 17.45 Vers (2 db)
- 17.40 Jelenet előadása
- 18.0 Szent Imre gyerekkórus előadása
- 18.20 Ajándékok kiosztása
- 18.30 Megvendéglés

A gyerekekkel meghívókat készítünk minden édesanyának és nagymamának, amit 2 héttel az ünnepség előtt hazavisznek a gyerekek. A műsorhoz szükséges kellékeket már előre a gyerekekkel elkészítünk, aminek költségeit az egyházközség fedezi (kb. 10.000.-Ft).

Köszöntő

Egy kis verset sugott nekem a szerető szívecském,
Megtanultam s el is mondom, édesanyák ünnepén.
Reggel imám azzal kezdem, este azzal végzem,
Az én édes jó anyámat, áldd meg s tartsd meg Isten.

A gyermekkórus műsorát a kórus vezetője ifj. Janovich István állítja össze, az általuk ismert dalokból. Már időben előre jeleztem a kórus vezetőjének az ünnepségen való részvételüket. Előre tudtak készülni a műsorra.

Vers:

Egy verset több gyerek is előadhat.

Csernay József: Nagyanyának

Azt tanultam, hogy a tavasz illatáért oly kedves,
Csupa játék minden tette, csupa öröm: gyermekes.
A forró nyár hosszú napja a munkának ideje:
Napkeltétől napnyugtáig az életnek embere.
A kedves ősz, bő kezével áldásait osztja szét.
Magának ő mit sem tart meg ez adja meg örömét.
Te olyan vagy jó nagyanyám, mint az ősz, mely mindenét
Oda adja önzetlenül reánk ontja szerelmét.
A jó Isten hallgassa meg imádságom e napon,

Soká tartson a te élted, az én kedves évszakom.
Tartsa távol azt a rideg, megdermesztő hús telet,
Hogy még sokszor csókolhassam ilyen napon kezedet.
Ölbey Irén: Édesanyámnak
Édesanyám, te jó Édesanya,
Hozzád zeng most a szívem lágy dala.
Két kezed ápolt s dajkált engemet.
Legyen áldott két dolgos, jó kezed.
Szemed kísér mindig, vigyázva rám,
Legyen áldott két szemed, jó Anyám.
Én vagyok minden szép gondolatod.
Áldja meg az Úr nemes homlokod.
S áldja meg ajkad, mely engem tanít
S amely értem imádkozik.
Áldja meg Isten forró szívedet,
Mely értem dobog, mely engem szeret.
Áldjon meg az Úr édes jó Anyám,
Áldjon meg élted delén és alkonyán.
Adjon neked nagyon sok örömet
Legyen hosszú és boldog az életed

Furulya, Fuvola előadás:

A gyerekek közül többen járnak zeneoktatásra, ahol szintén jeleztem a tanároknak, hogy készítsék fel a gyerekeket az anyák napi műsorra. 4 lány előadását hallhatjuk.

Vers

Dsida Jenő: Óda az édesanyámhoz

Dicsértessél ma Te is itt a földön,
mert esküszöm, hogy nagyon nagy a Lelked
s a földi szívek földig borulását
Te mindenkinél inkább megérdemled.

Nézem, látom a teltzsákú sok évet
és érzem: nekem már semmit se hagy,
de büszke leszek mindéltemig arra,
hogy Te vagy nekem az, aki Te vagy.
Te vagy az, aki mindenkinek ad,
a szenvedőknek virrasztást, vizet,
Te vagy, akinek mindenki adósa,
s akinek jóval senki sem fizet.
... Hadd legyek hát én az igazi zengő,
kis régi gyermek rombadólt tanyán
és harsogjam el hozsannás hitemmel
Dicsértessél, dicsértessél, Anyám!

Jelenet előadása

Zene: Vivaldi: Négy évszak: Tavasz (részlet)

Narrátor: Ezekben a napokban gyerekek és felnőttek virágcsokrokkal sietnek haza, a szülői házba, hogy köszöntsék a mamát. Megköszönjék az édesanyának azt a tengernyi jószágot, szeretetet, amit szavakkal alig lehet kifejezni. Megköszönjék a féltő gondoskodást, az iskolakapuig kísérő biztató tekintetet. A virágcsokorért, a kézcsókért a mama köszönete a simogatás, melynél lágyabb, melegebb kapcsolat nem létezik, ez csak a gyermek és az édesanya sajátja. Anyák napja csak egyszer van egy évben, de ne feledjük: oly sokat köszönhetünk Édesanyánknak, hogy az év minden napja is kevés hálánk lerovására.

Zene: Úgy szeretném meghálálni.

I.

Narrátor: Május első vasárnapja az Édesanyáké. Őket köszöntjük most, az anyák napján, tiszta szeretettel és május virágaival. Az édesanya a család lelke. Mindenre jutnia kell az idejéből, s ha fáradt akkor sem panaszkodik. Minden meghitt szó, minden virág kevés és szegényes cserébe azért, amit az édesanyák tesznek gyermekükért. Hála, szeretet, köszönet - e három szó melengeti most a drága anyai szívet.

Narrátor: Még a legridegebb ember szíve is megrezdül Anyák napján. Ami csak szép, jó és igaz, mind-mind szeretnénk elmondani ilyenkor. Minden családban nagy izgalommal készülődnek erre a napra az édesapák és a gyerekek. Titkolózva köszöntő verseket, dalokat tanulgatnak, kedves meglepetéseket, ajándékokat készítenek. Kedves Édesanyák, Nagymamák, mi is készítettünk egy kis meglepetést. Fogadjátok szeretettel ezt az összeállítást.

Ének: (Kis lak áll a. dallamára) Édesanyám, drága édesanyám, Aki mindig gondot viselsz reám. Megköszönni jöttünk most tenéked, A sok munkát, drága verítéket.

Szaváló: Gyönyörű szép május hónap, Megérkeztél végre! Belefogott a természet Pompás ünneplésbe. Virágtündér megérkezett. Virágból hintója. Két szép pille, aranypille Van eléje fogva. Virágtündér rügyet, bimbót Két kézzel szór egyre. Amerre jár, virágtenger Fakad ki körötte. Virágtündér kis madárral Üzeni az égbe: " Napsugaras virágünnep Anyukát dicsérje! Egész hónap, május hónap Édesanyát áldja, Neki nyílik május hónap Minden szép virága." Jó fiúcska, jó leányka Virágtündér légy te, Szíved sok örömvirága Anyukát dicsérje! (Szerep)

Kislány: (Fehér ruhában egyedül jön, gondolataiba merülve) Mit adjak néki, mit adjak néki? Adj jó eszmét Istenem! Jó anyámnak szeretnék adni Nagyot, szépet ez ünnepen. Anyák napjának ünnepére, Jó anyám, mit adjak neked? Ügyetlen gyermek-kezeckéim Bár lennének tündérkezek! Bár tudnék szólni olyan szépen, Mint angyaloknak a dala. Bár tudnék csodát varázsolni A természetből e napra. Bár lenne élővé a mese S jönnének tündérek ide. Ó akkor nagyon boldog volnék. De ah, mit látok itt, íme? (Csodálkozva hátralép. Rózsaszín tündér jön be.)

Tündér: Hívtál kislány és itt vagyok. Szememből tündérfény ragyog, Hogy mit kívánsz, mondd meg nekem. És az óhajod megleszen.

Kislány: Tündér van itt, valóban tündér! Hát valóra vált a mese. Óh, mily boldog a gyermekszívem, Köszöntelek tündérecske!(meghajol)

Tündér: Sietnem kell, mondd meg gyorsan, Mi a kívánságod. Mit félórán belül mondasz, Mind valóra váltok.

Kislány: Tedd tündér, hogy ünnepeljen Velem együtt a természet. Fakassz nékem virágokat, Hogy csokrot köthessenek szépet! A csokrot anyámnak szántam, Aranyvirág legyen benne. Odaadom jó anyámnak S gondtalan lesz az élete.

Tündér: (tapsol) Tündérország hullass ide Szép aranyvirágot! Látod kislány, teljesül már Ez a kívánságod.

Aranyvirágok: (3 kislány fehér ruhában, ruhájukon és fejükön arany díszítéssel)

Ének: (Kék nefelejcs, kék nefelejcs dallamára) Aranyvirág, aranyvirág tündérkertből szakasztott. Eljött hozzád kisleányka s jó anyádnak adhatod. Hanem azért, hanem azért, boldogság mi nem vagyunk, Mert arannyal boldogságot soha meg nem válthatunk. Aranyvirág, aranyvirág, hej de nagy az értéke. De sok ember, de sok ember, mindent is adna érte. Hanem azért, hanem azért boldogság mi nem vagyunk. Mert arannyal boldogságot soha meg nem válthatunk.

Kislány: Ó, de szépek ezek az aranyvirágok! De látod, szép tündér, azt éneklik, hogy bármily nagy is az értékük, ők nem tudnak boldogságot adni. Én pedig azért akartam aranyvirágot adni anyukámnak, hogy boldoggá tegyem.

Tündér: Hát bizony, kislányom, az arany nem ad boldogságot. Akkor talán inkább más valamit kérsz édesanyád részére?

Kislány: Igen, akkor inkább mást kérek. Tedd meg, hogy daloljon az egész természet ünneplő éneket és a dal örökös örömet és vidámságot lopjon jó anyám szívébe.

Tündér: (tapsol) Kismadarak, daloljatok örömről és vidámságról!

Madarak: (kisfiúk fejükön zöld koszorúval)

Ének: (Csebogár, csebogár. dallamára) Csip, csirip, csip, csirip, csiri csári csip örökös vidámság és dal legyen itt. Énekeljünk, énekeljünk trallala. Zengedezzen madaraknak víg dala. Csip. csirip, csip, csirip, csiri csári csip Örökös vidámság és dal legyen itt. De azért, de azért ne feledjük el, Boldogság nem jár még a nagy jókedvvel. A dal és a jókedv talán felejtet Egy időre gondot és életterhet. De nem ad állandó boldogságot ez. Jókedvnek a vége sokszor sírás lesz.

Kislány: Mily szépen énekelnek a madárcák! De mégis az ének végén elárulták a szomorú titkot, hogy az ünnepi Jókedv és öröm még nem az állandó boldogság. Én pedig jó anyámnak állandó boldogságot szeretnék adni.

Tündér: Még egy kívánságot mondhatsz, de ha az sem lesz elég jó neked, akkor nem tudok más tanácsot adni.

Kislány: Királynővé szeretném tenni az én édesanyámat!

Tündér: (tapsol) Tündértársak, hozzatok koronát!

Két tündér: (énekelve jönnek és koronát hoznak)

Ének: (Ó zöld fenyő, ó zöld fenyő dallamára) Ím elhoztuk, ím elhoztuk a koronát néked. A korona, a korona jelenti dicsőséged. A dicsőség nem boldogság, Soknak csak gondot és bút ad, Ha akarod, ha akarod, kisleánykám, ím vedd át!

Kislány: Ó, jaj, én nem veszem át a szép koronát sem, ha az sem rejti magában a boldogságot!

Tündér: Az idő letelt, már nem tudok segíteni rajtad. Aranyvirágok, dalosmadarak, tündértársak, siessünk vissza Tündérországba. (Egyszerre elszaladnak. A kislány egyedül, árván marad. Fejét lehajtja. Lassan bejön és mögötte megáll az őrangyal.)

Őrangyal: Kisvédencem, miért búsulsz?

Kislány: Ó, jóságos őrangyalom, de jó, hogy itt vagy! Képzeld mi történt! Mesevilágból idejöttek a tündérek és hoztak nekem aranyvirágot gazdagságra, örök madárdalt vidámságra, koronát dicsőségre. Mind, mind az édesanyámnak akartam adni, de azután megtudtam, hogy mindebből igazi és állandó boldogság még nem fakad és ezért nem fogadtam el. Mert én édes jó anyámnak elsősorban boldogságot akarok adni.

Őrangyal: Igazad van, gyermekem. De látod, a boldogságot nem a mesevilágban Kell keresni, hanem a való életben.

Kislány: De hiszen a való élet gondterhes, és nehéz a szülők számára. Hogyan tudjak én abba boldogságot varázsolni?

Órangyal: Úgy, hogy te magad légy édesanyádnak boldogsága.

Kislány: Ó, értem, értem! Köszönöm jó angyalom, hogy megsúgtad nékem az igazságot. Testvérek, pajtások, gyertek mind ide! Itt volt az órangyal és megmondta, hogy mit adjunk édesanyánknak Ajándékba anyák napjának ünnepén!

Gyerekek: (mindenfelől beszaladnak) Mondd meg, mondd meg a titkot!

Kislány: Anyák napjára a legszebb és legnagyobb ajándék édesanyánk részére az lesz, hogy ígéretet teszünk, hogy mi gyermekek leszünk édesanyáink boldogsága. Jóságunk és szeretetünk által és azok is maradunk egész életünkön át! Az angyalnak sugallata Jótanácsot adott nekünk. Tudjuk már, hogy jó anyánkat Mivel lehet így meglepnünk. Összes gyermekek nevében Megfogadjuk, megígérjük, Hogy jók leszünk s jó anyánknak Örömevé lesz az éltünk. Tiszteletünk, szeretetünk És a hálánk örök leszen, Hogy anyánknak boldogsága Bennünk, a gyermekben legyen. Édesanyák boldogsága Legyen minden egyes gyermek. S jó anyánknak azzal adjuk A legnagyobbat és legszebbet, Hogy szívünket adjuk neki Forró szeretettel telve. S imádkozzunk jó anyánkért, Legyen áldott az élete!

Ének: (Túl az Óperencián. dallamára) Túl az Óperencián sok virág terem. De oly szép, mint szívemben, még ott sincs egy sem. Szívem legszebb virágát, ím leszakasztom. S anyák napja ünnepén, Néked átadom. (A következő rész alatt diaképeket vetíthetünk a gyerekekről, szüleikről.)

Mesélő: Idézzük most fel, hogyan is kezdődött!

Zene: Mama kérlek. (Dia: Fiatal pár)

Szavaló: Hol voltam, amikor még nem voltam? (Dia: Terhes anya) Előletek jól elbújtam. Pici búzamazg, az voltam, Ezüstcsillag egy álomban. Mi minden voltam helyettem, Mielőtt meg nem születtem.

Szavaló: Azt kérdezed tőlem hogyan vártalak? Mint az éjszakára fölvirrad a nap, mint a délutánra jó az alkonyat, mint a szellő jelzi a fürgeteget- ezer pici jelből tudtam jöttödet. Mint tavaszi reggel a nap sugarát, fagyos téli este jégcsap sugarát, mint az alma ízét, tejet, kenyeret- pedig nem láttalak még úgy ismertelek. Mint a fény az árnyat, záport a virág, mint patak a medrét, madarat az ág, mint sóhajos nyári éjjel a kék eget- mindenkinél jobban téged így szerettelek.

Szavaló: Ó gyermekem, Milyen vagy? Milyen az arcod? És milyen az ajakad? És milyen a szemecskéd?

Szavaló: Ó gyermekem! Virágos ágam! Én láthatatlan Duzzadó gyümölcsöm! Ó nagyon szeretnélek Már megölelni téged És megcsókolni téged És tudni azt, hogy szép vagy És tudni azt, hogy jó vagy. Ó mikor jössz fel, Gyermekem, az éjből? Mikor fog ráfonódni Nyakacs-kámra hókarocskád? Mikor öllelek téged? Napok suhannak És hullnak az éjek S én epekedve, Nagy, repeső vággyal Szent remegéssel Virrasztom a jöttöd.

Szavaló: Rebbenve halkán, félőn, csendesen (Angyal suhanhat így, ha csókot ad) Megkopogtatta testem templomát. Mintha üzenne:" Élek. Itt vagyok. Anyám!

Anyácskám! Lelkem rád ragyog. Az ingecskéket fodrozd már, siess, Fehérke ágyat jó puhára vess. Mert sarjadok csak én, csodás titok, De nemsokára -ó anyám! Anyám!- Lelked virága: ifjú, szép talány Hervadt szívedre halkán rányitok.

Szavaló: Sűrű árnyak sötétjében csillogó szél zöld fényében, túlevelek szőnyegén hová, kis legény? Csillagbokrok ág-bogában, bársony égbolt sátorában, óriás hegyek peremén merre, kis legény? Virágok bimbója árnyán lovagoltál fűzfa hátán, levél fényes tenyerén nődögéltél csepp legény. Csillagfürtök alatt háltál, fáztál-e még rátaláltál? Gyöngyszemek közt sírdogáltál, édes kicsikém! Hajad most erdők sötétje, szemed csillag reszketése, tekinteted csupa fény- megérkeztél, kis legény!

Zene: Nagy László: Májusi rózsa + sírás

Szavaló: Jött egy csoda. Harmatlágy, pici jószág. (Dia: Újszülött csecsemő) Édes, pihegő, bimbószínű lény. Vér lüktet benne. Eleven valóság! S nézem kételkedve, tanakodva én.

Zene: Édes kisfiam.(Dia: Csecsemőkori képek)

Szavaló: Most egy lélegzéssel több, mely itt muzsikál holdas éjszakában. Tegnap még nem volt, s ma már itt piheg Atyafisággal, nyugalomban, bátran Mint hogyha mindig itt susogott volna.

Szavaló: Nem is olyan picike Csak a lába, a keze, Csak a füle, csak az orra, Nyaka, térde, könyöke. Nem is olyan picike. Nagyobb, mint egy mákszem, Nehezebb, mint egy mogyoró. Feje a tenyeredben feketerigó. Tejet iszik reggel, Tejet ebédel, vacsorál. Nappal mindig alszik, Éjjel néha sírdogál.

Szavaló: Mi zengő vér volt, lázas éj volt, Ma boldogságos szent öröm: Egy gyermek ring az anyaölbén. Jézuska-képű pici bimbó Egy büszkén rózsálló tövön. Itt most a föld az égbe olvad, Száz gondot száz remény tetéz: Egy gyermek ring az anyaölbén. Májusban pacsirtás mezőkön Így ring a hullámzó vetés.

Szavaló: Amikor születtem, nem jeleztek nagyot Messiás-mutató különös csillagok, Csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok. A többiek láttak egy síró porontyot, De anyám úgy rakta rám a pólyarongyot, Mintha babusgatná a szép napkorongot.

Zene: Álmából fölsír egy csecsemő

Szavaló: S majd felébredünk, egyikünk tavasszal, virágnyláskor fényes napsugárban. A másik ébred fehér álmú télben, bús hóviharban, zengő szélzúgásban. S kinyitja szemét mosolygósan, félve A kis megérett csöpp ember-gyümölcs.

Szavaló: Azért mert szerettek, jöttem a világra. S lettem új fény, csillag, szülők boldogsága. Szeresetek mindig, igaz szeretettel. A kincsetek vagyok, pici kincs, de Ember!

Mesélő: Születésünkkor nevet is kaptunk

Szavaló: Az emberek a nevüket (Dia: Keresztelőről) Szeretik, vagy nem szeretik! Közbe ki szólhat, hisz kicsi, amikor elkeresztelik! Nekem Te adtad a nevem Aranyszívű Édesanyám, vállalván, hogy- apukámmal- mellettem állsz, vigyázol rám! Figyeled növekedésem, vigasztalsz, ha gyötör a bú, gyermekednek elvállaltál -és úgy

szeretsz- Édesanyu! Köszönöm a kedvességed, a bizalmat. a nevémet! Hálálkodnék, de szó helyett Bizonyítóbb a szeretet!

Zene: Úgy szeretném meghálálni

II.

Mesélő: S így folytatódott.

Szavaló: Mikor én a ringó Bölcsőben feküdtem, Mindig egy jó angyal Őrködött felettem. Altatgatott csókkal, Altatgatott dallal. Az én jó anyám volt Ez az őrző angyal!

Szavaló: Mikor a bölcsőben szenderegünk -Angyalok álmát álmodón- Valaki ott járt ágyunk mellett S mi gondoltuk nagy bohón, Hogy tündér vigyáz álmainkra, Angyal suhan át a szobán, - Pedig Te voltál ott mellettünk, Te őrködtél ott jó anyám!

Együtt: Ti is mint tavasszal bimbóikat a fák, úgy ringattatok minket kedves Édesanyák!

Szavaló: Mesélj anya milyen voltam, (Dia: Anyuka gyerekekkel) amikor még kicsi voltam? Az öledbe hogyan bújtam, és tehozzád hogyan szóltam, amikor nem volt beszédem? Honnan tudtad mit kívánok? Megmutattam a kezemmel? Mesélj rólam! Hogy szerettél? Engem is a karodba vettél, meleg tejjel etettél, akárcsak a testvéremet? Gyönyörködtél akkor bennem? Úgy nevezted: kicsi lelkem? És amikor még nem voltam, a hasadban rugdalóztam, tudtad-e, hogy milyen leszek, milyen szépen énekelek. Sejtetted, hogy kislány leszek? Mesélj, anya, mesélj rólam! Milyen lettem, amikor már megszülettem? Sokat sírtam vagy nevettem? Tényleg nem volt egy fogam sem? Ha én nem én lettem volna, Akkor is szerettél volna?

Ének: Fűzzünk, fűzzünk.

Szavaló: Ki ringatott minket két karjába zárva? Ki takart fehér, tiszta pólyácskába? Kicsi ágyunk felett, ki virrasztott éjjel? Ki ápolt, gondozott jóságos kezével? Jó anyánk, jó anyánk, édesanyánk tette.

Mesélő: Napról napra nőtt a kislány, Elért 3 hónapot. Szavaló. Mikor a gyermek gögicsél Isten tudja mit beszél! Csak mosolyog és integet. Mit gondol? Mit mond? Mit nevet? Amint virággal esti szél, Az anyja vissza úgy beszél, Oly lágyan és oly édesen. De őt sem érti senki sem. Hogy mit beszélnek oly sokat, Apának tudni nem szabad: Az égi nyelv ez. Mély titok. Nem értik, csak az angyalok.

Szavaló: Kis angyalokkal gögicsélget Mézálomban eperke ajkad. Anyád csókot gyűjt száz virágról És mindezt ott felejt rajtad.

Szavaló: Mikor kicsi voltam, Ki vigyázott rám? Patyolat pólyába Te takartál anyám. Te tanítottál meg A legelső szóra. Óvtál mindig rossztól Tanítottál jóra. Becéztél, neveltél Fáradottál értem. Mikor beteg voltam Virrasztottál ébren. Lázás homlokomat Kezed frissítette. De amikor fáztam Zimankós hidegben Két meleg tenyered Védett, melegített. Ha Te simogattál Nem is volt már hideg. Mindig erős voltál Én mindig a gyenge. Ha csak ruhád szélit Fogtam a kezembe Erős lettem én is.

Szavaló: Ó szólj szerelmem csillaga! Ne többet, csak e szót: anya! Csak ezt rebezd el gyermekem S anyácskád oly boldog leszen.

Szavaló: Az első lépésekre ki tanított minket? (Dia: Az első lépésekről) Ki fogta meg lágyan kicsi kezünket? Mikor földre estünk, ki emelt karjába? Ki adott száz csókot könnyes orcácskánkra? Jó anyánk, jó anyánk, édesanyánk tette.

Szavaló: Tétova együgyű, tündéri nessel Most tipeg által egy ócska szobán Amikor látom, a kacagásom Hangosan, édesen csapkod elő - Tip-top! Megindult. Petike jár!

Szavaló: Velem voltál örömben Velem voltál bajban. Velem voltál, ha sírtam, Velem, ha kacagtam. Meséltél és meséltél Igazakat szépet. Kívántam, hogy a meséd Sose érjen véget. Mit adtam én cserébe? Te azt sosem kérted. De talán a két szemem Elárulta Néked.

Mesélő: Milyenek voltunk mi kicsiknek.?

1. gyerek: Valamikor szerettem a tejbegrízt
2. gyerek: Valamikor nem találtam el .-hoz
3. gyerek: Valamikor nem tudtam még korizni
4. gyerek: Valamikor azt hittem, hogy anyukám az egyetlen Anyuka, pedig másoknak is volt anyukájuk.
5. gyerek: Valamikor, amikor még kicsi voltam, pici, icipici.

Szavaló: Pirosarcú gyermekcsereg hancúroz a réten, Körbe állnak, kéz a kézben, úgy dalolnak szépen, Kaput formál két kis gyermek, úgy kacag a hangja: Nyitva van az aranykapu, csak bújjatok rajta.

Szavaló: "Anyu, anyu, anyu!" Hangzott este-reggel. Jaj, de sok baj is volt Olyan kis gyerekekkel.

Zene: Ha leszáll az est.

Szavaló: Kézen fogott és megmutatta, hogy milyen szép a mi világunk. Az ő szemével kezdtünk nézni, s ma már a magunkéval látunk. Látjuk hazánkat, életünket, s hogy mit tud tenni egy-egy ember. De e tengernyi tarka képet Ő töltötte meg értelemmel.

Mesélő: Napról napra nőtt a kislány Elért hat meg hét esztendő.

Szavaló: S ha eljő az ideje (Dia: Első nap az iskolában) Gyermekét az iskolába Reggel ő vezeti be.

Mesélő: Az iskoláról évek óta sokszor esett szó a családban.

Szavaló: Beleteszi a könyveket, Melléjük egy kis kenyeret. S megcsókolja anyja kezét, Az meg az ő arcát, szemét: S ha szülőjétől elválik, Meg nem áll az iskoláig.

Szavaló: Kicsiny voltam, most nagy vagyok. Iskolába járogatok. Anyám ölén nem ülök már, Elrepülök mint a madár.

Mesélő: Már eddig is sokszor akartam segíteni:

1. gyerek: - főzni (Dia: A gyerek segít)
2. gyerek: - mosni

3. gyerek: - vasalni
4. gyerek: - mosogatni
5. gyerek: - bevásárolni

Mesélő: De ahányszor csak megpróbálkoztam mindig rám szóltak:

Együtt: Ehhez te még kicsi vagy! Tessék megmondani, hogy mit segíthetek?

1. gyerek: -Vigyázz a kistestvéredre, hisz te vagy az ő nagy testvére!
2. gyerek: -Öntözd meg a virágokat!
3. gyerek: -Azzal is segítesz a felnőtteknek, ha egyedül játszol.
4. gyerek: -De a legnagyobb öröm, ha jól tanulsz!

Szavaló: És akkor írnék, mindig-mindig írnék, Kékkel húgomnak, anyámnak arannyal, Aranyimát írnék az én anyámnak.

Szavaló: Ezüst szókat írnék rendbe, ha a tollam szél fuvalma lenne. Arany szókat írnék sorba, ha a tollam nap sugara volna. De a tinta mélyén csupa-csupa kincs van: anyukámnak írtam. S tollamról a legszebb gyémánt szók peregtek!

Mesélő: S közben felcseperedtünk.

Szavaló: Amióta nagy vagyok, és a . éves húgomnak is több esze van, mint nekem, arra is kíváncsiak, hogy mondd édes fiam tulajdonképpen hogy képzeld el az életet?

Mesélő: Az életet olyankor kéne elképzelnem, amikor

1. gyerek: - hangosan indiánosdit játszom
2. gyerek: - sárosan hagyom a cipőmet az előszobában
3. gyerek: - amikor nem akarok tanulni
4. gyerek: - amikor csúfolom a kistestvéreimet.

Szavaló: Hányszor megfogadtam jó leszek, ezentúl jó leszek, állíthatom reggeltől estig, tetőtől talpig csupa jó leszek! A fületem ezentúl mindig megmosom, rendbe rakom a ruhám, tiszták lesznek a körmeim, köszönök szépen mindenkinek. Azt teszem, csak ami szép és jó, ha már jó leszek, és ezentúl az leszek! Nem verekszem, nem csúfolódom, nem húzom meg a lányok haját! Semmit sem teszek, amit nem szabad. A legjobb gyerek én leszek, ha majd nagy leszek, mert ezt a sok jószágot észben tartani azért nem tudja egy ilyen kisgyerek!

Szavaló: Ha majd felnövök, s igazán nagy leszek ahhoz, hogy eldöntsem, mindig mi jó nekem, ha majd nem járok iskolába és dolgozni fogok, senki sem fogja azt kérdezni, hogy kisfiam megmostad már a fogadat, fölvetted a pizsamádat, mi volt ma az iskolában, a tanító néni mit csinált? Ha majd felnövök, s igazán nagy leszek, már nem fogja senki Azt mondani: nézd, milyen aranyos ez a kisgyerek.

Mesélő: Addig is míg nagy leszek.

Szavaló: Mi leszek, ha nagy leszek? Amíg kicsi az ember, nagyon sokszor megkérdezik tőle: Mondd édes lányom, mi leszel, ha nagy leszel? Én azelőtt mindig tudtam is válaszolni: Úrhajós, állatorvos, huszár, bemondónő, állatszélidítő,

filmrendező. Attól függően, hogy mit láttam a TV-ben. Amikor levelet kaptunk, postás akartam lenni, mert vonzott az a sok levél, meg pénz, ami a postás táskájában volt. Egyszer a kéményseprő jött hozzánk, és utána két hónapig nem tudtak lebeszélni erről a szakmáról. Ez idő alatt naponta nyakig kormos voltam, és nem tudtam megmagyarázni anyunak, hogy ezt nem kell lemosni, mert a kéményseprő úgymint mindig kormos, akkor meg minek. Mondtam, inkább fekete huzatot húzzon az ágyamra, amit mosni sem kell. Tiszta haszon. Mióta állatszélidítőnek készültem, a kutyám és a macskám nagy ívben kerül, fél csirkeállományunk jobblétre szenderült. Az állatorvosi pálya gyakorlása közben a lovunkat nem lehetett három hétig kocsni elé fogni. Űrhajós koromban nem történt különösebb dolog, csak a szalmakazlat gyújtottam fel, ami kilövőállomásnak szolgált, és az űrhajós sisaknak szánt bili szorult a fejemre. Talán még a bementői pálya bizonyult a legjobbnak, mert akkor csak Anyu idegeit készítettem ki az állandó dumálással. Belebújtam egy dobozba, (ez volt a TV) és minden kezem közé kerülő papírról felolvastam, ami arra írva volt. De legalább mindig tudtam, hogy mi akarok lenni majd, ha nagy leszek.

Együtt: Megtanuljuk végre a viselkedést.

1. gyerek: -Rég elmúltam .éves, de ez még semmi. Öcsémnel nem fölényeskedek, pedig ő fiatalabb.
2. gyerek: - Nem hadarok.
3. gyerek: - Nem használok durva szavakat.
4. gyerek: - Nem makacskodom, elfogadom a felnőttek véleményét, tanácsát.
5. gyerek: - Nagymamával nem csinálok idétlen vicceket.

Szavaló: Ki vigyáz anyámra? Anyját ki vigyázza?

Zene: Ó mami. Szavaló: Édes-kedves Nagyanyóké! (Dia: Nagymama az unokával) Anyák napja van ma. Olyan jó, hogy anyukámnak is van édesanyja. Reggel, mikor felébredtem, az jutott eszembe: Anyák napján legyen virág mind a két kezemben. Egyik csokrot Neked szedtem odakünn a réten. Te is sokat fáradoztál évek óta értem. Kimostad a ruháskámat, fésülted a hajamat. Jóságodat felsorolni kevés lenne ez a nap. Köszönöm, hogy olyan sokat fáradoztál értem, És hogy az én jó anyámat felnevelted nékem.

Zene: Egy ősz hajú asszony.

Szavaló: A Nagymamáé egész más világ! Ő gazdagabb lesz azzal, hogyha ad! Szíve csodás mesékkel van tele. S nem bolondít, andalít vele. Ha rossz vagyok, homlokát a bú átfutja, Aztán.volt, nincs háború! Ő úgy szeret, hogy hozzá fogható Ember nem lehet, csakis varázsló! Ha könnyem buggyan, lecsókolja ő. Bármikor hívom, frissen jön elő. Játszani velem-minden percben kész. Ezért szeretem! Ennyi az egész!

Szavaló: Anyák napján reggel, mikor a nap felkel, Nagyanyóké elé állok, sok-sok szeretettel. Amíg mesét mondtál, kötöttél, horgoltál, Te az egész családnak édesanyja voltál. Anyák napján reggel, mikor a nap felkel Nagyanyóké elé állok, sok-sok szeretettel.

Mesélő: Hogyan háláljuk meg mindezt?!

Szavaló: Mert az a baj, hogy én már jó dolgomban azt sem tudom, hogy mit csináljak. Ez azért nem igaz, mert én jó dolgomban mindig tudom, hogy mit csináljak. És azt is tudom, hogy felnőtt koromban majd megenném még azt a sok finom ételt, amiben most csak turkállok. Majd megbecsülöm a pénzt, amit nekem kell megkeresnem. Majd visszasirom még a gyermekkoromat, amikor még mindenem megvolt.

Szavaló: Anyámnak szíve van, meleg piros és fáj, ha nem merek időnként a szemébe nézni. Ő minden gondomat érti.

Szavaló: Ha itt legbelül, szívünkben bármi bánt, Neked mondjuk csak el, Édesanyánk. S a boldogságot, jó hírt, örömet, Kivel is osszuk meg, ha nem Veled?

Zene: Rózsák illatozzatok.

1. gyermek: - Anya, ki vigyáz ránk, hogy el ne essünk menetközben, s hogy a szeretet kenyéréből nekünk is jusson egy karéjjal.

2. gyermek: - Anya, kinek dúdolósa álomba ringat, aki oly széppé teszi az ébrenléteket is, mint az álmot.

3. gyermek: - Ők a mi bábáink és a mi végső virrasztóink kezdettől végig mindenhol az ő könnyű kezük és világos mosolyuk oldja fel szívünk fájó görcsét.

4. gyermek: - Gyermekkorunk éveit tapossuk. Nyiladozó értelemmel, nyitott szívvel értünk és szeretünk meg benneteket újra és újra.

5. gyermek: - Mindenütt és mindig ők várnak ránk, és nem várnak tőlünk semmit.

6. gyermek: - Kiálltatók próbáját a virrasztásnak, aggódásnak, kiálljátok próbáját gyorsítéletű kamasz-szavainknak.

Szavaló: Ő, ki nekem a földi életet adta, Ő, ki szült, s hajdan bölcsőmet ringatta, Ő, ki nevelt, s nevel míg ki nem repülök, Ő az anyám akkor is, ha messze tűnök. Ő, ki mosdatott, ruházott, etetett, Mikor nagyobb lettem puha ágyba fektetett.

Szavaló: Ajkamról a legszebb szó, ha elszáll. Ha szívemből mondogathatom-Édesanyám!

Zene: Nincs senki olyan szép.

Szavaló: Aki a virágnak kibontod a szirmát. Aki óriásra neveled a kiscsót. Aki a harmatot a fűre leheled. Aki a zord telet tavaszra temeted. Aki örök ura vagy a nagyvilágnak. Áldd meg jóságoddal az Édesanyákat! Elfáradt két kezét simogasd, szeretgesd. Napi gondok között biztatgasd, vezetgesd. Szemükbe, ha könnyet csillogtat a bánat, Kérlek, hogy fogd kézen az Édesanyákat! Ha ruháscánk varrja, ha kenyérekünk osztja, Esti lenyugváskor, ha az ágyat bontja, Összeteszi kezét mivelünk imára. Istenem, Istenem, hajolj le hozzám. És áldó két kezével áldjad, hosszan áldjad. Az értünk fáradó, drága jó anyánkat.

Ének: (Kis lak áll a .) Értünk édes mennyit fáradoztál, Egész évben miértünk dolgoztál. Sok-sok bajjal így neveltél fel, Isten áldjon mind a két kezével!

Szavaló: Számoltad-e már az erdők levelét? Vagy tán szálanként a rétek zöld fűvét? Hány a csillag fenn az égen, ha a nap leszáll? Hány pacsirtahangtól zengő a határ?

Hány vízcsepptől zúg a patak susogása? Hány dús dombot ráz a szellősusogás? Nem számoltam drága anyám, egyet tudok én. Nem adnák semmiért se a föld kerekén.

Szavaló: Két karodban gyermek vagyok, hallgatag, Két karomban gyermek vagy te, hallgatlak. Két karoddal átölelsz te, ha félek, Két karommal átölellek, s nem félek.

Szavaló: A világon van sok millió ember, S van sok ezer, ki téged szeret. De hogyha baj van, már egyik sem ismer, S nem törődik egyik sem veled. Csak egy van, aki melletted áll mindig Jó szellemként követ vigyázva rád- Ha rossz is vagy, ő mindig jónak lát. A te drága, édes, édes, édes jó anyád! Szeresd, becézd hát édes jó anyukádat! Ő a földön a legdrágább kincs! Csókold meg édes anyukádat százszor Szorítsd kezét jól, bárhová vezet. Szívből szeretnek téged talán máshol Legjobban mégis anyukád szeret. Mindig úgy tégy, ahogy anyukád mondja. Felderül arcod, ha lágy hangján szól Hisz te vagy minden öröme és gondja Szívedbe vésd ezt kispajtásom jól! Vésd ezt szívedbe, kispajtásom jól!

Zene: Az én mamám (Adhat az Isten.)

Szavaló: Ha azt adhatnám, amit érdemelnél mindennap tejben-vajban fürödhetnél. Szél meg nem fúhatna, bánat sem érne, mert aki bánt, az meglakolna érte! Ha hálám elvárnád anyaságodért, az életemért, a virrasztásokért, a gondoskodásért, simogatásért, a milliónyi-mindig jó tanácsért, az édes tejért, a foszlós kalácsért. biztos, hogy rövid volna rá az élet. De anya vagy, a hálát nem igényled. Te boldoggá szépülsz, ha évi pár napon gondolatom és szívem Neked adom! Hogy elhitesse Véded mit tegyek? Én egész évben. egyformán szeretlek.

Zene: Anyám, édesanyám, dallal köszönöm

Szavaló: Anyám, ha egyszer nagy leszek, hosszú lajtorját fabrikálok, rajt csillagokért égis megyek, lenn tündöklő, való világok. Minden zsebem telitömöm Űstökösökkel, csillagokkal. Iskolás társaim között- szétsztom két gazdag marokkal Neked Anyám, a holdat hozom le, nagy teliholdat az ölemben. fénye bevilágítja házunk, ezer villanykörte se szebben.

Szavaló: Édesanyám! Hálás szívvel állok eléd e szép napon, Hogy jóságodat megköszönjem, ez a legjobb alkalom. Az esztendő legszebb napján legyen vidám, jó szíved. Anyák napján hálás szívvel mond köszöntőt gyermeked. A jó anyákról énekelnek ma mindenütt a bordalok. Boldog vagyok, hogy e szép napon én is felszólalhatok. Édesanyám úgy szeretlek, mint virág a harmatot. Köszönöm a sorsnak, hogy nekem ilyen jó édesanyát adott. Édesanyám hozzon e nap mindig sok örömet Neked. Hosszú életet kíván a Te hálás gyermeked. Ha megnövök, építek majd egy aranyos palotát S oda várom tárt karokkal a legdrágább anyukát!

Együtt: Vedd el tőlem, édesanyám, Harmat csillog bársony szirmán, Nap csókolta, szél ringatta, Kicsi lányod, (fiad) szívből adja.

Ének: (Kis lak áll a . dallamára) Piros hű szív, édesanyánk szíve, A jóságos Isten legszebb míve. Mindenegyed áldott dobbanása új tavaszi szent élet áldása. Mit adjunk mi érette cserébe? Hű szívünket vigyük most elébe. Nincsen nekünk semmi más egyebünk, De igazi hűséggel szeretünk. S ha engedi Isten, hogy megnőjünk, Ha majd

anyám, ember lesz belőlünk. Mi leszünk majd öregebb korára A hűséges támasza, istápjá.

Szavaltó: Köszönöm, Istenem az Édesanyámat! Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat.! Körülvesz virrasztó, áldó szeretettel, Értem éjjel-nappal dolgozni nem restell. Áldott teste, lelke csak érettem fárad, Köszönöm, Istenem az Édesanyámat! Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este Imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve. Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban Itt e földön senki sem szerethet jobban!- Köszönöm a szemét, melyből jóság árad, Istenem, köszönöm az Édesanyámat! Te tudod, Istenem - milyen sok az árva, Aki oltalmadat, vigaszodat várja. Leborulva kérlek: gondod legyen rájuk, Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk! Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel, Nagy- nagy bánatukat takard el, temesd el! Áldd meg édesanyám járását- kelését, Áldd meg könnyhullását, áldd meg szenvedését! Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad, Áldd meg két kezedd az Édesanyámat! Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat! Köszönöm, köszönöm az Édesanyámat!

Zene: Zsoltár

Ajándékkészítés

1. melléklet alapján

Megvendégelés

Apró süteménnyel és üdítővel vendégljük meg a szülőket, amelyet a gyerekekkel készítünk el.

6. MELLÉKLET

FARSANG 2007²⁰³

2007. február 3.

15⁰⁰-22⁰⁰

A farsang vízkereszttől (január 6.) a nagyböjt első napjáig (március 7.) azaz hamvazószerdáig tart. Ez az ünnep a bálók és a vidám összejövetelek időszaka, különösen a 40 napos böjtöt megelőző napok a mozgalmasak.

Feladatom, hogy egy farsangi bált szervezzek, amelyet a falunkban mindenki számára. Az egyházközösséggel megbeszélve, egyeztetve, Sárísápon 2007. február 03.-n,

²⁰³ Gáliczné Kun Éva

szombaton tartunk a helyi művelődési házban (*Malom u. 3.*), 15.00-tól 22.00-ig (*ameddig a hangulat kívánja*).

Előkészületek

Az előkészületek során az egyházközösség vállalkozó kedvű fiataljaival megbeszéljük a fontos kérdéseket, amelyeket most felsorolások, és a továbbiakban pedig részletezek.

- a farsang időpontjának megbeszélése, költségvetés egyeztetése a plébánossal,
- a feladatok kiosztása a segítő személyeknek,
- teremfoglalás, teremdíszítés,
- zenekar személyének megbeszélése, lefoglalása,
- a plébános felkérése a megnyitóra,
- plakátok készítése, amelyet a helyi üzletekben ragasztunk ki, és a helyi Szent Imre újságban, kábel TV-ben is megjelenik,
- programok összeállítása,
- konferáló szöveg megírása,
- játékokhoz szükséges kellékek összeírása, majd megvétele,
- jelmezek díjazásához az emléklapok és a díjak megvásárlása,
- vacsorához való eszközök megvásárlása, elkészítésének egyeztetése az adott személyekkel,
- tombolajegy és a díjak megvásárlása
- polgárórság tájékoztatása a rendezvényről,
- Artisjus jogvédő irodának a rendezvény bejelentése.

Feladatok kiosztása a segítő személyeknek

Segítségre leginkább a rendezvényen van szükségem

a játékok levezetéséhez (2 fő),

a jelmezek zsűrizéséhez (3 fő),

tombolajegyek árusításához, húzásához (2 fő),

minimum 9
fő, ha több

vacsora elkészítéséhez (2 nagymama),
vállal egy ember
tálaláshoz (3 fő).

dolgot

Az előkészítések során pedig a szükséges eszközök vásárlásához legalább 1 főre van szükségem.

Teremfoglalás

A sárisápi Művelődési Ház igazgatójával, Baranyi Péterrel megbeszéltem és lefoglaltam a kultúrház nagytermét, és az igazgatót tájékoztattam a részletekről, hogy tudjon a rendezvény menetéről. Egyeztettem, hogy milyen mértékben és hogyan engedélyezi a terem díszítését, le kell-e szedni utána a díszeket vagy vállalja a leszedését.

Kell-e a termet a rendezvény után takarítani illetve a székeket a helyére, tenni.

Mivel a művelődési házunk a helyi önkormányzat üzemeltetésében van, ezért a terem bérleti díjának megbeszéléséhez a polgármestert kell felkeresnem. A rendezvényről egyébként is kell őt értesíteni. A helyi rendelet szerint bevétel nélküli rendezvény esetén a termet helyi lakosoknak ingyen kiadják, amennyiben bevétel nélküli rendezvényről van szó úgy 10.000.-Ft/óra a terem bérleti díja.

Közösségünk döntése szerint a farsangi rendezvényünkön belépőjegyet nem szedünk, hanem becsületkasszát teszünk ki a terem bejáratához, így remélve, hogy költségünk valamely része megtérül.

A terem díszítéséhez krepp-papírból készítünk díszeket, lampionokat, és lufik segítségével dekorálunk.

Zenekar lefoglalása

Községünkben több egy illetve több személyes zenekar működik, így azok segítségét és munkáját kérve választottunk zenekart. Választásunk ifj. Janovich Istvánra jutott, aki szintetizátorával vállalta is a felkérést 10.000.- Ft-ért.

Plakátkészítés

Az *1. mellékletben* található plakátot készítettem, amelyet gyerekek segítségével ki is ragasztottunk az üzletekbe, összesen 4 darabot.

A Szent Imre újságban és a helyi kábeltelevízióban is megjelent a bál hirdetése.

Programok és a konferáló szövegének összeállítása

A konferáló személynek lényegében a pontos programok kerülnek megadásra, amelyet az ünnepség elején elmond, majd a programokat külön-külön is bemondja. *2. melléklet*

A játékok összeállítása

Sok játékot nem tervezek, hogy minden másra jusson idő. Tervezett játékok:

- székfogó,
- kalap körbeadása, a székfogó játékszabálya szerint,
- papírtánc.

A játékokat gyerek és felnőtt kategóriában is megrendezzük, hogy ne csak a gyerekek legyenek lefoglalva.

A székfoglaló játékszabálya: kört alkotva 7 széket elkészítünk (a székek támlával a kör belseje felé vannak körbe rakva), a székek körül 8 ember körbe-körbe jár, zenére. Amikor a zene elhallgat mindenkinek le kell ülnie egy székre, az az egy ember kiesik akinek nem jutott szék. Minden kör után egy széket kiveszünk a körből, addig folytatódik a játék, míg egy szék marad és az a nyertes aki utolsónak is helyett tudott foglalni magának.

Kalap körbeadásának játékszabálya: hasonló elven működik, mint az előző játék. A kalapot körbe-körbe adogatják a játékosok. A zene elhalkulásakor, akinél a kalap van az esik ki, a végén az a nyertes akinél utoljára nem marad kalap.

Papírtánc játékszabálya: táncos párok versenyeznek egymással, minden ember lába alatt van egy kiterített újságpapír, amin táncolnia kell, különböző stílusú zenékre. A láb alatti papírlapot időnként félbehajtogatjuk, a legvégén pedig már csak egy darabka lapon kell táncolnia párnak. Az nyer, akinek ez sikerül a legjobban.

Korosztály nélküli minden játék, ezért választottam ezeket, ne unatkozzon senki és a család akár minden tagja játszhat.

Szükséges eszközök:

- 8 db szék (adott a teremben),
- 1 db kalap,
- 20 db újságpapír,
- zene.

Díjazások:

Az első helyezett minden esetben kap egy tábla csokoládét, a többi résztvevő pedig egy szelet csokoládét.

Jelmezek díjazása

A nézők közül kiválasztunk és felkérünk a lehetőség szerint 3 olyan személyt, akinek semmilyen hozzátartozója, közeli rokona nem öltözik be jelmezbe. Ők fogják értékelni a jelmezeket különböző kategóriák szerint, a cél, hogy minden beöltözött személy kapjon valamilyen díjat, ajándékot.

Jelmez kategóriák: legkreatívabb, legijesztőbb, legmeseszerűbb, legfiatalabb, legidősebb, legviccesebb, csoportos jelmezek. Minden esetben van felnőtt és gyermek I.-II.-III. helyezett.

I. helyezett díja:

1 db oklevél, 1 db kis méretű parafa tábla, 1db szent kép (felnőtt), 1 db könyvjelző (gyerek),

II. helyezett díja:

1 db oklevél, 1 db fa ceruzatartó, 1db szent kép (felnőtt), 1 db könyvjelző (gyerek),

III. helyezett díja:

1 db oklevél, 1 db papírdoboz (különböző alakban), 1db szent kép(felnőtt), 1 db könyvjelző (gyerek),

Csoportos díjazások:

I. helyezett:

1 db oklevél, 1kg banán, 1 kg narancs, 1 kg alma, minden résztvevő kap 1 db szentképet vagy könyvjelzőt

II. helyezett:

1 db oklevél, 1 kg mandarin, 0.5 kg alma, minden résztvevő kap 1 db szentképet vagy könyvjelzőt

III. helyezett:

1 db oklevél, 1 kg kivi, minden résztvevő kap 1 db szentképet vagy könyvjelzőt

Ha kevés a díj, akkor ki kell találni a díjazás okát, hogy mindenki kapjon valamit, pl. tábla csokoládét, amit pluszba kell vásárolni, szentképet és könyvjelzőt, valamint oklevelet.

Vacsora

Vacsorára virsli és kenyér lesz. Amit helyben meg lehet főzni. A tálaláshoz szükség lesz műanyag tányérokra és evőeszközökre, poharakra, szalvétára.

50 felnőtt és 50 gyerek esetén szükség van:

- 10 kg virslire (a felnőttek kapnak 1 párat, a gyerekek pedig 1 darabot),
- 2 ü mustárra, majonézre,
- 10 kg kenyérre,
- 100 db tányérra, villára, pohárra,
- 100 db szalvétára.

Tombolajegyek és díjainak megvásárlása

8-10 csomag tombolajegyre van szükség, amiket előre megjelölve elkészíték. A tombola ára 100 Ft lesz. Tombola tárgyaknak vásárolunk ceruza készletet, ceruzatartót, tolltartót, füzet tartót, emlékkönyvet, plüss figurát, társasjátékot, gyertyatartót, naptárt, cserepes virágot, labdát, puzzle, masszázsbérlet, szolárium bérlet, ajándékkosár...fődíj az esztergomi élményfürdőbe egy családi egész napos belépő.

Polgárőrség tájékoztatása

Minden esetben, amikor községünkben valamilyen rendezvényt szervezünk a helyi aktivistákból álló polgárőrség (rendezvénytől függően) pár emberével jelen van, a helyszín biztosítása végett.

Artisjus értesítése

A jogvédő irodát minden nyilvános rendezvényről értesíteni kell, ahol zene szólal meg. A rendezvény bevételétől és résztvevőinek létszámától függően kell részükre jogvédelmi díjat fizetni. Ellenkező esetben ha tudomásukra jut, hogy rendezvény volt és nincs bejelentve bírságolják a szervezőt.

Költségvetés

Az egyházközösség állja nálunk költségeit. A becsületkassza bevétele így egyházközösségünket illeti meg.

Sorszám	Szükséges eszköz, kellék	Darab száma (db)	Egység ára (Ft/db)	Összeg (Ft)
1.	Fénymásoló papír	500	800.- /csomag	800.-
2.	Nyomatató patron színes	1	5.000.-	5.000.-
3.	Nyomatató patron fekete	1	3.000.-	3.000.-
4.	Krepp papír	10	20.-	200.-
5.	Lufi	30	8.-	240.-
6.	Szentkép	100	15.-	1.500.-
7.	Könyvjelző	100	15.-	1.500.-
8.	Parafa tábla	14	500.-	7.000.-
9.	Ceruzatartó	14	300.-	4.200.-
10.	Papírdoboz	14	200.-	2.800.-
11.	Banán	1	300.-	300.-
12.	Narancs	1	300.-	300.-
13.	Alma	1.5	120.-	180.-
14.	Kivi	1	300.-	300.-
15.	Tábla csokoládé	15	150.-	2.250.-
16.	Szelet csokoládé	50	70.-	3.500.-
17.	Virslis	10	700.-	7.000.-
18.	Kenyér	10	167.-	1.670.-

19.	Mustár	2	200.-	400.-
20.	Majonéz	2	300.-	600.-
21.	Papírtányér	100	3.5	350.-
22.	Papírpohár	200	3.-	600.-
23.	Műanyag villa	100	1.5	150.-
24.	Szalvéta	100	300.- /100db	300.-
25.	Tombolajegyek	8	150.-	1.200.-
26.	Tombolatárgyak	Sokféle		25.000.-
27.	Zenekar			10.000.-
ÖSSZESEN:				80.340.-

Amennyiben az egyházközség sokallja a költségvetést, a helyi vállalkozók felajánlásait elfogadva a tombolatárgyak, étkezés, költségeit csökkenteni tudom, kb. 30.000.- Ft-tal.

2007. 02. 03.-ai farsang programja

15⁰⁰ Tóth Bertalan atya köszönti a vendégeket

15¹⁵ Programok felolvasása

15²⁰ Jelmezések felvonulása

15⁴⁵ *Játékok ideje: székfoglaló gyerekeknek*

16⁰⁰ Székfoglaló felnőtteknek

16¹⁵ Kalap körbeadó – gyerekeknek

16³⁰ Kalap körbeadó – felnőtteknek

16⁴⁵ Papírtánc

17¹⁵ *Jelmezesek díjazása*

17⁴⁵ Tombola húzás

18⁴⁵ Vacsora

19¹⁵ Tánc, mulatozás

8. MELLÉKLET

Tabi Orsolya:²⁰⁴

A drámapedagógia pozitív hatásai, munkaformáiban rejlő lehetőségei

A drámapedagógia természeténél és módszereinél fogva lehetővé teszi a foglalkozásokon résztvevőknek azt, hogy az őket érdeklő kérdéseket, problémákat, jelenségeket, kötelező tananyagokat az eddig ismert módokon kívül is megközelítsék, új perspektívából vizsgálják. Olyan, talán elvontnak vagy nehezen felszínre hozható témának a feldolgozását is elősegíti, amelyet a hagyományos módszereket alkalmazva nem lehetne elég hatékonyan feltárni.

Miben nyújt mást, esetenként többet a drámapedagógia, mint egy hagyományos tanítási óra?

- Képes felkelteni az érdeklődést, eddig semlegesnek vélt témák iránt.
- Elmélyítheti a gondolkodást az aktuális kérdésekben.
- Közelebb hoz - vagy éppen eltávolít - olyan problémákhoz, amelyekre fókuszálva, rávilágítva - vagy éppen távlatokból nézve – kaphatjuk meg a megoldási lehetőségeket.
- Egy problémára akár több választ is képes felmutatni, ezzel egyidejűleg lehetőséget ad a megoldások gyakorlatban történő megmérettetésének.
- Még a legszárazabbnak tűnő anyagrészek feldolgozásánál is önismeretre, önnevelésre „kényszerít”, ezáltal az önálló gondolkodást és problémamegoldási készséget fejleszti.
- Pszichológiai hatásai: Kondicionál. Képes felszínre hozni olyan eltemetett érzelmeket, amelyekre szükség lehet pl. egy lelki kérdést érintő téma körüljárásában. Megvilágíthat olyan részleteket, amelyeket megszokásból, tanult minták elsajátításából adódóan, vagy csupán lustaságból már nem vagyunk képesek észrevenni.

Mivel érheti el mindezt? A kulcsszó a JÁTÉK. A játék, amely születésünktől kezdve a megismerésünk, ismeretszerzésünk leghatékonyabb eszköze. A játék, amelynek lendülete,

²⁰⁴ III. éves Hittanár szakos hallgató

életünkben betöltött szerepe az idő elteltével lankadhat ugyan, de mindenkiben újra felébreszthető.

A drámapedagógia olyan játékbá burkolt szituációkat képes teremteni, amelyekbe „fejest ugorva”, lubickolva észrevétlenül tanítja és neveli a résztvevőket.

Munkaformákban rejlő lehetőségek

Bemelegítő játékok	}	Segít megtalálni helyünket abban az aktuális csoportban,
Lazító gyakorlatok		amelyben együtt kívánunk gondolkodni, munkálkodni.
Feszültségoldó gyakorlatok		A biztonság érzése gondolkodásunknak, logikánknak,
Csapatformáló feladatok		kommunikációs képességeinknek olyan területeit is
Koncentrációs gyakorlatok		megnyitja, amelyeket egy versengő, állandó értékelésektől terhelte közegben nem lennénk képesek használni.

A drámafoglalkozásokból nem hiányozhatnak ezek az alap gyakorlatok. Nélkülük nem teremthető meg a csoport összehangolt figyelme, együttműködése, a társak iránti tisztelet és kíváncsiság.

Természetesen a drámaórákból sem hiányozhat az értékelés, az állandó visszajelzés, de más skálán és más szempontok szerint mér, mint egy hagyományos tanítási óra.

Szoborjátékok	}	Megteremti azon kapcsolódási pontokat, amelyekkel képesek
Asszociációs játékok		leszünk a vizsgált témát átszűrni saját életünkön.
Szógyűjtők		Hasonlatokon, példákön keresztül közelebb hoz az adott
Szimbólum kereső játékok		kérdéskörhöz, felismerhetővé teszi életünk analóg szituációit,

Viszonyhálók

ezáltal a tanulást személyesebbé teszi, megkönnyítve a

megértést is.

Képessé tesz minket arra, hogy egy adott problémát külső szemlélőként vizsgáljunk, hogy megtaláljuk egy-egy rendszerben elfoglalt helyünket, viszonyulásunkat. Csupán hasznos „tananyagot” tanulunk szívesen, amit a későbbiekben hasznosítani tudunk a mindennapjainkban, ezen gyakorlatokkal, játékos feladatokkal a drámapedagógia minden témában igyekszik érintettségünket elérni.

Rögtönzéses játékok:

- adott témára
- adott szavakra
- hangulatra
- szabadon

Mintha játék

A spontán játék színtere. A témák személyessé tételének egy

mélyebb, gyakorlatra épülő formája. A spontán játék feloldja a logikai gátakat. Sok esetben kiderülhet mást gondol az agyunk egy témáról és mást a szívünk; érdemes tisztában lennünk saját véleményünkkel, amelyet gyakorta eltakarnak vagy átszíneznek a megtanult – olykor hibás – konvenciók.

Vélemény- és viszonyformáló lehet a cselekvés, hiszen

máshogyan gondolkodunk elméleti síkon egy témáról és máshogyan a gyakorlatban. A gyakorlat olyan problémákat görgethet elénk, amelyeket elméletben vagy nem is véltünk akadálnak vagy könnyen megoldható semmiségnek könyveltünk el. Tehát a spontán játék mélyít, utat tör a téma mélyebb rétegeihez és felkészít a tudatos játékhoz szükséges globális látásmódra is. Felszabadítja érzelmeinket, gátlásainkat, elősegíti önmagunk és társaink megismerését, a közösség számára még egészséges szinten.

Szituációs játékok

Fórumszínház

Akvárium játék

Stb.

A megtanultak alkalmazása. Eddig az adott témánkat megpróbáltuk megérteni, minden oldalról körüljárni.

Analóg szituációkat keresve lényegét feltárni. A következő lépés megvizsgálni

tanultakat milyen szinten sikerült feldolgoznunk, mennyit képesek belőle felhasználni adott szituációban.

A módszereket a teljesség igénye nélkül sorakoztattam fel. A lehetőségek egy jól szerkesztett, felépített, követhető ívvel rendelkező foglalkozásban tudnak kidomborodni, ezért arra törekedtem, hogy ezen ív alkotó elemeit soroljam fel. A módszerek, munkaformák

színesedhetnek, de a játékok célszerűsége nem kikerülhető, nem válthatják fel egymást. (pl.: nem várható el 15 gyermektől, akik először látják egymást, hogy közösen problémákat oldjanak meg, elmondják gondolataikat, vagy egy fiktív családban egymás testvérei legyenek, ha még egymás nevét sem tudják, és még soha nem kerültek egymással érinthető közelségbe.)

9. MELLÉKLET

Napközi tábor tervezete²⁰⁵

Motivációs levél 2007. március

Kedves Szülők!
Kedves Gyerekek!

Ezen a nyáron ismét lehetőségünk nyílik a Sárísápi Szent Imre Plébánián nyári, napközi otthonos hittantábor megrendezésére.

A már hagyományosnak mondható hittantáborba idén is nagy szeretettel várjuk azoknak a gyermekeknek a jelentkezését, akik szívesen töltenének egy hetet kis közösségünkben.

A tábor ideje alatt kirándulásokkal, uszodázással és sok-sok játékprogrammal szeretnénk kellemessé tenni a nyári szünetet.

A táborozásban segítségemre lesznek a sárísápi hitközösség tagjai, köztük sok fiatal is, és plébánosunk Tóth Bertalan atya is.

Hittantábor időpontja:	2007. július 9.-13.
Helyszín:	Sárísápi Szent Imre Plébánia
Napi programok kezdése:	8.00. óra
Napi programok vége:	19.00. óra
Ellátás:	teljes ellátás
Tábor előzetes költsége:	4.000 Ft/fő/hét
Jelentkezési határidő:	2007. május 31.
Tábor költségének befizetési határideje:	2007. július 2.



Ha gyermekük szeretne részt venni a nyári napközi otthonos hittantáborban, akkor kérem, hogy a mellékelt Jelentkezési lapot 2007. május 31.-ig szíveskedjenek kitöltve visszaküldeni a

Sárísápi Plébániára: –2523 Sárísáp, Fő u 82.

vagy

Kun Márta: – 2523. Sárísáp, Köztársaság u 39. címre.

Szeretnénk, ha anyagi okok miatt senki sem maradna le a táborozásról, ezért, ha ilyen irányú segítséget szeretne kérni, keressen meg személyesen, hogy segíteni tudjunk.

²⁰⁵ Kun Márta III. éves esti tagozatos Hittanár szakos hallgató

A táborozással kapcsolatban 2007. június 11.-én szülői értekezletet tartunk 17.30. órakor a Sárísápi Plébánián, ekkor minden szülő részére átadjuk a tábor pontos napi programjait is.

A szülői értekezletről külön értesítést küldünk minden szülőnek.

A táborozással kapcsolatos kérdésekben minden szülőnek és gyermek állók szíves rendelkezésére a:

06-20-9271-874 telefonszámon, vagy a kun.marta@chello.hu e-mail címen.

Sárísáp, 2007. február

Kun Márta
06-20-9271-874
kun.marta@chello.hu
2523. Sárísáp, Köztársaság u 39.

Jelentkezési lap – 2007. március

Jelentkezési lap

Gyermek neve: _____

Szül. hely, idő: _____

Anyja neve: _____

Lakcíme: _____

Jár-e hittanra? Ha igen hány éve? _____

Szülők elérhetősége:

Név: _____

Telefonszám: _____

Gyermekre vonatkozó egyéb adatok:

Testmagassága, testsúlya: _____ cm _____ kg

TAJ száma: _____

Betegségei: _____

Allergiái: _____

Rendszeresen szedett gyógyszerek: _____

Háziorvos neve, címe, telefonszáma: _____

Diákigazolvány száma: _____

Tud-e úszni? _____
ha igen milyen úszásnemben és milyen biztonsággal: _____

Egyéb közlendő: _____

Nyilatkozat

Alulírott _____ engedélyezem, hogy
gyermekem: _____ részt vegyen a 2007.
július 9-13.-ig megrendezésre kerülő napközi otthonos hittantáborban (Sárisáp,
Fő u 82.).

A táborozással járó költségek befizetését vállalom, gyermekem adatait a
jelentkezési lap alapján a szervezők rendelkezésére bocsátom.

Dátum: _____

szülő aláírása

Pályázatok beadása – 2007. március-április

A táborozás költségeinek csökkentéséhez pályázatok kerülnek beadásra:

Sárisáp Községért Közalapítvány
Vass Rozália (Fő utca 172.) Tel.:450-499

„A sárisápi gyermekek jövőjéért” Közalapítvány
Csicsmann János (Diófa utca 38.) Tel.:450-016; 06-30-51-35-885

Sárisápi Keresztény Kulturális Egyesület
Janovich István (Hunyadi János utca 135.) Tel.:06-30-357-91-81

Sárisápi Szent Imre Plébánia
Tóth Bertalan plébános

Esztergomi Főegyházmegyei Hivatal
2500 Esztergom, Mindszenty hercegprímás tere 2.
Hitoktatási Felügyelőség 1014 Budapest, Uri u. 62. Tel.: 225-2590 Fax: 202-5458

A Miniszterelnöki Hivatal Turisztikai Államtitkársága, valamint a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium közös pályázata a 6-18 éves korosztály belföldi, nyári szünidei táborozásának támogatására.

MIKA A Komárom- Esztergom Megyei Önkormányzat Ifjúsági és Közösségfejlesztési Alapítvány által kiírt „nyári táboroztatás” pályázata.

Közművelődési Szakmai Kollégium – Nemzeti Kulturális Alapprogram Pályázata

A község vállalkozóit személyesen is megkeresem, hogy lehetőségükhöz mértén szponzorálják, támogassák a tábort:

Ligetiné Vass Éva Pékség
Start Kft – Vegyes bolt
Vizesi Péter – Papír-írószerbolt
Kreisz Józsefné – Presszó
Urbanics Sándor – Húsbolt
Varga Márton – Húsbolt
Kollár Károly – Zöldséges
Tóth György – Zöldség-vegyes bolt
Vitekné Lakics Mária - Virágbolt
Tóth Éva – Virágbolt
Varga Csaba - étterem

A szülők és nagyszülők, valamint a hitközösség tagjainak adományaira számítunk. Sütemények, gyümölcsök, kézműves foglalkozásokhoz alapanyagok, kézműves foglalkozáshoz segítség, kiránduláshoz szükség esetén kísérők, stb.

Az év elején kiírt pályázatok figyelése folyamatos, a pályázatokból, és a támogatásokból tervezett befolyó összeg 50.000 Ft (élelmiszerekkel, adományokkal).

Szülői értekezlet – 2007. június 11.

A Jelentkezési lapok beérkezését követően, minden szülő, akinek gyermeke jelentkezett a nyári hittantáborba, a következő levelet kapja június 5.-ig:

Tisztelt Szülő (k)!

A 2007. július 9.11.-ig megrendezésre kerülő nyári napközi otthonos hittantáborba gyermekük : _____ Jelentkezési lapját regisztráltuk.

A táborral kapcsolatos tudnivalók, felmerülő kérdések megbeszélésére 2007. június 11.-én 17.30. órakor szülői értekezletet tartunk a Sárisápi Szent Imre Plébánián (Sárisáp, Fő u 82.).

A megbeszélésen tájékoztatjuk Önöket a tábor pontos programjáról is. Minden Szülő részvételére számítunk.

Sárisáp, 2007. június 1.

Kun Márta

A szülői értekezlet témái:

- A tábor pontos időbeosztása, napi programok, írásban is.
- A gyermekek melyik napon-programtól függően-mit hozzanak magukkal a táborba. pl. aki hangszeren játszik, elhozhatja a táborba, kirándulásra italt, uszodába úszógumit, úszósapkát, stb.
- A gyermekek mit ne hozzanak magukkal a táborba –pénzre nincs szükségük, telefonra nincs szükségük, ételre, italra, édességre nincs szükségük, stb.
- Gyermekek öltözködése –kirándulásra, akadályversenyre, stb.
- Szükség esetén a kisebb gyermekek haza kísérése esténként.
- Kirándulásra felkészítés – akik nem tudnak úszni, úszógumit hozzanak, rájuk külön figyelünk, stb.
- Szükség esetén egyedi problémák-betegség, gyógyszer, allergia, stb. megbeszélése.
- A költségek átbeszélése, a meghirdetett költség előzetes kalkuláció (pályázatoktól függően csökkenhet).
- A táboroztatásban résztvevő segítők bemutatása.
- Szülői felajánlások, segítség megbeszélése (sütemények, kézműves foglalkozásokhoz alapanyagok, személygépkocsi szükség esetére, stb.)

Tábor napi programjai

2007. július 9. hétfő		
Kezdési időpont	Program vége	Program
8.00 óra	8.30	Szentmise
8.30.	8.45.	Séta a plébániára
8.45.	9.30.	Reggeli
9.30.	11.45.	Házirend ismertetése, ismerkedés egymással, a plébániával, a táborvezetőkkel.
11.45.	13.00	Ebéd
13.00.	13.30.	Csapatok összeállítása. Délutáni játékra felhívás.
13.30.	14.00	A plébánia udvarában a csapatoknak „törzshely” állítása, az udvari foglalkozások helyszínének közös kialakítása (asztalok, sátrak, ülőhelyek, szemetes gyűjtők, stb.)
14.00.	16.00	I. Észbontó csapatjáték
16.00	16.15.	Uzsonna-csak gyümölcs
16.150.	17.00.	II. Táborút előkészítése
17.00.	18.45.	Táborút-szalonna sütés (vacsora nem lesz külön)
18.45.	19.00	Rendrakás, tisztálkodás, készülődés haza
19.00.		Nap vége-haza indulás*

* Minden kisgyereket, aki egyedül indul haza, elkísérünk és átkísérünk az úttesten addig a helyig, ahonnan már egyenesen haza tud menni anélkül, hogy az úttesten át kelljen kelnie.

Megbeszélés szerint, akit kell, haza kísérek, ill. viszünk gépkocsival.

2007. július 10. kedd		
Kezdési időpont	Program vége	Program
8.00.	8.30.	Szentmise
8.30.	8.45.	Séta a plébániára
8.45.	9.15.	Reggeli
9.15.	9.30.	A Sárísápi Kálvária történetének megismerése – Meghívott vendég: Janovich István történész, a Kálvária helyreállítását, rekonstruálását vezető történész, hitközösségünk tagja.
9.30	10.45	Séta a Kálváriára – visszaindulás előtt közös ima –

		Bertalan atya és Janovich István elkísér bennünket.
10.45	11.45.	III. Rajzverseny: Kálvárián tett sétáról
11.45.	13.00.	Ebéd
13.00	13.15.	Rajzverseny eredmény hirdetése, díjazása.**
13.15.	13.45	A rajzok kihelyezése a plébánián, a táborban
13.45	15.45.	IV. Oltárépítés.
15.45.	16.00.	Oltárépítés eredményhirdetés-díjazás
16.00.	16.15.	Uzsonna
16.10.	18.30	V. Sportverseny
18.30.	19.00	Vacsora
19.00		Haza indulás

**Minden meghirdetett verseny után eredményhirdetést tartunk és díjazuk a legjobb csapatot vagy egyéni munkát. A díjak: szentképek édesség, gyümölcs, toll-írószer, plüss figurák, ill. a szponzoroktól kapott, egyéb ajándékok.

2007. július 11. szerda		
Kezdési időpont	Program vége	Program
8.00.	8.30	Szentmise
8.30.	8.45.	Séta a plébániára.
8.45.	9.15.	Reggeli
9.15.		VI. Indulás az egész napos kirándulásra (hideg ebéd)
18.30.		Plébániára visszaérkezés
18.30.	19.00	Meleg Vacsora
19.00		Haza indulás

2007. július 12. csütörtök		
Kezdési időpont	Program vége	Program
8.00.	8.30	Szentmise
8.30.	8.45.	Séta a plébániára.
8.45.	9.15.	Reggeli
9.15.	11.45.	VII. Ismerkedés a Szentírással-drámajáték, szerepjátékok
11.45.	13.00.	Ebéd
13.00	16.00	VIII. Kézműves foglalkozás
16.00.	16.30.	Uzsonna
16.30.	18.30.	IX. Ki mit tud?
18.30.	19.00.	Vacsora
19.00.		Haza indulás

2007. július 13. péntek

Kezdési időpont	Program vége	Program
8.00.	8.30	Szentmise
8.30.	8.45.	Séta a plébániára.
8.45.	9.15.	Reggeli
9.15.	9.30.	Készülődés az akadályversenyre (hideg élelem)
9.30.	16.30.	X: Akadályverseny
16.30.	17.00	Akadályverseny eredményhirdetés-díjazás
17.30.	18.30	XI. Beszélgetés, élménybeszámoló-kinek mi tetszett a legjobban.
18.30.	19.30.	Meleg vacsora
19.00		Haza indulás

Programok részletezése

Csapatok

A gyerekeket csapatokra osztjuk. A korkülönbségeket is figyelembe véve minden csapat élére egy csapatvezetőt választunk. Minden csapat kitalál magának egy csapat nevet, pl. Apostolok, Mártírok, Szentek, Pápák, stb. (5-5 fő).

A csapatok a plébánia udvarán „törzshelyet” választanak, és alakítanak ki maguknak. Itt fognak később felkészülni a játékokra, „táborozni”.

A tábor ideje alatt a feladatok, játékok során a csapatok pontokat kapnak, melyeket a tábor utolsó napján összesítünk – a csapatok elért pontszámai mindig jól látható helyen, pl. az udvaron a táborvezetők „törzshelyén”, vagy a plébánia folyosóján (időjárás függő) – látható lesz, hogy ezzel is serkentsük a csapatokat a még jobb teljesítmény elérésére. A tábor végén a legjobb csapat minden tagja jutalmat kap.

A csapatok versengése közben nagy figyelmet fordítunk a jó hangulatra, és közben arra, hogy mindenki törekedjen mind e közben minél több pont megszerzésére, ezzel a csapatszellemre, a csapatépítésre is tanítani tudjuk a gyerekeket. Természetesen e közben az egymás közti és a másik csapat tagjai közti kommunikáció is fejleszthetőerre is nagy figyelmet fordítunk.

I. Észbontó csapatjáték

Csapatjáték. Jó alkalom ahhoz, hogy az összeállított csapatok csapattagjai megismerkedjenek egymással, és kialakuljon egyfajta csapatszellem.

Már a csapatok összeállítása közben felhívjuk a figyelmet, hogy délután lesz egy játék, amihez szükséges, hogy előre készüljenek, miközben végezzük a napirendben meghirdetett programot.

Feladat: mindenki próbáljon megjegyezni mindent, ami körül veszi. Pl. hány fenyőfa van az udvarban, milyen színű a plébánia fala, hány bokor van a kert végében, milyen színű ruhában van a másik csapat vezetője, hány szál virág volt ma a szentmisén a templomban, hányan voltunk ma a templomban a szentmisén, hány fő van a táborban

jelenleg, stb. Sok-sok példát hozunk, hogy a gyerekek minél több dolgot próbáljanak megfigyelni. Persze ezekre az adatokra mindre nem lesz szükség, ez azért kell, hogy felhívjuk a figyelmüket a játékra, az összefogásra és hogy kedved csináljunk hozzá. Mivel megpróbálják kitalálni, hogy milyen kérdések lehetnek még a játék során, így nagyon sok mindenre felfigyelnek, megszámlolnak minden fűszálat, feljegyzetelnek minden színt, minden apróságot. Ezzel jó hangulatban és nagyon várják majd a játék kezdetét. Nyüzsögni fog az egész tábor.

A játék során a táborvezetők egy-egy állomást fognak képviselni. Lesz egy nagy tábla, amin a pontozás folyik -ezt egy táborvezető vezeti majd.

A csapatok minden állomáson 20-20 kérdésből kérhetnek egy kérdést. Ha arra jól válaszolnak, akkor az állomáson kapnak egy pecsétet, amivel a táblán felírathatják a pontjukat.

A pontfelírás az amőba szabályai szerint megy, vagyis az a csapat fog nyerni, akinek a legtöbb jele lesz a táblán átlósan-egyenesen (amőba szabályai szerint). Így a csapatoknak azt is figyelni kell a pont felíratásakor, hogy a másik csapat hová tette a jeleit, hogy megakadályozzák, hogy azok „amőbája” növekedjen.

A pont felíratása után kiválaszthatják maguknak, hogy melyik állomásra akarnak menni, ahol újabb kérdést kapnak. Abban az esetben, ha nem tudják a választ, vagy ha helytelen választ adnak, akkor egy másik állomásra kell menniük, ugyanott nem kérhetnek még egy kérdést. Így azt is figyelni kell, hogy melyik állomáson nincs éppen egy csapat sem, különben várniuk kell, ami időzavart okozhat. Azt is figyelni kell, hogy melyik állomáson van még kérdés, mert ha elfogynak a kérdések, akkor az az állomás kiesik, és oda már nem lehet menni, így a többi állomáson esetleg várakozni kell, míg a másik csapat addig pontot szerezhet.

Az állomásokon főleg Bibliái kérdések lesznek, de lesznek olyan kérdések is, amelyekre felhívtuk a figyelmüket (hány fenyőfa van az udvaron), de ezekből lesz a kevesebb, és lesz egy állomás, ahol ügyességi feladatokat kell elvégezni.

Ehhez a játékhoz nagy csapatösszetartás kell, mert sok felé kell figyelni, és persze jól kell tudni válaszolni a kérdésekre. Közben pedig taktikázni is kell a táblánál, hogy a többi csapat amőbáját megfékezze.

Itt szükség a nem rég megválasztott csapatkapitány összefogó munkájára is és jól megismerhetik egymást a gyerekek is. Itt nem probléma az sem, hogy vannak kisebbek és nagyobbak is a csapatban, hiszen szüksége lesz a kicsikre is és a nagyokra is egyaránt.

II. Tábortűz

A tábortűzhöz szükséges fát előkészítjük. A szalonnasütéshez szükséges alapanyagokat is előre elkészítjük. A nyársakat is elkészítjük. Annak, aki nem szereti a sült szalonnát, sült krumpli, sült alma és sült kukorica is lesz. Természetesen egyéb-hideg vacsora is kérhető.

A tábortűz mellett éneklés, beszélgetés, a jó hangulat a legfontosabb. Azok a gyerekek, akik valamilyen hangszeren játszanak, bemutathatják a többieknek hangszer ismeretüket is.

A tábortűz esetleges baleseteinek kizárására különös óvintézkedéseket teszünk.

III. Rajzverseny

A Kálvárián tett séta élményeire alapozva hirdetjük meg a rajzversenyt. Egyéni rajzokat kérünk, de csapat munka is, aki nem szeretne rajzolni, az segíthet a többieknek. Minden csapattól min. 2 rajzot várunk el.

A rajzoláshoz szükséges eszközöket biztosítjuk. A rajzokat a plébánián a tábor ideje alatt kiállítjuk, a tábor végén mindenki haza viheti a saját rajzát. Abban az esetben, ha a rajzok jól sikerülnek, esetleg egy kiállítás is szervezhető-augusztus 20-án, a falu napon, a Művelődési Házban minden évben Termény és falu kiállítás kerül megrendezésre. Ezen a kiállításon ezek a rajzok is kiállíthatóak lehetnének, így a falu bármely lakója megtekinthetné, azok is, akik nem nézték még meg a Kálváriát, illetve nem élnek keresztény életet.

Minden rajzot jutalmazunk, a legjobbakat külön díjazzuk.

IV. Oltárépítés

Az Oltárépítés csapatmunka. Az Oltárépítéshez szükséges eszközöket előkészítjük. Az előkészített anyagok között fenyőágak, virágok, gyertyák, kartonpapír, íróeszközök, fonal, csuhé, moha, faágak, stb. Mindenki azt használ fel az eszközökből, amit akar. Az oltár mérete szabadon választott.

Minden elkészített Oltárt díjazni fogunk, kiemelve a legszebbet.

V. Sportverseny

Csapatverseny. Különböző ügyességi feladatok:

- Futás vízzel telt pohárral, kinek marad több víz a poharában.
- Ugráló kötelezés - ki bírja tovább
- Múmia készítés –WC papírral
- Kézenállás-kézenjárás
- Hulla-hopp karikázás
- Célba dobás
- Zsákba futás
- Cigánykerekezés
- „Taliczkázás”
- Váltóverseny tojással
- Labda vezetés
- Célba lövés vízi puskával, stb.

Minden csapatot megjutalmazunk, a legtöbb pontot elért csapatot külön díjazzuk.

VI. Kirándulás

Egész napos kirándulás Esztergomban. Utazás autóbusszal, amit egy falubeli vállalkozótól bérelünk erre az útra.

A Bazilika és a Kincstár, a Keresztény Múzeum és a Várhegy megtekintése, utána uszodában fürdőzés Csolnokon.

A szükséges eszközöket, anyagokat biztosítani tudjuk, a falu virágboltos vállalkozói segítségével és a szülők, nagyszülők segítségével. Ezeket a tábor megkezdése előtt már a plébániára szállítjuk.

A gyerekek által elkészített tárgyak, díszek természetesen hazavihetők.

IX. Ki kit tud?

Mindenki bemutathatja azt, amiben szerinte a legjobb. Ez lehet vers, mese, ének, zene, előadás, csapat előadás, bármi. A lényeg, hogy jó hangulatban történjen minden, és a gyerekek élvezzék. Természetesen minden előadót pontozunk, és lehetőség szerint jutalmazunk, nem vesszük el a kedvét senkinek az előadástól.

X. Akadályverseny

A gyerekek szeretik az akadályversenyeket, ezért nem szeretnénk kihagyni mi sem a programból.

Az akadályversenyt a falu határában tartjuk. A táv kb 8-10 km. Az állomásokon a táborvezetők lesznek, és lesznek olyan táborvezetők, akik járják folyamatosan az útszakaszt, az esetleges problémák, balesetek megelőzése végett.

Az állomásokon ügyességi feladatok, Bibliai kérdések, stb. lesznek. Útközben is figyeljük a gyerekeket. Az utolsó állomáson közösen elfogyasztjuk a szendvicseket és közösen indulunk vissza a plébániára.

Csapatok lesznek értékelve.

XI. Táborzáró

Az utolsó délután beszélgetünk, élménybeszámolókat tartunk. Kinek mi tetszett legjobban az eltelt egy hétben.

Szeretnénk, ha mindenki szót kapna, és hozzászólna, a kicsik éppúgy, mint a nagyobbak. Fontos, hogy a gyerekek elmondhassák a véleményüket, hogy megtanuljanak beszélgetni, és véleményt mondani. Szerintem ez is a feladataink közé tartozik. Ha ez sikerül, akkor biztosan szívesen eljönnek a következő táborba is (és mi is kijavíthatjuk, amit valóban másképpen kellene esetleg csinálni legközelebb).

Étkeztetés –napi menük

Reggeli:

Hétfő: tea, kenyér, vaj, felvágott, paradicsom, paprika, retek

Kedd: tea, tej, péksütemény (kakaós csiga, túrós táska)

Szerda: tea, kenyér, virsli, mustár, majonéz

Csütörtök: tea, vaj, méz, lekvár, kenyér

Péntek: tea, tojásrántotta, kenyér, paradicsom

Ebéd

Az ebédet a helyi étteremben befizetjük minden gyermeknek és táborvezetőnek.

Az étterem a plébániától 5 perc sétára van, és a csoport befizetéséhez kedvezményt kapunk-az étterem így segíti a tábort.

A kirándulás és az akadályverseny napjára hideg ebédet készítenek nekünk.

Uzsonna

Hétfő: gyümölcs: cseresznye, szilva, alma, banán

Kedd: tea, palacsinta

Szerda: szendvicset viszünk a kirándulásra, tea, ásványvíz,

Csütörtök: Zsíros kenyér, uborka, paradicsom, paprika, retek

Péntek: Az akadályversenyre szendvicseket készítünk, amit mindenki visz magával, és a végállomáson közösen is uzsonnázunk szendvicset, tea, ásványvíz, retek, paradicsom, uborka

Vacsora

Hétfő: szalonna sütés, felvágott, hagyma, krumpli, kukorica, paprika, paradicsom, alma

Kedd: bundás kenyér, fokhagymás pirítós kenyér, tea, tej

Szerda: paprikás krumpli, kenyér, tea

Csütörtök: tea, kenyér, vaj, felvágott, paradicsom, paprika, retek

Péntek: kenyér, felvágott, lecsó

Költségvetés

Tábor helyszín

A Sárisápi Szent Imre Plébániát térítésmentesen kapjuk a tábor helyszínéül.

Étkezés

Az étkeztetés költségei az 1. számú melléklet szerint: 92.000 Ft

Egyéb költségek

Tábortűz

A fát az erdőben előre összeszedhetjük – nem kerül pénzbe

Balesetvédelem(égésre spray, krém, kötszert kapunk a gyógyszertárból, amit csak akkor kell kifizetni, ha használnunk kell)

Oltárépítés

A szükséges alapanyagok beszerzése (fenyő, gyertya, ragasztó, stb.)

2.000 Ft

Sport verseny

Szükséges eszközök felajánlásokból is (tojás, műanyagpohár, WC papír)

2.000 Ft

Kirándulás

A busz bérleti díja Sárisáp-Esztegom – Esztergom-Csolnok-Sárisáp:

10.000 Ft

Uszoda belépő: gyermek:300 Ft/fő (20 fő)

6.000 Ft

Felnőtt: 500 Ft/fő (5 fő)

2.500 Ft

Drámajáték

A szükséges eszközöket megtaláljuk a plébánián, ill. otthonról hozzuk.

Kézműves foglalkozás

Alapanyagok, amelyeket nekünk kell megvenni a kapott anyagokon kívül: 4.000 Ft

Ki mit tud

A szükséges eszközök a meglévő készletből használhatók

Akadályverseny

A szükséges eszközök a meglévő készletből használhatók

Rajz eszközök

Rajz eszközök, gyertya, papír, karton, stb. (felajánlotton kívül):

3.000 Ft

A plébánián meglévő eszközök

Asztalok, székek, tányér, pohár, kancsó, evőeszköz, labda, társasjáték, hulla-hopp karika, kötél, takaró, lepedő, terítő,

Díjazások

A versenyek, feladatok díjazása

5.000 Ft

Rendkívüli

Szükség esetén orvoshoz szállítás, hiányzó szükségletek pótlása, szülői értesítés,

5.000 Ft

Összes költség

Étkezés:

92.000 Ft

Egyéb költségek:

39.500 Ft

Összes költség:	131.500 Ft
Pályázat, hozzájárulás, felajánlásból	50.000 Ft
Kifizetendő költség:	81.500 Ft
Egy főre jutó költség (20 fő gyerek esetén):	4.075 Ft
<u>A tábor költsége:</u>	<u>4.000 Ft/fő/hét</u>

Természetesen ez az összeg módosulhat a pontos, pályázaton megnyert, felajánlott hozzájárulások tükrében. Amennyiben a tervezett 50.000 Ft-nál többet tudunk pályázatokon keresztül megnyerni, illetve a vállalkozóktól felajánlásként kapni, úgy az egy főre eső költség csökkenhet is, illetve a Csolnoki uszoda helyett az Esztergomi Aquai Élmenyfürdőbe mennénk, ahová a belépő 600 Ft-tal több gyermekenként. Abban az esetben, ha lesznek olyan gyerekek, akiket a szülők anyagi okok miatt nem tudnak befizetni, akkor az esetlegesen pluszként befolyt összegből tudjuk az ő táboroztatásukat is finanszírozni. Ha a befolyt összegeket erre már nem nyújtanak fedezetet, akkor elképzelhető, hogy 4.200 Ft-ra emeljük az egy főre eső költséget, hogy senki ne maradjon le anyagi okok miatt a táborból (ennek elkerülésére mindent megteszünk).

Felkészülés-tervek

Segítők

- A táborban minden nap minimum 5 táborvezető vesz részt. Bertalan atya lehetőségeihez mérten velünk lesz a tábor idején.
- Több szülő és nagyszülő is jelezte, hogy szívesen besegít, akár úgy, hogy részt vesz a táboroztatásban, vagy a kiránduláson, akár úgy, hogy süteménnyel, reggeli, vacsora elkészítésében besegít. Így az étkeztetés gyorsan levezényelhető.
- A kézműves foglalkozásra is többen jelezték, hogy segítségünkre lesznek.
- Az akadályverseny zavartalan, és balesetmentes levezetéséhez több segítőre van szükség, amelyre van jelentkező-idősebb testvérek, szülők, nagyszülők.
- A segítőket napi bontásban beosztjuk, így mindig lesz, aki szükség esetén a segítségünkre lehet.
- A házi orvossal és a falu gyermek orvosával egyeztettünk, hogy rendelkezésünkre állnak szükség esetén, ügyeleten kívül is.
- A gyógyszertár a plébánia mellett van, szükség esetén a gyógyszerész is rendelkezésünkre áll.
- Saját ill. 2 segítő gépkocsija mindig rendelkezésünkre fog állni.
- A pékségből, a zöldségestől és a hentesüzletből reggelente el tudjuk hozni a szükséges élelmiszereket, melyeket a plébánián megfelelően tudunk tárolni meleg időjárás esetén is.

Tervezés

- Minden napra pontos időbeosztással elkészül a program, amelynek betartásával megvalósítható lesz minden program.
- Abban az esetben, ha időhiány miatt elmarad egy program, akkor azt, ha jut rá idő, máskor bepótoljuk, de úgy vannak kialakítva a programok, hogy azok nem épülnek egymásra, így ha elmarad egy program, az nem borítja fel a tábor napi beosztását.
- A napi programok a szülői értekezleten kiosztásra kerülnek a szülőknek is, hogy a kirándulásra és akadályversenyre megfelelően tudják felkészíteni a gyerekeket.
- A pályázatokat több helyre is beadjuk és már tavasszal felkeressük a község vállalkozóit, hogy minél több hozzájárulást tudjunk kieszközölni, s így vagy csökkenteni tudjuk a befizetendő összeget, vagy a naponta díjazásra szánt ajándékokra többet fordíthatunk.
- A programként a csapatoknak felajánlott ajándékok főleg a vállalkozóktól kapott élelmiszerek –édesség, gyümölcs, stb. lesz, melyek nem nagy értékűek, nem is az a célunk, csak az, hogy jutalmazzuk őket egy kicsit. Erre a célra megfelel egy-egy gyümölcs vagy édesség is, és ezek olcsón megoldhatók. Természetesen ennek a terhére nem emeljük a befizetendő költséget, úgy kalkulálunk ezekkel a díjakkal, hogy ne változtasson a költségvetésünkön.

A táboroztatás célja az, hogy a gyerekek jól érezzék magukat a hittanosok táborában úgy, közben játékosan újat tanuljanak hitükről, a keresztény életéről, a szeretetről. Tanuljanak egymástól, az Atyától és a táborvezetőktől úgy, hogy közben élvezzék a nyarat is, és szívesen jöjjenek el a következő nyáron is a táborba.

Abban az esetben, ha 20 főnél több gyerek jelentkezik, akkor megoldható, hogy több turnusban, akár 4-5 héten keresztül is tudunk táboroztatni a plébánián.

10. MELLÉKLET

Pusztai László: a katolikus egyház istentisztelete

Játék- és feladatgyűjtemény (liturgia)

Készítette: Kettinger Katinka

Kovács Tímea

Isten népe ünnepel

1. Miért járunk templomba?

Igaz vagy hamis?

Ha templom előtt vagy útszéli kereszt előtt haladunk el, magunkban köszöntjük az Úr Jézust: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!”.

Így üdvözljük az egyházi személyeket is, akik „Mindörökké Amen.”-nel köszönnek vissza.

A szenteltvíztartónál térdet hajtunk, és keresztet vetünk.

A pad mellett, ahová leülni szándékozunk, térdet hajtunk az Oltáriszentség felé (de nem vetünk keresztet).

Keresztvetés és térdhajtás együtt helyes gyakorlat!

A cukorka és a rágógumi való a templomba!

A templom Isten háza, ahol a hívek Istennel beszélgetnek, ezért ott a csend és áhítat uralkodik.

2. A liturgikus ünneplés

Készítsetek 7 db. Plakátot, minden plakátra rajzoljátok le, vagy fessétek le, hogy aznap mit teremtett meg a Jó Isten.

Ezután lehet vele játszani: rossz sorrendbe tesszük ki és ki kell rakni a jó sorrendben a teremtés napjait.

3. Az ószövetségi nép nagy ünnepei

Készíts képzeletbeli riportot: - egy egyiptomival, akinek meghalt gyermeke a pusztító angyal által

- valakivel Mózes közeli rokona közül, hogy mit gondol, mi zajlik most a hegyen?

4. Jézus a jeruzsálemi Templomban

Mi történik a képen? (Mária és József Jézust keresik).

Mit mondott Jézus mikor megtalálták?

Színezd ki a képet. Te volt, már, hogy szüleid tudta nélkül elbolyongtál?

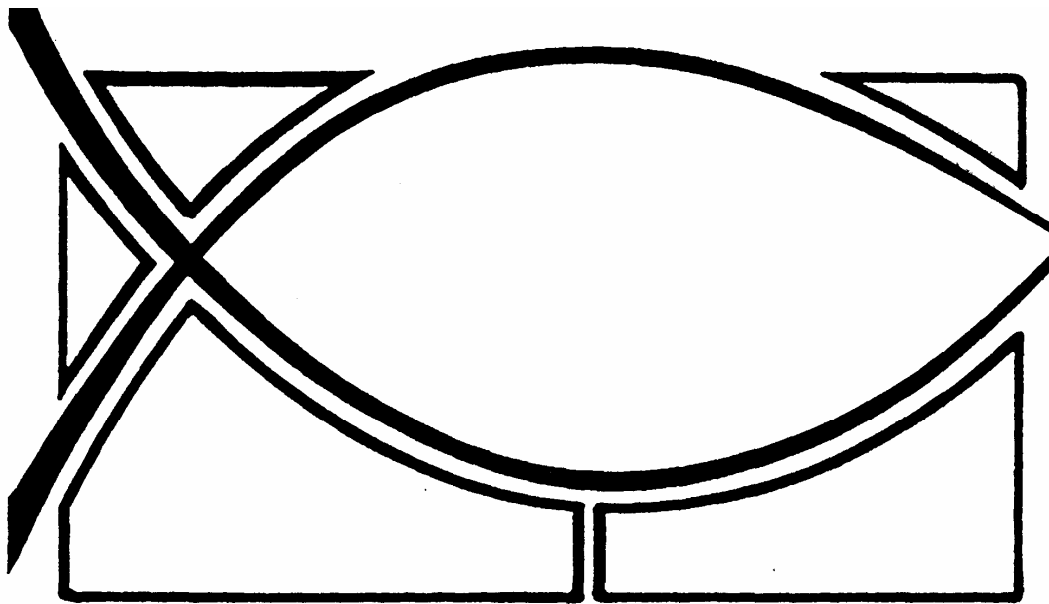


5. Az ősegyház liturgiája kösd össze a helyes jelentéssel!

Dominus vobiscum! (Dóminusz vóbiszkum)	Az Úr legyen veletek!
Laudetur Jesus Christus! (Laudétur Jézusz Krisztusz)	szent
In aeternum! Amen. (In éternum Ámen!)	Isten Báránya
Sanctus (Szanktus)	Dicsértessék a Jézus
Krisztus!	
Agnus Dei (Ágnusz Dei)	Mindörökké! Ámen.

6. Ünnepek a családban 7. Közösségi ünnepeink

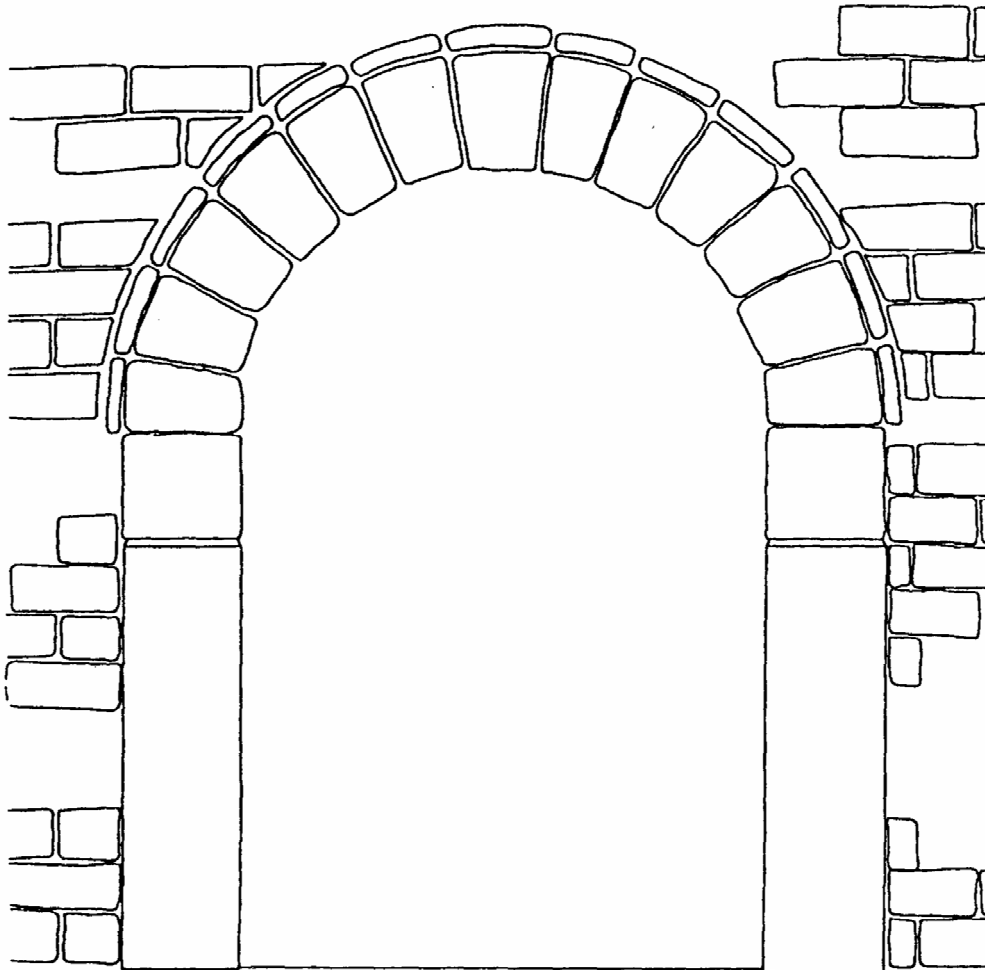
Őskeresztény jelkép: Jézus Krisztus Isten Fia, megváltó.



Írd be a halba, hogy melyek a legfontosabb katolikus ünnepek, írd pirossal a te kedvencedet!

Az ünneplés helye és kellékei

1. A templom az Isten háza
2. Különböző stílusú templomok

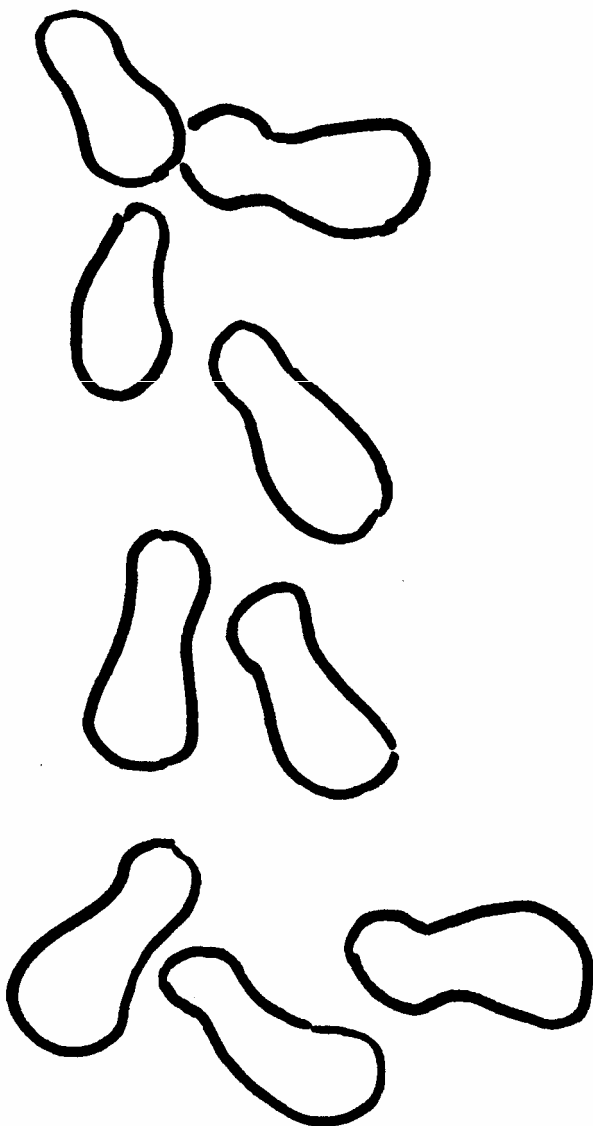


Írd be azon társaid nevét a templom tégláiba, akiket nem látsz a szentmisén, de te szeretnél velük találkozni és add át nekik, mint egy meghívót Jézus Krisztussal való találkozásra.

Fejezd be úgy a templomot, hogy azon a te kedvenc stílusod jellemzői megtalálhatóak legyenek.

3. Egyéb szent helyek

Írj a lábnyomokba azoknak a szeretteidnek a nevét, akik már nincsenek köztünk, mindegyikért mondj el egy imát!

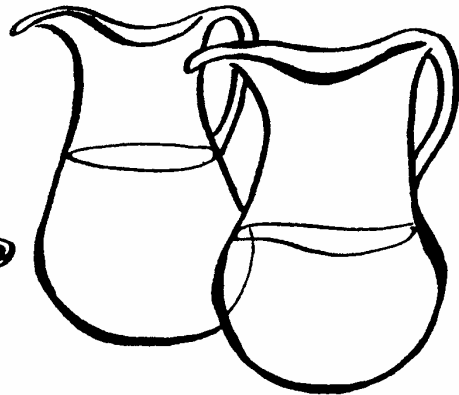
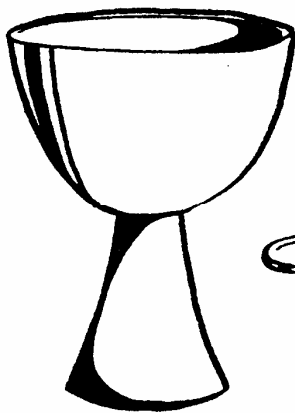
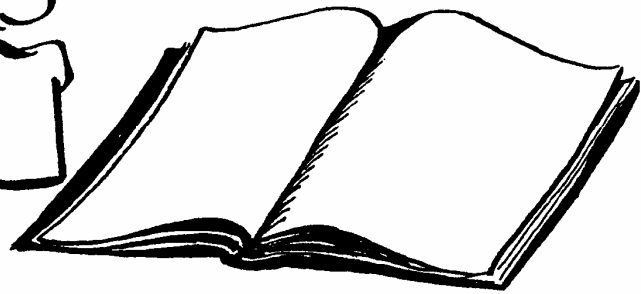
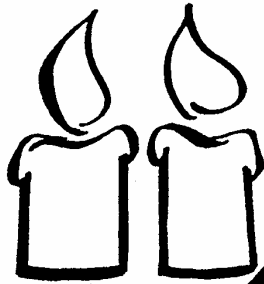
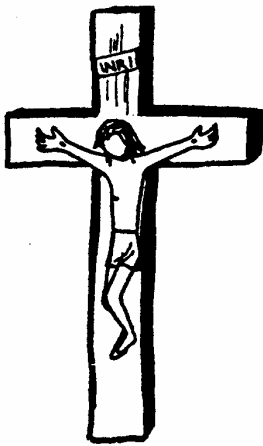


4. A liturgikus fölszerelések

A SZENTMISE LITURGIÁJA

SZÓ-BANK

Kehely	Ostya
Gyertya	Víz
Misekönyv	Bor
Kereszt vagy	Feszület



Szentmise alatt sokféle tárgyat látunk az oltáron.
Vedd ki a SZÓ-BANK-ból az egyes tárgyak nevét és írd a megfelelő kép alá!
(A képeket ki is színezheted.)

Egészítsd ki a rajzot azokkal, amikről még tanultunk de nem szerepelnek itt.

5. Az egyházi művészet és az egyházi zene

Olvasd el figyelmesen az idézetet és válaszolj a kérdésekre!

"Eddig nem találtál semmit, mert magadat kerested!

Hazudtál: Első volt az Én, második a Felebarát,

harmadik az Isten!

Ezért nem találtál semmit.

A szentek és más hősök más sorrendet hajszoltak:

Első az Isten országa, második a Felebarát, harmadik az Én.

Ez az út, az igazság és az élet."

(Mécs László)

Hol találkozhatunk Istennel?

Észreveszed, ha felebarátod segítségre szorul?

Hogyan tudjuk legyőzni önmagunkat?

Ünnepeink a liturgikus év

1. Mindennapjaink

A Szentmise szimbólumai, kösd össze a helyesen összetartozó állításokat

Kézfogás

készenlét, tettekézség és engedelmesség jele.

Összetett kéz:	a tiszteletadás jele.
Mellverés:	a tiszteletadás jele.
Térdhajtás:	Isten előtti kicsiségünk megvallása, az imádás jele
Fejhajtás:	imádság jele
Kézzrátétel:	a Szentlélek erejének lehívása, áldás
Csend:	általánosságban befelé fordulás jele
Meghajlás:	bűnösségünk jele
Állás::	az egység és a kiengesztelődés jele.
Kitárt kézzel való imádkozás	vágyakozás Isten felé

2. Az egyházi év

anagramma játék

VÉT SÚH- HÚSVÉT

CSONY RAK Á- KARÁCSONY

SÖK DPÜN- PÜNKÖSD

BÖT JANGY- NAGYBÖJT

3. Szűz Mária és a szentek ünnepei

Írj 10 mondatot kedvenc szented életéről.

4. Szűz Mária fő ünnepei 5. Szűz Mária egyéb ünnepei

Kösd össze az ünnepet a megfelelő dátummal!

Nagyboldogasszony (augusztus 15.)

Szűz Mária Isten anyja. (március 25.)

A Boldogságos Szűz Mária szeplôtelen fogantatása (december 8.)

Gyümölcsoltó Boldogasszony (január 1.)

Magyarok Nagyasszonya (október 8.)

Gyertyaszentelő Boldogasszony -- Urunk bemutatása (július 2.)

Sarlós Boldogasszony (február 2.)

Kisboldogasszony ünnepe (szeptember 8.)

A szentségek és a szentelmények liturgiája –

1. A szentségek

Feladat: Ez az életünk vonalzója, színezd addig a szentségekhez tartozó sávokat, amilyen életkorban általában fel szoktuk venni ezeket a szentségeket. Azokat, amelyeket csak egyszer vehetünk fel színezd pirossal a többit késsel.

*--1-----10-----20-----30-----40-----50-----60-----70-----80-----90-----100 éves kor

Kereszttség

Bérmálás

Eukarisztia

Bűnbocsánat szentsége

Betegek kenete

Egyházi rend

Házasság

2. A beavatás szentségei

Miért szükséges a keresztség?

Paradicsom-játék: amely Ádám-Éva napján a bűnbeesés történetét adjátok elő.

3. A gyógyulás szentségei

IGAZ vagy NEM?

Minden mondat elé írd be a megfelelő szót!

_____ Isten minden bűnt megbocsát, de csak egyszer.

_____ Amikor a pap feloldoz minket bűneinktől, azt az Atya, A Fiú és a Szent lélek nevében teszi.

-----Jobb, ha az ember vár a szentgyónással, mert Úgyis Újra bűnbe esik.

-----Hogy jobban szerethessük Istent és egymást, ebben nagyon segít a gyakori gyónás.

_____ Ha nehéz valamit megmondani a gyónásban, akkor nem kell megmondani.

_____ A pap megígérte Istennek, hogy felszentelése után nem mond el semmit, amit mások vele megosztanak a szentgyónás keretében.

_____ A nem tökéletes bűnbánat is elég ahhoz, hogy Isten megbocsássa bűneinket.

_____ Mielőtt meggyónjuk bűneinket, elhatározzuk, hogy azt a bűnt, amelyet megbántunk, el is fogjuk kerülni.

4. A közösség szolgálatának szentségei

Magyarázd meg a következő kifejezéseket:

Koncelebrálás

Primicia

Diakónus

Kézzrátétel

Ezüstmise

Vasmise

A húsvéti misztérium ünneplése --

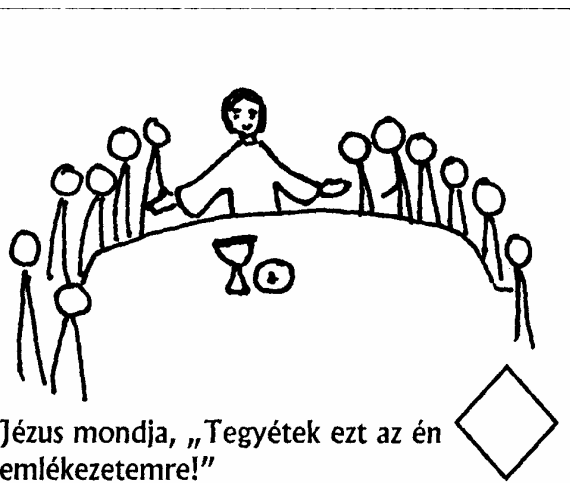
Nagyböjt

**Urunk, Jézus Krisztus,
föltámadásod ünnepéig
a nagyböjti időszakban élünk.
Arra szólít minket ez az idő,
hogy megtérjünk és megújuljunk
keresztény életünkben,
hogy többet imádkozzunk,
és odaadóbban gyakoroljuk
a testvéri szeretet
nagyszerű tetteit.**

**Ezért kérünk téged:
Segíts minket,
hogy minden, amit teszünk,
veled kezdődjék el,
és veled végződjék.
Erősíts minket jó szándékunkban,
hogy a nagyböjti gyakorlatok által
mindennap egyre jobbak legyünk.
Ámen.**

Az utolsó vacsora.

Számold be a képeket helyes sorrendben!



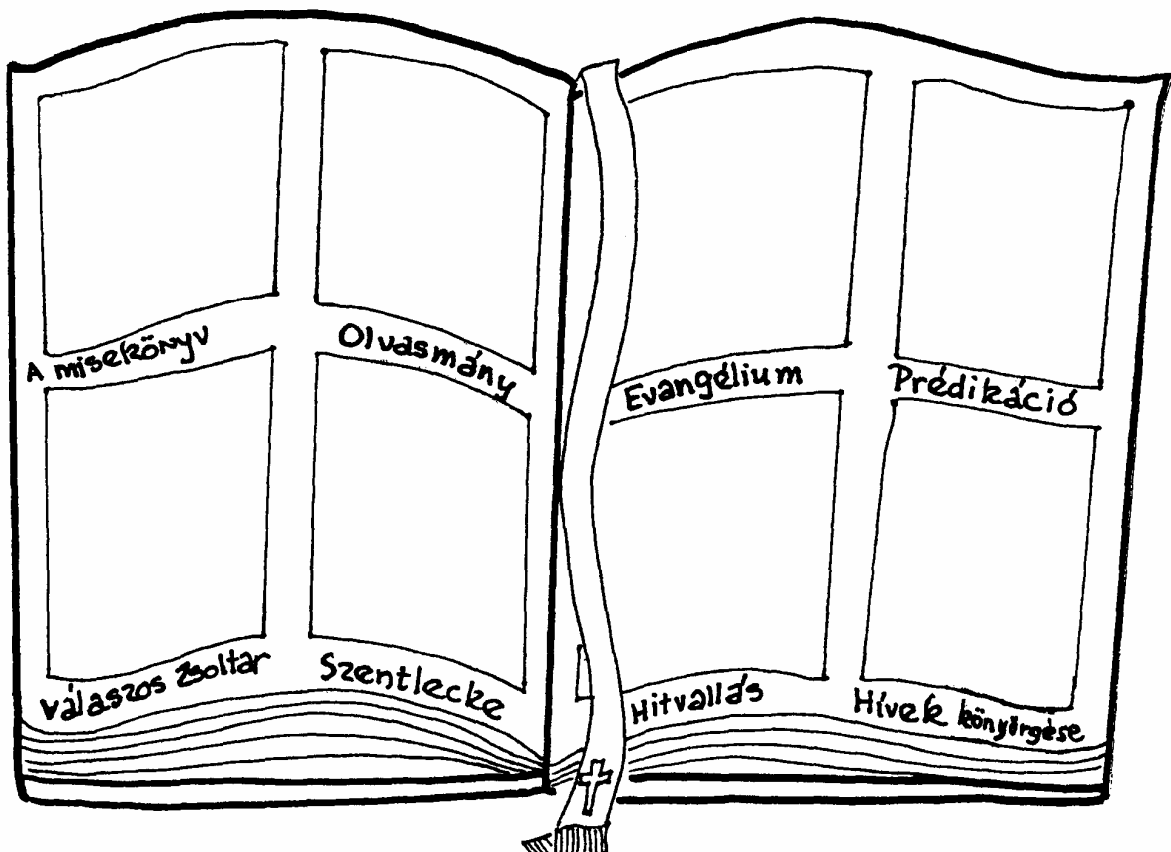
3. A szentmise

A szentmise szerkezete

AZ IGE LITURGIÁJA

Az Ige liturgiájában megünnepeljük Istent, aki jelen van a szavaival. A keretből válaszd ki azt a mondatot, amely a legtökéletesebben értelmezi az Ige liturgiájának egyes részeit. Ezek a részletek a „könyvlapokon” találhatóak. Neked csak a mondat számát kell a megfelelő helyre beírni.

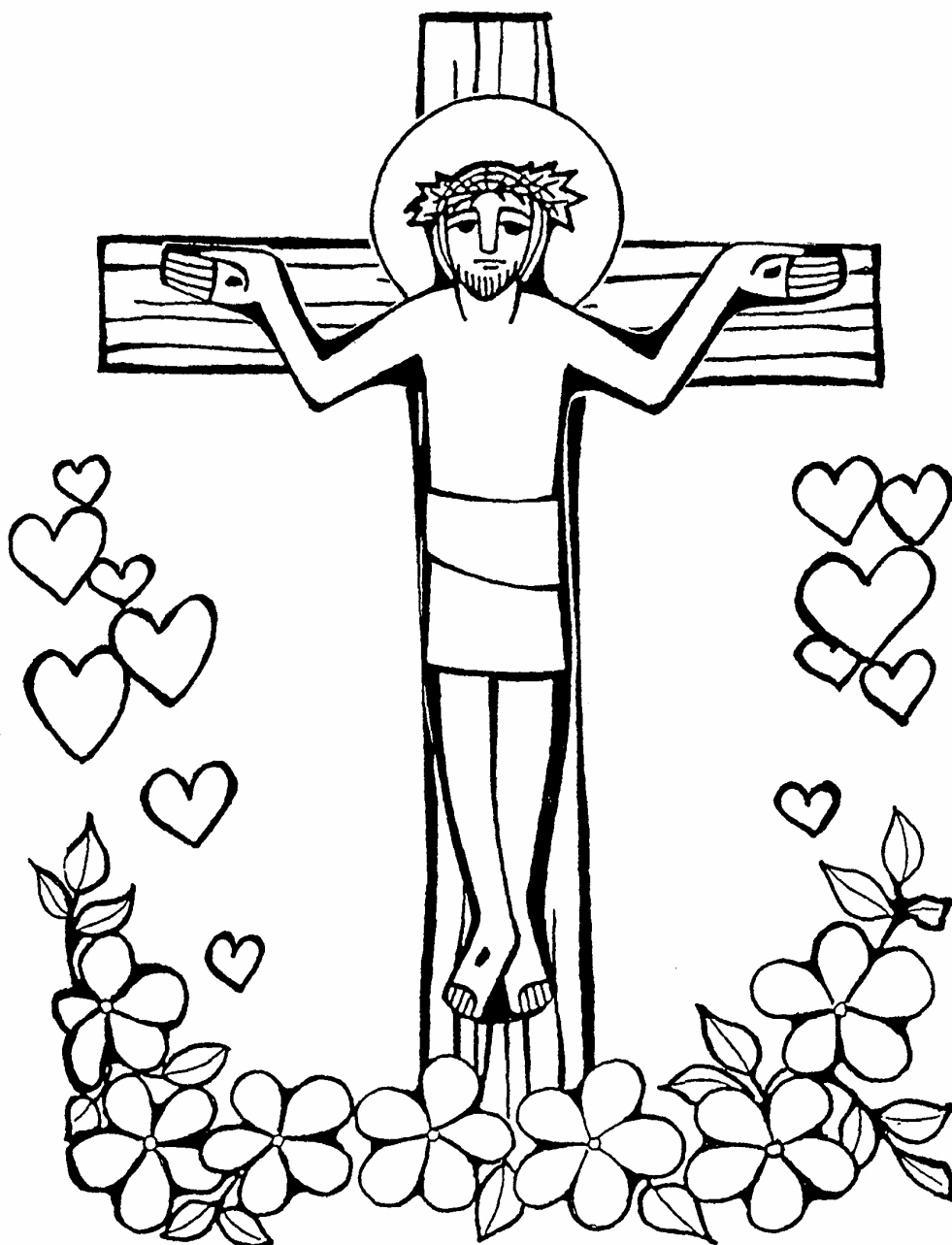
1. A könyv, amelyből olvasunk a szentmiseben.	5. Megvalljuk hitünket egymás előtt.
2. A pap megmagyarázza az olvasmányok értelmét.	6. Ez a rész általában az Ószövetségből van. Hallhatunk Isten népéről és azokról az emberekről, akik Jézus előtt jártak és róla jövendöltek.
3. Ez a rész az Újszövetségből van. Ilyenkor Jézus életéről és tanításáról hallunk.	7. Imádkozunk a pápáért, az Egyházért, a szegényekért, a betegekért, egymásért.
4. Ez is az Újszövetségből származik, az apostolok leveleiből.	8. A Zsoltárokból felváltva imádkozunk.



Mindennapi életünk a feltámadás fényében –
Jézus befejezte földi küldetését

SZERETETBŐL IGEN-T MONDUNK JÉZUSNAK!

Jézus iránti szeretetünket azzal fejezzük ki, hogy egymást szeretjük. Jézus mondta, hogy ez lesz szeretetünk jele, hogy egymást úgy szeretjük, mint Ő szeret minket. (Jn13,34) Akárhány-szor a Tízparancsolat egyikét betartottad, és mással jót tettél, színezz be egy virágot! Amikor az Ő nevét imádságosan ejtetted ki, és a templomban odafigyeltél, akkor egy szívecskét színezz ki!



Jézus mikor és kinek mondta a következő szavakat:

Még ma velem leszel a Paradicsomban (mennyben)! (Lk 23,43)

Egyéb nagyobb ünnepek

Írd le, melyik a te kedvenc keresztény ünneped és, hogy hogyan szoktátok ezt megünnepelni a családdal, vagy ha nem szoktátok, akkor azt írd le, hogy ez jó vagy rossz érzés-e neked.

Bibliismereti totó 1- 4. o.

1. Hányadik napon pihent meg Isten a Teremtés után?

1. 6. 2. 5. x. 7.

2. Ki volt Káin testvére?

1. Ábel 2. Ádám x. Ábrahám

3. Mit jelent Mózes neve?

1.mózeskosár 2.jó lelkű x.vízből kihúzott

4. Mit nevezünk manának?

1.égből hullott isteni eledel 2.gyümölcs x.sütemény

5. Melyik szó illik a pontok helyére? Egészítsd ki a mondatot!

Ne csinálj magadnak.....képet vagy hasonmást arról, ami fent van az égben, vagy lent a földön!

1.színes 2.vidám x. faragott

6. Melyik császár uralkodott Jézus születése idején?

1.Mátyás 2.Augustus x. Néro

7. Hol született Jézus?

1.Názáretben 2.Júdeában x.Betlehemben

8. Hogy hívták a napkeleti bölcseket? 1 helyes sorrend van!

1.Gáspár, Menyhért, Boldizsár

2.Gáspár, Mátyás, Boldizsár

x. Gáspár, Menyhért, Benedek

9. Hol keresztelte meg János Jézust?

1. Nílusban 2. Jordánban x.templomban

10. Hány napra vonult vissza Jézus a pusztába?

1.10 2.39 x.40

11. Hol változtatta Jézus a vizet borrá?

- | | | |
|--|-------------------|-----------------------|
| 1.Sínai-hegyen | 2.Kánai menyegzőn | x.Názáretben |
| 12. Hogyan árulta el Júdás Jézust? | | |
| 1.elmondta szóban | 2.rámutatott | x. csókkal |
| 13. Hányszor tagadta meg Péter Jézust? | | |
| 1.2-szer | 2. 3-szor | x.nem tagadta meg |
| 13+1 Mit jelent más szóval a Golgota? | | |
| 1.Gyümölcsöskert | 2.Koponyák hegye | x.egy fajta alkatrész |

1. Az akadályverseny beosztása

1. Vértanúk -A szenvedés megtörte őket, ezért össze kell rakni 4 puzzle képet, amit összekeverünk.
2. Bogner Mária Margit – Szerzetes volt, ezért az alapítók képeihez párosítani kell a rend nevét. 10 Ill. mai képekről felismerni, melyik rend tagjai vannak rajta. 5
3. Brenner János – a papi hivatás vértanúja, ezért liturgikus feladatok. Tárgyak felismerése, mire valók; időre ministránsöltöztetés; puzzle, melyik templom?/Esztergomi bazilika/
4. Prohászka Ottokár – püspök volt, ezért Magyarország egyházmegyes térképére elhelyezzük a püspökök képeit, kis cédulákon a nevek, párosítani kell.
5. Batthyány-Strattmann László – Szemorvos, ezért a látást vesszük igénybe. Egyre csökkenő betűmérettel írt életrajzi jellegű szöveget kell kb. 10 méterről távcsővel elolvasni. A vonal alatti + pont.
6. Sándor István – Vértanú lett, mert hitoktatott, ezért játékos tesztet kell kitölteni.
7. Salkaházi Sára – „nagyvilági” nőtől lett szerzetes, miről mondott le, mikor a rendbe lépett? Kávét és cigaretta kiválasztása egyéb tárgyak közül, szoknya, tej, telefon, tea, újság, édesség, húskonzerv, Szentírás, szemüveg
8. Árpádházi Szent Erzsébet – betegeket karolt fel, ezért bajba jutott társunkon kell segíteni, kinek lába tört az úton, rögzíteni kell, majd gólyaviszibe vinni valameddig, mert ki kell mennie.
9. Apor Vilmos – védte a nőket, kiket krumplit pucolni akartak elhurcolni, ezért egy embernek időmérés mellett kell meghámoznia 2 almát, 2 narancsot, 1 kivit, 1 hagymát. Ezek majd a zsiroskenyeres ebéd mellé lesznek elfogyasztva. Pontozás a végén, a leggyorsabb csapat kap annyi pontot, ahány csap. Van, s így eggyel kevesebbet, míg az utolsó 1-et.
10. Bódi Mária Magdolna – a tisztaságáért halt meg, ezért meg kell tisztítani egy képet, és megmondani mi van rajta, elmondani a történetet. Lelaminált képet hőspray-vel befújunk.
11. Szent Imre herceg – vitéz lovag, lovagi tornaként íjászat, 3 lövési lehetőség, ahol lufit kell kilőni.
12. Kaszap István – cserkész, tornász, ezért egyenruhások adnak sportfeladatot, pl. dekázás, ping-ponglabda pattogatás, stb.

Az állomásvezetők a menetlevél elejét töltik ki, a hátuljára a matricákat ragasztják minden állomásnál, így a végén lefénymásolva, majd a gyerekeknek lehet adni egy fényképgyűjteményt.

²⁰⁶ Kanyóné Somogyi Tünde

2. 6. állomás - teszt

Ki vagyok én?

1. Úr városában születtem. Isten megígérte nekem, hogy utódaim annyian lesznek, mint égen a csillag.
2. Jézus feltámasztott engem, két nővérem van, Betániában lakom.
3. Jézus unokatestvére vagyok. Megmozdultam anyám méhében, amikor éreztem, hogy Jézus közel van hozzám.
4. Nem vagyok ember, de sok emberhez jöttem Isten üzenetével. Az egyik Mária volt.
5. Az én nevem azt jelenti: vízből kimentett ember.
6. Próféta vagyok. 3 nap és 3 éjjel a hal gyomrában voltam, mert próbáltam elmenekülni a küldetéstől, amit Isten adott nekem.
7. Jézusért keresztfán haltam meg, de fejjel lefelé feszítettek keresztre, mert azt mondtam, hogy nem vagyok méltó úgy meghalni, mint Jézus.
8. Királynő voltam Németországban, pedig magyar vagyok. Szegényen haltam meg, mert nem tetszett az anyósomnak, hogy minden szegény embernek segítettam. Kizárt engem kastélyából, miután férjem meghalt.
9. Én alapítottam ezt az országot és a pápától kértem koronát.
10. Németországban születtem, de most Rómában lakom. Sokfelé utazom, Isten szolgája vagyok.

Ki adta fel az apróhirdetést?

1. Hajóépítésben járatos ácsokat felveszek. *„szivárvány” jeligére.*
2. Hárfázni tudó fiatalember szívesen vállalná búskomorságban szenvedő urak pszichiátriai kezelését. *„lándzsáktól kíméljenek” jeligére.*
3. Álomfejtő irodámat áthelyeztem a fáraó palotájába. A megfejtendő álmokat ide küldjék *„7 szűk esztendő” jeligére.*
4. Stressztűrő, gyors szamarat keresek családom menekítésére. *„Egyiptom” jeligére.*
5. Keresztelést vállalok a folyónál, őszinte bűnbánókat keresek. *„teveszőr” jeligére.*
6. Lányom halálos beteg. Sürgős segítségre lenne szükségem, nem akarom elveszíteni. *„talita kum” jeligére.*
7. Létrát keresek famászáshoz, nagy szükségem lenne rá apró termetem miatt. *„fügefa” jeligére.*
8. Megváltoztatnám nevemet, mert valami olyat szeretnék, aminek komoly jelentése van. *„Simon” jeligére.*
9. Jó pénzért szívesen adok biztos forrásból származó tájékoztatást Jézus útvonaláról, tartózkodási helyéről. *„30 ezüst” jeligére.*
10. Római létemre tanúságot teszek Jézusról, szívesen beszámolok szolgám gyógyulásáról. *„Nem vagyok méltó” jeligére.*

Mezőföldi espereskerületi hittanos találkozó

Kedves hittanos!

Tudtad, hogy az espereskerületben 31 plébánia van?
Tudtad, hogy sok-sok korodbeli gyerek jár szentmisére és hittanra?

Itt az alkalom, hogy találkozz velük Te is, győződj meg róla
személyesen!

Hol?	- Alsószentivánon.
Mikor?	- Március 16-án 9 órától
Érdemes eljönni?	- Természetesen!

Részese lehetsz egy ügyességi és elméleti versenynek, melyen - azon kívül, hogy plébániád jó hírét kelted - sok új dolgot is megtudhatsz!

Alkalmad lesz beszélgetni másokkal, játszani és énekelni.

Az ebédet közösen fogyasszuk el, s a test táplálása után lelkiekben is
töltekezhetsz.

14 órakor közös keresztúttal, majd szentmisével zárjuk a találkozót.

**Gyere el és hívd
a barátaidat is!**

